

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
OM azonosító: 038514
4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.
Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

KLIK 038514001/01148-1/2024

**Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes
Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő
Iskola és Kollégium**

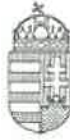
PEDAGÓGIAI PROGRAM

Készítette a főigazgató a nevelőtestület bevonásával

Debrecen, 2024. augusztus 29.

DEBRECENI TANKERÜLETI KÖZPONT

Kovács Anikó Gyöngyi

Iktatószám: TK/082/03683-4/2024

főigazgató

Ügyintéző: Tarnócziné Csehóczy Tímea

részére

**Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes
Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő
Iskola és Kollégium
Debrecen**

Budai Ézsaiás u. 2.
4024

Tárgy: jóváhagyás

Tisztelt Főigazgató Asszony!

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 26. § (1) bekezdése szerint a nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

Az Nkt. 83. § (2) bekezdés g) pontja a fenntartó kötelezettségeként határozza meg a köznevelési intézmény pedagógiai programjának jóváhagyását.

A fenti rendelkezésekből fakadó kötelezettségnek eleget téve a Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium, OM azonosítója: 038514, KLIK038514001/01148-1/2024. iktatószámú, a Debreceni Tankerületi Központban benyújtott pedagógiai programját jóváhagyom.

Felhívom figyelmét, hogy az Nkt. 26. § (5) bekezdése értelmében az iskola pedagógiai programját vagy annak módosítását a jóváhagyást követő tanévtől felmenő rendszerben vezetheti be.

Debrecen, 2024. augusztus 30.

Tisztelettel:

Türek László
tankerületi igazgató

Székhely: 4026 Debrecen, Kálvin tér 11.
Telefon: 52/550-205
E-mail: debrecen@kk.gov.hu

Legitimációs nyilatkozat

DEBRECENI BÁRCZI GUSZTÁV EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM
nevelőtestülete, szülői munkaközössége, diákönkormányzata, megismerte a pedagógiai program, annak
tartalmával egyetértett.

Debrecen, 2024. augusztus. 29.

Pethő Ágota
DÖK segítő pedagógus

Kardosné Major Beáta
Szülői Munkaközösség

TARTALOMJEGYZÉK

Szakmai alapidokumentum	6
A PP hatálya	
A PP nyilvánossága	
Az intézmény önmeghatározása	9
Nevelési program	11
1. A Pedagógiai program jogszabályi háttere	11
2. Alapelveink, értékrendünk	11
2.1. Gyógypedagógiai alapelveink	11
2.2. A kollégiumi nevelés alelvei.....	13
2.3. Értékrendünk	13
3. Iskolánk célrendszere	13
3.1. Gyógypedagógiai tevékenységünk általános céljai	14
3.2. Az intézmény Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményi feladataiból adódóan az intézmény céljai	14
3.2.1. Az általános iskola rész céljai tanulásban akadályozott tagozaton.....	15
3.2.2. Az általános iskola rész céljai értelmileg akadályozott tagozaton.....	15
3.2.3. A súlyos, halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének rész céljai.....	16
3.2.4. Készségfejlesztő iskola rész céljai.....	17
3.2.5. A kollégiumi nevelés rész céljai.....	17
3.2.6. Az utazó gyógypedagógiai ellátás során megfogalmazott célok	18
3.2.7. Autizmus specifikus fejlesztési célok	19
3.3. Tanulóink nevelésére vonatkozó általános célkitűzéseink	19
4. Nevelő, oktató munkánk pedagógiai feladatai, módszerei, eszközei	20
4.1. Alapfeladataink.....	20
4.2. Nevelési feladataink	21
4.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka módszerei.....	22
4.3.1. Az alkalmazott módszer kiválasztásának alelvei	22
4.3.2. Módszereink lényeges jegyei.....	22
4.3.3. Eljárásaink az oktatás terén:	23
4.3.4. Eljárásaink az utazó gyógypedagógiai tevékenységben:	23
4.4. Speciális módszereink	24
4.5. EFOP 3.1.6.-16 pályázat.....	29
4.6. Boldogságprogram az iskolánkban.....	29
4.7. A fejlesztés területei a NAT szerint.....	30
4.8. Kulcskompetenciák fejlesztése.....	33
4.9. A teljesülés kritériumai.....	37
4.10. A nevelési-oktatási célok és stratégiánk megvalósítását támogató eszközök.....	38
5. A teljes körű személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	38
5.1. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	39
5.2. Komplex egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	43
5.2.1. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása	46
5.2.3. A mindennapos testnevelés megszervezéséhez kapcsolódó feladatok	47
5.2.4. Netfit a tanulók egészségi állapotának nyomon követéséhez kapcsolódó feladatok	47
5.3. Fenntarthatóságra neveléssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	48
5.3.2. Örökös ÖKO iskola	50
5.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	51
5.4.1. A DÖK közösségfejlesztési feladatai	53

5.5. A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésével, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket, tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzésével kapcsolatos feladatok.....	54
5.5.1. Kiemelt feladatok a gyermekvédelem területén	55
5.5.2. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink.....	56
5.5.3. Kiemelt iskolapszichológiai feladatok	60
5.5.4. A testi, lelki, mentális egészségnevelés módszerei.....	60
5.6. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek	61
5.7. A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás megszervezéséhez kapcsolódó feladatok	62
5.8. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	65
5.8.1. Tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	65
5.8.1.1. Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 „A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem partnerintézményeként	67
5.8.2. A tanulási kudarc elkerülésére irányuló feladataink.....	67
5.8.3. A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok.....	69
5.9. Az egyéni munkarenddel haladó tanulókkal kapcsolatos intézményi feladatok	70
5.10. A tanuló és gyermekbalesetek megelőzésével összefüggő pedagógiai feladatok	71
5.11. Diabéteszes gyermek iskolai ellátása.....	71
5.12. Iskolai feladat anafilaxiás sokk esetén.....	72
5.13. Komplex Alapprogram az esélyegyenlőség növelésére a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentésére	74
5.13.1. Komplex Alapprogram Feladatok, eljárások, eszközök, módszerek	74
5.13.2. A Komplex Alapprogramban megjelenő eszközök:	75
5.13.3. Komplex Alapprogram-Tanulásszervezés, alkalmazott módszerek:	76
5.13.4. A Komplex Alapprogram alprogramjai	77
5.13.5. A KAP megjelenési formái a pedagógiai folyamatokban	80
5.13.6. a pedagógusok helyi intézményi feladatainak áttekintése	83
6. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT VÉGZŐK FELADATAI, ELVÁRÁSOK MUNKÁJUKKAL SZEMBEN	84
7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogaik gyakorlása.....	86
8. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	88
9. Az intézmény kapcsolattartási formái és rendje	88
9.1. Szülők és az iskola kapcsolatának hagyományai.....	88
9.2. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák	89
9.3. A szülők közösségét érintő együttműködési formák	89
9.4. A szülői munkaközösség	91
10. A felvétel és az átvétel helyi szabályai, a tankötelezettség teljesítésére vonatkozó szabályok .	92
10.1. A tanulói jogviszony létesítése és teljesítése	92
10.2. Egyéni munkarenddel haladó tanulói státusz.....	93
10.3. Tanulói jogviszony megszüntetése	94
10.4. A kollégiumi jogviszony keletkezésének és megszűnésének szabályai	94
11. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzési és értékelési módja	95
11.1. Szóbeli feleltetés, számonkérés	95
11.2. Az iskola írásbeli beszámoltatás formái, rendje	96
11.3. Otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei... ..	98
11.4. A tanulók teljesítményének, magatartásának, szorgalmának értékelése, minősítése	100
12. Magatartás és szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei és formái	104

13. Az iskola magasabb évfolyamába lépés feltételei	106
13.1. Tanulásban akadályozott tanulók iskolatípusa (TAI)	106
13.2. Értelmileg akadályozottak iskolatípusa (ÉAI).....	107
13.3. Súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek	108
14. Az intézményi vizsgák rendje	108
15. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei	109
15.1. Tanórai tevékenységek	109
15.2. Tanórán kívüli tevékenységek	109
16. Tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek	110
16.1. Tanulásban akadályozott tanulók	110
16.2. Értelmileg akadályozott tanulók	112
17. Az iskola képzési rendje	113
17.1. Iskolai képzés (Tanulásban akadályozott tanulóknak)	113
17.2. Iskolai képzés (Értelmileg akadályozott tanulóknak).....	114
17.3. Készségfejlesztő iskolai képzés értelmileg akadályozott tanulók részére	114
17.4. Fejlesztő nevelés, oktatás (iskola) halmozottan fogyatékos tanulóknak	115
17.5. Utazó gyógypedagógiai ellátás	116
18. Hagyományok és tradíciók	119
18.1. Családi jellegű ünnepek.....	119
18.2. Szakmai rendezvények	119
18.3. Az iskolai környezet alakításának hagyományai.....	119
18.4. Az iskolai rendezvények hagyományai	120
18.4.1. Tanulmányi versenyek.....	120
18.4.2. Szabadidős tevékenységek	120
18.4.3. Sport	120
18.5. Szervezeti hagyományok	120
18.5.1. Belső kapcsolatok	120
18.5.2. Külső kapcsolatok.....	121
19. Az intézmény alaptervékenységeinek megvalósítása során alkalmazott kerettantervek	122
20. Szabadon felhasználható órakeret felhasználása tagozatonként	122
21. Az intézményben folyó vallásoktatás rendje	125
22. A választott kerettantervek által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások	125
23. Az iskolai tankönyvellátás rendje	128
24. Kollégiumi Pedagógiai Program	130
25. Óvodai Nevelési Program	

Függelék:

1. Utazó gyógypedagógiai Protokoll

Az intézmény székhelye szerinti vármegye neve: Hajdú-Bihar vármegye
Fenntartó tankerületi központ megnevezése: Debreceni Tankerületi Központ
OM azonosító: 038514

**Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium szakmai alapidokumentuma**

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 21. § (3) bekezdése szerinti tartalommal, figyelemmel a nevelési-
oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI
rendelet 123. § (1) bekezdésében leírtakra, az alábbi szakmai alapidokumentumot adom ki:

A köznevelési intézmény

1. Megnevezései

- 1.1. Hivatalos neve: Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola,
Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
- 1.2. Rövid neve: Debreceni Bárczi Gusztáv EGYMI és Kollégium

2. Feladatellátási helyei

- 2.1. Székhely: 4024 Debrecen, Budai Ézsaiás utca 2.
- 2.1.1. telephelye: 4024 Debrecen, Nagy Gál István utca 4.
- 2.1.2. telephelye: 4032 Debrecen, Böszörményi út 148.

3. Alapító és a fenntartó neve és székhelye

- 3.1. Alapító szerv neve: Emberi Erőforrások Minisztériuma
- 3.2. Alapítói jogkör gyakorlója: emberi erőforrások minisztere
- 3.3. Alapító székhelye: 1054 Budapest, Akadémia utca 3.
- 3.4. Fenntartó neve: Debreceni Tankerületi Központ
- 3.5. Fenntartó székhelye: 4026 Debrecen, Kálvin tér 11.

4. Típusa: egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai
módszertani intézmény

5. OM azonosító: 038514

6. Köznevelési alapfeladatai

6.1. 4024 Debrecen, Budai Ézsaiás utca 2.

6.1.1. óvodai nevelés

6.1.1.1. nappali rendszerű (felvehető maximális gyermeklétszám: 18 fő)

- 6.1.1.2. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - középsúlyos értelmi fogyatékos)
nappali rendszerű (felvehető maximális gyermeklétszám: 18 fő)
- 6.1.2. általános iskolai nevelés-oktatás
 - 6.1.2.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 250 fő)
 - 6.1.2.2. alsó tagozat, felső tagozat
 - 6.1.2.3. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - középsúlyos értelmi fogyatékos)
nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 250 fő)
 - 6.1.2.4. A Komplex Alapprogram szerinti nevelő és oktató munka
- 6.1.3. készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás
 - 6.1.3.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 100 fő)
 - 6.1.3.2. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - középsúlyos értelmi fogyatékos)
nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 100 fő)
- 6.1.4. fejlesztő nevelés-oktatás
 - 6.1.4.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 24 fő)
- 6.1.5. kollégiumi ellátás
 - 6.1.5.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 65 fő)
 - 6.1.5.2. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - középsúlyos értelmi fogyatékos)
nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 65 fő)
 - 6.1.5.3. externátus
- 6.1.6. utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése
- 6.1.7. egyéb foglalkozások: napközi, tanulószoba
- 6.1.8. iskolai könyvtár: iskolai / kollégiumi könyvtár
- 6.1.9. mindennapos testnevelés biztosításának módja: saját tornaterem, egyéb módon (az intézmény rendelkezik tornaszobával és gyógytorna szobával is)
- 6.1.10. a testnevelésórák keretében megvalósított úszásoktatás módja: együttműködésben, megállapodás alapján

6.2. 4024 Debrecen, Nagy Gál István utca 4.

- 6.2.1. fejlesztő nevelés-oktatás

6.2.1.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 32 fő)

6.2.1.2. A Komplex Alaprogram szerinti nevelő és oktató munka

6.3. 4032 Debrecen, Böszörményi út 148.

6.3.1. fejlesztő nevelés-oktatás

6.3.1.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 55 fő)

6.3.1.2. A Komplex Alaprogram szerinti nevelő és oktató munka

7. A feladatellátást szolgáló vagyon és a felette való rendelkezés és használatjoga

7.1. 4024 Debrecen, Budai Ézsaiás utca 2.

7.1.1. Helyrajzi száma:	9958/2
7.1.2. Hasznos alapterülete:	3632 nm
7.1.3. Intézmény jogköre:	ingyenes használati jog
7.1.4. Fenntartó jogköre:	vagyonkezelői jog

7.2. 4024 Debrecen, Nagy Gál István utca 4.

7.2.1. Helyrajzi száma:	9790
7.2.2. Hasznos alapterülete:	400 nm
7.2.3. Intézmény jogköre:	ingyenes használati jog
7.2.4. Fenntartó jogköre:	vagyonkezelői jog

7.3. 4032 Debrecen, Böszörményi út 148.

7.3.1. Helyrajzi száma:	19543/1
7.3.2. Hasznos alapterülete:	150 nm
7.3.3. Intézmény jogköre:	ingyenes használati jog
7.3.4. Fenntartó jogköre:	ingyenes használati jog

8. Vállalkozási tevékenységet nem folytathat.

Az intézmény önmeghatározása

Iskolánk, a Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium a Debreceni Tankerületi Központ által fenntartott, térségi feladatot is ellátó módszertani intézmény. Értelmi fogyatékos gyermekeket nevelünk, oktatunk, fejlesztünk az értelmi fogyatékoság minden fokán.

Alapfeladatunkból adódóan utazó gyógypedagógusaink látják el a Debreceni Tankerületi Központ összes intézményében, valamint a város óvodáiban integráltan oktatott SNI értelmi fogyatékos tanulókat. Kollégiumunk vidéki tanítványaink részére biztosítja a tanuláshoz való hozzáférést. Igyekszünk barátságos, családias, nyugodt környezetet teremteni gyermekeink számára, pótolva a család hiányát.

Készségfejlesztő iskolánk tanítványainknak kerti munkás, szövvő és papír rész szakképzés elvégzésével termet lehetőséget a minél önállóbb életvezetés elsajátításához, a munka világába történő bekapcsolódáshoz.

Súlyos, halmozottan sérült gyermekeinknek fejlesztő iskolánk biztosít optimális feltételeket egyéni képességeik kibontakoztatásához.

A hozzánk érkező értelmileg sérült autista tanulóinkat integrálva fejlesztjük sérülési és osztályfokuk figyelembe vételével, az SNI kerettanterv adott szakaszának megfelelően.

Intézményünk 1908 óta áll a gyógypedagógiai szolgálatában.

Szakmai fejlődésünket, pedagógiai programjaink kidolgozását Bárczi Gusztáv támogatta, segítette, koordinálta. A magyar gyógypedagógia szülő atyjának nevét ennek okán büszkén viseljük, tiszteljük szakmai nagysága, elhivatottsága előtt, és igyekszünk megfelelni annak az örökségnek, amit ránk hagyott.

A több mint egy évszázados szolgálat alatt sok ezer értelmi fogyatékos gyermeknek adtuk meg a lehetőséget arra, hogy méltósággal élhessék mindennapjaikat, hogy aktív tagjai legyenek társadalmunknak, hogy képességeikhez igazodva, a lehető legteljesebb életet próbáljanak élni.

A gyógypedagógia a pedagógiának a legnehezebb, egyben legnemesebb területe.

Valljuk, hogy mindenki egyedi és megismételhetetlen.

Valljuk, hogy az egyéni képességek figyelembe vételével, egyéni bánásmód megvalósításával, egyéni tanulási utak kialakításával érhetjük el a személyiség legoptimálisabb fejlesztését.

Valljuk, hogy az elfogadás, a befogadás, empátia, szeretet és a gyermek személyiségének tisztelete a gyógypedagógia alappillérei. Ígérjük, hogy munkánkat, fejlesztő tevékenységeinket minden esetben ezen gondolatok mentén végezzük.

Törekszünk arra, hogy a ránk bízott értelmileg sérült tanulók képességét, pszichés sajátosságait, sajátos nevelési szükségletét figyelembe véve fogalmazzuk meg pedagógiai koncepcióinkat, ennek szellemében nevelünk, oktatunk, fejlesztünk. Nem felejtjük el, hogy mi vagyunk a gyermekért és nem ő értünk.

Igyekszünk olyan iskolát teremteni, ahol a nemcsak a tudás a fontos, hanem az egészséges személyiségfejlődés is. Olyan iskolát szeretnénk, ahol a gyógypedagógiai nevelés korszerű terepet, követendő mintát, szemléletet nyújt a pedagógusoknak, pedagógiai segítőknek és partnereinknek.

Egyre nagyobb kihívást jelent számunkra az értelmi fogyatékos autista tanulók ellátása. A szakszerű, módszertanilag megalapozott ellátás érdekében folyamatos tudásmegosztással, képzéseken való részvétellel próbálunk felkészülni a gyermekek fogadására, belső integrációjára.

Módszertani palettánk színes, azt az oktatás és nevelés hatékonyságának és eredményességének érdekében igyekszünk folyamatosan fejleszteni.

ban megfogalmazott követelmények teljesítését, a nevelési folyamat eredményességét, a hatékony személyiségfejlesztést tanórán kívüli foglalkozások biztosításával is segítjük. Minden lehetőséget, külső programot igyekszünk megragadni, mely segíti tanítványaink fejlesztését, szocializációját, ugyanakkor a társadalmi elfogadását is. Fontos számunkra, hogy kitörve a szegregáció védőpajzsából, segítsük

tanítványainkat a társadalomba való beilleszkedésben; ugyanakkor segítsük a többségi társadalmat a fogyatékos emberek integrációjában, inklúziójában.

Nagy hangsúlyt fektetünk a tehetséggondozásra is. Elsősorban sport, ének-zene és képzőművészetek területein érünk el sikereket, sokszor ép értelmű gyermekekkel együtt versenyezve.

Tanítványaink jelentős része hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű, rossz szociális környezetben él. Ezért kiemelkedően fontos szerepe van iskolánkban a belső jelzőrendszer és a külső partneri kapcsolatok összehangolt, jó működésének a gyermekvédelem területén. Igyekszünk időben megkeresni a problémák gyökerét, próbálunk a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulóink köré olyan védőhálót kiépíteni, mely segíti őket és családjaikat.

Arra törekszünk, hogy iskolánk olyan hely legyen, ahol a tevékenységet a gyermeki jogok tisztelete hatja át az emberi érintkezés minden szintjén és formájában.

Arra törekszünk, hogy intézményünk családias, gyermekközpontú iskola legyen. Mindehhez olyan iskolai légkört teremtünk, ahol az emberi, társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten, párbeszeden, nyitottságon, egymás elfogadásán alapulnak.

Hivatásunk lényegét Dorothy Law Holte család terapeuta, pedagógus, a gyermeki fejlődésléktan kutatójának mélyre ható versével tudjuk leginkább meghatározni, az ő gondolatai segítenek bennünket abban a munkálkodásunkban, hogy a jó úton haladjunk minden áldott nap:

Egy élet a kezében
Ha a gyerekek kritizálva élnek,
Megtanulnak megbélyegzettnek lenni.
Ha a gyerekek ellenségeskedésben élnek,
Megtanulnak veszekedni.
Ha a gyerekek kicsúfolva élnek,
Megtanulnak szégyenlősnek lenni.
Ha a gyerekek megszegyenítve élnek,
Megtanulják bűnösnek érezni magukat.
Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni.
Ha a gyerekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bízni.
Ha a gyerekek dicsérve élnek,
Megtanulják megbecsülve érezni magukat.
a a gyerekek méltányosságban élnek,
Megtanulnak hittel élni.
Ha a gyerekek megerősítve élnek,
Megtanulják magukat szeretni.
Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek,
Megtanulják megtalálni a szeretet a világban.

NEVELÉSI PROGRAM

1. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.);
- 2023-as LII. törvény a pedagógusok életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról;
- 59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelet a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- 24/2012. (IV. 18.) NEFMI rendelete egyes egészségügyi és oktatási tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról;
- 2012. évi CXXV. törvény a tankönyvpiac rendjéről szóló 2001. évi XXXVII. törvény módosításáról;
- Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához
- Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

2. ALAPELVEINK, ÉRTÉKRENDÜNK

2.1. Gyógypedagógiai alapelveink

A személyiséget a biológiai tényezők és a környezeti, nevelési hatások együttesen határozzák meg, egymással szoros kölcsönhatásban.

Ennek szellemében a tanulók személyiségét maximálisan tiszteletben tartjuk, sérülésük minőségétől függetlenül elfogadjuk és befogadjuk. Komplex fejlesztésüket az iskola, gyermek és család együttműködése mentén valósítjuk meg. Pedagógiai kultúránk az egyéni bánásmódra törekvéssel, az életkornak és sérülésnek megfelelő követelmények támasztásán, és ezen szempontokhoz igazodó értékelésen alapul. Az intézmény alapelvének megfelelően a gyermekközpontú oktatás, nevelés alkotó eleme az egyénre szabott képesség- és személyiségfejlesztés, mely minden iskolai tevékenységet áthat.

Figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait.

Ennek szellemében igyekszünk játékosan, a napi tevékenységek tervezésében a terhelést és pihenést egyensúlyban tartva végezni pedagógiai tevékenységeinket. Az iskola helyi tantervében olyan követelmények kerültek meghatározásra, amelyek a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése során a rendelkezésre álló időkeretben, az iskola szervezeti keretei között eredménnyel megvalósíthatók.

Mindenki jó valamiben.

Ennek szellemében tanulóink egyéni képességeire, pozitív értékeire építve végezzük nevelő, oktató, fejlesztő munkánkat úgy, hogy biztosítsuk számukra a tanulás folyamatában a sikerélményhez jutást. Törekszünk a tanulói kiemelkedő teljesítmények feltárására és fejlesztésére a tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon is. A tehetséggondozás megvalósításához szükséges a gyermek önmagába vetett hite; a szülők által megteremtett támogató családi környezet; a pedagógusok és nevelők fejlődésre, kitartásra ösztönző közreműködése. Mindez pedig egy olyan támogató, befogadó környezetben valósulhat meg, melyben az iskola szerepe óriási.

A gyerekek aktív közreműködése nélkül nincs tanulás.

Ennek szellemében pedagógiai munkánk alapja, tanulóink gyakorlatorientált, sajátélményű ismeret szerzése, kooperatív együttműködése, mely felkelti az érdeklődést, segíti a motiváció fenntartását, megalapozza a megszerzett tudás elmélyülését.

A képességek maximális kibontakoztatása egyéni differenciálással valósítható meg legeredményesebben.

Ennek szellemében sajátos nevelési igényű gyermekeink képességeinek, egyéni adottságainak, speciális nevelési szükségleteinek figyelembe vételével, sérülés specifikusságára irányuló terápiákkal tervezzük meg pedagógiai munkánkat, végezzük rehabilitációs, fejlesztő tevékenységünket.

Tanulóinknak a mindennapi életben jól hasznosítható ismeretekre, tudásra van szükségük.

Ennek szellemében a NAT a Kerettanterv és Helyi Tantervünk figyelembe vételével, valamint a gyermek egyéni adottságainak szem előtt tartásával, olyan korszerű, életszerű, gyakorlatorientált ismereteket tanítunk, mely segíti tanítványaink minél sikeresebb önmegismerését, önrendelkezését, szocializációját, a társadalomba és a munka világába való beilleszkedését. Igyekszünk kialakítani a befogadáshoz szükséges attitűdöket. Az intézmény nevelő-oktató munkája során él az alternatív és a kompetencia alapú pedagógia köréhez tartozó megoldások alkalmazásával, amely összehangoltan alkalmazza a tartalmi szabályozókat, tantervet, tankönyvet, taneszközt.

Mindenkinek egyenlő esélyt kell biztosítani.

Iskolánk az Európai Unió alapértékei szellemében működik: emberi méltóság, szabadság, demokrácia, egyenlőség, jogállamiság és az emberi jogok tisztelete.

Ennek szellemében egyéni haladási utakat, önmagához igazodó értékelést, prevenció és korrekció ellátást biztosítunk tanulóink számára. Folyamatosan munkálkodunk a stigmatizáció és diszkrimináció felszámolásáért.

Nevelési tevékenységünket áthatja a más népek, kultúrák iránti nyitottság és befogadó készség. Fontos, hogy tanulóink megismerjék, megbecsüljék és tiszteljék ezeket a hagyományokat.

A szociális védőháló kiépítésével, korai belső jelzőrendszer működtetésével segítjük tanítványainkat és családjaikat a szociokulturális hátrányokból származó hiányosságok pótlásában, igyekszünk utat mutatni számukra a hátránykompenzáció megteremtéséhez.

A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók számára biztosítjuk a felzárkóztatás lehetőségeit, minden lehetőséget kiaknázunk annak érdekében, hogy iskolai tanulmányaikat sikeresen befejezhessék.

Pedagógiai törekvéseink összhangban vannak a leghaladóbb társadalmi alapelvekkel.

Hiszünk az egész életen át tartó tanulás fontosságában.

Ennek szellemében ismereteinket, módszertani tárházunkat folyamatosan bővítjük. Folyamatosan követjük a gyógypedagógia fejlődését, változásait. Újabb képesítés megszerzésével, továbbképzéseken való részvétellel, belső tudásmegosztással biztosítjuk szakmai tudásunk fejlődését. Pedagógiai munkánk ez által válik hitelessé.

A korrekció és kompenzáció elvének érvényesülése

Az értelmi és egyéb sérülés jellegéből, szintjéből adódó hiányosságokat feltérképezzük és a szükséges szakemberek bevonásával kezdjük el a gyermek komplex fejlesztését.

A környezettudatos szemlélet érvényesülése

Iskolánk alapértéke a fenntartható fejlődésre és környezettudatosságra nevelés, mely áthatja pedagógiai folyamatainkat.

2.2. A kollégiumi nevelés alapelvei

- az iskola életébe történő aktív részvétel
- az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- gyermek központú nevelési elvek alkalmazása
- a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség;
- az alapvető erkölcsi és viselkedési normák érvényesítése;
- az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele egyéni bánásmód alkalmazásával
- építkezés a tanulók aktivitására, pozitív értékeire
- a szülőkkel, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
- a nemzeti hagyományok megismerése, megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;

2.3. Értékrendünk

- sérültek identitásának tiszteletben tartása
- pozitív teljesítményelvárások
- esélyegyenlőség biztosítása
- komplex személyiségfejlesztés megvalósítása
- differenciált képességfejlesztés egységbe foglalása
- speciális nevelési igények szem előtt tartása
- az interakciók minőségének garantálása
- kommunikáció és kooperáció megjelenése az oktatási gyakorlatban
- reflektív gyógypedagógiai szemlélet előtérbe helyezése
- az adaptív oktatás feltételeinek biztosítása
- intézményen belüli lehetőség biztosítása az integrációra
- a befogadó, inkluzív nevelést, oktatást felvállaló intézmények segítése

3. ISKOLÁNK CÉLRENDSZERE

Iskolánk a 2011. évi CXCV. köznevelési törvény 20.§.(1/f) bekezdés szerint egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény (EGYMI). Ennek értelmében célja és egyben feladata is, hogy gyógypedagógiai ellátás keretében biztosítsa a sajátos nevelési igényű (enyhén értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos, súlyos, halmozottan fogyatékos) tanulók szükségletéből adódó iskolai nevelést, oktatást, fejlesztést, a terápiák alkalmazását.

A törvény 20.§ (9) bekezdésében foglaltak szerint intézményünkben működik:

- szegregált keretek között általános iskola enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek számára, valamint enyhe értelmi fogyatékos autista tanulók ellátása,
- fejlesztő iskola súlyos, halmozottan sérült gyermekek ellátására,
- középfokú iskolai feladatot ellátó intézményegység, készségfejlesztő iskola 9-12. évfolyamon, középsúlyos gyermekek munkába állásának segítéséhez
- kollégium a vidéki tanulók tanuláshoz való hozzáféréseinek segítéséhez
- utazó gyógypedagógusi hálózat a Debreceni Tankerületi Központ intézményeinek, valamint a Debrecen Megyei Jogú Város önkormányzati óvodáiban integrált keretek között nevelt, oktatott gyermekeinek ellátására.

Magyarország Alaptörvénye, a nemzeti köznevelésről szóló törvény, a NAT és az Irányelvek szellemében, a nevelő-oktató munkánkat a következő célok határozzák meg

3.1. Gyógypedagógiai tevékenységünk általános céljai

- Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi integráció megvalósítása, a leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás
- Gyermekek központú szemlélettel a sérült gyermek komplex személyiségfejlődésének segítése.
- A kulcskompetenciák fejlesztésével tanítványainkat saját képességeikhez és adottságaikhoz igazodva a legteljesebb mértékben készítsük fel az önálló életvitelre, eredményes szocializációra, társadalmi integrációra, pályaválasztásra.
- Az iskolai élet, a társas kapcsolatok szokásrendjének pontos elsajátítása.
- Egyénre szabott, speciális képességfejlesztés, differenciálás, korrekciós nevelés, rehabilitáció, tehetséggondozás a képességek maximális kiaknázása érdekében.
- A gyermek életkorának, állapotának szem előtt tartásával olyan komplex nevelés, oktatás, fejlesztés, mely segíti a képességek maximális kibontakozását, a legoptimálisabb teljesítmény elérését.
- A gyermekek képessé váljanak a család életébe való beilleszkedésre, elfogadják az általános emberi értékeket, felkészüljenek a felnőtt életre, megfeleljenek a társadalmi elvárásoknak, elősegítve ezzel a társadalmi integrációjukat.
- Gyakorlatorientált, cselekedtetésen alapuló tevékenység a sajátélményű ismeretszerzés segítéséhez.
- Egyéni megsegítésen alapuló ismeretszerző tanulás biztosítása, a belső motivációs rendszer aktivizálásának elősegítéséhez.
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának, pozitív tulajdonságoknak erősítése.
- Legyenek gyermekeink adottságaikhoz képest testileg-lelkileg kiegyensúlyozott, egészséges fiatalok.
- A nemzeti kultúra és értékeinek megismertetése, befogadóvá válás segítése.
- Az esélyegyenlőség megteremtése, a kulturális és szociális hátrányok enyhítése.
- A tanulók szükségletinek megfelelően, valamint a szakértői véleményben foglaltak alapján, teljes körű gyógypedagógiai ellátás biztosítása tanórákon, tanórán kívül, az egészségügyi és pedagógiai shabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon egyaránt.
- Az infrastrukturális feltételek és speciális fejlesztő eszközök biztosításával a gyermekben rejlő lehetőségek maximális kiaknázása, a fejlődés legoptimálisabb szintjének megvalósítása.
- Az infokommunikációs eszközök használatának megismertetése a tanulási, ismeretszerzési folyamat részeként.

3.2. Az intézmény Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményi feladataiból adódó céljai

3.2.1. Az általános iskola rész céljai tanulásban akadályozott tagozaton

- A tanulók számára elsajátítható műveltségterület specialitásokból adódó készség szintű megalapozása,
- A feladat- és szabálytudat erősítése.
- Törekvés a továbbtanulásra, az élethosszig tartó tanulás megalapozására, a szakmaszerzésre.
- Olyan kompetencia alapú iskolai gyakorlat kialakítása, amely biztosítja a tanulók számára a minél szélesebb körű tapasztalatszerzést, napi tevékenységek gyakorlását, ismereteik elmélyülését és alkalmazását a mindennapi életben.
- Olyan praktikus, értékorientált, gyakorlatorientált ismeretek nyújtása, mely segíti az önálló életvezetést, tudatos családalapítást tervezését, segíti az egészséges életmód kialakítását, az önfenntartás megvalósulását

- Pályaorientáció segítése, átgondolt pályaválasztás, munkaerőpiaci megjelenésre felkészítés a nem tovább tanuló tanítványok esetében.
- Az iskolán kívüli társas kapcsolatok erősítése.
- A szocializáció segítése a lemorzsolódás csökkentésének prevenciójához.

3.2.2. Az általános iskola rész céljai értelmileg akadályozott tagozaton

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- a) a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél önállóbban el tudják látni;
- b) a tanulók környezetükben képesek legyenek minél önállóbban és minél szélesebb körben tájékozódni;
- c) fejlődjenek a tanulók szociális és kommunikációs képességei, megfelelően tudják azokat használni;
- d) a tanulók ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek benne tevékenykedni, valamint azt alakítani is;
- e) a tanulók ismerjék önmagukat, értékeiket és erősségeiket, valamint határaikat.

Mindezekben a tanulók céltudatosságra és az egyéni sajátosságaikhoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének-oktatásának célja a minél önállóbb, harmonikus életvezetésű felnőtté válás. Általánosságban ez az egyéni képességek, adottságok maximális feltárását, aktiválását jelenti a lehető legjobb adaptáció és önállóság érdekében. Ennek alapja a gyengébb és/vagy sajátos rajzolatú kognitív képességek, a szociális és kommunikációs adottságok fejlesztése a korrekció és kompenzáció elvének figyelembevételével.

Tanulóink várható életformája egész életen át valamilyen támogató közösségi szolgáltatáshoz kapcsolódik. Ahhoz, hogy ezeken a kereteken belül a lehető legönállóbb, az adott társadalmi berendezkedésben elfogadott normák szerinti teljes életet élhessenek, több szempontot is kiemelten kell kezelnünk.

Tanulóinknál kiemelt feladat annak megtanítása, hogy ismerje fel és tudja kifejezni saját érzelmeit, legyen tisztában saját erősségeivel és ismerje fel saját határait, bizonytalanságait. Ehhez igazodóan legyen képes segítséget kérni és elfogadni, ehhez ismerje meg környezetében a segítő személyek körét, az érdekképviselői szerveket.

Az oktatás terén a megszerzett tudás várható hasznosulása, praktikus előnye, valamint a minél szélesebb körű tájékozódás, az azonos ismeretanyaghoz való hozzáférés joga együttesen kell, hogy érvényesüljön.

A nevelésben egyaránt fontos szempont a társadalmi konszenzuson alapuló normákhoz, írott és íratlan szabályokhoz való alkalmazkodás, a társas érintkezésekben az együttműködő, alkalmazkodni képes személyiség tulajdonságainak erősítése, valamint a tanuló saját életével kapcsolatos döntéseiben való aktív részvétel, az önrendelkezés, érdekérvényesítés képességének fejlesztése. Ezért kiemelt jelentőségű a beszélt és az írott nyelv használatának és befogadásának gyakorlása, fejlesztése tartalmi és formai, mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt. Ahol jelentősebb akadályokba ütközik a szokásos csatornák alkalmazása, mindenképp indokolt az augmentatív és alternatív kommunikáció lehetőségei közül az adott tanuló számára legmegfelelőbb kiválasztása és tanítása, így biztosítva a kommunikáció jelentőségének és lehetőségeinek megtapasztalását.

A tanulók számára elsajátítható műveltség tartalom specialitásokból adódó készségszintű megalapozása, gyakorlati alkalmazása.

- Beszéd, kommunikáció fejlesztése
- A feladat- és szabálytudat kialakítása.
- Önismeret, egészséges öntudat és társas kultúra fejlesztése.
- Önellátás kialakítása, fejlesztése.
- Az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény játékos felkeltése, ébrentartása.
- A saját fejlődési ütem elfogadása, önismeret alapozása.

- A közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása.
- Alapvető kultúrtechnikák elsajátítása.
- A játék megszerettetése a tanulási helyzetekben, a szabályjátékok, a didaktikai játékok örömeinek megélése.
- Gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képesség, a tartós figyelem, a megtartó emlékezet fejlesztése.
- Médiatudatosságra nevelés: A médiumok, a különféle közösségi oldalak, információk megismertetése során kiemelten szükséges a felelősségteljes használatra tanítás, ezáltal az esetleges abúzusok (visszaélések, kihasználások, bántalmazások) megelőzése, tekintettel arra, hogy az értelmi akadályozottsággal gyakran együtt jár a rejtett szándékok fel nem ismerése, a naivitás.
- A tanulás tanítása, pályaorientáció: a tanulók felkészítése a készségfejlesztő iskolában történő továbbtanulásra.

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- a) a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél önállóbban el tudják látni;
- b) a tanulók környezetükben képesek legyenek minél önállóbban és minél szélesebb körben tájékozódni;
- c) fejlődjenek a tanulók szociális és kommunikációs képességei, megfelelően tudják azokat használni;
- d) a tanulók ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek benne tevékenykedni, valamint azt alakítani is;
- e) a tanulók ismerjék önmagukat, értékeiket és erősségeiket, valamint határaikat.

Míndezekben a tanulók céltudatosságra és az egyéni sajátosságaihoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

3.2.3. A súlyos, halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének rész céljai

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt feladatai és területei csak didaktikai szempontból választhatók el egymástól, a nevelés, oktatás folyamatában egymást áthatva, komplexen érvényesülnek. Az egyes fejlesztési területek céljainak meghatározása és a pedagógiai tevékenység feladatainak összegzése a konkrét nevelési-oktatási helyzetekben rugalmasan, a tanulók egyéni sajátosságainak, a fejlődés egyéni ütemének megfelelően alakul.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelése során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát egymás megértésének lehetőségeit tanulják és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják.

Az elvárások az egyéni teljesítőképességnek megfelelően kerüljenek megfogalmazásra, és igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.

Az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legnagyobb önállóság feltételeinek megteremtése, melynek alapja a szociális, a kommunikációs és más kognitív készségek specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek rehabilitációs fejlesztése, a mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerekkel való tanítása, melyek hatására javul életminőségük, fejlődik önrendelkezésük.

Kiemelt célunk, hogy a gyermekek lehetőségeikhez mérten képessé váljanak a család életébe való beilleszkedésre.

A napirend tudatos szervezésével a sokoldalú tapasztalatszerzés, a szociális tanulás feltételei biztosítva legyenek.

Nevelési céljaink elérésének érdekében alkalmazott módszerek, terápiák minden esetben igazodnak a gyerekek életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, nyelvi szintjéhez, egyéni képességeihez és az adott szituációhoz.

A családok szakmai megsegítése, tehermentesítése, problémáik megbeszéléséhez közösségi tér biztosítása.

- A fejlesztés a megfelelő és szükséges tartalom kiválasztásával, segítse a lehetőség szerinti legnagyobb önállóság elérését és a megfelelően kialakított támogató környezetben a tanuló képességeitől függően a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést.
- A fejlesztő terápiák programjai váljanak a rehabilitációs pedagógiai program tartalmi elemeivé.
- Mivel a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyerekek esetében a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszélesebb körben – a mindennapi élet helyzeteiben is – biztosítanunk kell tanulóink számára a választás és **önálló döntéshozatal** lehetőségét.
- **Médiatudatosságra nevelés:** Az információs és kommunikációs technikák a súlyos és halmozottan fogyatékos személyek életében és életvezetésében egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert ezért különösen kiemelt feladat, hogy tanulóink fejlesztése során kellő hangsúlyt kapjon – a megfelelőképpen akadálymentesített, azaz hozzáférhetővé tett – informatikai és számítástechnikai eszközök, illetve egyéb más egyénre szabott kommunikációt segítő eszközök megismerése, használata. Olyan augmentatív kommunikációs rendszerek alkalmazása gyermekeinknél, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Ezek hatékony használatával meg kell teremteni a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

3.2.4. Készségfejlesztő iskola rész céljai

- Olyan praktikus ismeretek közvetítése, mely segíti a mindennapi életben való eligazodást, szocializációt, a lehetőségekhez, egyéni képességekhez mért önálló életvezetést.
- A tanulók életéhez adott közvetlen segítségnyújtással társadalmi integrálódásuk előkészítése, felkészítésük elemi munkavégzésre
- A kommunikációs és szocializációs képességek hangsúlyozott fejlesztése, mely hozzájárul a készségfejlesztő iskola befejezését követően a társadalmi integrációhoz, a védő-munkahelyen való helytálláshoz.
- Olyan helyzeteket kialakítása, ahol a tanulók gyakorolhatják az ön és szűkebb környezetük ellátásához, a társadalmi együttéléshez, az önálló és eredményes életvezetéshez nélkülözhetetlen tevékenységeket. (külső gyakorlóterep, intézménylátogatás, kapcsolat tartás a fogyatékos felnőtteket ellátó intézményekkel).
- Gyakorlati képzés keretein belül a szakmai ismeretek minél szélesebb körű elmélyítése, a munkában történő aktív, lehetőleg önálló bekapcsolódással.

3.2.5.A kollégiumi nevelés rész céljai

A kollégiumi nevelőmunka a társadalmi beilleszkedéshez szükséges képességek fejlesztését szolgálja. Ennek során jelentős szerepet kap az egyéni bánásmód, a személyre szabott nevelési eljárások, az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységformák alkalmazása.

A foglalkozások szervezésekor kiemelt szerepet kap:

- a szocializációt segítő képességek fejlesztése;
- az egyéni tanulási és ismeretszerzési technikák megtanulása, alkalmazása;
- az egészséges életmódra nevelés – a tanuló speciális igényeihez igazítva az egészség megőrzéséhez szükséges technikák, képességek megszerzése, megőrzése;
- a környezeti nevelés, a saját környezet egyéni igényeknek megfelelő kialakítása;

- a szabadidős program, önkiszolgálás, munka, tehetséggondozás, felzárkóztatás, társas kapcsolatok, közösségi tevékenységek alkalmazása, amelyek a tanuló eredményes társadalmi beilleszkedését segítik elő.
- A kollégiumi nevelésben a foglalkozások célja a kollégisták személyiségének, erkölcsi és esztétikai ismereteinek, jellemének, önismeretének, önbizalmának, felelősségvállalásának, közösségi szellemiségének megalapozása, illetve fejlesztése.
- A kollégiumi foglalkozások a közösségi kapcsolatok kialakítására, a szociális képességek fejlesztésére, az egyéni tanulási módszerek elsajátítására, a helyes életviteli szokások kialakítására, a tágabb természeti, társadalmi környezetért érzett felelősségre nevelnek.
- A tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása.
- Diákközpontú, családi, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet és tevékenységrendszer kialakítása.

3.2.6. Az utazó gyógypedagógiai ellátás során megfogalmazott célok

- Egyéni vagy kiscsoportos fejlesztés keretein belül a szakértői véleményben megfogalmazott fejlesztési területek, valamint az egyéni bemeneti mérések eredményeinek összegzéséből elkészített fejlesztési terv alapján, a hatályos jogszabályi környezet figyelembe vételével.
- Változatos, a gyermek készségeihez és képességeihez igazodó módszertani folyamatok megvalósítása.
- Olyan gyógypedagógiai szemlélet közvetítése, alapvető gyógypedagógiai ismeretek megosztása, módszertani eljárások ismertetése, mely segíti az integrációban érintett, többségi iskolák pedagógusait a sajátos nevelési igényű tanulók/gyermekek befogadására úgy, hogy az a gyermek számára a legoptimálisabb feltételeket teremtsen meg fejlődéséhez.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, konduktor

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a fogyatékoság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, az autizmus spektrum zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén, a következőknek megfelelően: nincs érdemi változtatás a tantervben, elvárt tudásban, hanem több idő, személyi támogatás (többségi pedagógustól, gyógypedagógustól, asszisztentstől), eszközhasználat, differenciált tananyag-feldolgozás révén jut el a gyermek a tantervi célig. Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján –
- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
- alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztályterem belüli megsegítésének lehetőségeit a befogadó intézményben;

- segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
- segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

3.2.7. Autizmus-specifikus fejlesztési célok

A nevelési-oktatási célok kijelölése a tanuló szükségletei mellett a család érdekeinek, lehetőségeinek és igényeinek figyelembevételével történik.

- Elsődleges cél az autizmusból fakadó fejlődési elmaradások kompenzálása a szociális, társas, kommunikációs és kognitív készségek fejlesztésével.
- Komplex személyiségfejlesztéssel a hiányzó funkciók, készségek és képességek fejlesztése, kialakítása.
- Vizuális megtámogatással a kölcsönös kommunikáció segítése, kialakítása.
- Az önellátási, önkiszolgálási készségek fejlesztésével az önállóság lehető legmagasabb szintjének elérése.
- A viselkedésproblémák kezelésével a társadalmi élet normáihoz igazodó adaptív viselkedés kialakítása.
- Az egyéni lehetőségekhez képest, a képességek maximális kibontakoztatásával a közösségbe történő beillesztés, a felnőttkori szociális adaptációra és munkavégzésre való felkészítés.
- Biztonságot nyújtó protetikusan kialakításával, az állandóság feltételeinek biztosításával, a következetes és egyértelmű kommunikációval, a gyermek számára olyan feltételek biztosítása, mellyel bejósolhatóvá válnak mindennapjai.

3.3. Tanulóink nevelésére vonatkozó általános célkitűzéseink

- Egyéni képességekhez mért eredményes, sikeres, praktikus ismeretekre épülő és a tanuló által alkalmazni képes tudás elsajátítása.
- Reális önismeret, önelfogadás.
- A helytelen mintákból fakadó viselkedési problémák korrigálása.
- Önmaga és a társak másságának ismerete, elfogadása, tiszteletben tartása.
- Az intézmény belső szabályrendszerének (Házirend) megismertetése, betartatása.
- A társadalmi normák, szokásrendszerek, hagyományok megismertetése, tisztelete, elfogadása.
- Az egyéni számon kérhetőség, egyéni felelősségvállalás elfogadtatása.
- Konfliktuskezelési technikák megismertetése, gyakoroltatása.
- Természeti és épített környezetünk, anyagi értékeink megóvásának, megőrzésének betartatása.
- Erkölcsi, morális emberi értékek megismerése, elfogadtatása, betartatása.
- Az egészségmegővés igényének kialakítása.
- Az élethosszig tartó tanulás igényének megalapozása.
- Az iskola közösségi életébe történő aktív bekapcsolódás.
- Bekapcsolódás a DÖK munkájába, ahol tanulóink gyakorolhatják a döntéshozatal, felelősség fontosságát, jogaik és kötelességeik értelmezését azoknak használatát.
- A tanulás, a munka értékteremtő céljainak megismertetése.

4. NEVELŐ, OKTATÓ MUNKÁNK PEDAGÓGIAI FELADATAI, MÓDSZEREI, ESZKÖZEI

4.1. Alapfeladataink

A köznevelési törvény és a Nemzeti Alaptanterv a köznevelés feladatát alapvetően a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadásában, megőrzésében, az egyetemes kultúra közvetítésében, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítésében jelöli meg.

- A köznevelési törvény szabályzói szerint, a tanuló szükségleteinek megfelelően, a szülők igényeinek szem előtt tartásával, valamint az intézmény erőforrásainak figyelembe vételével a teljes ellátás biztosítása: napközi, tanulószobai ellátás, ügyelet, étkeztetés, kollégiumi ellátás tanulásban és értelmileg akadályozott vidéki tanulók számára, fejlesztőterápiák, szakkörök, klubok, tehetséggondozás.
- A NAT-ban megfogalmazottak alapján intézményünk nevelő-oktató munkájának legfőbb feladata a gyógypedagógiai nevelés, oktatás, fejlesztés, mely a tanulásban és értelmileg akadályozott tanulóink általános iskolájának 1-8- évfolyamán, a készségfejlesztő iskolai oktatás-képzés 9-12. évfolyamán, a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek fejlesztő nevelésében, a kollégiumi nevelés során, valamint az SNI integrált tanulók ellátásában valósul meg.
- Gyógypedagógiai nevelési-oktatói intézményként kiemelt feladatunk a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése a komplex személyiségfejlesztés megvalósulásáért.
- Az intézmény elsődleges feladata a gyermekek, tanulók mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése.
- A tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése, a tudatos média használat.
- Az egyetemes magyar nemzeti hagyománynak, a nemzeti öntudat fejlesztésének, beleértve a magyarországi nemzetiségekhez tartozók öntudatának ápolását is.
- Az ország és tágabb környezete, a Kárpát-medence, különösen a környező országokban élő magyarság életének megismertetése,
- Azoknak a tartalmaknak a megismertetése, amelyek Európához tartozásunkat erősítik.
- Az egész világot érintő átfogó kérdéseket hangsúlyozva a fenntarthatóság iránti közös felelősség kialakítása.
- A fejlesztésekhez szükséges módszertani eljárások megismerése.
- A fejlesztésekhez, nevelő és oktató munkához szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása.
- Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátás teljes körű biztosítása.
- Életszerű tapasztalatszerzés által a kulcskompetenciák komplex fejlesztése.
- A jól működő képességek tudatos fejlesztése, értékeik, adottságaik megismerése pozitív visszacsatolásokkal, melynek célja a tanulási kudarc elkerülése, önbecsülésük erősítése.
- A szülők és az iskola együttműködésének erősítése.
- Tanulóink biztonságának megszervezése, biztosítása mind az iskolai, mind az iskolán kívüli programokon, rendezvényeken egyaránt.
- A BM az OH valamint a FODISZ által meghirdetett tanulmányi és sportversenyeken való részvétel, az ezekre történő felkészülés intézményi megszervezése.
- Tehetséggondozás: a kiemelkedő képességű tanulók egyéni vagy csoportos, nem tantárgyi tehetséggondozása mentortanát vezetésével.
- DÖK aktív bekapcsolása az intézmény életébe.
- A szociális hátrányokból adódó különbségek csökkentése, együttműködve a gyermekvédelem szervezeteivel.
- Az intézmény belső és külső partnereivel történő kapcsolatépítés, meglévő kapcsolataink ápolása.

4.2. Nevelési feladataink

Intézményünkben az egész nevelési- oktatási folyamat az egyéni képességek fejlesztésére irányul.

- Az intézmény elsődleges feladata a gyermekek egyénre szabott fejlesztése, képzése, mely áthatja a tanulási főt
- Az általános műveltség megalapozása az életkor, a tanulási és értelmi akadályozottság, fejlettség figyelembevételével.
- Tovább fejleszhető tudás megalapozása, erősítése az egyéni adottságokhoz, sérülésekhez viszonyítottan és az élethosszig tartó tanulásra való felkészítés.
- Alapvető tanulási képességek fejlesztése olvasás-írás, matematikai logika, informatikai-kommunikációs és technikai képességek, szociális-életviteli és környezeti képességek, életpálya építési kompetenciák kialakítása egyéni és kiscsoportos formában.
- Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák kialakítása: munkatevékenységek, gyakorlati ismeretek elsajátítása mely alkalmassá teszi őket optimális szocializációjukra a társadalomban. Segítségével értékteremtő munkát tudnak végezni.
- Nemzeti öntudatra és hazafiasságra nevelés: Szülőföldünk, népünk és a velünk együtt élő népcsoportok kultúrájának, értékeinek megismertetése, elfogadtatása, kötődések és azonosulások kiépítése.
- A mozgás a sport fontosságának és szerepének megismertetése, mely nemcsak az egészséges életmód kialakulásához járul hozzá, de fejleszti a kitartást az akaratot és segíti a kölcsönös együttműködés és szabálytudat kialakulását.

Médiatudatosságra nevelés: A médiumok, a különféle közösségi oldalak, információk megismertetése során kiemelten szükséges a felelősségteljes használatra tanítás, ezáltal az esetleges abúzusok (visszaélések, kihasználások, bántalmazások) megelőzése, tekintettel arra, hogy az értelmi sérüléssel gyakran együtt jár a rejtett szándékok fel nem ismerése, a naivitás, hiszékenység.

- Felkészítés a továbbtanulásra, önképzésre, szakmaszerzésre.
- Az általános emberi értékek megismertetése, elfogadtatása, azonosulás a fejlettségnek megfelelően.
- Az eredményes társadalmi beilleszkedés feltételeinek megteremtése.
- Az önálló életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása.
- A tanulók szociális képességeinek, viselkedésének, magatartásának formálása a konfliktusmentes társadalmi beilleszkedés érdekében.
- Önmaga és társai másságának ismerete, megértése, elfogadása, a mások hátrányos helyzetével való visszaélés elkerülése.
- Erkölcsös viselkedés és megnyilvánulás a társakkal, felnőttekkel szemben, segítőkészség, a szorgalom és a rend cselekedetekben való megmutatkozása.
- Közösségi életre nevelés: részvétel az iskola közösségének életében, annak alakítása, szépítése, értékeink megóvása.
- Az infokommunikációs eszközök használatának elsajátítása, azok bevonása az ismeretszerzés folyamatába.
- Gyakorlat és tevékenységközpontú módszerek alkalmazásával a mindennapi életben használható és alkalmazható praktikus tudás megszerzésének biztosítása.
- Esélyegyenlőség lehetőségének biztosítása.
- Egészséges életmód kialakításához szükséges ismeretek elsajátítása.
- Környezettudatos életmód kialakításához szükséges ismeretek elsajátítása, a fenntarthatóság előmozdítása.
- Élethosszig tartó tanulás megalapozása.

4.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka módszerei

Módszereink, eszközeink megválasztása a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez és képességeihez, sérülésük fokához, a speciális nevelési szükségletekhez igazodik. Továbbá az alkalmazott eljárások a nevelő személyiségéhez, pedagógiai kulturáltságához, felkészültségéhez, stílusához is igazodnak. A pedagógiai munka megvalósítását úgy tervezzük meg, hogy az egyes tanulók optimális fejlesztése az egyéni sajátosságokra tekintettel lévő differenciálást és az egyéni sajátosságokra tekintettel lévő egységességet egyaránt garantálja.

4.3.1. Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:

A fejlesztési feladatok – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamatunk egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket. Nevelő-oktatói folyamatainkban az ismeretszerzés és a képességfejlesztés egyensúlyára törekszünk. Kiemelten fontosnak tartjuk a megszerzett tudás gyakorlati életben való alkalmazását, azaz a kompetencia alapú oktatást és fejlesztést, valamint a tanulási folyamatban való aktív részvételt a participációt.

Oktató-nevelő munkánk eljárásait és eszközeit úgy választjuk meg, hogy azok segítsék alapvető céljaink, feladataink megvalósítását adaptív nevelési-oktatói stratégiákat alkalmazva:

- A módszer megválasztása a tanuló sajátos nevelési igényeihez, fejlettségéhez, életkori sajátosságaihoz, szükségleteihez, személyiségéhez, állapotához, valamint az adott pedagógiai célokhoz igazodik.
- A tanulók előzetes tudására, tapasztalatára, sajátélményű tapasztalat szerzésre cselekedtetésére épül.
- Elsődlegesen motiváló, pozitív megerősítést szolgáló módszereket alkalmazunk, melyek segítik a tanuló sikerélményhez jutását, egészséges személyiségfejlődését.
- Az új ismeretek elmélyítéséhez kellő gyakorlati lehetőség biztosításunk.
- Pedagógiai módszereink mindegyike épít a játék, szerepjáték, beszélgetés ösztönző erejére.
- A kiválasztott módszer segíti, támogatja a szabályok, a szokások követését, gyakorlását, az önállóság kialakítását, az egészséges életmód szokásrendszerének, és az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlását, az alkotóképesség kibontakoztatását, az egymástól tanulás elsajátítását.
- A nevelési módszerek különböző, a tantárgyi tantárgyközi, kereshetanterv témáikhoz igazodó formáit, változatait is eszköznek tekintjük.

Fontosnak tartjuk a tapasztalatszerzést, a mintaadást, a modellnyújtást, a gyakorlást, a megerősítést, a meggyőzést, a felvilágosítást, a tudatosítást, a felfedeztetést, az összefüggések keresésének lehetőségeit, az interakciót.

Fontosnak tartjuk a szabályok, a szokások követése, gyakorlása, az önállóság kialakítása, az egészséges életmód szokásrendszerének, és az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlása, az alkotóképesség kibontakoztatása.

Egyénre szabott, differenciáláson alapuló módszereket alkalmazunk a komplex pedagógiai folyamatok során.

4.3.2. Módszereink lényeges jegyei:

- keretjellegűek (mert soktényezős volta miatt nem tudunk mindennel előre számot vetni)
- rugalmas alkalmazkodást feltételez (a választás szabadsága a megváltozott helyzetekhez való alkalmazkodás érdekében)

- a pozitív megerősítésre épülők
- a játék fejlesztő hatására épülők az életkori sajátosságok figyelembe vételével
- az elért eredményekre való építkezés (a nevelési módszerek megválasztása a célokban, másrészt tapasztalatokban gyökerezik)
- közösségi jellegű
- eszközjellegű (informál, eligazít, lehetőséget nyújt az elmélyedésre, a különböző szempontok figyelembevételével)
- differenciáló (figyelembe veszi a gyermekek egyéni személyiségstruktúráját)
 - az átlagostól eltérő didaktikai módszerek:
 - cselekvés- és tevékenységközpontúság
 - közvetlen tapasztalatszerzés
 - lépésről-lépésre haladás elve
 - fokozatosság elve
 - folyamatos megerősítés
 - önbecsülés, önértékelés fejlesztése
- speciális módszerek, eszközök alkalmazását minden esetben a gyermek/tanuló állapotához igazodó, egyéni szükségletek határozzák meg. Hangsúlyt fektetünk a fejlesztő eszközök, módszerek és a tanulási környezet egységére.
 - diagnosztikus mérések
 - terápiás módszerek egyéni/kiscsoportos
 - speciális tanulási környezet kialakítása

4.3.3. Eljárásaink az oktatás terén:

- speciális, sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása
- differenciálásra és egyéni haladási tempóra való alapozás
- autizmus specifikus módszerek alkalmazása
- szemléltetésre és cselekvésre épített sajátélményű ismeretszerzés
- kooperatív tanulás
- projektoktatás
- csoportbontás szervezése
- komplex mozgásfejlesztés, mozgásterápia
- szenzomotoros fejlesztés
- zeneterápia
- művészetterápia
- snoezelen terápia
- állatasszisztált terápia
- témahetek
- alternatív kommunikációs eljárások alkalmazása a nem beszélő tanulók önkifejezésének és kommunikációjának fejlesztésére

4.3.4. Eljárásaink az utazó gyógypedagógiai tevékenységben:

- az integráció támogatása, az inklúzió erősítése
- az implementációs folyamatok gyakorlattá válásának segítése
- olyan készség- és képességfejlesztés, amely lehetővé teszi a sikeres társadalmi integrációt, az életfogytig tartó tanulást
- tanácsadás
- jó gyakorlatok megismertetése a többségi iskolákkal

- intézményi szakmai fejlesztések külső támogatása
- a többségi iskolákban lévő fejlesztések tudásháttérének biztosítása

4.4 Speciális módszereink

Differenciált tanítás

Pedagógiai tevékenységünk minden területét átható, a gyógypedagógiai alapszemléletét követő módszer, mely a tanulók egyéni képességeit, adottságait, személyiségét, sérülés specifikumát szem előtt tartva, egyénre szabott feladatokkal lehetőséget teremt a legoptimálisabb fejlődésre, a felzárkózásra és a tehetséggondozásra. A gyerekek által leginkább kedvelt munkaforma a csoportmunka, mivel a heterogén csoportokban a gyengébb képességű tanuló társai segítségével tanulhat játékosan. A jobb képességű gyerekek élvezettel segítenek társaiknak, betöltve a „kis tanár” szerepét. A csoportmunka során megtanulják tanulóink egymást elfogadni, együttműködni, együttl dolgozni. Ez a módszer sikerélményt biztosít minden csoporttagnak, hiszen mindenki jó valamiben, és így kiegészítik egymás munkáját. Ebben a munkaformában a pedagógus szerepköre is megváltozik, partnerként támogatja diákjait.

Egyéni fejlesztés

Az egyéni fejlesztés az a tevékenység, amelynek során úgy „avatkozunk be” a gyermek fejlődési menetébe, hogy megfelelő eljárások, módszerek, technikák, eszközök alkalmazásával segítjük, lehetővé tesszük, hogy az érési folyamat egyes szakaszaiban a szükséges környezeti feltételek adottak legyenek.

Kooperatív módszer

A kooperatív cselekvő tanulási forma alkalmazásával az információszerzésen túl gondolkodási, kommunikációs és együttműködési készségét fejlesztjük tanulóinknak. A kooperatív tanulás során az építő egymásra utaltság, az egyéni felelősség, egyenlő részvétel, párhuzamos interakció négyes alapelveinek együttes érvényesülése biztosítja a tanulói képességek hatékony és hosszú távú fejlődését.

A módszer megtanítja tanítványainkat a konszenzus elérésére. Pozitív tapasztalat, hogy a konszenzusos problémamegoldást átviszik az élet más területeire is. Lényeges eleme a sajátélményű, gyakorlat orientált ismeretszerzés, mely leghatékonyabban segíti az új ismeretek megértését, beépülését, felhasználását. A módszer megvalósításának alapfeltétele a tanterem bútorzatának mobilizálhatósága, mely segíti a differenciáló foglalkozások tervezését. A kooperatív módszer alkalmazását első sorban a TAI tagozaton vezettük be, de a tanulók képességeinek függvényében a készségfejlesztő iskolában is alkalmazzuk.

Projekt módszer

A projekt módszer alkalmazását az oktatás menetében gyakorlati problémák megoldása köré csoportosítjuk. A gyermekek teljes személyiségét, érzelmi, értelmi, motorikus adottságait is figyelembe vesszük a tanítási folyamatában. A projekt módszer alapelve szerint a tanulás tanóráinkon olyan komplex folyamat, amely a tanárt, a tanulót és a tanulási környezetet is magába foglalja. A közös tevékenység elősegíti tanulóinknál a kommunikációs készségek, az egymásra figyelés, a tolerancia képességeinek fejlesztést, a tantárgyi ismeretek integrációját, az összefüggések felismerését, segítve ezzel a gondolkodás fejlesztését. A tanuló aktív, alkotó részese a tanítási folyamatnak, melyben egész személyisége formálódik és az új ismeret befogadásához szükséges kompetenciái fejlődnek. Első lépésként a délutáni tevékenységek színesebbé tételére került bevezetésre, és folyamatosan hálózza be az intézmény egész életét, tevékenységi körét.

Meixner féle olvasás-írástanítási módszer:

Egy jól megválasztott olvasástanítási módszer meghatározója lehet a sikeres és eredményes tanulásnak. Tanulóink számára az általunk legalkalmasabbnak tartott olvasástanítási módszert választottuk.

Megalkotója Meixner Ildikó gyógypedagógus, logopédus, szakpszichológus.

Sajátosságai:

- A módszer gyógypedagógiai terápiás kezdeményezésből fejlődött ki.
- Maximálisan alkalmazkodik a gyermek egyéni haladási üteméhez.
- A tantárgyi ismeretek elsajátítását képességfejlesztéssel alapozza meg.
- A hang – látás - mozgás egységére következetesen épít a tanulás folyamatában.
- A többi módszertől eltérő betűsorrendet tanít.
- Más módszernél alaposabban dolgozza ki az olvasástanítás lépéseit.
- Írástanítása késleltetett.

A módszer alapelvei:

Az aprólékosan felépített tananyag kis lépésekre bontva, vissza-visszatérő ismétlésekkel kiegészítve a fokozatosság elvének megvalósítását szolgálja.

A betűtanítás hármasszociációs kapcsolatának kialakítása (akusztikus, vizuális, beszédmotoros) és annak konzekvens betartása a tanulás során sokoldalú asszociatív megerősítésként szolgál.

A Ranschburg - féle homogén gátlás kialakulásának megelőzése is komoly szempont az oktatás folyamán. A gondolkodás merevségének (rigiditásának) elkerülése, megelőzése a cél.

Nagy hangsúlyt fektet a gyermek pszichés, önbizalmi megerősítésére, így a pedagógus csak pozitív visszacsatolást, fejlesztő értékelést alkalmaz.

A fejlesztést a gyermek elakadási szintjéhez kell igazítani. A funkciók hierarchikus felépítettségét mindenkor figyelembe kell venni.

Az olvasástanítással párhuzamosan, de késleltetett ütemezéssel kezdődik az írástanítás. Az írás előkészítésének, a motoros képességek fejlesztésének kiemelt szerepe van.

Montessori pedagógia adaptációja értelmileg akadályozott gyermekek és tanulók fejlesztéséhez

Mária Montessori nevéhez kötődő reformpedagógia jól adaptálható irányzat az értelmileg akadályozott tanulók iskolai nevelésében-oktatásában, különleges gondozásában, terápiás jellegű fejlesztésében. A Montessori módszer és a hozzá tartozó eszközkészlet – a sajátos nevelési igényhez igazodó szelekcióval és átdolgozással – megfelelően hasznosítható a tanulók eredményes iskolai fejlesztésében.

A módszer adaptációjánál figyelembe vesszük az értelmileg akadályozott tanulókra jellemző tanulási, megismerési funkciók sajátosságait. (pl.: lassú, korlátozott, beszűkült és differenciálatlan észlelés, kommunikációs nehézségek, a manipulatív tapasztalatgyűjtés eredményessége, mérsékelt tanulási dinamika, verbalitászavarok, jó utánozóképeség és monotónia-tűrés).

Montessori pedagógia sajátos jellege, alapelvek, módszerek:

A verbális tanulás nehézsége miatt a cselekvéses, gyakorlati (érzéketes, mozgásos, „életorientált”) tapasztalatszerzést helyezzük előtérbe az ismeretnyújtásnál, feldolgozásnál és alkalmazásnál.

A bevezetéshez az átlagosnál több időt kell fordítani és sokat gyakoroltatni.

Az ismeretnyújtásnál a kis lépésekben haladás elvének kell prioritást biztosítani.

A módszer alkalmazása csak rugalmas tanulásszervezéssel, állandó és folyamatos differenciálással lehet eredményes.

Praktikus ismeretek nyújtása, élethelyzetek begyakorlása, önellátás és cselekvőképesség, adaptív viselkedés kialakítása, a tárgyi és személyi környezet megismerése kiemelt kulcskompetenciaként jelenik meg.

A Montessori pedagógia alkalmazása megköveteli a merev tanórai keretek oldását (foglalkozások időtartama, csendetési rend) szükségessé teszi a foglalkozások komplexitásának előtérbe állítását.

A módszer adaptációja csak akkor eredményes, ha a tanulók egyéni sajátosságát maximálisan figyelembe vesszük.

A didaktikai célok megvalósításánál használt eszközök csoportosítása

- a mindennapi élet gyakorlati teendőire felkészítő eszközök
- érzékelés-észlelést fejlesztő eszközök
- matematikai gondolkodást fejlesztő eszközök
- olvasás, írást előkészítő eszközök
- elemi földrajzi, biológiai és társadalmi ismereteket megalapozó eszközök

Ulwila Színeskotta zeneoktatási módszer

Az értelmi fogyatékos gyermekek számára ajánlott komplex zenei nevelés részei az éneklés, a zenehallgatás, a hangszeres zenélés, a zenére mozgás, a tánc, a zeneszerzés és az improvizáció valamint a hangszer elkészítése. Tehát minden, ami a zenével és zenéléssel kapcsolatos. A zenepedagógiai módszer az értelmi fogyatékos gyerekek zeneoktatására került kidolgozásra, mely szembeszáll azzal az általános nézettel, miszerint az értelmi fogyatékos gyermekek nem képesek dallamhangszeren játszani, ill. több versszakos dalokat megtanulni.

A módszer a zenei nevelés hét alapterületére épít:

- éneklés,
- zenehallgatás,
- hangszeres zenélés,
- zenére mozgás, a tánc,
- zeneszerzés,
- improvizáció,
- hangszerek készítése

Kölyökatlétika

A Kölyök Atlétika program célja, hogy a gyerekeket élményszerűen ismertesse meg az atlétika mozgásanyagával. A gyakorlatok sokszínűsége, a számtalan érdekes eszköz, a rengeteg egyéni feladat megoldási lehetőség igazi kalanddá teszi ezt a felfedezést. Eközben olyan széleskörű alapokat teremtve - mind fizikai, mind koordinációs képességek terén -, mely alapokon egészséges és aktív nemzedékek sorában alakul ki az igény a rendszeres testmozgásra. Emellett (reményeink szerint) egyre nagyobb számban a sportágat választó gyerekek későbbi versenyzői tevékenységét is a lehető legsokrétűbben készíti elő.

- sok gyermek egyidejű, csapatmunkában történő foglalkoztatása
- különböző és egyszerű mozgásformák megtapasztalása, hogy ne csak a gyorsabb és erősebb tanulók érjenek el jó eredményeket
- az elvárásokat a gyerekek korához és koordinációs képességeihez alakítja
- a programokat kalandossá teszi
- események felépítése és értékelése egyszerű
- nincs szükség sok szervezőre, bíróra
- koedukált esemény legyen az atlétika
- megtanítani a gyerekeket, hogy az energiáikat a hosszú távú egészségük megőrzésére használják fel
- a játékformák nehézségi fokának fokozatos növekedése járuljon hozzá a tanulók harmonikus általános fejlődéséhez

A gesztusnyelv, mint alternatív kommunikációs lehetőség a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek esetében”

A kommunikáció területén a legfőbb feladat a másik ember megértése, az önkifejezés és az interakció fejlesztésének elősegítése. A súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek általában alig rendelkeznek kommunikációs eszközökkel, gyakran elszigeteltek saját környezetüktől is, és rendkívül nagy nehézséget

jelent számukra önmaguk kifejezése. Ezért a fejlesztés elsődleges célja a fogyatékos gyermek és környezete közötti kapcsolat kialakítása, a kommunikációs lehetőségek alapfeltételeinek feltárása és megteremtése, az önálló kommunikációs repertoár fokozatos kiépítése, amely által képesek lesznek kifejezni szükségleteiket és igényeiket, kapcsolatba lépni más emberekkel és hatást gyakorolni környezetükre.

Érzékelés-észlelés fejlesztésének speciális lehetőségei súlyosan halmozottan sérült gyermekeknél

A súlyosan, halmozottan sérült tanulók fejlesztésének nagyon fontos feladata az érzékelhető és észlelhető világ megnyitása, a dologi és emberi világ rendjének felfedeztetése és a valóságmegismerés tágítása a magasabb rendű kognitív folyamatok bekapcsolásával. Cél a kifelé fordulás, a tanuló figyelmének a közös világra irányítása. Olyan élmények biztosítása, amelyek felkeltik érdeklődését, és amelyekre pozitív módon reagálhat. Szükséges minden érzékelési terület (látás, hallás, tapintás, mozgásérzékelés, kinezetikus és proprioceptív érzékelés [különböző testrészek testhez viszonyított helyzetének érzékelése], szaglás és ízlelés stb.) fejlesztése a következő szinteken: figyelem, érzékelés, észlelés, differenciálás, emlékezet, szerialitás. Ez tanulónként más és más módon valósulhat meg, a meglévő képességtől függően változhatnak az előnyben részesített ingerek és tevékenységek.

Konduktív pedagógia módszereink

A **konduktor** csoportos és egyéni foglalkozások keretében komplex pedagógiai módszerekkel hat a diszfunkcióra.

A módszer lényege és célja, hogy ritmikus intendálással (intenció: olyan belső, előzetes képződmény, ami megindítja a koordinációt, összerendezést az idegrendszerben. Speciális emberi aktivitás, belső készletés), feltételes reflexek kialakítására törekszik és egymásra épített feladatsorokon keresztül igyekszik a rossz beidegződéseket javítani. Az önállóságra szoktatás a cél, melyhez számos segédeszközt vesz igénybe.

A **szomatopedagógus** az érintett gyermek mozgásos akadályozottságának javítását, az egész személyiség fejlesztését végzi az egyedi nevelhetőségi feltételek figyelembevételével. A komplex terápia a motoros, szenzoros, kognitív képességek, kommunikáció fejlesztését; szociális készségek fejlesztését, mint a magatartás, viselkedés, önállóság, közösségi személyiségvonások és a környezeti adaptáció segítését végzi egyéni fejlesztés formájában..

Aroma és fényterápia:

Az Aroma- és fényterápia nagy lehetőségeket kínál az érzékelés és észlelés fejlesztésében. Nemcsak élvezetes, de az egész szervezetre pozitív hatást gyakorló, és hasznos tevékenységet felkínáló terápiás lehetőség. A halmozottan sérült gyermekeknél azonban tapasztaljuk az érzékszervi működések kiesését, vagy hiányos működését. Ez igaz az érzékelést döntő módon befolyásoló ingerekre is, mint a látás, hallás, de pl. a kevésbé fontosnak tűnő szaglásra is. A szaglás útján ható terápia is egy nagyon fontos fejlesztési lehetőség., mert egy újabb, egy másfajta ingert okoz az agykérgi központokban, ami az asszociációs pályák révén pszichoszomatikus hatást fejt ki.

Állatasszisztált terápia: kutyaterápia, nyusziterápia

A sérült gyerekek esetében az a tapasztalat, hogy az egyik legnagyobb problémát az érdektelenség, ebből kifolyólag a figyelem hiánya okozza. Figyelem nélkül nincs észlelés, ha nincs észlelés nincs mire emlékezni, ha nincs mire emlékezni, elmarad a tanulás. A helyzetet nehezíti, hogy még az észlelési területek is különböző szintű károsodással bírnak. A nyusziterápiával és a kutyaterápiával a cél kettős: egyrészt az örömszerzés, az önmaga zárt világából való ki-kitekintés elérése, másrészt olyan képességek működésbe hozása, illetve fejlesztése, amelyek a tanulók mindennapokban való boldogulását segítik, támogatják.

Snoezelen terápia:

Ez a módszer egy fenyegetések nélküli, biztonságos környezetet jelent, a különböző fogyatékoságokkal, élő gyermekek számára, gyengéd stimulálás, amely az elemi érzékek csatornáin keresztül fejt ki hatását. A módszer aktivál és relaxál egyszerre és ezzel párhuzamosan több érzékelési-észlelési funkció kialakulását és fejlesztését segíti. A Snoezelen terápia alkalmazásának előnye, hogy tanulási helyzet nélkül, pozitív, kellemes élmények átélésével fejleszt, nyugalmat ad, és ami a súlyosan, halmozottan sérülteknél, autista gyermekeknél, különösen fontos ez itt nonverbális eszközökkel is megvalósítható.

Interaktív tananyagok alkalmazása a tanítási órákon

Iskolánk minden osztályterme rendelkezik interaktív táblával vagy pannellel. Azok használata teljesen beépült a pedagógusok módszertani tárházába minden tagozaton. Nemcsak a tankönyvek és munkafüzetek kivetítésére használjuk, hanem folyamatosan kutatjuk azokat a tananyagbázisokat, fellelhető oldalakat, melyek specialitásuknál fogva olyan feladatokat tartalmaznak, amit értelmi fogyatékos tanulóink körében is alkalmazhatunk. Valamint a különböző feladatszerkesztő programok adekvát használata segítséget nyújt pedagógusaink számára az élménydús, sokoldalú és motiváló ismeretátadásra.

Projektek az iskolában és az iskolán kívül

A projekt-módszer lényege nem az ismeretek átadása vagy az, hogy a tanulók ismereteket halmozzanak föl, hanem hogy kifejlessze képességeiket, használható tudást szerezzenek az élet legkülönbözőbb területein, valamint tudásukat képesek legyenek rendszerben alkalmazni, átlátva a különböző tantárgyi koncentrációkat. A projektpedagógiában a gyereket nem fejlesztik, hanem fejlődik. Ennek érdekében szükség van a tanuló érdeklődésére, annak folyamatos ébrentartására, végső soron tehát a motivált tanulásra. A feladat végzése során jórészt önálló munkával, szükség szerint a projektcsoporton belüli belső munkamegosztással, (kiscsoportok szervezésével), a tanórai és a tantárgyi keretektől függetlenül tevékenykednek. A munka során szükséges tudnivalókat maguk kutatják fel, osztják meg egymással meglévő és frissen szerzett tudásukat, és az egyéni képességek és tehetségek figyelembe vételével alakítják az egyes munkafolyamatok elvégzését. A projekt-orientált tanítás tehát integratív jellegű és interdiszciplináris.

Lényeges eleme a módszernek, hogy eredményeit nyilvánosságra kell hozni: a bírálat és a kritika közösen történik. Mindez bőséges lehetőséget kínál a szociális tanulásra. A feladat megoldásához elengedhetetlen a résztvevők, illetve a kiscsoportok egymás közötti kommunikációja. Csupa olyan helyzet, ami a tanulóknak rendkívüli lehetőséget ad tehetségük kibontakoztatására, de amely helyzetek merőben szokatlanok a hagyományos tanórai keretekben. A projektmódszerbe kiválóan illeszkedik a kooperatív óra- és foglalkozásvezetés, ahol a tanár mintegy koordinátorként van jelen. A projekt produktuma lehet egy tárgy, egy modell, írásmű, plakát, kiállítás, előadás, játék, rendezvény vagy kirándulás.

Projektheteink, melyeket éves munkatervünk is tartalmaz:

- Állatvédelmi témahét
- Európai Hulladékcsökkentési Hét
- Adventi témahét
- „Miénk a jövő”- pályaválasztás segítése témahét
- és Happy-hét
- Fenntarthatósági témahét
- Digitális témahét
- PÉNZ7
- Magyar Diáksport Napja
- Paraspont Napja

4.5. EFOP 3.1.6.-16 pályázat

A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése „Esély a jövőnkért, mert mi is léteünk!” pályázat

Célja egy olyan komplex fejlesztés megvalósítása, melynek révén megyei szinten javul a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek és tanulók inkluzív, méltányos és minőségi neveléshez és oktatáshoz való hozzáférése, csökkennek, illetve megszűnnek a nevelési, oktatási egyenlőtlenségek.

A projekt a megvalósítás során kiemelt figyelmet fordít a súlyos és halmozottan fogyatékos, illetve az integráltan nevelt, oktatott SNI gyerekekre, tanulókra, valamint a szakszolgálati ellátásban tapasztalható területi egyenlőtlenségek csökkentésére.

A minőségi szolgáltatás eléréséhez a projekt biztosítja a legmodernebb mérőeszközöket, a fejlesztéshez használható eszközöket, és a pedagógusok megismertetését a legújabb terápiás eljárásokkal.

Az infokommunikációs alternatív eszközök a súlyosan és halmozottan sérült tanulók önkifejezését, társadalmi integrációját segítik elő.

A megvalósítandó táborok pedig a gyermekeknek nyújtott élményen túl biztosítják gyermek és szülő számára a minőségi együttlétet, az érintett közeg elfogadó attitűdjének növelését.

A fejlesztés következtében a gyerekek olyan megsegítésben részesülnek, mely hozzájárul az iskolai lemorzsolódás csökkenéséhez, a munkaerőpiacra történő bekapcsolódáshoz, a társadalmi integrációhoz.

4.6. Boldogiskola program

„A program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az iskolás korosztály számára.”

Intézményünk 2017/ 2018 tanévben pályázott a Boldog Iskola címre, a Tanulásban akadályozott tanulók tagozatán.

A boldogiskola célja:

- Olyan életmodell bemutatása, mely segíti a tanulókat abban, hogy az előttük álló kihívások, problémák megoldásához képesek legyenek a helyes utat kiválasztani és azon végig menni.
- A lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.”
- Pozitív életszemléletre, toleranciára, egymás elfogadására nevelés.

Elvárt eredmények:

- fejlődik a tanulók személyisége
- segítséget kapnak a társadalomba való beilleszkedéshez
- képessé válnak az egészséges életmód kialakítására
- csökkennek a viselkedési és magatartási problémák
- segítséget kapnak az elfogadó, toleráns magatartás kialakulásához

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

Autista tanulók fejlesztése során alkalmazott módszereink

- Protetikus segítő környezet kialakítása
- Tér strukturálása
- Képes napirend használata
- Folyamatábrák és színkódok használata
- Alternatív kommunikáció tanítása
- Viselkedésterápiás megközelítés

4.7. A fejlesztés területei a NAT szerint

A fejlesztési területek - nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. E területek - összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel - egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket.

A nevelési célok a következőképpen érvényesülnek a tartalmi szabályozás különböző szintjein, és valósulnak meg a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit; Témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

A nevelési célok intézményi szintű tudatos követése, valamint a hozzájuk rendelt feladatok végrehajtása és végrehajtása az intézményi pedagógiai kultúra és a színvonalas pedagógiai munka meghatározó fokmérője, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egyik fontos kritériuma.

Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására.

Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása - az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig - hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el

azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret - mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség - a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővésére, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a

tanulóknak úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és - megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályorientáció

Az iskolának - a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásra utaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatiszt, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékkelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás

eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

4.8. Kulcskompetenciák fejlesztése

A kompetencia az a képességünk, mely a bennünk lévő tudást sikeres problémamegoldó cselekvéssé alakítja. A kulcskompetenciák fejlesztésének területei a szervezeti egységek helyi tantervében találhatóak, a NAT által meghatározottak szerint, az irányelvekben szabályozottak beépítésével. A kulcskompetenciákat a kötelező oktatás és képzés alatt kell elsajátítani. A későbbiekben mindenféle tanulás alapját ezeképezik.

Kompetencia alapú oktatáson az alkalmazásképes tudást középpontba helyező oktatást értjük.

A kompetencia alapú oktatás elengedhetetlen feltétele a pedagógiai módszertani kultúra megújítása, melynek középpontjába a fejlesztendő képességek, kompetenciák kerülnek, melyek meghatározzák a tantervi tartalmakat és tevékenységi köröket.

SNI tanulók oktatásában célunk, hogy képességeikhez mérten elérjék azokat a tanulási célokat, amelyek közelebb viszik őket a kompetenciák elsajátításához. A sajátos nevelési igényű tanuló számára –a kompetenciák rendszerét hivatkozási alapként használva –megfelelően differenciált és személyre szabott tanulási programokat alkalmazunk.

- Alapkompetenciák
- A tanulás kompetenciái
- Kommunikációs kompetenciák
- Matematikai, gondolkodási kompetenciák
- Digitális kompetenciák
- A gondolkodás kompetenciái
- Személyes és társas kompetenciák
- A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Alapkompetenciák

Az alapkompetenciák magukban foglalják a beszédhez, olvasáshoz, íráshoz, szövegértéshez, a mennyiségi, téri-vizuális és időbeli viszonyok mentén történő tájékozódáshoz, valamint a mozgáshoz kapcsolódó ismereteknek, készségeknek és attitűdöknek a rendszerét, és megalapozzák a használható tudás megszerzését

A tanuló olyan készségeket sajátít el, amelyek az információszerzéshez, a szövegértéshez és -alkotáshoz szükségesek.

Az alapkompetenciák megszerzése és megszilárdulása jellemzően tágabb időkeretben valósul meg, mint a tipikus kortársak esetében. Az alapkompetenciák fejlesztése is az egyéni felmérésen alapuló egyéni fejlesztési terv szerint történik.

A beszéd, olvasás, írás, szövegalkotás, mennyiségekkel, számokkal, idővel kapcsolatos ismeretek elsajátítása gyakran mechanikus, ezért feltétlenül szükséges a megszerzett ismereteket valós élethelyzetekben alkalmazni. Az írott és beszélt nyelv funkcionális használatának elsajátítása kulcsfontosságú, annak spontán fejlődése nem elvárható.

A szociális kommunikáció és a rugalmas gondolkodás minőségi sérülése akadályozza a nyelv és beszéd rugalmas, funkcionális használatát, az absztrakt szimbólumok rugalmas kezelését. A pozitív attitűd kialakításához sikerélményt nyújtó, egyénre szabott tanulási helyzetek kialakítása szükséges.

A tanulás kompetenciái

Tanulóink sajátos nevelési igényükből fakadóan nincsenek birtokában az önálló tanuláshoz szükséges készségeknek, képességeknek. Az irányított, egyéni megsegítésre épülő tanulás a mindennapok részét képezi a gyógypedagógiának.

Minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki. A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge vagy sérült motivációval, az énkép, önismeret hiányával, töredékességével.

A tanulás tanítása során alapvető fontosságú arra alapozni, hogy a tanuló mely ismeretek, tudások, képességek birtokában van, illetve milyen kialakulóban lévő készségekre építhetünk. Az önállóság elősegítésének egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal. Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása ugyancsak elősegíti a fejlődést.

A munkavállaláshoz szükséges képességek fejlesztése prioritást kap az érintett tanulók iskolai nevelés-oktatása során. Az értelmi fogyatékossgal küzdő gyermekek, nem vagy kortársaiknál jóval később sajátítják el az írást, olvasást, számolást, ill. az IKT-eszközök használatát. Az értelmi és nyelvi képességektől függetlenül hiányozhatnak a hatékony és önálló tanulás egyes feltételei: a tartós, irányítható figyelem, a motiváció, a tanulás céljának, jelentőségének megértése. Hiányozhatnak a csoportos helyzetben való tanulás kognitív és viselkedéses feltételei, ezért szükség lehet az új ismeretek egyéni helyzetben való tanítására.

A tanulás kompetenciáinak fejlesztése folyamatos feladat a nevelés, oktatás folyamatában. Az önirányítás kompetenciáit tanulóink többsége nem képes elsajátítani, ugyanakkor folyamatosan próbáljuk fejleszteni ezt a területet változatos, egyéni képességekre épülő feladatokkal.

Módszereink

- érdeklődési kör kialakulásának segítése a tanórai, szabadidős és szakköri foglalkozások során
- tanulásszervezési eljárások folyamatos gyakorlása
- önellenőrzés gyakorlása
- folyamatos pozitív megerősítés a sikerélményhez juttatás érdekében

Kommunikációs kompetenciák

A tanuló a nevelés-oktatás kezdeti szakaszában kommunikációs szándékkal anyanyelvén szóban, írásban, valamint digitális eszközök felhasználásával, olyan információcserét folytat, amely a gondolatok, érzések és tények hatékony kifejezését, valamint értelmezését teszi lehetővé. A kommunikáció egyes tanulók esetében alternatív/augmentatív kommunikációs módokon valósul meg. Az információcsere a hagyományos vizuális és auditív, valamint a komplexitást új összetételben hordozó digitális csatornák széles körére terjed ki; az interakció a tudományterületek, a művészetek, illetve a társadalmi kontextusok széles skáláján valósul meg

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők az értelmileg sérült tanulóira is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére, az elemi kritikai érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

Digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák magukban foglalják az információk keresését, felhasználását, a digitális platformokon folytatott kommunikációt és együttműködést, a digitális tartalmak létrehozását és alakítását.

Az IKT-eszközök lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. A későbbi munkavállalás szempontjából is szerepe lehet az informatikának, mivel számos tanuló mutat érdeklődést e terület iránt.

Az IKT alkalmazása egyedülálló lehetőséget jelent a tanulók számára, a kommunikációs akadálymentesítés, a tanulás és későbbi munkalehetőségek tekintetében egyaránt. Az érintett tanulók esetében azonban kiemelten fontos a lehetséges veszélyek megelőzése, felismerése, elkerülése, valamint a rendelkezésre álló információk közötti kritikus válogatás.

Kiemelt feladatunk a digitális kompetenciák fejlesztése során:

- megfelelő szintű eszközhasználat
- az internet lehetőségeinek kihasználása a tanulás, ismeretszerzés, anyaggyűjtés során
- segítségnyújtás az internet információ áradatában történő szelektálásához
- biztonságos internethasználat kialakítása
- internetes áldozattá válás megelőzése
- ismeretanyag gyűjtés együttműködéssel vagy önállóan

A gondolkodás kompetenciái

Az iskola a tanulók tudásalapú világképének kialakításához, valamint a technológiaalapú fejlődés megértéséhez és kritikus értelmezéséhez a tudományos és technológiai gondolkodás kompetenciáinak fejlesztésével járul hozzá. Ezen kompetenciák folyamatos fejlődése magában foglalja azokat a folyamatokat, amelyek meghatározóak az adatok összegyűjtése, rendszerezése, az információk különböző logikai eljárásokkal történő átalakítása, értelmezése és elemzése terén

Kiemelt feladataink a kognitív képességek fejlesztése során:

- Ráismerés: a közvetlen és az előző tapasztalat azonosítása
- Kiválogatás: egy meglévő halmazból egy részének elkülönítése adott vagy választott szempont szerint
- Összehasonlítás: az összehasonlítandó dolgok eltérő és közös tulajdonságainak megállapítása
- Csoportosítás: adott dolgok valamilyen közös jellemzője alapján
- Soralkotás: valamilyen viszony, szabály alapján történik
- Tervezés: rövid feladatok cselekvési sorrendjének átgondolása

Személyes és társas kompetenciák

Az értelmileg sérült ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő.

Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása.

Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mérten megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de az értelmileg akadályozott tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

Az iskola feladata, hogy a tanulók iskolai jelenlétének és tevékenységének irányítása és megszervezése során támogassa a hatékony és kiegyensúlyozott társas kapcsolatok, a pozitív énkép, illetve a változásokhoz is alkalmazkodni tudó egyéni életmód kialakításában alapvető jelentőségű készségek megszerzését. A személyes és társas kompetenciák kialakítása során az iskola külön hangsúlyt helyez a testi egészséggel, a szocio-emocionális jólléttel, a biztonsággal, az emberi kapcsolatokkal a személyes pénzügyi tevékenységek lebonyolításával és a fogyasztás megtervezésével, megszervezésével kapcsolatos kompetenciákra, valamint azokra a társadalmi kompetenciákra, amelyek fejlődése révén a tanulóban tudatossá válik, hogy mit jelent felelősségteljes állampolgárként élni és a társadalmi élet területein aktívan részt venni.

Az sérült gyermekek gyakran nehezen boldogulnak családi és intézményi kapcsolataikban, nehezítettek lehetnek a felnőttekkel és kortársakkal való társas interakciók. A társas interakció az egészen alapvető készségektől tevődik össze, alapjai jellemzően a családi szocializáció során kerülnek elsajátításra, melyeket az intézményes nevelés megerősít, kiegészít vagy éppen próbál megváltoztatni

Kiemelt feladataink a személyes és társas kompetenciák fejlesztése során:

- Megtanulják az érzelmek és más szociális jelzések felismerését, a metakommunikatív jelzések megértését, az érzelmek, vágyak, célok, gondolatok megfelelő kifejezését és értelmezését.
- Tudjanak különbséget tenni a jó-rossz a helyes-helytelen között
- Ismerjék meg a közösség szabályrendszerét és a társadalom elfogadott normáit, melynek személyiségbe történő beépítése folyamatos pedagógiai feladat.
- A kritikai mérlegelés fejlesztése
- A kortárskapcsolatok kiépítéséhez és fenntartásához szükséges készségek fejlesztése
- A kapcsolatépítés facilitálásával/ösztönzésével a szociális viselkedéselemek fejlesztése, gyakorlása
- Az iskolai életbe történő aktív részvétel támogatása
- A felelősségvállalás kialakítása
- Szabálytudat fejlesztése
- Empátia, segítőkészség, tolerancia szolidaritás fejlesztése
- Együttműködés fejlesztése
- Konfliktushelyzetek helyes megoldása
- Egymás tiszteletére nevelés

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok értelmileg akadályozott ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet.

Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

A tanuló ezen kompetenciák elsajátításával képessé válik arra, hogy értékesnek tartsa a kreatív ötleteket és produktumokat, az innovatív tevékenységeket, és önmaga is kreatív alkotásokat hozzon létre egyes tanulási területeken, valamint képessé válik az esztétikai átélésre és az önkifejezésre művészeti eszközökkel. A tanulók megtanulják értéként kezelni, hogy a saját gondolataik kifejezését és mások véleményének befogadását sokféle szempont alapján képesek megvalósítani.

A kreativitást fejlesztő pedagógiai feladataink

- Képességfejlesztés a gyermek speciális igényeinek figyelembe vételével
- Tehetségazonosítás és támogatás a fejlődésben
- „Mindenki jó valamiben elv” beépítése az értékelésbe és pozitív megerősítésbe
- Képzelőerő, fantázia fejlesztése mesék, történetek játék során
- Módszertani sokszínűség, folyamatos differenciálás biztosításával az egyediség megtartása

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Elsődleges a pályaaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

A munka világához kapcsolódó kompetenciák birtokában a tanuló nyitottá válik különböző munkakörökre és az azokhoz tartozó szerepek betöltésére. Jellemző rá a vállalkozási hajlandóság, a kezdeményező hozzáállás és az új ötletek iránti pozitív attitűd, a jövőbe vetett bizalom, valamint a munkavégzéshez szükséges készségek minőségi szintű kialakítása.

Fejlesztési feladatok:

- Motiváció kialakítása, erősítése
- Reális önértékelés, önismeret kialakítása
- Érzelem- és viselkedésszabályozás képességének kialakítása
- Felkészítés a mindennapi munka során adódó konfliktusok kezelésére, egyénre szabott konfliktuskezelési technikák kialakítása
- Krízishelyzetek (a személy számára kritikus helyzetek) beazonosítása, a kialakulás okainak számbavétele, a helyzetek felismerése, kezelésének, csillapításának technikái, megküzdési stratégiák elsajátítása, begyakorlása
- Kommunikációs technikák elsajátítása
- Team munkaforma gyakorlása
- Stresszkezelés módjainak bemutatása, az egyén számára megfelelő módszer gyakorlása
- Önálló közlekedés – közlekedési szabályok tisztázása, közlekedési eszközök megfelelő használatának gyakorlása

4.9.A teljesülés kritériumai

A teljesülés kritériumait a tanulók életkorához igazodva értelmezzük.

- A gyermekek jól érzik magukat az iskolában, csökkennek az igazolatlan hiányzások.
- Tisztában vannak a tanulás hasznával; érdeklődnek a különböző ismeretek iránt; a foglalkozásokon aktívak.
- Önmagukhoz képest fejlődnek, tudásuk nő.
- Eligazítással képesek önállóan tanulni, szeretnek olvasni.
- Fejlődik önismeretük, felismerik értékeiket, hibáikat, korlátaikat.
- Ha tudnak, segítenek, szükség esetén elfogadnak vagy kérnek segítséget.
- Beilleszkedtek az épek közösségébe.
- Kulturált kommunikációt folytatnak a felnőttekkel és társaikkal.
- Szabadidejüket képesek kellemesen, hasznosan eltölteni.
- Higiéniai alapelveket betartják.
- Reális elképzeléseik, terveik vannak a továbbtanulással kapcsolatban.

Ellenőrzési formák: folyamatos megfigyelés, feljegyzések készítése, beszélgetések, cselekedet-, viselkedéselemzés, felmérés, nevelési eredményvizsgálat, nyomon követés.

Ellenőrzésben résztvevők: a pedagógusok, a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak, a munkaközösség vezetői, az iskola vezetői.

Fontosnak tartjuk, hogy az iskola pedagógusai gyermekszerető, humanista emberek legyenek. Képesek legyenek, és akarjanak fejlődni, kreativitással és szakmai elhivatottsággal neveljék, oktassák a gyerekeket. A pedagógus személyiségének kiteljesedése érdekében minden jó ötletet és innovációs lehetőséget az intézmény vezetése a mindenkor rendelkezésére álló eszközeivel támogat. Az újonnan belépő kollégák, rendszeres segítséget kapnak. Team megbeszélések, hospitálások állnak rendelkezésükre.

Fontos a pedagógiai munka szabadsága, mindemellett az alábbi elvárásoknak kell megfelelni:

- társadalmi elvárások
- Pedagógus Etikai Kódex
- az iskola szabályzatai, dokumentumai

A pedagógusokat munkavégzés közben, és annak érdekében megilleti pszichikai, jogi és fizikai védelem. Természetes elvárás, hogy a pedagógus a szülőkkel való kapcsolattartásával pozitív irányban erősítse az iskolához, illetve a tanulócsoporthoz való viszonyulást. Célunk egy olyan iskola működtetése, ahol a pedagógus biztonságban érzi magát, így a gyermekek nevelése-oktatása elfogadó, szerető környezetben biztosított.

4.10. A nevelési-oktatási célok és stratégiánk megvalósítását támogató eszközök

- nyomtatott tankönyvek, munkafüzetek, feladatlapok, feladatgyűjtemények, kézikönyvek, applikációk, térképek,
- háromdimenziós demonstrációs eszközöket a szemléltetés segítéséhez (pl. természeti tárgyak, kísérleti eszközök)
- sport, mindennapos testnevelés, mozgás, mozgásfejlesztés eszközei
- infokommunikációs eszközök, internet (pld: számítógép, projektor, interaktív tábla, interaktív panel, tablet, laptop, okosasztal, padlórobotok)
- 3D nyomtató
- speciálisan alkalmazott módszereink, terápiáink speciális eszközrendszere és vizsgáló eszközei
- szakmai modul gyakorlati képzésének elsajátításához szükséges eszközök, szerszámok, anyagok (faipari, textil ipari, kertészeti, hagyományos népi mesterségek,)
- önálló életvezetés kialakítását segítő eszközeink, anyagaink (háztartás, babaápolás, egészségmegővés, takarítás, tisztálkodás)
- egyéni fejlesztéshez, a tanuló képességeihez igazodó speciális eszközök, fejlesztőeszközök
- súlyos, halmozottan sérült tanulók kommunikációját, képességeit, mozgását, önkifejezését fejlesztő eszközök,
- pedagógusok által tervezett eszközök kivitelezését segítő műszaki eszközök és anyagok (pld: fénymásoló, nyomtató, 3D nyomtató, lamináló)

5. A SZEMÉLYES ÉS SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉVEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

1. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok
2. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok
3. A természet- és környezetvédelem, környezeti nevelés.
4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok
5. A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésével, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket, tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzésével kapcsolatos feladatok
6. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

7. A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás megszervezéséhez kapcsolódó feladatok
8. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység
9. A tanuló és gyermekbalesetek megelőzésével összefüggő pedagógiai feladatok

5.1.A teljeskörű személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

20/2012 EMMI rendelet 128.§ a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról:

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki-szellemi jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

az egészséges táplálkozásra nevelés,

b)* az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység,

c)* a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,

d)* az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése, területére terjednek ki.

(4)* A nevelési-oktatási intézményekben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, amely beépül a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló pedagógiai munkába.

(5) A nevelési-oktatási intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon kell megtervezni a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében.

(2)* A nevelési-oktatási intézmény közreműködik a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekjogi képviselővel, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

(3) Ha a nevelési-oktatási intézmény a gyermeket, tanulót veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség, a tanulóközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem területén működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

(forrás:

[https://efop180.antsz.hu/attachments/article/399/M%C3%B3dszertani%20k%C3%A9zik%C3%B6nyv%20\(2\).pdf](https://efop180.antsz.hu/attachments/article/399/M%C3%B3dszertani%20k%C3%A9zik%C3%B6nyv%20(2).pdf)

Az **egészségfejlesztés** az egyén egészségfogalmát veszi alapul. Az egészséget folyamatnak tekinti, maga az egészségfejlesztés is hosszantartó (élethosszig) és egyfajta együttműködést jelent a nevelő és a tanuló között.

Az egészségfejlesztés kiemelten olyan terület az oktatási intézményekben, mely az ismeretátadást meghaladóan tud hatékony lenni. Számos gyakorlat bizonyítja, hogy az **ismeret-képesség-attitűd** hármasan alapuló, kompetenciafejlesztést célzó metodika hatékony eszköze a tanulók sikeres egészségfejlesztésének.

Az iskolai egészségfejlesztés (a tanulók egészségben nevelése) akkor hatékony, ha teljeskörű.

Ez az alábbiak teljesülését jelenti:

- mindegyik fő egészség-kockázati tényezőt befolyásolja;
- az iskola mindennapi életében folyamatosan és rendszeresen jelen van;
- az egészségfejlesztést megvalósító iskola minden tanulója részt vesz benne;
- a teljes tantestület részt vesz benne; és
- bevonja a szülőket és az iskola közelében működő, erre alkalmas civil szervezeteket, valamint az iskola társadalmi környezetét (pl. fenntartó) is.

A komplex egészségfejlesztést megalapozó módszereink

- a prevencióra épít,
- átöleli a komplex pedagógiai folyamatokat,
- tényeken alapuló ismereteket és módszertani eljárásokat alkalmaz,
- elősegíti a diákok közötti együttműködést,
- aktívan bevonjuk tanulóinkat a tanulási folyamatokba és folyamatos a visszacsatolás,
- megfelelő időt biztosítunk a feladatok elvégzésére az ismeretek elsajátítására és gyakorlatban történő alkalmazására,
- olyan módszertani eljárásokat alkalmazunk, olyan ismereteket közvetítünk, melyek figyelembe veszik tanulóink életkorát, egyéni készségeit, képességeit,

A komplex egészségfejlesztés témakörei

- Mozgás és gerincvédelem
- Táplálkozás

- Egészséges környezet
- Társas kapcsolatok
- Egészségtudatos eszközhasználat
- Káros szenvedélyek
- Egészségügyi szolgáltatások
- Egészséges jövőkép

Személyiségfejlesztés

Kognitív kompetencia fejlesztése			
Gondolkodás Tudásszerző képesség Ismeretszerzés Alkotóképesség Problémamegoldó képesség Kommunikációs képesség Vizuális kommunikáció Nyelvi kommunikáció Tanulási képesség			
Szociális kompetencia fejlesztése	Személyes kompetencia fejlesztése	Speciális kompetenciák fejlesztése	
Szociális minták és szokások Szociális készségek Szociális ismeretek Szociális kommunikáció Szociális érdekérvényesítés	Önkiszolgálási képességek Önellátási képességek Befogadóképességek Önkifejezési képességek Önvédelmi képességek Önszabályozás és önfejlesztés képességei	Kreativitás Esztétikai-művészeti tudatosság Vállalkozói kompetencia Digitális kompetencia	

A személyiségfejlesztéshez szükséges pedagógiai környezet

- Környezetünk gyermekközpontú, barátságos legyen, ahol a fogyatékból fakadó sajátosságok figyelembe vétele, az ismereteket bővítő eszközök, egységes, egyértelmű nevelési elvárások jelennek meg, ezek teremtik meg a jó munkavégzés alapfeltételeit.
- A gyermek jól érezze magát az iskolában. Szorongás nélkül, felszabadultan vegyen részt az ismeretszerzési folyamatban, és ezt megfelelő eszközökkel, segítse a pedagógus.
- Családias osztályokban, csoportokban legyenek. Fontos az önmagához viszonyított, megfelelő fejlesztés, értékelés.
- A tanulók személyiségének maximális figyelembevételével határoztuk meg azokat a nevelési területeket a Pedagógiai Programban, amelyek kiemelt szerepet kapnak a személyiség fejlesztésében.

A személyiség fejlesztés célja

A sajátos nevelési igényű gyerekek és fiatalok szocializációja, társadalmi integrációja, ezért feladatunk a sérülésből eredő, hátrányok csökkentését segítő, személyiségfejlesztő módszerek, terápiák alkalmazása, amely a társadalmi beilleszkedéshez szükséges képességek fejlesztését szolgálja s a tevékenységek mindegyikét áthatja a játék, a tanulás és a munka. Ezt szolgálják a rehabilitációs, rehabilitációs és terápiás foglalkozások egyéni fejlesztési tervek alapján.

Személyiségfejlesztés célkitűzései az egyes életkori szakaszokban

Gyermekkor

- Társas kapcsolatok szokásrendjének kialakítása
- Közösségi tudat erősítése
- Feladat-szabálytudat kialakítása, fejlesztése
- Alapvető magatartási szabályok elsajátítása
- Szokásrendszerek kialakítása
- Kommunikáció fejlesztése
- A játék megszerettetése
- Élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez
- A kulturális és szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése.
- Pozitív tulajdonságok erősítése.

Serdülőkor

- Önismeret erősítése, önképviselő fejlesztése
- Az általános műveltség alapelemeinek erősítése
- Az önálló tanulás elsajátítása
- Az önálló életvitel, beilleszkedés módjainak megismerése, gyakorlása, párválasztás
- Felkészítés a társadalmi szerepekre, elvárásokra
- Konfliktusmentes kapcsolatteremtő képesség fejlesztése
- Érzelmi akarati tulajdonságok erősítése
- Felkészítés a reális pályaválasztásra
- Munkatevékenységre felkészítés

A harmonikus személyiségfejlesztés tényezői

- Körültekintő alapos gyermekismeret,
- Személyiségzavarok feltárása
- Megfelelő pedagógus-gyermekkapcsolat
- Szeretetteljes légkör
- Egyénhez igazított differenciált követelmény - és tevékenységrendszer
- A gyengébb tanulók saját képességeihez igazodó foglalkoztatása
- Komplex kivizsgálás kóros alul teljesítés esetén
- Folyamatos kontrollvizsgálatok
- Személyiség felmérés P.A.C.1.
- Habilitáció: az egyénhez, sérüléshez, a speciális szükséglethez, a fejlettségi szinthez igazítottan, több gyakorlási lehetőség, hosszabb időintervallum.
- Tehetség gondozás.

A személyiségfejlesztés kiemelt területei

- a szocializációs, a nevelési mutatók erősítését,
- az egészségmegőrző, óvó attitűd kialakítását,
- a természet- és környezettudatos magatartásformákat,
- a tanulást az egész személyiség fejlődése, fejlesztése érdekében,
- a kommunikációs nevelést és kultúrát.

Az egyes tanuló sikeres szocializációjának, a tudásának gyarapítását szolgáló rendszer gondozását is kiemelten építjük be a személyiségfejlesztés területei közé.

A személyiség alakulása, alakítása nem független az adott közösségtől. Az egyén a maga tulajdonságaival hatással van a közösségre. Ez az együttes hatás még erőteljesebb a sérült tanulóink esetében.

A fentiek alapján a személyiségfejlesztési tevékenység jellemzői

- a sajátos nevelési igényű gyerekek speciális szükségleteiből/állapotából indul ki
- az integratív hatásrendszer előnyeire épül
- pozitív hatást fejt ki a tanulmányi munkára
- a humán értékek átadására törekszik
- az életre készíti fel őket
- segíti a kommunikációs nevelést
- segíti az egészségmegőrző szemlélet kialakítását
- elősegíti a természet és környezettudatos magatartásformák kialakulását
- közösségépítő hatása van.

A fejlesztő munka színterei:

- a tanítási óra, kiemelten: osztályfőnöki óra, etika, hittan,
- egyéb, pedagógiai jellegű foglalkozás
- tréning, mint önálló fejlesztési terület
- egyéni, csoportos megsegítés, rehabilitáció
- egyéni beszélgetés
- tehetséggondozó foglalkozások
- a tanórán kívüli programok
- szabadidős tevékenységek

A személyiségfejlesztés alkalmazott technikái:

A csoportfoglalkozásokon a játékot, mint fő tevékenységi formát alkalmazzuk az önismeret- fejlesztés érdekében. Több technikát egymásra építve alkalmazunk, ahol lehetőség nyílik a saját- és közös élmények átélésére és tapasztalására.

- művészetterápia
- tánc
- zeneterápia
- drámajáték
- sport
- szenzoros integrációs fejlesztés
- saját élmény
- kommunikációs és empátiafejlesztő tréningek

5.2 Komplex egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő. Kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás,

- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné területére terjednek ki.

Az egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba.

Az egészségnevelés egyik színtere az iskola, de a szülői ház, a közvélemény és a tömegtájékoztatás is elvárja, hogy az iskola vállaljon fő szerepet ebben. . Egészség nem csupán a betegség hiánya, hanem a teljes testi, lelki, szociális jólét állapota, amely lehetővé teszi az optimális intellektuális és érzelmi fejlődést, a testi-lelki szociális kibontakozást.

A nevelésnek e területe fejleszthetőségét tekintve igen összetett, hiszen ide tartozik a mozgásnevelés, a szexuális nevelés, az egyéni állapotnak megfelelő részben önálló életre nevelés, az egészséges szokások kialakítása, egészséges táplálkozás fejlesztése is.

Ezek a tevékenységek kapcsolhatók a tanítás - tanulás tevékenységhez, részben, pedig az iskolán kívüli szabadidős tevékenységhez.

5.2.1. Egészségnevelés célja, feladatai, színterei, módszerei

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az iskolában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszer szerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Témakörei:

- az egészséges életmód iránti igény felkeltése
 - az egészséget károsító magatartások visszaszorítása
 - harmonikus személyiségfejlesztés
 - az egészség életvezetési értéként való elfogadtatása tanórákon, szabadidős programokban
- a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.
- A gyermekek személyiségébe értéként épüljön be a testi - lelki egészség megóvása.
 - Sajátos eszközrendszerrel járulunk hozzá tanulóinknál - az egész iskolai oktató-nevelő munkával összhangban és együttműködve - a minél teljesebb tulajdonság és képesség együttesel rendelkező harmonikus személyiség kialakításának megalapozásához.
 - Az értelmi képességek sérülése mellett sok esetben a motoros státusz is érintett, ezért kell a mozgásfejlesztésre nagy súlyt helyezni.
 - A gyermekeket képessé tenni olyan attitűdök kialakítására, amelyek könnyebbé teszik számukra a társadalmi beilleszkedést.

Az egészségnevelés feladatai

- mindennapos testnevelés megvalósítása
- egészséges táplálkozás
- a rendszeres sportolás iránti igény kialakítása
- alapvető személyi higiéné, egészségügyi ismeretek, testápolási szokások megismertetése,
- a szervezet működésének és fejlődési folyamatainak segítése.
- a tanulók motoros képességeinek fejlesztése (mozgástevékenység és mozgásos cselekvések tanulása)
- tehetséggondozás (versenyeken való részvétel)
- életviteli ismeretek, táplálkozási kultúra fejlesztése

- szabadidő hasznos eltöltésének kialakítása
- környezetvédelem
- az egészségre káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése, elkerülő magatartás kialakítása
- önismeret és emberismeret fejlesztése
- stressz hatások csökkentése, a stresszek elviselésének fejlesztése
- kritikus élethelyzetek, konfliktusok megoldására való képesség kifejlesztése
- párkapcsolat, családi életre nevelés, felelős családtervezésre nevelés
- bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
- olyan életmód, napirend és pihenés biztosítása, amely megfelel a gyermek szükségletének
- egészséges életmódot megismertető programok
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtási ismeretek oktatása
- a tanulók fizikai állapotának rendszeres mérése
- preventív programok
- Az egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, a sajátos nevelési igényéből adódó speciális igényeit.
- Az intézmény együttműködik a tanulók veszélyeztettségének megelőzésében és megszüntetésében a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekvédelem szakembereivel.
- Deviáns viselkedésformák észlelésekor, vagy a tanuló bántalmazásának gyanúja esetében esetmegbeszélésen tárjuk fel a problémákat kiváltó okokat, és esetleges megoldásaikat bevonva a gyermekkel foglalkozó pedagógusokat és az iskolapszichológust.

Az egészségnevelés színterei

tanórai foglalkozásokon:

tanórán kívüli foglalkozások:

- napközis, tanulószobai, kollégiumi foglalkozások
- szakköri, önképzőköri tevékenység
- gyógytestnevelés
- iskolai sportköri foglalkozás
- mindennapos testnevelés megvalósítása
- tanulmányi kirándulások
- ismeretterjesztő előadások
- rendőrség által szervezett prevenciós előadások, programok

Az egészségnevelés, egészségmegőrzés módszerei

- felvilágosítás
- tanácsadás
- szűrővizsgálatok:
 - iskolafogászat
 - belgyógyászati vizsgálatok (iskolaorvos, védőnő, ápoló)
 - mozgás szervrendszerének vizsgálata (iskolaorvos tanév elején)
 - gyógycipő
 - szemészet
 - sportolók orvosi vizsgálata
 - havi rendszerességgel tisztasági vizsgálatok intézményi szinten
 - heti rendszerességgel tisztasági vizsgálatok kollégiumi szinten

5.2.1. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

A Nemzeti Alaptantervben foglalt fejlesztési területek-nevelési célok a teljes iskolai nevelési-oktatási folyamat közös értékeit jelenítik meg, és áthatják a pedagógiai folyamat egészét. E területek összhangban vannak a kulcskompetenciákban megjelenő ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel, és megjelenítik az új társadalmi igényeket.

Az Ember és természet műveltségi területen belül, a különböző pedagógiai szakaszokban a tantárgyak tematikájába beépítve található az elsősegély nyújtási alapismeretek fokozatos elsajátítása és követelményként való megjelenése a 12. évfolyam végére.

A sajátos nevelési igényű tanulásban akadályozott tanulók iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

- az egészségtudatos magatartás kialakítása,
- felelősségteljes gondolkodásmódra nevelés,
- munka és balesetvédelmi ismeretek átadása a biztonságos munkavégzés céljából
- érzékenység, empátia embertársaink iránt,
- helyzetfelismerő, problémamegoldó képesség fejlesztése.

Feladata:

- Veszélyes körülmények felismerése, ezáltal a balesetek tudatos megelőzése: munkavédelmi oktatás, balesetek elkerülésének módjai, tűzvédelmi oktatás, informatika terem használata, tornatermi szabályok megismerése, tankönyv eszközeinek használata, műhely eszközeinek használata, kollégiumban fürdőszobai veszélyek elkerülése.
- A gyermekekben való elsősegély nyújtási szemlélet kialakítása.
- Váratlan helyzetek kezelése, megfelelő magatartás elsajátítása.
- Speciális kommunikáció (segélyhívás, a beteggel való kapcsolatteremtés).
- Az egyszerűbb sérülések ellátásának megtanulása.
- Alapfokú elsősegély nyújtási ismeretek elsajátítása.
- Alapfokú elsősegély nyújtási, és újraélesztési ismeretek elsajátítása.

Témakörei:

- segélyhívó számok elsajátítása
- segélyhívás menete, a szükséges információk valamint a kommunikáció gyakorlása
- a segítségkérés irányának elsajátítása
- gyógyszerek kezelése és szedése
- csípések kezelése
- a bőr sérüléseinek kezelése
- sebek kezelése
- kötésformák elsajátítása
- zúzódások kezelése
- feltételezett csont, gerinc és koponyasérülésekkel kapcsolatos eljárási módok elsajátítása
- újraélesztés megismerése, elsajátítása
- stabil oldalfekvés megismerése, elsajátítása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tantárgyi keretben tanírási órákon, és tanórán kívüli foglalkozásokon valósul meg. Intézményünk egészségnevelési programjának szerves része egy egészségnevelési projekt (egészségnevelési hónap, és nap) amelynek keretében minden életkori szakaszban

lehetőséget adunk az elsősegély nyújtási alapismeretek elsajátítására, elmélyítésére, és gyakorlására interaktív formában.

5.2.3. A mindennapos testnevelés megszervezéséhez kapcsolódó feladatok

Köznevelési törvény 27. § (11)

„Az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban azon osztályokban, ahol közismereti oktatás is folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést testnevelés óra keretében”

A nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglalt kivételekkel az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezi meg. A heti öt órából legfeljebb heti két óra a Nat Testnevelés és egészségfejlesztés műveltségterületében jelzett sporttevékenységekkel váltható ki:

- úszás,
- néptánc,
- közösségi és más sportjátékok, (megj.: Sportjátékok (az iskola tárgyi és személyi feltételeinek függvényében két sportjáték választása
- szabadtéri sportok: természetjárás, kirándulás (megj.: itt szeretném jelezni, hogy ezt itt minden héten rendszeresen meg kell szervezni heti 2 órában!)
- hagyományos magyar történelmi sportok, mozgásos és ügyességi játékok, csapatjátékok sportolással iskolai sportkörben,
- a tanuló kérése alapján - sportszervezet, sportegyesület keretei között végzett igazolt sporttevékenységgel. (megj.: itt az Nkt szerinti szabályozást továbbra is figyelembe kell venni)

A gyógytestnevelésre, egyéni mozgásfejlesztő terápiára javasolt tanulók a szakértői bizottság szakvéleménye, szakorvosi javaslat, valamint az iskolaorvos által elvégzett szűrővizsgálatok alapján kerülnek kiválasztásra.

A mindennapos testnevelés intézményi keretei

- testnevelés óra (gyógypedagógus, testnevelő)
- tehetséggondozás (foci, zsinórlabda, atlétika)
- szabadidős sportfoglalkozások
- 5. évfolyamon úszás oktatás
- gyógytorna (gyógytornász a Pedagógiai Szakszolgálat által delegálva)
- szomatopedagógus/konduktor által vezetett egyéni mozgásterápiás foglalkozás
- középfokú készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamain heti 3 óra testnevelés óra, valamint 2 óra közösségi és más sportjátékok, (megj.: Sportjátékok
 - szabadtéri sportok
 - mozgásos és ügyességi játékok,
 - csapatjátékok

Értékelés

- azt a tanulót, aki csak gyógytestnevelés órán vesz részt, a gyógytestnevelő értékeli
- azt a tanulót aki gyógytestnevelés és testnevelés órán is részt vesz, a testnevelő és a gyógytestnevelő együtt értékeli.

5.2.4. NETFIT mérés

A **Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Tesztet** (a továbbiakban: NETFIT) a tanulók egészségi állapotának nyomon követése céljából a Magyar Diáksport Szövetség működteti. A NETFIT - mérési azonosító alkalmazásával - a tanuló következő személyes adatait tartalmazza:

- a) mérési azonosító,

- b) születési év és hónap,
- c) nem,
- d) decimális életkor,
- e) sajátos nevelési igényre vonatkozó adat,
- f) évfolyam,
- g) az iskola feladatellátási helye,
- h) a fizikai fitsségi mérés eredményei.

A nyilvántartás adatai az első adatfelvételtől számított tíz évig kezelhetők.

A fizikai fitsségi mérés eredményeit a mérést végző pedagógus - mérésben érintett tanulónként, mérési azonosító alkalmazásával - rögzíti és feltölti a NETFIT-be. A fizikai fitsségi mérés tanulót érintő eredményeit a tanuló és a szülő a tanuló mérési azonosítójának felhasználásával megismerheti.

- gyógyszerek kezelése és szedése
- csípések kezelése
- a bőr sérüléseinek kezelése
- sebek kezelése
- kötésformák elsajátítása
- zúzódások kezelése
- feltételezett csont, gerinc és koponyasérülésekkel kapcsolatos eljárási módok elsajátítása
- újraélesztés megismerése, elsajátítása
- stabil oldalfekvés megismerése, elsajátítása

5.3.Fenntarthatóságra neveléssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A környezeti nevelés célja

Környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel, életkornak megfelelő kialakítása a fenntartható fejlődés értelmében. Célja, a természeti és társadalmi környezet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai, morális megalapozása. A célok kitűzésénél figyelembe kell vennünk azok konkrétságát, és a helyi sajátosságokat. Környezetünk legyen tanítványaink számára az emberiség közös öröksége, mely minőségének megőrzése és javítása közös és egyéni kötelesség. A környezeti nevelés az egészségvédelem és az ökológiai egyensúly fenntartásának része, védelméhez minden ember képes hozzájárulni. Tudatosuljon bennük, hogy a környezet részét képező erőforrásokat előrelátóan és ésszerűen szabad csak felhasználni.

Célmeghatározások

- Pozitív attitűd kialakítása a mindennapi környezetvédelem iránti tágabb és szűkebb környezetükben.
- Igény kialakítása a környezet megóvásával szemben.
- Konkrét lehetőségek megfogalmazása a környezetvédelem és fenntarthatóság érdekében, saját lehetőségeink szem előtt tartásával.
- Kiemelt célunk Debrecen és környéki természeti értékeinek megismerése (Debrecen Erdőpuszta, Hortobágyi Nemzeti Park, Tisza-tó)

A környezeti nevelés feladata

- Tanulóinkat életkoruknak megfelelően a természeti, társadalmi, gazdasági és politikai konfliktusok kezelőjévé alakítsuk.
- Meg kell alapoznunk tanulóink környezeti erkölcsét, társadalmi, természeti felelősségét, formálnunk kell érték tudatát, együttműködési képességeit, le kell raknunk a személyes és közös felelősségtudat alapjait.

- Ennek megvalósítása rendszerszemléletű megközelítést, új tanulási stratégiát igényel, amely messzemenően figyelembe veszi az egyéni különbségeket, sajátos módszert igényelve testi, szellemi, szociális hátrányokkal küzdő gyermekeknél, hiszen életük során halmozódhatnak
- A természeti, az épített, a társadalmi környezet fenntarthatósága érdekében szükséges különböző magatartásminták, ismeretek, értékek, életviteli szokások megtanítása, azok kialakításának segítése a példamutatással.

Színterek, szervezeti keretek:

- iskolai: tanítási óra
- ÖKO iskolai foglalkozások: előadás, verseny, vetélkedő, tanulmányi séta és kirándulás, terepgyakorlat, intézménylátogatás,
- iskolai: egyéb, tanórai felkészülést segítő foglalkozás
- iskolai: versenyek, vetélkedők
- szabadtéri tevékenységek
- kirándulások
- Erzsébet napközis tábor

Környezeti nevelés tanórán

- tantárgyi tartalmakat és követelményeket a tanári programban jelölni kell
- az erdei iskola számára külön programot kell készíteni
- készségfejlesztő iskolai modulok tanítása során új moduljrahasznosított anyagok felhasználása: papírtermék készítő, szövő

Környezeti nevelés a tanórán kívül:

- szakkörök
- vetélkedők, versenyek
- szelektív hulladékgyűjtés
- jeles napok
- tanulmányi kirándulások
- erdei iskola
- iskolakert gondozás
- diákönkormányzati tevékenység
- esztétikus iskolai környezet kialakítása
- kiállítások, előadások
- együttműködési civil szervezetekkel, társintézményekkel

A környezeti nevelés módszerei:

Játékok:

- szituációs játékok
- memória játékok
- kombinációs játékok
- érzékelést fejlesztő játékok

Modellezés:

- hatásterületi modellek
- rendszermodellek
- prognosztikus modellek

Riportmódszer:

- kérdőíves felmérés
- direkt riportok

Projekt-módszer:

- analízis – akció projektek

Terepgyakorlati módszerek:

- terepgyakorlatok
- nyári táborok
- térképkészítés
- egyszerű megfigyelések
- célzott megfigyelések, mérések

Aktív kreatív munka:

- természetvédelmi fenntartási munkák
- rekonstrukciós munkák

Közösségépítés:

- csoportszervezés

Művészeti kifejezés:

- műalkotások, rajz, film, zene
- színdarab, vers, próza

5.3.2. Örökös ÖKOiskola

Az emberiség jelenlegi legnagyobb kihívása a környezeti válság. A környezettudatosabb életvitel kialakítása a válsággal való megküzdés egyik fő eszköze. Ehhez a célkitűzéshez járul hozzá az ÖKO iskola, ahol nemcsak a tanításban érvényesülnek a környezeti nevelés, a fenntarthatóság pedagógiájának elvei, hanem az iskolai élet minden területén; az iskola működtetése terén éppúgy, mint a gyerekek étkeztetése vagy a táborok szervezése során is. Meglévő adottságainkat figyelembe véve és maximálisan kihasználva törekszünk a környezetbarát iskola kialakítására.

Célkitűzéseink:

- elősegíteni a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását,
- kialakítani a fenntartható fogyasztás elvét, megérteni, elfogadtatni a fogyasztás és környezeti erőforrások kapcsolatát,
- kialakítani azt a szemléletet, mely környezetünk hagyományainak, értékeinek megőrzése, tiszteletben tartására, gyarapítása épít,
- közös felelősség a környezeti károk megelőzésére,
- a fenntarthatóság pedagógiájában a környezettudatos gondolkodás kialakítása, elmélyítése, együttműködve a fenntartóval, a szülőkkel és egyéb társadalmi, ill. civil szervezetekkel.

Örökös Ökoiskolaként kiemelt feladataink:

- energiatakarékosságra nevelés (világítás, vízfogyasztás, DÖK energia-örök);
- szelektív hulladékgyűjtés (gyűjtőpontok folyosói szinten, technikai dolgozók bekapcsolódása a szelektív edényűrtés rendje szerint)
- szelektív hulladék felhasználása (újrahasznosítás és újrahasználat)
- környezetvédelemmel kapcsolatos témahetek (Állatvédelmi témahét, Európai Hulladékcsökkentési Hét, Happy-hét, Fenntarthatósági témahét)
- világnapok élményszerű feldolgozása (Állatok világnapja, Víz világnapja, Madarak és fák napja, Méhek világnapja)
- növénygondozás (tanévet végig kísérő projektek az adott tanulócsoport sajátosságaihoz igazodva)
- madárvédelem (tanévet végig kísérő projekt)

- biodiverz iskolakert kialakítása (vadon élő állatvilág védelme, talajkímélő növénytermesztés, fóliaház, emelt ágyás, biológiai növényvédelem)

5.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösségfejlesztés célja

A nevelés keretében a legfőbb cél, a közösségfejlesztés igényének kialakítása és megerősítése, és ennek eléréséhez szükséges tevékenység és szükséglet kialakítása a személyiségben. A közösségfejlesztő magatartást és tevékenységet, a következő szükségletek együttese alkotja:

- a közösségfejlesztő szellemi, fizikai és közéleti munka szükséglete;
- a közösség értékeinek védelmére, óvására irányuló szükséglet;
- a közösségek, valamint egyes tagjaik tiszteletének, megbecsülésének, megsegítésének szükséglete;
- a közösség életét, munkáját aktívan segítő, fegyelmezett magatartás szükséglete.

Meg kell tehát erősíteni ezeket a szükségleteket minden közösségi szférában:

- a tágabb közösségekre, vonatkoztatva, a nemzettel kapcsolatban;
- az iskolai és az osztályközösséggel kapcsolatban;
- a családdal kapcsolatban.

Az iskola természetéből fakadóan természetes és mesterséges közösségeket teremt, megtanít bizonyos viselkedésmintákat, amelyek sehol máshol nem sajátíthatók el.

Az iskola vezetőinek, a tantestület tagjainak nemcsak a tanítás, hanem a közösségteremtés is feladatuk. A közösség létrehozása, majd vezetése nem könnyű feladat, de a közösségi létforma megélése a tanuló szempontjából terápiás jelentőségű is lehet. A közösség megtartó erejű. A közösségben megélhető a valahová tartozás érzése, a megértés és az elfogadás. Megtanulható az alkalmazkodás, a segítőkészség. Érdemes tehát odafigyelnünk arra, hogy az iskolánk tanulóit közösségi élményhez, tapasztalathoz juttassuk és ezzel is felkészítsük őket a felnőtt életre.

A közösségi élet szervezése központi eleme a nevelő-fejlesztő tevékenység rendszerének, mert kialakítja, feldolgozza, beépíti a többi nevelőtevékenység eredményeit. A tanulók közvetlenül vehetnek részt saját életük alakításában. A jól szervezett osztályközösségek teremtik meg a jó iskolai közösség alapját.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos céljaink

- Az emberi, társas kapcsolatok erősítése, új kapcsolatok kialakításának elősegítése mindezzel támogatva a munkaerő piacon való elhelyezkedésüket.
- A kortárs csoportok befolyásoló szerepének tisztázása, hangsúlyozása.
- Az emberek személyiségi jogainak tisztelete, előítéletektől mentes szemlélet kialakítása.
- Megfelelő kommunikációs és együttműködési készség és képesség kialakítása. A kölcsönös egymásra figyelés fontosságának megértése.
- Saját vélemény kifejezésre juttatása, érdekek ütköztetésének helyes módjai – konfliktuskezelési technikák kialakítása, fejlesztése.
- A szociális és életvitel kompetencia fejlesztése.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink

- A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.
- Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű, nevelői fejlesztése.
- A tanulók életkori sajátosságainak, fejlettségének figyelembevétele.

- A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz.
- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.
- A tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe kapcsolódjanak be, azokban aktívan vegyenek részt.
- Az iskolai közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.
- A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.
- A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréseért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.
- Magatartásproblémák kezelése, szokások kialakítása, rögzítése aktív részvétel során.
- Egyén-társadalom közötti kapcsolatok fejlesztése, iskolai és egyéb közösségekben való helyes viselkedésformák kialakítása.
- Kommunikációs kultúra fejlesztése, amely alapját képezi az egyén szocializációjának, társadalmi érintkezésének.
- Kritikus választás a tanulók felé áradó közvetlen/közvetett információk tömegéből.
- Szabadidő helyes, kulturált eltöltése, megfelelő tevékenységválasztás. A szabadidőtöltés lehetőségeinek, a kínálatnak az állandó gazdagítása, a közösség iránti szükséglet kielégítése, a diákönkormányzati tevékenység feltételeinek kialakítása, megteremtése.

A közösségi nevelés színterei:

Család: Iskolánk tanulói rendkívül heterogén szociális környezetből kerülnek intézményünkbe (állami gondoskodásban részesülő gyermekek, hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek, jó szociális háttérű gyerekek), fontos a család rendszeres tájékoztatása, tanácsokkal való ellátása.

Iskola: Minden embernek joga van, hogy olyan személyként fejlesszék, aki képes megfontoltan dönteni és választani, aki ésszerűen meg tudja állapítani, hogy mit szeret és mit nem, akinek adekvát kapcsolatai vannak a többi emberrel, és aki a lehető legkevesebb segítséget várja a környezetétől. Bár az értelmi sérülés mértéke befolyásolja a végső eredményt, mégis számos tényező van, amelyekre hatással lehetünk alacsony intelligencia szint mellett is. Közösségformáló tevékenységünket a normalizációs, szocializációs és a belőlük fakadó perszonalizációs szemlélet kell, hogy irányítsa.

Szocializáció alatt a szociális nevelés-gyerekekre és felnőttekre egyaránt-komplex szemléletmódját, a szociális készségek szinttematikus tanítását értjük.

Normalizáció alatt a készségek speciális környezetben való megszilárdítását és alkalmazását értjük. E kétféle megközelítés együttes hatására kialakuló érettebb személyiség a perszonalizáció, amely nagyobb fokú függetlenséget és nagyobb elfogadottságot eredményez a közösségben.

Iskolán kívüli közösségek: Segítségadásra, esetleges befolyásolásra csak a családokon keresztül nyílik lehetőségünk. Mivel tanulóink könnyen befolyásolhatók, minden lehetséges módon támogatnunk, olykor irányítanunk kell a pozitív társadalmi integrációjukat.

Az iskolai közösségi nevelés színterei:

- tanórák (projektek, kooperatív technikák, terápiák)
- KAP
- osztályfőnöki órák
- kollégiumi csoportok
- iskolán belüli szabadidős programok (mesesarok, bábozás, táncház, tánc-szakkör, ..)
- iskolán kívüli szabadidős programok (kirándulások, sportprogramok, táborok)
- iskolai rendezvények, ünnepségek

- a DÖK által szervezett hagyományörző rendezvények: kirándulás, Mikulás, újságpapírgyűjtés,

Különösen fontosnak tartjuk, hogy tanulóink megismerjék, tiszteljék hagyományainkat, megtanulják azok ápolását, megőrzését, és aktív részesekként vegyenek részt a hagyományok ápolásában, tovább folytatásában.

Az ünnepi megemlékezések, a sokszínű, érdekes rendezvények mind belcilleszkednek az iskola nevelési programjába, szolgálják a nevelő-oktató munka alapelveit, céljait, meghatározzák iskolánk arculatát.

Az iskolán belüli közösségi nevelés területei

Nevelő feladata az alsó szakaszban:

- Az együttélés elemi szabályainak elsajátíttatása és betartatása.
- Saját helyének, jelének megtanítása.
- A "szomszéd" megszokása, elfogadása (olykor csak az elviselés szintjéig jutnak).
- Kommunikáció kialakítása, kapcsolatterem.
- Kezdetleges, első páros viszonyok kialakítása.
- A csoporthoz tartozás élményének kialakítása.
- A szerzett vagy hozott kóros magatartásformák leépítése.

A nevelő feladata a középső szakaszban:

- "Mi" élményének kialakítása.
- Helyes önértékelés alapjainak kialakítása.
- Helyes és helytelen megkülönböztetése.
- Megfelelő szociális viselkedésformák erősítése.
- Kompenzációként megjelenő negatív magatartásformák leépítése.
- Kialakult baráti kapcsolatok támogatása.
- Együtt érző magatartás kialakítása.
- Ismeretnyújtás nemzeti kultúránk kincseiből.
- Környezetvédelem (természeti, technikai, személyi) alapjainak megismerése.
- Segítségnyújtó magatartás kialakítása.
- Kommunikációs formák fejlesztése.

Nevelői feladatok a felső szakaszban:

- A közép szakaszban elért képességek, készségek mélyítése.
- Speciális információs segítségnyújtás fokozottan előtérbe kerül.
- Lehetséges szociális szerep megismertetése, arra való felkészítés.
- Helyes önértékelés segítése, fejlesztése.
- Konfliktuskezelés elfogadható módjainak kialakítása.
- Vélemény nyilvánításának módjai.
- Nemi identitás kialakítása.

5.4.1. A DÖK közösségfejlesztési feladatai

A diákönkormányzat a tanulók irányító, önszervező közösségi, melynek keretében a tanulók a pedagógus irányítóval (vagy pedagógus közösséggel) együtt, saját fejlettségének megfelelő szinten önállóan intézi saját ügyeit. A diákönkormányzat megalakítása nem kötelező, tagsági viszonya önkéntes, célirányos

tevékenységéhez viszont szervezethez van szüksége. Demokratikus úton választja tisztségviselőit, hozza létre megfelelő szerveit, amelyek a közösség megbízásából hivatottak az ügyek megvitatására, határozathozatalra.

Feladatai:

- Olyan közös érdekeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak.
- kialakított, meglévő vagy hagyományokon alapuló közösségi munkálatok, közösségépítő tevékenységek fejlesztése, a régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése.
- Olyan tevékenységek szervezése, amelyek értékes esztétikai élményeket keltenek a közösség tagjaiban és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség.
- A közösség iránti felelősségérzet (felelősségtudat) kialakítása, fejlesztése.
- A közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre készítő tevékenységek szervezése.
- Olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke saját közösségének sikereire, értékeli más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait.
- A tanulóközösség megbízása alapján a jogszabályban meghatározott esetekben gyakorolja az egyetértési, javaslattevési és véleményezési jogokat.

Az iskolai hagyományok szellemében

- minden évben a DÖK segítő pedagógus irányításával kidolgozza éves programját,
- rendelkezik a tanítás nélküli munkanapok egyikéről: ez minden évben a Gyermeknap,
- az utolsó tanítási héten megszervezi a Bárczi-hét programjait, tagjai segítik annak lebonyolítását,
- évente kétszer lebonyolítja az iskolai papírgyűjtést,
- szükség és igény esetén segíti az iskolai ünnepélyek létrejöttét,
- javaslatot tesz a tanévzárón kiosztásra kerülő „Bárczi díj” kiosztására.
- bekapcsolódik a megyei diákönkormányzat munkájába.

Minden további feladatát, jogköreit a 2011. évi CXCV. nemzeti köznevelési illetve a 20/2012. (VIII.31) EMMI rendelet alapján látja el.

5.5. A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésével, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket, tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzésével kapcsolatos feladatok

A testi, lelki, mentális egészségnevelés célja

A nevelési-oktatási intézményben folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek, tanuló esetében a környezethez történő alkalmazkodást.

A testi, lelki, mentális egészségnevelés általános feladata

- Felkészítsen, és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.
- A magatartási függőség és a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának, valamint a nevelési-oktatási intézményben megjelenő bántalmazás és agresszió megelőzése, továbbá a gyógyult szenvedélybeteg és bántalmazott tanulók beilleszkedésének elősegítése.
- A tanuló szociális helyzetének, családi hátterének pontos ismeretében a segítségadás útjainak, módjainak megkeresése a javítás, prevenció érdekében.
- A kialakult viselkedési problémák okainak feltárása, megoldási utak keresése
- Konfliktuskezelési technikák elsajátíttatása

5.5.1. Kiemelt feladatok a gyermekvédelem területén

Iskolánk tanulóinak nagy része veszélyeztetett, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű. A gyermekek túlnyomó többsége kiemelt figyelmet igényel gyermekvédelmi szempontból is.

Veszélyeztető helyzetek:

- rossz szociális körülmények, szegénység,
- fizikai bántalmazás a családban,
- felügyelet nélkülség,
- súlyos elhanyagolás, gondozatlanság,
- megállapítható alkoholizáló, drogfogyasztó gyermek vagy családtag,
- pszichés bántalmazás a családban,
- tartós, súlyos egészségügyi probléma,
- kortárs csoportok nem megfelelő kiválasztása,
- rossz családi minta.

A tanulók egyre növekvő arányára jellemző az igazolatlan hiányzás. A bukás csak néhány százalékban fordul elő. A családok helyzetét figyelemmel kísérve megállapítható, hogy az intézményünkbe járó tanulók családjai túlnyomórészt a perifériára kerültek, alacsony jövedelmű, vagy munkanélküli rétegből kerülnek ki. Ez alól kivételek az autista csoportba járó gyerekek családjai.

Az iskola település-földrajzi környezetében a munkanélkülség jelentős. Sok család igen rossz komfortfokozatú lakásban lakik. Ezen hátrányok leküzdésében nagy segítséget jelent a kerület kiépített gyermekvédelmi hálózata és egyéb segítő intézmények (szociális iroda, családsegítő, gyermekek átmeneti otthona, gyermekjóléti központ).

A gyermek és ifjúságvédelmi tevékenységünk célja minden esetben a gyermekek érdekeinek mindenek feletti képviselése, mely átfogja az iskola egész életét a gyermekeket megillető jogok érvényesülésében. Segíti a tanulók szakmához juttatásának felkészítését, koordinálja a családi életre nevelést. Ez pedagógiai programunk kiemelten fontos részét képezi.

- Az osztályokat felkeresve a tanulók tájékoztatása arról, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak, továbbá, hogy az iskolán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel.
- A pedagógusok, szülők vagy tanulók jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett tanulóknál - a veszélyeztető okok feltárása érdekében – információgyűjtés az érintett szakemberek bevonásával.
- Gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén azonnali jelzési kötelezettség az illetékes hatóságok felé.
- A gyermekjóléti szolgálat felkérésére, esetleg saját kezdeményezésre esetmegbeszéléseken való részvétel.
- Az intézmény nevelési programja, gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai keretében egészségnevelési, ennek részeként prevenció jellegű programok kidolgozásának segítése, végrehajtásának figyelemmel kísérése.
- A gyermek alapszükségleteinek (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) figyelemmel kísérése,
- A tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése.

- A tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása, igényeik szerint (ügyelet, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, étkezés stb.).
- Segélykérések támogatása, és az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően.
- A tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése.
- A rendszeres iskolába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén a szabálysértési eljárás kezdeményezése.

5.5.2. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló:

az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

Halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletet ellátó szülője a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes szülői nyilatkozata szerint –a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

Szociálisan hátrányos helyzetűek azok a tanulók, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak abban, hogy adottságaikhoz mérten fejlődjenek.

Iskolánk tanulóinak közel 30%-a hátrányos illetve halmazottan hátrányos helyzetű. Alapvető feladatunk segíteni őket.

Különösen fontos feladatunk ezen belül a szociálisan hátrányban lévő tanulók megsegítése **képességeik kibontakoztatásában.**

Az otthoni gondok mindig kihatnak a tanulók tanulmányi munkájára, magatartására, érzelmi állapotára is. Ez a legfontosabb jelzés a pedagógus számára. Amennyiben otthon a gondok sokasodnak, a szülők is türelmetlenebbek, nyugtalanabb háttérből kerül hozzánk a tanuló. El kell érniük, hogy bizalommal forduljanak bármelyik kollégához, ha segítséget igényelnek. A társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében tudnunk kell arról, hogy kit kell támogatni, kinek van joga igénybe venni a különféle szociális kedvezményeket.

Ha még nem történt jegyzői intézkedés, akkor is figyelemmel kísérjük, segítjük tanulóinkat, a családokat, hiszen így későbbi problémákat tudunk megelőzni. Ezeket a feladatokat nagy tapintattal végezzük.

Célunk:

- Segíteni azon tanulóink egyéni ütemű fejlődését, ismeretelsajátítását, beilleszkedését az iskolai környezetbe, akik szociális körülményeiket tekintve – akár átmenetileg is –hátrányos helyzetűek.
- Enyhíteni, esetleg megszüntetni a szociális különbségeket, így biztosítva az esélyegyenlőséget.
- Folyamatos nyomonkövetéssel, családjaink, gyermekeink megismerésével, problémáik feltérképezésével a prevenció megvalósítása.

Feladataink:

- A hátrányos helyzetű tanulók beazonosítása
- A tevékenységi formák megtervezése a következő tanévre.
- A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek ütemtervének elkészítése.
- Tevékenységi formák megvalósítása.
- Eredmények számbavétele.
- Tervezés a következő tanévre.

A feladatok végrehajtását a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős és az osztályfőnökök szoros együttműködésében, az intézmény pedagógusainak közreműködésével látjuk el. Feltétele az előítéletmentes, őszintén megértő nevelői attitűd.

A segítségnyújtásba bevont szervezetek:

- Gyermekjóléti Szolgálatok
- Önkormányzatok
- Egészségügyi szervezetek
- Családsegítő Központok
- Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatok
- Nevelési Tanácsadók
- Rendőrség

Szociális hátrányok enyhítésére vonatkozó, tanulóra és a családra irányuló tevékenységeink:

- Felzárkóztató és tehetséggondozó foglalkozások szervezése.
- TETT - Tanulói Előrehaladást Támogató Team- jogyakorlat működtetése
- Napközi és diákotthoni elhelyezés biztosítása.
- Szakkörök ingyenes működtetése (kulturális hátrányok enyhítése, képességfejlesztés)..
- Felkészítés iskolán belüli és iskolán kívüli tanulmányi, kulturális, művészeti versenyekre.
- Fesztiválokon, bemutatókon, versenyeken, rendezvényeken való részvétel.
- Drog-és bűnmegelőzési foglalkozások.
- Mentálhigiénés előadások.
- Esetmegbeszélések, esetkonferenciák az érintettek és segítők bevonásával.
- Pályaorientációs tevékenység.
- Pályázati lehetőségek kihasználása.
- Térítésmentes vagy minimális költséggel járó kulturális programok biztosítása.
- Erzsébet-napközis tábor megszervezése a tanuló szünidejének hasznos eltöltésére
- Szükség szerint családlátogatás.
- Szülők, családok nevelési, életvezetési gondjainak enyhítése.
- Felvilágosítás az igénybe vehető támogatásokról, segítségnyújtás ezek megszervezéséhez.
- Ingyenes tankönyv.
- Ingyenes, vagy kedvezményes étkezés biztosítása
- Nyilvántartások (veszélyeztetettek szükséges adatai, hiányzások alakulása, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók, hátrányos és halmozottan hátrányos tanulók) vezetése.
- Egész napos iskola a gyermekek csavargásának elkerülése érdekében, szabadidejük hasznos eltöltéséhez, iskolai felkészülésük segítéséhez.
- Igyekszünk társadalmi együttműködő partnereket találni az ingyenes erdei iskolai programok és a gyermeknap megszervezéséhez, lebonyolításához.
- A tanulók egészségi állapotát figyelemmel kísérjük az iskolai védőnő segítségével.
- Folyamatosan ellenőrizzük a veszélyeztetett tanulók tanulmányi előmenetelét.
- Figyelemmel kísérjük és megtesszük a szükséges intézkedéseket a hiányzásokkal kapcsolatban.
- A folyamatos kapcsolattartás érdekében rendszeresen tartunk fogadóórákat, szülői értekezleteket, nyílt napokat. Nyitott iskola lévén a szülők egyeztetést követően bármikor kereshetik a pedagógusokat, nevelőket. A problémát azonnal telefonhívással jelezzük a szülő/gyám felé, amennyiben adott meg telefonos elérhetőséget.
- Szükség esetén együttműködést kezdeményezünk a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival, illetve a hatósági szervekkel.

- Felzárkóztató, prevenció programokat szervezünk (tanórán kívül, tanórán belül, fejlesztő foglalkozások, korrepetálás) indulási hátrányok csökkentése, a tanulók esélyegyenlőségének növelésére.
- Kiemelt fontosságú a személyiségfejlesztés, melyet egészségvédő programok (egészséges életmódra nevelés, drogmegelőzés, stressz kezelés), családi életre nevelés keretein belül valósítunk meg.
- A tanulók szabadidős programjainak színesebbé tétele érdekében lehetőség szerint nyári tábort szervezünk és a részvétel segítéséhez anyagi forrásokat keresünk, pályázatok és támogatók felkutatásával.
- Külön figyelmet fordítunk a gyermekjóléti gondoskodásban részesülő gyermekekre.
- A tanár-diák kapcsolatok elmélyítése érdekében a diákönkormányzattal is együttműködünk.
- A szülők igényei szerint tanulási és egyéb problémákban tanácsot adunk, szülőklubot tartunk.

Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink a kompetencia alapú oktatásban, melyek a tanulók későbbi szocializációját segítik elő:

- A kooperatív technikák változatos használata: együttműködés, empátia, tolerancia kialakítása.
- Anyanyelvi kompetencia fejlesztése: önálló szövegértés, szövegalkotás, gondolatok, vélemény megfogalmazása szóban és írásban.
- Matematikai kompetencia fejlesztése: alapvető, gyakorlati számolási és gondolkodási képességek kialakítása, amelyek konkrét élethelyzetek megoldására készítik fel.
- Digitális kompetencia fejlesztése: információkeresés.
- Szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése: konfliktusmegoldás, közügyekben való eligazodás segítése, frusztráció kezelése, egyéni, és közérdek tisztelete.
- Hatékony tanulási technikák elsajátíttatása: önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése.

A gyermek és ifjúságvédelmi munka négy szintéren zajlik: a gyerekek, a szülők, a nevelők/pedagógusok körében, valamint a társintézményekkel való kapcsolattartás keretében.

- vita
- kutató-felfedező módszer
- kooperatív módszerek
- projektmódszer
- szituációs játékok

A felzárkóztatást segítő tevékenységformák iskolánkban:

- A tanítási órák keretein belül tanórai differenciálás megvalósítása egyénre szabott feladatokkal, különböző tanulási technikák tanulói elsajátíttatása lehetőségek függvényében egyes tananyagrészek projekt módszerrel való feldolgozása.
- A tanítási órákon kívül egyéni fejlesztések, felzárkóztató foglalkozások biztosítása gyógypedagógusok, szaktanárok, pszichológusok, logopédusok, konduktor, szomatopedagógus és gyógytestnevelő segítségével.
- Napközis, tanulószobai és egésznapos foglalkozás biztosítása tanulóink számára.
- Könyvtári foglalkozások
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel a tanuló segítése érdekében
- Pályázatok, ösztöndíj lehetőségek figyelemmel kísérése, elérése (PI: Erzsébet tábor, Határtalanul program, Útravaló ösztöndíj)
- Gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulá megszervezése (differenciált, kooperatív, projekt munka) egyéni fejlesztés, egyéni tanrend

teljesíthető, reális követelmények támasztás napközi és iskolaotthon az osztályközösség segítő erejének mozgósítása.

Az integrációt segítő intézményi programjaink, módszereink

Programok:

- Pályaorientációs nap szervezése
- Pályaorientációhoz kapcsolódó debreceni rendezvények látogatása 7-8. osztályos tanulókkal
- Készségfejlesztő iskolában Háztartástan ismeretek tanítása
- Országos Háztartástan versenyre készülés
- Kollégiumban Háztartástan és Életvezetési szakkör tartása
- Országos tanulmányi versenyekre készülés
- Versenyek, kiállítások rendezése intézményen belül, elsősorban témahetekhez kapcsolódóan.
- FODISZ Diákolimpiai versenyszámokon részvétel
- Iskolánk ápolónőinek közreműködésével egészségnevelő foglalkozások tartása
- Szociálpedagógus és pszichológus közreműködésével „Menta csoport” működtetése a kiemelten problémás fiatalok körében
- A rendőrség közreműködésével évente bűnmegelőzési előadás adott témakörben
- Készségfejlesztő iskolában Habilitációs munkavégzés modul tanításának részeként külső munkavégzés az arra alkalmas középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekekkel (DORKÁSZ Szolgálatban)
- Szülőklub működtetése
- Varázscseruza, sport, Könyvmoly, LEGO robotika, szakkör a tehetséggondozásért

Módszereink

- Iskolánkban komplex egészségfejlesztő munkaközösség működik, melynek célja tanulóink komplex személyiségfejlesztése.
- Egyéni és csoportos habilitációs foglalkozások a hiányzó készségek, képességek fejlesztésére, felzárkóztatás
- Egyéni és csoportos terápiás foglalkozások a sérült funkciók fejlesztésére: logopédia, gyógytestnevelés, konduktív fejlesztés, mozgásterápia, pszichológiai támogatás, Snoezelen terápia, állatasszisztált terápiák, AAK,
- Prevenció: osztályfőnökök folyamatosan nyomonkövetik tanulóink hiányzását, azonnali jelzéssel élünk a szülő, gyám felé, ha nem érkezik be a tanuló az iskolába,
- Örökös Boldogiskolaként etika óráinkat e program alapján építjük fel, melyek az érzelem, viselkedés, elfogadás, önismeret, hála, boldogság, megküzdési stratégiák, társas kapcsolatok, boldogító jócselekedetek, testmozgás témakörökre építenek.
- Szülőklub működtetése a családok támogatásáért
- Műhelymunka: gyermekvédelmi szakemberekkel a közös iskolai és iskolán kívüli programokba hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, elsősorban roma tanulók bevonása a családlátogatásokkal a szülők és a családok nevelési gondjainak segítése szükség esetén pszichológus, ill. más külső szakember segítségének igénybevételével.
- A magatartási és beilleszkedési zavarok megelőzése, illetve kezelése érdekében összehangoljuk a szülői ház és iskolánk nevelési elveit.
- Minden problémás helyzetben esettmegbeszélés kezdeményezése minden érintett részvételével
- Szociálpedagógus folyamatos kapcsolattartása a szülőkkelAz iskolában felmerülő tanulókkal kapcsolatos problémákat a szülőkkel és a Gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal közösen kívánjuk megoldani.

5.5.3. Kiemelt iskolapszichológiai feladatok

- a gyermek, a tanuló személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése,
- közvetlen segítségadás, tanácsadás a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához,
- az iskolapszichológus a gyermekekkel közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő intézkedésekben,
- a tanulóknak a nevelési-oktatói intézménnyel összefüggő személyközi kapcsolati kommunikációs és esetlegesen fellépő teljesítményszorongásos tüneteinek kezelése,
- a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatok megszervezése, amelyek a képességvizsgálatok, szociometriai vizsgálatok, tanulási szokások, tanulási motiváció vizsgálatának körébe tartoznak, vagy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek,
- megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat a nevelési-oktatói intézményben az egyén, a tanulócsoporthoz, és az intézményi szervezet szintjén,
- megszervezi a nevelési-oktatói intézményben az egészségfejlesztéssel, a nevelő-oktató munka, a szexuális nevelés segítségével, a nevelési-oktatói intézményben észlelt személyközi konfliktusok és az erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat,
- megszervezi a krízistanácsadást a következő váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárshaláleset, súlyos iskolai kudarcélmény, váratlan családi krízishelyzet, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez,
- a kiemelten tehetséges gyermek, tanuló tehetséggondozásában a pedagógusokkal és a pedagógiai szakszolgálat szakemberével közösen kidolgozza az együttműködés és az ellátás kereteit,
- együttműködés az érintett gyermekek pedagógiai szakszolgálati vagy egyéb egészségügyi szakellátásra történő utalása vonatkozásában,

5.5.4. A testi, lelki, mentális egészségnevelés módszerei

- gyermekvédelmi rendszer kiépítése, melynek célja a megelőzés, feltárás, probléma megszüntetése,
- komplex egészségfejlesztő munkaközösség működése (tagjai: pszichológus, szociálpedagógus, testnevelők),
- Gyermekvédelmi éves munkaterv alapján a feladatok tervezése.
- szűrés,
- vizsgálat,
- tanácsadás,
 - egyéni vagy csoportos beszélgetés,
 - egyéni vagy csoportos tréning,
 - esetszembeszélés az érintettek körével,
 - esetkonferencia az érintettek és a lehetséges segítők körével (pedagógus, szociálpedagógus, szülő/gyám, pszichológus, gyermekvédelmi rendszer képviselői),
 - preventív előadások,
 - egyéni rehabilitáció,
 - iskolai ápolók interaktív foglalkozásai,
 - interaktív tananyag feldolgozása a témával kapcsolatban.

A testi, lelki, mentális egészségnevelés színterei

- tanítási óra
- kollégiumi foglalkozás
- szakkör
- témahét

- preventív előadások
- „Mentacsoport”
- iskolapszichológusi foglalkozás
- DORCAS tábor
- Erzsébet napközis tábor

5.6. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Az intézményünkbe kerülő tanulók jelentős része valamilyen beilleszkedési nehézséggel küzd. Ennek oka az értelmi fogyatékoság miatt nehezített, illetve sérült szocializációs folyamat. Mindebből következik, hogy a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenységünk átfogja valamennyi pedagógiai tevékenységünket. Pedagógiai gyakorlatunkra alapozva kezeljük a sérült, szorongó, hátrányos helyzetű tehetséges gyermekek fejlesztését.

Elvünk - a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő tanulóinknál az egyéni bánásmód fokozott alkalmazásán túl, sajátos pedagógiai módszerek, tevékenységformák alkalmazása.

Alapelveink: pozitív értékek hangsúlyozása, negatív tulajdonságok háttérbe szorítása

- együttes munka, olyan területen, ami ismert és kedvelt számára
- kapcsolatok normalizálása a felnőttek és kortársai felé
- a fiatalok egymás között kapcsolatrendszer hangsúlyozása
- a szabadidő, szórakozás fontosságának hangsúlyozása
 problémakezelés
- lehetőségek felkínálása ↗
 ↘ sikerélmény, kudarckezelés
- lehetőséget biztosítani pályaválasztásának, saját életének tervezésére
- passzív fiatalok, gyerekek tudatos bevonása a feladatokba

Feladataink:

- helyi tantervünkben differenciált követelményrendszer felállítása,
- színes, változatos szabadidős tevékenységek megszervezése,
- fejlesztő tevékenységek, megvalósítása (habilitáció, rehabilitáció),
- gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek,
- minden lehetőség kihasználása a pozitív megerősítésre, a jutalmazásra, dicséretre,
- kompetenciánk határain belül különböző szakember segítségének felajánlása a szülőknek.

Tevékenységformák:

- differenciált tanulásszervezés,
- kooperatív technikák alkalmazása,
- projekt-módszer elterjesztése,
- tevékenységközpontú pedagógiák,
- individuális tanulás előtérbe helyezése,
- fejlesztő értékelés bevezetése,
- a tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása, IKT eszközhasználattal,
- rendhagyó osztályfőnöki órák szervezése,
- terápiás foglalkozás az iskolapszichológusi hálózat segítségével.

A nevelési módszerek kiválasztásakor, az alábbi törekvések érvényesítése szükséges:

- Okkeresés - a közvetlen vagy a távolabbi ok, háttér feltárása.
- A konstruktív kivezető út megtalálása - a gyerek eredeti szükségleteivel, indítékaival összhangban.
- A pedagógus és a gyerek közös tevékenységére épülő eljárás - a nevelési szituáció kialakítása a nevelő és a gyermek együttműködésével.
- A társak, az osztály bevonása a megoldásba - a közös megvitatást követően a társakkal végzett együttes tevékenység szervezése.
- A gyerek saját aktivitásának ösztönzése cselekvéses vagy verbális formában – az életkor függvényében.
- A gyermek szükségleteinek kielégítése, indítékainak figyelembevétele.
- Az egyéni értékek pozitív megerősítése.
- Elmarasztalás barátságos, segítő formában - a nevelő őszinte érzelmnyilvánítása; a negatív megnyilvánulás hatásának, következményeinek a gyerek által történő észlelése, tapasztalása.
- Önkritikus magatartás, a pedagógiai tevékenység megváltoztatása - iskolai, pedagógiai ártalmak lehetőségének végiggondolása.
- A pedagógus kollégák bevonása a megoldásba.
- A szülők bevonása a megoldásba.
- Pszichológus, gyermekvédelmi felelős, szükség esetén iskolaorvos bevonása a megoldásba.

5.7. A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás megszervezéséhez kapcsolódó feladatok

„A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a gyermek, tanuló egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátásban is részesül.” (Nkt)

A gyermekek között a beiskolázáskor jelentős egyéni különbségek állnak fenn. Ezek az eltérések elsősorban a tanulási képesség minőségében mutatkoznak meg. A környezetből érkező információk felfogása, feldolgozása és a közben végbemenő önreflexiós folyamat különböző mértékben gátolt, sérült. A gyógypedagógiai fejlesztés, oktatás, terápia, rehabilitáció a képességzavarok mérséklésére irányul, speciális eljárásaival a képességek fejlődésének akadályozottságát csökkenti. Olyan fejlesztési kínálatot biztosítunk, amely a lehető legnagyobb mértékben illeszkedik az egyén individuális igényeihez, képességeihez és tanulási előfeltételeihez. Mindezek megvalósítását egyéni vagy kiscsoportos keretek között biztosítjuk.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.
- A sajátos nevelési igény kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.
- A sajátos nevelési igényű tanuló életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei, képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei, érzelmi szükségletei, állapota, attitűdje, korai fejlesztésben és gondozásban való részvétele, a korai időszak fejlődésmenete.
- A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, az átvezetés, a továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

Gyógypedagógiai értelmezés szerint a **habilitáció** a veleszületett ok, fejlődési rendellenesség vagy betegség miatt fejlődésükben megzavart és ezért a közösségi részvételben akadályozott személyekre irányul. Olyan, a társadalom által biztosított, szervezett tevékenységek és támogatások rendszere, amelyek segítségével e személyeknek a közösségi életben való részvétele javítható, kiteljesíthető.

Gyógypedagógiai értelmezés szerint a **rehabilitáció**: helyreállítás, visszaállítás; tágabb értelemben minden egészségügyi, pedagógiai és mentálhigiéniai tevékenység, amely azt szolgálja, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket a többségi nevelési, oktatási intézményekbe, majd a többségi társadalomba minél nagyobb sikerrel tudjuk visszahelyezni.

A pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció mindazon intézkedések összességét jelenti, melyek az oktatás, képzés, nevelés segítségével az egyén megmaradt képességeinek jobb kihasználását teszi lehetővé.

Az egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé. Lényeges eleme a folyamatos/szakaszos diagnosztizálás és mérés, mely a gyermek adott állapotát figyelembe vevő, egyéni fejlesztési terv alapját képezi. A mérést tanév elején, félévkor és tanév végén végezzük el.

A tevékenység megtervezésénél mindenképpen szem előtt kell tartani az alábbi elveket:

- A habilitációs tevékenységet megelőzi olyan pedagógiai diagnosztizálás, amely pontos képet ad a gyermek ismereteiről, fejlettségi szintjéről, az alulteljesítés okairól.
- A tanuló, az egyes gyermek hiányos iskolakészültsége, fejlődési lemaradása pusztán funkciótréninggel nem pótolható. A tudáselemek, ismeretek elsajátítása többféle képesség együttes meglétét, működését feltételezi. Ugyanakkor képességfejlesztése nem függetleníthető az ismeretek, tevékenységek rendszerétől, struktúrájától. Ezért a foglalkozásokon központi szerep jut a műveleteknek, a feladatoknak, a lemaradás okaira irányuló fejlesztő gyakorlatoknak.

A habilitációs és rehabilitációs foglalkozások célja

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció a szakértői bizottság szakértői véleményében meghatározott fejlesztési területekre és a fejlesztéshez szükséges szakemberre vonatkozó javaslat figyelembevételével a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló egyéni szükségleteinek támogatására, az akadályok leküzdésére, új funkciók kialakítására és a környezeti feltételek optimalizálására irányuló kötelező foglalkozás egyéni fejlesztési terv készítésével.

Heti óraszámát a 2011. évi CXCV. Köznevelési törvény 6. melléklete tartalmazza, melyet szegregáltan nevelt-oktatott tanulóink esetében osztályszinten kötelező biztosítanunk.

Céljaink:

- Minél nagyobb önállóság elérése a szükséges, de elégséges támogatás biztosításával.
- A sérülésből fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A habilitáció és rehabilitáció kiemelten kezelt területei valamennyi fejlődési szakaszban:

- A szociális érés elősegítése, tapasztalatok gyűjtése élethelyzetekben, társas kapcsolatokban, problémahelyzetekben.
- Cselekvőképesség alakítása.
- Művészeti terápiák alkalmazása – személyiség kiteljesítése, az önkifejezés, az örömszerzés megteremtése.
- Folyamatos logopédiai ellátás a súlyos beszédhibák, a beszédállapot javítása.
- A mozgásállapot, a mozgáskészültség alakítása a gyógytestnevelés a eszközeinek bekapcsolódásával.
- A tanulási képesség területén mutatkozó nagyfokú egyéni eltérések csökkentése.

- Részképesség-gyengeségek, hiányok (diszkalkulia, diszlexia, diszgráfia) terápiája.
- Csatlakozó fogyatékoságok (érzékszervi, mozgásszervi) száma elenyésző, enyhe súlyosságú. Amennyiben szükséges a látási fogyatékoságok korrekciója vizuális fejlesztőcsoportban a tanórán kívüli tevékenységek között történik.
- Az értelmi fogyatékos gyerekek többsége magatartásproblémákkal küzd, különösen a relaxációs és jóga foglalkozásokon próbáljuk a tudatos pihenési tevékenység módjainak elsajátítását, a frusztrációs helyzetek megoldását.
- A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon a tanuló életkorának, fejlettségének ismeretében egyidejűleg és egymással kölcsönhatásban kell korrigálni a beszédet, a megismerő tevékenységet, a cselekvésszabályozást, a mozgást, a tájékozódást.
- A pedagógiai szakaszok egy-egy fejlődési-fejlesztési egységet is képviselnek. Így a pedagógiai szakaszokhoz rendelt a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztés feladatai jelennek meg az Irányelveknek megfelelően
- A fejlesztést logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő, mentálhigiénikus végzi, segítséget nyújtva az osztálytanító gyógypedagógusok munkájának.
- Intézményünk pedagógusai egyéni fejlesztési terveket készítenek a gyermekkel foglalkozó pedagógusokkal team-munkában. A fejlesztési tervek a tanév elején készülnek, a szakvélemény, a pedagógusok megfigyelései, tapasztalatai és a bemeneti mérés eredményei alapján. Ezek alapján rögzítik a fejlesztendő területeket, s az ezekhez kapcsolódó rövid távú célokat, feladatokat, eszközöket és módszereket. Az egyéni fejlesztési tervre alapozva pedagógusaink a tanuló fejlesztését beépíthetik a tanulási folyamatba, a tanóra, illetve egyéb iskolai foglalkozások keretébe is. Ezzel lehetővé válik, hogy az egyéni fejlesztési terv az iskolai pedagógiai tevékenységünk szerves részévé váljon. A fejlesztés eredményeit a tapasztalatok, a megfigyelések alapján a pedagógusok félévkor és tanév végén írásban rögzítik.

A rehabilitációs foglalkozások feladatai

Általános iskola felső tagozatán - a nevelőtestület döntése alapján - a rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások legfeljebb ötven, a középfokú, készségfejlesztő iskolában legfeljebb hetvenöt százaléka a sajátos nevelési igényű tanulók tehetséggondozására, a tantárgyi követelmények eredményes teljesítését szolgáló felzárkóztatásra is fordítható. A nevelőtestület az erre irányuló döntését félévenként köteles felülvizsgálni, és a tanuló fejlődésének ismeretében megerősíteni vagy módosítani.

Rehabilitációs feladatok készségfejlesztő iskolában:

- Tanítványainkat képessé tenni arra, hogy elérjék és fenntartsák optimális fizikai, érzékszervi, értelmi, pszichiátriai illetve társadalmi funkciószintjüket,
- Intézkedések bizonyos funkciók biztosítására vagy helyreállítására, illetve egy bizonyos funkció elvesztésének vagy hiányának, vagy bizonyos funkciókban korlátozottságának kompenzálására.
- Foglalkozási rehabilitációs feladat a munkavállalásra szociálpszichológiailag felkészíteni a segített személyeket, segíteni a munkalehetőségek megtalálásában, a munkába járásban, az életszervezésben.
- A környezet, adott esetben a lakóhely, munkahely adaptációjának segítése a fogyatékkal élők szükségletei alapján.

Habilitációs, rehabilitációs feladatok súlyosan, halmozottan sérült tanulók esetében:

Súlyosan, halmozottan sérült tanulóink esetében a differenciált tervezés, rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység legfontosabb lépése a tanulók alapos ismerete, a képességstruktúrájának pontos vizsgálata, feltérképezése.

Az állapotmegismerés a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében nem egyszeri vizsgálatot, hanem folyamatdiagnosztikát jelent: a korábbi életszakaszra vonatkozó információk megszerzése mellett 8–12 hetes megfigyelési időszaknak kell eltelnie ahhoz, hogy alapos információkat szerezzünk a tanulóról, a tanuló képességeiről. Ez a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység alapja, szükséges az egyéni célok, feladatok meghatározásához, a pedagógiai és terápiás módszerek, eljárások kiválasztásához. A tapasztalatok alapján készül az egyéni nevelési-oktatási-fejlesztési terv, amely a tanuló komplex állapotfelmérésének eredményeiből, az individuális célkitűzésekből, valamint az egyes tartalmi egységek megvalósítása során alkalmazandó speciális didaktikai-metodikai lépések konkrét megfogalmazásából áll.

Az alkalmazott eljárásokat meghatározó tényezők:

- A fogyatékoság típusa, súlyossága.
- A fogyatékoság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- A gyermek életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei, képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei.
- A tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulása.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesése, fejletlensége, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetősége.

Alkalmazott módszerek:

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul:

- készségekre, képességekre épülő egyéni differenciálás,
- sérülés specifikus terápiák,
- kiegészítő, fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások,
- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével
- állatasszisztált terápiák,
- utógondozás.

5.8. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

5.8.1. Tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A sajátos nevelési igényű tanulók körében is sok a tehetséges gyermek. A tehetséges gyerekek fejlesztéséhez megfelelő programokra van szükség. A tehetség felismerésében és kibontakoztatásában döntő szerepe van a pedagógusnak, ugyanakkor a szülő megfigyelései, észrevételei is fontosak. Nevelőtestületünk fontosnak tartja a jobb képességű és szorgalmas tanulók támogatását. A tehetséges tanulók környezetére hárul érzelmi biztonságuk, kiegyensúlyozottságuk biztosítása, mivel ők képességeik miatt sokszor magányosak. Bátorításra van szükségük, hogy elfogadják a másoktól való különbözős és egyedülállás szerepét. Segítséget várnak abban is, hogy türelmesebbé váljanak a kevésbé jó képességű tanulókkal szemben.

Céljaink

- Minden gyermekben az értékek megtalálása és kibontakoztatása.

- Olyan készségek, stratégiák kialakítása, amelyek révén gyermekeink képesek lesznek kreatívan, önállóan, a maguk meglegedésére tevékenységet folytatni (főként kézművességgel, rajzzal, tánccal, praktikus tevékenységekkel).
- Élménynyújtás, örömszerzés, érzelmi hatások biztosítása.

Feladataink

- Felismerni a tehetséget és megjelenési formáit.
- Segíteni a tehetséges tanulókat abban, hogy felismerhessék és fejleszthessék képességeiket.
- Megtanítani tanulóinkat látni, érezni, alkotni.
- Ösztönözni intellektusukat és a kreativitásukat.
- Biztosítani tanulóinknak a városi, megyei, regionális, országos versenyeken való részvételt.

A képességek kibontakoztatását célzó tevékenységek az intézmény minden területén, tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon is jelen vannak.

- A hagyományos ismeretközvetítés útján.
- Elemi kultúrtechnikák (olvasás, írás, számolás) megfelelő szintű kialakításával.
- Készségfejlesztő tárgyak (nyelvtan, matematika) megfelelő szintű fejlesztésével.
- Tartalomhangsúlyú képességek (modern művészet) fejlesztésével.
- Képesség-kreativitásfejlesztő csoporttechnikák útján.
- Egyéni adottságokhoz megfelelő komplex gyakorlatok.

A tehetséges tanulók szükségleteit pszichológiai szempontból három kategóriába sorolhatjuk:

Kognitív szükségletek:

- Minden kiemelkedő képességgel rendelkező egyénnek szüksége van arra, hogy alkalmat és lehetőséget kapjon az önálló tanulásra.
- A tehetséges egyéneknek szüksége van arra, hogy tapasztalatokat szerezzenek az önálló problémamegoldásban.
- A tehetséges egyéneknek szükségük van arra, hogy elsajátítsák a hatékony tanulási készségeket.
- Lehetőséget kell biztosítani a számukra, hogy képességeiknek megfelelő kognitív szinteken dolgozzanak.

Affektív szükségletek:

- A tehetséges egyéneknek szükségük van olyan tapasztalatokra, amelyekből bátorítást kapnak az elmélkedésre, a töprengésre.
- Támogatni kell és bátorítani, hogy kérdéseket fogalmazzanak meg.
- Erősíteni kell bennük a kockázatvállalási hajlamot.

Szociális szükségletek:

- Lehetőséget kell teremteni a kiemelkedő képességgel rendelkező gyerek számára, hogy megtanulják a másik ember tiszteletét, a másokkal való együttműködést.
- Bátorítani kell őket a vezető szerep elfogadására.
- Meg kell tanítani őket arra, hogy elfogadják saját maguk másságát.

A fent leírt szükségletcsoportok valójában nemcsak a tehetséges, hanem az átlagos képességű gyerekek számára is fontosak, azonban a tehetséggondozásban különös jelentőséggel bírnak és kielégítésük szinte nélkülözhetetlen. Ezeket a szükségleteket szem előtt tartva az iskolai **tehetséggondozás módszerei:**

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- komplexitás,
- a tanórákon érvényesülő differenciált képességfejlesztés,
- csoportbontás,

- kooperatív tanulási módok,
- az iskolai könyvtár csoportos használata,
- továbbtanulás segítése felkészítő foglalkozásokkal,
- személyes beszélgetések, a biztatás, jutalmazás,
- az IKT eszközök alkalmazásával történő egyéni fejlesztések,
- tanórán kívüli programok szervezése,
- DÖK által szervezett programok.

Tanórán kívüli programok:

- énekkar,
- „Varázsceruza” szakkör,
- néptánc szakkör,
- táncszakkör a kollégiumban,
- gitárszakkör a kollégiumban,
- fazekasság,
- színház- és múzeumlátogatások,
- múzeumpedagógiai foglalkozások,
- bábszínházi előadások és foglalkozások,
- Filharmónia bérlet,
- Rock suli nyílt foglalkozásai, hangszerválasztó,
- Sportválasztó rendezvény,
- könyvtárlátogatás,
- „Könyvmoly” szakkör,
- versenyeken való részvétel,
- pályaaorientációs foglalkozások,

5.8.1.1. Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 „ A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem partnerintézményeként

„Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001., A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” című projekt keretében, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem partnerintézményeként az átvett szakmai programok tananyagát, módszertanát alkalmazzuk a tanórai tevékenységekben, valamint a tanórán kívüli egyéb nevelő-oktató munkában, a helyi tantervi és tantárgyi programoknak megfelelően a szakkörökben, a szabadidős tevékenységek során, táborokban:

Népi gyermekjátékok, körjátékok tanulása, élményszerű előadása az ének-zene órákon, napközis és kollégiumi foglalkozásokon, nyári táborban, iskolai rendezvényeken

- Dialektusterületek jellegzetes népdalai, hangszerei, azok felhasználása a „Dobráverő” tehetséggondozó körben

-Jeles napokhoz, ünnepi alkalmakhoz, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népdalok

-A „222 példa a mindennapos énekléshez” című tanári segédkönyv alkalmazása a tananyagban szereplő operák, zeneművek tanításakor

5.8.2.A tanulási kudarc elkerülésére irányuló feladataink

Iskolánkban az egyéni képességekhez igazodó, az egyéni fejlesztési tervek alapján történő speciális készség- és képességfejlesztés kiemelt jelentőségű. A fejlesztés során figyelembe vesszük tanulóink sérüléséből eredő jellegzetes különbségeit, speciális szükségleteit és egyéni teherbíró képességét.

Az egyénre szabott nevelés – differenciált tartalmakban, a sérülés jellegéhez igazodó módszerek, terápiás eljárások alkalmazásában – a tanórákon az egyéni és kiscsoportos rehabilitációs és fejlesztő órákon valósul

meg. A fejlesztés egyéni fejlesztési tervek alapján történik. A tervkészítés részletes pedagógiai diagnosztikus vizsgálatokon alapul, melynek szempontjai a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók vizsgálatára irányulnak.

A fejlesztés célja:

A személyiség biztonságérzetének megteremtésével annyi, és olyan jellegű tevékenység biztosítása, amennyi a gyermek adott fejlettségi fokán szükséges ahhoz, hogy valamely ismeret, képesség biztos készséggé váljon nála. Saját lehetőségeinek megfelelő, optimális szintre hozása.

A fejlesztés feladata a sérült funkciók korrigálása és a hiányzó funkciók kompenzálása.

A fejlesztés területei:

- motoros és orientációs képességek (izomtónus, egyensúly, nagy- és finommozgás, mozgáskoordináció, dominancia, cselekvés- és irányítástervezés, térbeli- időbeli tájékozódás),
- kognitív képességek (észlelési folyamatok, figyelem, emlékezet, koncentráció),
- diszlexia prevenció,
- a beszéd alaki és tartalmi részének fejlesztése (tisztá beszéd, helyes nyelvi rendszer),
- grafomotoros képességek fejlesztése,
- rendszerezési képességek fejlesztése,
- az értelmileg akadályozott tanulóink készség- és képességfejlesztése,
- harmonikus személyiség alakítása,
- az önfegyelem fejlesztése,
- a tudatos magatartás kialakítása,
- az önrendelkezésre való képesség, önálló döntéshozatal képességének fejlesztése mindennapi élet helyzetekben
- a céltudatos feladat és munkavégzés kialakítása,
- az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása,
- a lényeges ismeretek kiemelésére való képesség fejlesztése,
- az információhordozók használatának megismerése (könyvtár, IKT).

A fejlesztéshez a következő módszereket, fejlesztő eljárásokat alkalmazzuk:

- egyéni továbbhaladás lehetősége
- első osztályban szülő kérésére évismétlés
- képzési időszak megnyújtása
- tantárgyi felmentés a tantervi követelmények teljesítése alól
- Egyéni munkarenddel haladó tanulói státusz abban az esetben, ha a tanulóközösségben való fejlesztése magatartás- és egészségügyi problémák miatt eredménytelen
- rehabilitációs foglalkozások,
- egész napos iskola
- tanórai differenciált foglalkozások
- egyéni képesség szerint továbbhaladás, kritériumorientált értékelés
- gyermekvédelmi preventív intézkedések a tanulói mulasztások számának csökkentésére
- szakmai szolgáltatások nyújtása a szülők részére (szülőterápia, tanácsadás, egyéni és csoportos esetkezelés)

Terápiás eljárások:

- Alapozó terápia motoros és orientációs képességek fejlesztésére,
- Sindelar program a részképesség gyengeségek terápiájához,

- kiscsoportos személyiségfejlesztő tréning,
- művészetterápia,
- Meixner-féle diszlexia prevenció,
- szenzomotoros integrációs terápia,
- logopédiai terápia: pöszesség, megkésett beszédfejlődés, diszfázia, dadogás.
- snoezelen terápia

Várható eredmények:

- tanulóink körében csökken az iskolai kudarcok száma,
- zökkenőmentes átmenet az alapozó és a fejlesztő szakasz között,
- csökken a hiányzások száma,
- fejlődnek a fiatalok kompetenciái,
- a bandákba sodródás veszélye csökken,
- a továbbtanulási esély nő,
- nő a sikeres munkába állás,
- a pozitív értékrendek megjelennek a családban.

5.8.3. A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 2016. november 19-ével hatályba lépő módosítása a korai iskolaelhagyás, az iskolai lemorzsolódás megelőzését szolgáló korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer működtetésének országos szintű bevezetését és az ezzel összefüggő intézményi és állami feladatok megkezdését szolgálja.

Lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló: az a tanuló, akinek az adott tanévben a tanulmányi átlageredménye közepes teljesítmény alatti vagy a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat, és esetében komplex, rendszerszintű pedagógiai intézkedések alkalmazása válik szükségessé.

A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok célja

- A pedagógusok, segítő szakemberek, gyermekvédelmi szakemberek, iskolapszichológusok és a tanulók, családjaik számára is áttekinthető szakmai keretek között növeli az iskolai pedagógiai munka eredményességét és annak esélyét, hogy a tanuló számára biztosított legyen a tanulmányokban történő előrehaladásához szükséges szakmai támogatás.
- Hozzájárul a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia megvalósításához.
- segíti a korai iskolaelhagyók arányának 10%-ra történő csökkentését.

A korai iskolaelhagyás okai:

- alacsony tanulmányi eredmény
- iskolai kudarcok sorozata
- bukás, évismétlés,
- negatív önértékelés, önismeret hiánya
- drasztikus viselkedésváltozás
- motiválatlanság, kilátástalanság érzet
- rendszeres hiányzás, kiemelve az igazolatlan mulasztások számát
- szociális helyzetre visszavezethető ok

Intézményi feladatok a lemorzsolódás megelőzésére:

- osztályfőnökök részéről jelzés a veszélyeztetett fiatalokról,
- intézményi szintű adatgyűjtés,
- az okok, problémák feltárása (team: osztályfőnök, betanítók, szociálpedagógus, pszichológus, szülő/gyám),
- a korai jelző-és pedagógiai támogató rendszer működtetésében közreműködés, a rendszerben rendelkezésre álló intézményi és tagintézményi szintű adatok elemzése, értékelése, és mindezek alapján a szükséges pedagógiai szakmai támogatás meghatározása,
- az iskola meghatározza a lemorzsolódás veszélyének kitett tanulók egyéni szükségletein alapuló támogatás módját, amely lehet a tanulást támogató pedagógiai segítség, gyermekjóléti szolgáltatás, iskolapszichológus, iskolai szociális munkás, a család, bevonása,
- a beavatkozások előrehaladásának nyomon követése,
- a lemorzsolódás megelőzése, megakadályozása érdekében történő pedagógiai támogatást segítő szakemberek együttműködésének koordinálása.
- szociális segítő munkatárs foglalkoztatása, aki, ha a gyermekkel közvetlenül foglalkozik, gondoskodik annak felügyeletéről

Szakmai feladatok a lemorzsolódás megelőzésére:

- a fiatalok egyéni problémáinak feltérképezése,
- az iskolaelhagyó fiatalok megfelelő időben (még az iskolaelhagyás bekövetkezése előtt) történő elérése,
- nevelésbe vett tanulók esetén a lakásotthon/nevelőszülővel történő folyamatos kapcsolattartás, tanácsadás,
- a személyre szabott szolgáltatások (például képzés, mentorálás, tanácsadás, pályaorientáció, önismereti tréning) kialakítása,
- a tartós mentorálás elérhetősége,
- a helyi szereplők együttműködése.

A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók segítése hatékonyan csak szektorközi együttműködésben (oktatás-képzés, szociális, egészségügyi, foglalkoztatási, igazságügyi stb. szektorok munkatársainak közös munkájával) valósulhat meg.

5.9. Az egyéni munkarenddel haladó tanulókkal kapcsolatos intézményi feladatok

A tanuló - beleértve az egyéni munkarenddel rendelkezőt is - az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik. A felvételtől vagy átvételtől az intézményvezető dönt a Szakértői Bizottság intézménykijelölésével.

A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre. A tanuló a tanulói jogviszonyon alapuló jogait az előbbi időponttól kezdve gyakorolhatja

A sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre. A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

A felmentést engedélyező szerv dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében teher eleget. Az eljárás során a felmentést engedélyező szerv (Oktatási Hivatal) megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az iskolaigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban

részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot, Szakértői Bizottságot. Az eljárásban a függő hatályú döntésben nem kell rendelkezni a kérelmezett jog gyakorlásáról.

Ha az egyéni munkarendben tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, az intézményvezető értesíti a felmentést engedélyező szervet, és a tanuló a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét.

A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az intézményvezető döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.

A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.

Az egyéni munkarenddel rendelkezőt - az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével - az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.

5.10. A tanuló és gyermekbalesetek megelőzésével összefüggő pedagógiai feladatok

A tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével, jelentésével összefüggő intézményi feladatokat az intézmény SZMSZ-e tartalmazza a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 169. § alapján.

Azonban ezek elkerüléséhez a pedagógusoknak kötelessége:

- a tanév első órájában a tanulókkal megismertetni, megbeszélni az iskola Házi rendjét, valamint osztály szinten tűz és balesetvédelmi oktatást tartani. Ezt minden évben írásban rögzíteni a Naplóban, Csoportnaplóban, valamint a tanulókkal ezt aláírni. Az iskola Házi rendjének megszegésére irányuló magatartást a Házi rendben foglaltak szerint büntetni.
- Szakmai tantermekben, informatika teremben, tankonyhában, kondi teremben, tornateremben, könyvtárban az első órán ismertetni a helyiség és az ott található eszközök használatának rendjét, szabályait, a kötelességmulasztás következményeit.
- A pedagógusok a tanév első hetében elkészítik épületenként az ügyeleti rendet. Az ügyeletesek ügyeleti helyükön figyelemmel kísérik a tanulóifjúságot, védik testi épségüket, próbálják megakadályozni a kialakuló konfliktusokat.
- Pedagógus, gyógypedagógiai asszisztens tanuló, tanulócsoporthat soha nem hagy őrízetlenül, felügyeletét folyamatosan biztosítja.
- Az intézmény minden gyógypedagógusa, pedagógusa, nevelő és oktató munkát segítője felelősen, odafigyelve védi tanulóink biztonságát, a fegyelmet.

5.11. A diabéteszes tanulók ellátásához kapcsolódó feladatok

Knt. 62.§ (1.a) bekezdés alapján A nevelési-oktatási intézmény, többcélú intézmény vezetője a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabéteszrel élő gyermek, tanuló részére abban az időtartamban, amikor az óvoda, az általános iskola, a fejlesztő nevelést-oktatást végző iskola, a kollégium, a hat és nyolc évfolyammal működő gimnázium vagy a

szakgimnázium ötödik-nyolcadik évfolyamán az intézmény – beleértve az ilyen köznevelési alapfeladatot ellátó többcélú intézményt is – felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b)–(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja.

(1b) Az intézmény vezetője a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az

(1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja

a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,

b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel,

a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.

(1c) A nevelési-oktatási intézmény vezetője az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását

a) olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja,

A pedagógus kötelessége, hogy a cukorbeteg gyermeket akár tanórán is:

- kiengedje a mosdóba
- biztosítsa, hogy folyadékhoz jusson,
- megengedje, hogy megmérhesse a vércukrát,
- engedje, hogy a feladatra kijelölt személy számára az inzulint beadja a megjelölt időben, szükség esetén
- engedje, hogy ehessen, akár tanórán is.

A diabéteszes gyermek ellátása terén elsősorban a szülő határozza meg a feladatokat a pedagógus számára.

A szülő határozza meg, hogy milyen vércukorszint tartomány esetében szükséges a beavatkozás.

Közösen tervezik meg a napi rutint, hogy milyen felelősségi köröket és feladatokat vállaljon fel a pedagógus.

5.12. Iskolai feladatok anafilaxiás sokk esetén

Az allergiás reakció legsúlyosabb formája, ami akár életveszélyes is lehet, ha a beteg, vagy a környezetében lévők nem ismerik fel idejében a tüneteket.

Mi okozhatja?

- Súlyos allergiás reakciót a legtöbb esetben bizonyos táplálékok okoznak. A leggyakoribb allergének a **földimogyoró, diófélék, hal és tenger gyümölcsei**; illetve gyermekeknél a **tej-és tojásfehérjék** és a szója.
- **Gyógyszerek** – elsősorban antibiotikumok, nem szteroid gyulladásgátlók, latex-és kontrasztanyag érzékenység szintén előidézhetheti.
- A ritkább kiváltó okok közt említhetjük a **rovarmérget** – főként darázsmérget – is, de az is előfordul, hogy a tünetek okát nem sikerül feltárni, létezik ismeretlen eredetű, idiopátiás anafilaxia is.

Tünetek:

Étkezés során hirtelen rosszul, mely rövid időn belül nehézlégzéssel, fulladással, verejtékezéssel, duzzanattal, ödémával párosul.

Anafilaxiára utalhat még a hasi görcsök, hányás, hasmenés is a fenti tünetekhez társulva, nem önállóan.

Azonnali tennedő a sokkot tapasztaló munkatárs részéről:

- Első és legfontosabb, hogy a tünetek észlelésekor hívjunk orvost. Kizárólag szakszerű segítség képes megelőzni az életveszélyes tünetek kialakulását, illetve megfelelően ellátni a beteget.
- Amíg megérkezik a segítség, maradjunk a beteg mellett, de ne itassuk, vagy kínáljuk semmivel!
- Ne adjunk neki kalciumot sem, nem fog segíteni a duzzanat, viszketés csillapításában. Épp ellenkezőleg, hatására tovább csökken a beteg vérnyomása, így még rosszabb állapotba kerülhet. Antihisztamin és szteroid készítményeket se adjunk.
- Ha az állapota megengedi, kérdezzük meg, van-e ismert allergiája valamilyen ételre, vagy gyógyszerre. Próbáljuk meg kideríteni, mi előzte meg a tünetek megjelenését, fogyasztott-e valamilyen ételt, szed-e valamilyen gyógyszert. Ezek az információk nagyon hasznosak a beteget ellátó orvosok számára.

A szülő kötelessége az intézmény felé

- Amennyiben ismert gyermeke allergiája, arról az iskolát tájékoztatnia szükséges vagy a gyermek beiratkozásakor, vagy az allergia kialakulását és annak beigazolódását követően.
- A szükséges, életmentő injekcióból 1 adag intézményben történő tárolása, a gyermek nevével.

A pedagógusok feladata:

- Amennyiben ételallergiás tanuló van az osztályban/csoportban számára kizárólag a speciális vagy a szülő által behozott étel adható.
- Kerülni kell minden egyéb étel: főtt étel, sütemény, gyümölcsök, édességek fogyasztását
- Az osztályfőnök kötelessé tájékoztatni minden pedagógust, asszisztenst a gyermek allergiájáról, aki a gyermekkel foglalkozik, kapcsolatban van/lehet.
- Az önbelövő injekció elzárt helyét a szekrényen jól látható módon jelölni kell, a szekrény kulcsát könnyen elérhető helyen kell tárolni az osztályban
- Külsős programok esetében az injekciót vinni kell a kísérő pedagógusnak
- Sokk esetén az alábbi sorrendben kell értesíteni az érintetteket
- 1. mentő
- 2. ápolónő
- 3. szülő
- 4. igazgató

5.13. Komplex Alaprogram az esélyegyenlőség növelésére a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentésére

A Komplex Alaprogram minden tanuló számára biztosítja a tanulási esélyek növelésének komplex pedagógiai módszerek rendszerszemléletű együttesét magában foglaló fejlesztő tevékenységek összességét. A program épít a tanulók sokszínűségére, egyediségére, az egyedi képességek társas interakciókon keresztül történő kibontakozására.

Célok:

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása.
- A lemorzsolódás megelőzése, a tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve járuljon hozzá a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményező-készség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), aminek segítségével képessé válnak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszóval: az eredményes tanulásra.

Alapelvek:

A Komplex Alaprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy az a koherenciát biztosító, a célokkal egybevágó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei:

1) adaptivitás; 2) komplexitás; 3) közösségiség; 4) tanulástámogatás; 5) méltányosság

- Egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- Alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, státuszát megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- Különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével.

A Komplex Alapprogram jelszava: **Tanulni élmény!**, amely magával hozza az élményalapú tanulást. Programunk eleme a tanulók aktív tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórugója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye.

5.13.1. Komplex Alapprogram Feladatok, eljárások, eszközök, módszerek

1. Fejlesztési feladatok:

Fejlesztjük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket).

- A tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak.
- A mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálja.
- Differenciált nehézségű feladatokkal, testre szabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.
- A tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítjük a saját önfejlesztő stratégiájuk kialakításában és megvalósításában.
- Demokratikus alapokon álló, integratív tanár–diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak, a pedagógus csak facilitáló szorongásszintet tart fenn.
- Növeljük tanulóink önbizalmát és önértékelését, építsük pozitív énképét, erősítsük belső kontrollós beállítódását, fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot!
- Tudatosan neveljük „én”-erős, jó komfortérzésű fiatalokat!
- A szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.
- Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése.

Kiemelt fejlesztési feladataink:

- énkép, önismeret,
- hon- és népismeret,
- európai azonosságtudat,
- egyetemes kultúra,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés,
- gazdasági nevelés,

- környezettudatosság, fenntarthatóság,
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés,
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe,
- testmozgás fejlesztése az oktatás minden színterén.

További feladatok:

A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.

- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a **tevékenység-központú tanítási gyakorlatot** honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére.
- Növeljük a **tanulók aktív részvételét** igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.).
- Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel a tanuló egyéni igényeihez igazítjuk a tanulást.
- Alkalmazzuk a DFHT módszerét.
- Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket.
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátíttatása.
- Az alprogramokkal, illetve gazdagító, dúsító feladatokkal, programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele.
- Önszabályozási stratégiák, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek során szerzett kompetenciákat a későbbiekben alkalmazniuk kell.
- A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.
- Emberléptékű következetes követelés.
- Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.
- Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a tanuló, ami kiemeli erősségeit, és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.

5.13.2. A Komplex Alprogramban megjelenő eszközök:

A program szakmai anyagai:

- Nevelési-oktatási program – KAK
- Tanítási stratégia – DFHT
- Alprogrami koncepciók (5 db)
- Alprogrami eszköztár és feladatbank (5 db)
- Tanítói-tanári kézikönyvek (10 + 16 db)
- Óraillusztrációk, példák
- Foglalkozástervek
- Tankockák

További tanulást segítő eszközök:

- Az intelligencia- és kreativitásfejlesztő egyéni programok.
- A komplex személyiségépítés teljes eszkörendszere.
- Az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási-tanítási folyamatokat.
- A pozitív motiváció eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása.
- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusok kezelésére.
- Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.
- A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.
- A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformák alkalmazása.

5.13.3. Komplex Alaprogram-Tanulásszervezés, alkalmazott módszerek:

A tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek:

- a rend és fegyelem fenntartása
- tanuló szabadságának biztosítása
- tanulói viselkedés szabályozása
- pozitív tanulási légkör biztosítása
- csoportfolyamatok elősegítése

Alkalmazott módszerek:

A tanítás-tanulási folyamatban a **DFHT tanítási-tanulási stratégiát** alkalmazzuk, mint a Komplex Alaprogram hangsúlyos elemét.

A kötelező tanítási órák 20%-ában a DFHT-t (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoporthoz) szükséges alkalmazni.

A DFHT célja:

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei:

Egyénre szabott differenciálás

- egyedül végzett munka
- rétegmunka
- teljesen egyénre szabott munka
- részben egyénre szabott munka

Párban folyó munka

- páros munka
- tanuló párok munkája

Csoportban végzett munka

- kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka
- KIP

Ezen kívül a tanórák 80%-ában a pedagógus választ módszereket.

Alapmódszerek:

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok

Motiváló módszerek:

- páros munka
- csoportmunka
- játék
- szerepjáték (drámapedagógia)
- vita
- kutató-felfedező módszer
- kooperatív módszerek
- projekt módszer
- szituációs játékok

5.13.4. A Komplex Alaprogram alprogramjai

Az „Élménysuliban” minden alprogram megjelenik, hetenként javasoltan minimum egy órában. Az alprogramok aránya az iskola profiljához igazítható (pl. művészeti iskolák, sportiskolák stb.)

A Testmozgásalapú alprogram (TA)

Az alprogram az iskolai testmozgásprogramok három területén kívánja bővíteni sajátélmény-szerzést biztosító tanulási környezetben a pedagógusok módszertani repertoárját és szemléletét:

- testnevelés óra,
- mozgásos tanulás osztálytermi környezetben,
- szabadidős mozgástevékenységek.

A TA a testmozgás iskolai környezetben előforduló **minden formájára támaszkodva, tanulástámogató eszközeivel** vesz részt a tanulói komplex személyiségfejlesztésben.

Az **aktív, kreatív, felelősségteljes** magatartást kialakító oktatási módszerek alkalmazásával teszi az alprogram a testmozgáson alapuló tevékenységeket a közösségi célok és az egyéni felelősség életgyakorlatává.

Cél még az egészségtudatos, jövőorientált életmód kialakítása.

Az alprogram tartalma:

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató **módszerek és kereszttantervi** tartalmak implementációjának támogatása **testnevelés órai környezetben**, a differenciálásra építve.

Mozgásos tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő **integrálása osztálytermi környezetben.**

Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás testmozgásalapú támogatása iskolai környezetben.

Az Életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA)

Az **Életgyakorlat-alapú alprogram** egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzájárul az egyén és **természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának** tudatos és felelős alakításához.

Az életgyakorlat-alapú koncepció figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz.

Minden egységen belül **alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl.**

Az **alprogram célja**, hogy az **életben hasznosítható** ismereteket, tapasztalatokat szerezzon a gyermek, amely sikeres **életvezetési kompetenciákkal** vértézi fel.

Cél továbbá, hogy **megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást.** Célunk még az **életformák sokszínűségének** tisztelete, a **családi közösségek megbecsülése, az egészséges énkép** kialakítása.

A célrendszerben hangsúlyos, hogy az egyén és környezete között dinamikus viszony van, így az **életgyakorlat témái komplexek** és minden szinten – a rendszerszemléletnek megfelelően – kidolgozásra kerülnek.

Az alprogram tartalma:

- egészséges életmód, életvezetés,
- környezettudatosság (fenntarthatóság),
- állampolgári felelősség (közösségi szerepek),
- életút-támogató pályorientáció,
- család, párválasztás,
- érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés).

A Művészetalapú alprogram (MA)

- Az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, a művészeteket pedagógiai eszközként felhasználó osztálytermi tanulás és a szabadidős művészeti tevékenységek terén nevelő/oktató pedagógusok metodológiai fejlesztésén keresztül hat a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklésének irányába.
- A művészettel nevelés sok és sokféle lehetőséget teremt a tanulástámogatás megvalósítására.

Az alprogram célja művészeteket célként/eszközként használó tanórák, szabadidős foglalkozások biztosítása a tanulók számára.

Indirekt célok:

- Személyiség és társas készségek fejlesztése a művészeti tevékenység révén.
- Tanulási motiváció, tanulás iránti attitűd alakítása.
- Indirekt (kognitív képességeket célzó) tanulásfejlesztés művészeti keretek között.
- Tanulásfejlesztés a művészetek révén.
- (Inter)diszciplináris ismeretátadás művészeteken alapuló, résztvevőközpontú gyakorlatokon keresztül.
- Pályorientáció: művészpályára irányítás, illetve pályorientáció művészetek révén.
- A művészeti tevékenységbe ágyazott fejlesztés keretében lehetőség van a tanuló egyéni **sajátságaihoz alkalmazkodó, esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai módszerek alkalmazására**, ezáltal az adaptivitás biztosítására.

Az alprogram tartalma:

A művészeti tantárgyak és a mozgásra irányuló testnevelés tantárgy a készségtárgyak körébe sorolhatók, s ez arra is lehetőséget ad, hogy hasonló tartalmi elemek szerint épüljenek fel alprogramjaik is.

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és kereszttantervi tartalmak megvalósításának támogatása a művészeti nevelést szolgáló tanórai környezetben, a differenciálásra épülve.

Művészetekre épülő tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben.

Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás művészetalapú támogatása iskolai környezetben.

A Logikaalapú alprogram (LA)

A Logikaalapú alprogram a tanulók gondolkodásának fejlesztését támogató módszerek és stratégiák megismertetésével szeretné növelni a pedagógusok módszertani repertoárját az iskolai élet területein.

Az alprogram feladata megismertetni a pedagógusokat olyan logikai alapú játékokkal (legyen az sakk, táblás, papír-ceruza, szituációs és egyéb játék), melyeket fel tudnak használni mind az általános képességfejlesztéshez, mind a közismereti tantárgyi órákhoz.

Az alprogram keretén belül olyan szemléletváltás elindítását célozzuk meg, amelynek segítségével a tanítási és a tanulási folyamat egyaránt élményszerűvé, motiválónak és egyben fejlesztő hatásúvá tehető.

Az alprogram célja a gyerekek egyik legfőbb tevékenységére, a játékra és a játékosságra építve, hogy a gyerekek a tanulást ne érezzék fájdalmas, fáradságos folyamatnak.

A tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás – ezzel a tanulók motivációja növelhető.

Az oktatásban a különböző logikai játékok és technikák alkalmazása nem öncélúan történik, hanem a tanterv és a tananyag megfelelő részébe való integrálással, szorosan kapcsolódva a megtanulandókhöz és a tanulók életkori sajátosságaihoz.

A játék lehetőséget nyújt a differenciálásra, és a gondolkodási képességeken túl a szociális képességek fejlődése is várható.

Az alprogram tartalma:

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztési lehetőségei a gyakorlatban – stratégiák és algoritmusok.

- A vizualitás szerepe a gondolkodás fejlesztésében
- Játékalapú megközelítések
- Térszemlélet, sík- és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése
- Dienes-játékok és a matematikai gondolkodás fejlesztése
- Sakkjáték alapjainak elsajátítása és beépítése az iskolai tanulásba
- Táblás játékok, társasjátékok, papír-ceruza játékok alkalmazása
- Játékstrukturált megközelítések
- Kártyajátékok – Lapot kérünk!, Logiccards, Set stb.
- Logikai játékok, logisztorik
- Barkochba és egyéb csoportos szituációs játékok
- Kreativitást és reflektivitást fejlesztő játékok

A Digitális alapú alprogram (DA)

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit keresztantervi, transzverzális megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának.

Az IKT-műveltség tekintetében a technológiai, a kognitív és a szociális aspektust tekintjük irányadónak. Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon.

Az **alprogram célja**, hogy kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IKT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár”-habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása során a technológia segítségét is igénybe veszik.

Szeretnénk elérni azt is, hogy a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulásmódszertani repertoárjukat, pályaaorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiségformálásához is hozzájáruljon.

Az alprogram tartalma:

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik:

- Játékalapú megközelítések
- Technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat
- IKT-műveltség
- Hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat
- Digitális írástudás
- IKT-alapú óratervezés
- Személyes tanulási környezet menedzselése

5.13.5. A KAP megjelenési formái a pedagógiai folyamatokban

Komplex óra

Komplex órák bevezetése – a program komplexitását a kognitív, affektív, szociális képességek együttes fejlesztése jelenti. A kötelező és szabadon tervezhető tanórák keresztantervi kapcsolatait fedi le, (a tananyag keresztantervi részei) az adott tantárgy éves óraszámának kb. 10-30%-át jelenti. A közismereti tantárgyak esetében a tantárgyi és keresztantervi tartalmat (tananyagot) az alprogrami tartalmakkal kapcsolja össze, a DFHT óraszervezési eljárásaival megvalósítva a tanórát. Ezen órák esetében a tantárgyakon átívelő transzverzális készségek (a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőkészség, a problémamegoldó gondolkodás, a kockázatelemzés, a döntéshozatal és az érzelmek kezelése) fejlesztése is megjelenik.

Tartalmi fejlesztési pontok:

- legalább 1 alprogrami (max. 3 alprogrami) kapcsolat megjelenik benne,
- kapcsolódik az adott tantárgy adott évfolyamának tanmenetéhez és a tanítói/tanári kézikönyvben megjelenített órához,
- (törekedve arra, hogy) minden alprogram egyenlő aránnyal (kb. 20%) jelenik meg (össz. komplex óraszám).

A Komplex órák felépítése

Ráhangelődés

A Ráhangelődés biztosítja, hogy a tanulók lelkesen, motiváltan kezdjék el a napot az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben. Heti 1-3 alkalommal javasolja a Komplex Alapprogram 20-25 perces foglalkozás keretén belül. A tanulási környezetet célszerű átalakítani úgy, hogy a tanulók körben ülhessenek székeken vagy szőnyegen, így megkönnyítve a kommunikációt.

A foglalkozás felépítése ajánlottan a következő:

- Üdvözlés
- Beszélgetés
- Közös tevékenység/játék
- Zárás

A Ráhangelődés megvalósítását a nap elején javasoljuk, javasolt időtartama 25-45 perc, helye a nap kezdésekor, vagy osztályfőnöki óra keretében, vagy a délutáni foglalkozások elején. Témái megválasztásában segít a Tanítói kézikönyv.

„Te órád”

„Te órád” – a diák érdeklődéséhez, igényéhez, saját választásához igazítható, amely órákon az osztálykeret nem feltétlenül kell, hogy érvényesüljön. Lehet az intézmény életében már meglévő, jól működő, már hagyományokkal rendelkező foglalkozások, szakkörök, tehetséggondozó programok stb. továbbvitele, megtartása, de a foglalkozások középpontjába helyezve a tanulók szociális-emocionális fejlesztését. Az óra kiválasztását a pedagógus segíti.

Házi feladat

Házi feladat: sem írásbeli, sem szóbeli házi feladatot nem ad a pedagógus a tanulóknak. Ez nem azt jelenti, hogy elmaradhat a szükséges gyakorlás és rögzítés, hanem azt, hogy a pedagógusnak az iskolai tanórákon kell a tanulókkal ezeket a feladatokat elvégezni. Úgy kell a mindennapokban terveznie és megvalósítania az óráit, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül. A pedagógusnak módosítania kell tervezési szokásain: legyen a tanórákon annyi gyakorlás és ismétlés, hogy ne legyen szükség otthoni tanulásra!

Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik.

Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli Ráhangolódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, amelyeken a DFHT-módszert használják a pedagógusok.

A Komplex Alapprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

1. a helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelés,
2. a minősítő (szummatív) értékelés,
3. a fejlesztő (formatív) értékelés.

Fontos szerepe van a **helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelésnek**. Ennek eredménye feltárja a pedagógus előtt a tanuló előzetes tudását, amire további munkáját építheti. Ez határozza meg az oktatási tartalmat és a módszereket. A diagnosztikus értékelést nem csak a **tanév elején** javasoljuk, ajánlott a **tanév közben** is felmérni, mennyit fejlődött a tanuló tudása. A tanév közben végzett diagnosztikus értékelés eredménye alapján a pedagógus dönthet arról, hogy változtat-e tanítási stratégiáján. A **tanév végi** diagnosztikus értékelésnél a pedagógus arról kap visszajelzést, milyen szinten sikerült a tananyagot megtanítani, a tanuló pedig arról, hogy mennyire sajátította el a követelményeket.

A **minősítő (szummatív) értékelés** egy tanulási szakasz lezárásakor, például egy témazáró dolgozat írásakor jelenik meg. Azt minősíti, hogy a tanuló mennyire sajátította el a tananyagot. A minősítő értékelés igen gyakori a hazai iskolákban.

A **Komplex Alapprogramban kiemelt szerepe van a személyre szabott, differenciált, fejlesztő (formatív) értékelésnek**. Ennek célja **nem a minősítés, hanem a tanulás támogatása**. A pedagógus, miután felmérte a tanuló tudását, és segítette a tanulónak a tanulási cél kitűzésében, támpontokat ad a megteendő lépésekről. Majd nyomon követi a tanuló egyéni haladását, és személyre szabottan segíti a tanulási folyamatot. A fejlesztő értékelés alkalmazásánál a pedagógus a **gyermek önmagához mért fejlődését veszi figyelembe**. Folyamatos visszajelzést ad a tanulónak erősségeiről és hiányosságairól, megbeszéli vele a tanulási célokat, az értékelési szempontokat, a teendőket és a teendők határidejét. A tanuló egyéni haladásáról és erőfeszítéseiről visszajelzést ad. A pedagógus visszajelzésének mindenképpen tartalmaznia kell a tanuló részéről sikeresen megoldott problémákat, a további fejlesztést igénylő területeket és a teendőket.

Az értékelésnek fontos része

- az önértékelés,
- a társak értékelése.

Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges!

Figyelembe kell venni az eltérő kiindulási nyelvi szinteket.

5.13. 6. a pedagógusok helyi intézményi feladatainak áttekintése

- A pedagógusok feladata kiegészül a **DFHT-órák** megszervezésével, a kapcsolódó dokumentumok (óraillusztrációk) elkészítésével.
- A választott **alprogramokhoz** kapcsolódó **foglalkozások** megszervezése, megtartása, foglalkozásillusztrációk készítése.
- Az elkészült óraillusztrációk, foglalkozásillusztrációk, **tapasztalatok megosztása** a kollégákkal.
- Programhoz kapcsolódó további **oktatási segédanyagok**, szemléltető- és mérőeszközök **kidolgozása, közreadása**.
- **Belső továbbképzések**, előadások, bemutatóórák szervezése, megtartása.
- **A szülők és a tanulók tájékoztatása**

5.13.5. Az iskolában folyó munka időkerete

1. **A Komplex Alprogram a tanulók kötelező óraszámának a meghatározása tekintetében nem tér el a törvényben szabályozottaktól.** Az iskolában folyó munka továbbra is két markánsan elkülönülő egységre oszlik:

A kötelező és szabadon tervezhető időkeret:

- a Komplex Alprogram a pedagógusok módszerbeli gazdagságát, korábbi gyakorlaton alapuló pedagógiai-módszertani kultúráját tekintve **kb. 80%-ban** nem szabályozza.
- A tanítási órák **20%-ában** azonban javasolt a Komplex Alprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a **DFHT tanítási-tanulási stratégiának** az alkalmazása (differenciált egyéni munka, rétegmunka, pármunka, kooperatív módszerek, csoportmunka, drámajáték és projektmunka).
- A DFHT esetében a 20% fele a DFHT-KIP (10%), a másik fele (10%) az egyéb tanulásszervezési eljárások.
- **10-30%-ban** pedig a **Komplex órák** keretében a keresztantervi tantervek feldolgozása történik.

A Komplex Alprogram által **innovált alprogrami foglalkozások** és a „Te órád” többnyire a délutáni időszávban valósulnak meg.

A Komplex Alprogram tanítási-tanulási stratégiához kapcsolódó elemei

Időkeretek:

Az egyes évfolyamok kötelező óraszámai alapján számított, a **DFHT-módszertant alkalmazó órák arányait** alsó tagozaton és felső tagozaton az alábbi táblázatok mutatják be.

A felzárkóztatást segítő tevékenységformák iskolánkban:

- A tanítási órák keretein belül tanórai differenciálás megvalósítása egyénre szabott feladatokkal, különböző tanulási technikák tanulói elsajátíttatása lehetőségek függvényében egyes tananyagrészek projekt módszerrel való feldolgozása.
- A tanítási órákon kívül egyéni fejlesztések, felzárkóztató foglalkozások biztosítása gyógypedagógusok, szaktanárok, pszichológusok, logopédusok, konduktor, szomatopedagógus és gyógytestnevelő segítségével.
- Napközis, tanulószobai és egésznapos foglalkozás biztosítása tanulóink számára.
- Könyvtári foglalkozások
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel a tanuló segítése érdekében
- Pályázatok, ösztöndíj lehetőségek figyelemmel kísérése, elérése (Pl: Erzsébet tábor, Határtalanul program, Útravaló ösztöndíj)
- Gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése (differenciált, kooperatív, projekt munka) egyéni fejlesztés, egyéni tanrend teljesíthető, reális követelmények támasztás napközi és iskolaotthon az osztályközösség segítő erejének mozgósítása.

6 A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT VÉGZŐK FELADATAI, ELVÁRÁSOK MUNKÁJUKKAL SZEMBEN

Pedagógus

2023. évi 67. § [A köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló kötelezettségei]

(1) A köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, óvodában a gyermekek Óvodai nevelés országos alapprogramja szerinti nevelése, iskolában a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy

1. nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárható, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,

2. a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal, konduktorral vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,

3. segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, figyelemmel kövesse a tehetséges tanulókat,

4. előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,

5. egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket, tanulókat,

6. a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről,

7. a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával,

8. a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,

9. iskolában az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,

10. iskolában a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szóvegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját,

11. részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát,

12. tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,

13. a pedagógiai programban és a köznevelési intézmény szervezeti és működési szabályzatában előírt pedagógiai és adminisztratív feladatait teljesítse,

14. pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az intézményi ünnepeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,

15. határidőre megszerezze a kötelező minősítést,

16. megőrizzze a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonya során tudomására jutó titkot,

17. hivatásához méltó, az Etikai Kódex szerinti magatartást tanúsítson,

18. a gyermek, tanuló érdekében működjön együtt munkatársaival és más intézményekkel.

(2) A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott az (1) bekezdés 1., 4., 5., 7., 8., 13–18. pontjaiban foglalt feladatokat köteles ellátni.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglaltak érdekében a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló köteles

a) a munkáltató által előírt helyen és időben munkára képes állapotban megjelenni,

b) munkaideje alatt – munkavégzés céljából, munkára képes állapotban – a munkáltató rendelkezésére állni,

c) munkáját személyesen, az általában elvárható szakértelemmel és gondossággal, a munkájára vonatkozó szabályok, előírások, utasítások és az Etikai Kódex szerint végezni,

d) a munkakörének ellátásához szükséges bizalomnak megfelelő magatartást tanúsítani,

e) munkatársaival együttműködni,

f) a gyermek, tanuló szüleivel, törvényes képviselőivel együttműködésre törekedni.

A tanulók értékelésével kapcsolatos feladatok

- A PP-ban meghatározottak szerint a gyermek állapotától függően, a szakértői véleményben megfogalmazott ajánlások betartásával használja a szóbeli és az írásbeli számonkérés különböző formáit.
- Folyamatosan irányítja és értékeli a tanulók tevékenységét, elsősorban a pozitív visszacsatolás módszerét használva, ugyanakkor a reális énkép kialakulását elősegítve.
- Havi rendszerességgel írásban tájékoztatja a szülőket gyermekük tanulmányi előmeneteléről.
- Rendszeresen javítja, ellenőrzi a tanulói füzeteket, feladatlapokat.

Osztályfőnöki feladatok

- Felelős vezetője osztályának.
- Feladata, hogy megismerje az osztályába járó tanulók személyiségét, családi hátterét, s ezek alapján segítse az egyes tanuló személyiségének fejlődését.

- Tevékenységével aktívan segíti az osztályközösség kialakulását, illetve megerősödését.
- Osztályával részt vesz az iskolai ünnepélyeken, programokon, rendezvényeken, házi versenyeken.
- Amennyiben osztályában az intézményünk kollégiumában élő gyermek tanul, akkor részt vesz a kollégium által rendezett programokon.
- Rendszeresen figyelemmel kíséri tanítványai tanulmányi eredményeit, konzultál nevelőtársaival a tanulók haladásáról.
- Koordinálja és segíti az osztályában dolgozó nevelők és gyógypedagógiai asszisztensek munkáját.
- Minden hónapban elvégzi az osztályába járó tanulók magatartásának és szorgalmának értékelését, ehhez kikéri nevelőtársai, valamint a diákok véleményét is.
- Pontosán és a megadott időre elvégzi az osztályfőnöki teendőkhöz kapcsolatos adminisztrációs feladatokat: napló kitöltése (haladási, mulasztási részek folyamatos vezetése), anyakönyv, bizonyítványok, ellenőrző kitöltése, statisztikai adatok szolgáltatása.
- Az első tanítási napon a tanulókkal megismerteti a Házirendet, tűzvédelmi és balesetvédelmi oktatást tart a tanulók fejlettségi szintjének megfelelő formában. Mindezt bejegyz a Naplóba.
- Szülői értekezletet, fogadóórát tart, szükség esetén családlátogatást végez a szociálpedagógussal közösen.
- Tárgyilagosan tájékoztatást nyújt a szülőknek gyermekük fejlődéséről, viselkedéséről.
- Az osztályban tanulókat ellátja az iskola életével, működésével kapcsolatos információkkal.
- Felkérésre szakmailag korrekt, igényes pedagógiai jellemzést készít.
- Figyelemmel kíséri osztályterme és a közösen használt helyiségek rendjét, biztonságát, tisztaságát.
- Gondoskodik minden tanév megkezdése előtt az osztályterem igényes, szakmaiságot tükröző kialakításáról.
- Feltárja az indokolatlan iskolai hiányzások okait, folyamatos kapcsolatot tart az intézmény szociálpedagógusával; a szülőkkel való időben történő kapcsolat felvétellel segíti az indokolatlan és igazolatlan hiányzások felhalmozódását.
- Az igazolatlan mulasztások esetében a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 51.§ szerint jár el.
- Gyermekbántalmazás védelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén értesíti az intézmény szociálpedagógusát, aki megteszi a szükséges lépéseket.
- Különös figyelmet fordít a romló tanulmányi eredményeket mutató tanulóakra, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre, a bármilyen okból veszélyeztetett tanulóakra, és képviseli a gyermekek érdekeit, ezzel elősegítve az iskolai lemorzsolódás megelőzését.

7. A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE

Az intézményi döntési folyamatokban a tanulók a diákok közösségét képviselő Diákönkormányzat képviselői révén tudnak részt venni.

Az iskola, a kollégium tanulói neveléssel és oktatással összefüggő közös tevékenységek megszervezésére, demokráciára, az önálló életvezetés érdekében (a házirend szerint) diák önkormányzatot hozhatnak létre, amelynek megalakulását a nevelőtestület segíti, diákönkormányzatként való működését pedig a DÖK segítő pedagógus támogatja. Sajátos nevelési igényű tanulóink esetében sérült a diákok önrendelkezési joga, nehéz reális döntéseket hozniuk, érdekeiknek megfelelő módon és formában hangot adni. Ezért intézményünkben különösen fontos a DÖK segítő pedagógus feladata, aki képviseli tanulóink érdekeit.

A Diákönkormányzat a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló rendelet, a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti

Köznevelésről és az intézmény SZMSZ –e alapján a következő formában vesz részt az intézményi döntési folyamataiban:

Döntési jogával él a nevelőtestület véleményének kikérésével az alábbiakban:

- saját működéséről,
- a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- hatáskörei gyakorlásáról,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
- a diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről,
- a tájékoztatási rendszer szerkesztősége tanulói vezetőjének, felelős szerkesztőjének,
- munkatársainak megbízásáról.

A Diákönkormányzat a **véleményét nyilváníthatja**, valamint javaslattal élhet az intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Diákönkormányzatnak véleményezési jogát gyakorolja:

- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához,
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben.

A Diákönkormányzat a rendeletnek megfelelően használhatja feladatainak ellátásához az iskola, a kollégium helyiségeit, berendezéseit.

A DÖK intézményi működése:

- Képviselőket a tanulásban akadályozott tagozat, valamint a készségfejlesztő iskola delegálhat.
- Havi rendszerességgel ülésezik.
- Részt vesz a DÖK éves programjának kidolgozásában.
- Részt vesz különböző intézményi programok szervezésében, lebonyolításában.
- Részt vesz a Bárczi hét programjainak megtervezésében, lebonyolításában.
- Aktívan közreműködik a „Bár- cikkek” iskolaújság tervezésében.
- Évente 2 alkalommal papírgyűjtést szervez.

A tanulók tájékoztatásának formái:

- faliújság
- iskolaújság
- diákközgyűlés
- iskolagyűlés
- diáktanácsülés
- szórólapok

A diákönkormányzat működési feltételeit az intézmény vezetése biztosítja.

8. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI

72.§ „A szülő joga különösen, hogy

a) megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,

b) gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon,

c) kezdeményezze szülői szervezet, óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék létrehozását, és annak munkájában, továbbá a szülői képviselők megválasztásában mint választó és mint megválasztható személy részt vegyen,

d) írásbeli javaslatát a nevelési-oktatási intézmény vezetője, a nevelőtestület, az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, a pedagógus megvizsgálja, és arra a megkereséstől számított tizenöt napon belül az óvodaszéktől, iskolaszéktől, kollégiumi széktől legkésőbb a tizenötödik napot követő első ülésen érdemi választ kapjon,

e) a nevelési-oktatási intézmény vezetője vagy a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon,

f) személyesen vagy képviselői útján - jogszabályban meghatározottak szerint - részt vegyen az érdekeit érintő döntések meghozatalában,

g) az oktatási jogok biztosához forduljon.” (2011. évi CXC Nkt.)

9. AZ INTÉZMÉNY KAPCSOLATTARTÁSI FORMÁI ÉS RENDJE

9.1. Szülők és az iskola kapcsolatának hagyományai

A gyermek egyenletes és lehetőségeihez képest maximális fejlődésének záloga az a biztonságos környezet, légkör megteremtése, melyben gyermek, szülő és pedagógus közösen munkálkodik. Mindehhez a keretet és támogatást az iskola és az ott folyó nevelő és pedagógiai munka biztosítja.

Az intézmény nevelő, oktató munkát végző pedagógusainak, segítőinek számolniuk kell azzal, hogy tanulóink egy része olyan családi környezetben él, ahol a tudás megszerzése, a gyermek tanulmányi előmenetele nem központi téma. Valamint számolnunk kell azzal is, hogy a szülők problémáinak megoldásához sok esetben csak tőlünk várhatnak segítséget, támogatást.

A tanárok és a szülők kapcsolata azoknak a felnőtteknek az egyenrangú szövetsége, akik egymást kiegészítve felelősen fáradoznak a felnövekvő nemzedék szellemi és testi fejlődésén. Összefogásuk, közös gondolkodásuk és harmonikus együttműködésük fontos tényezője a nevelésnek. Ahhoz, hogy a szülők és az iskola nevelői közötti együttműködés valóban eredményes legyen, kívánatos, hogy:

- a kapcsolat kölcsönös tiszteletre és bizalomra épüljön;
- az érintkezés közöttük legyen elfogadó, nyílt, őszinte, szívélyes, jóindulatú;
- a tanulóval kapcsolatos problémák esetén legyenek nyitottak egymás érveire, kinek-kinek a feladatából fakadó sajátosságokra, álljanak készen arra, hogy közösen keressék a legjobb megoldást.

Cél, hogy a szülők lássanak bele az iskolai munkába, a közösség életébe és lehetőségeik függvényében vállaljanak részt benne azért, hogy folyamatosan nyomon követhessék gyermekük nevelésének, oktatásának alakulását.

Feladatunk olyan szülői munkaközösség létrehozása, akik fontosnak tartják, elfogadják értékeinket, céljainkat és készek a közös munkára az iskola további fejlődésének érdekében. Ezért igyekszünk minél több szülőt bevonni a közös munkába, akik munkájukkal példát mutatnak társaiknak.

9.2. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról az intézmény vezetője, helyettesei, az intézményegység-vezetők, a diákönkormányzat vezetője, az osztályfőnökök, nevelő tanárok tájékoztatják:

- a főigazgató a tanévnyitón és tanévzárón,
- az intézményvezetés folyamatosan a portai faliújságon keresztül,
- a főigazgató évente 1 alkalommal az iskolagyűlésen,
- az osztályfőnökök folyamatosan az aktualitásoknak megfelelően,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és faliújságon keresztül,
- a tanulók a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított jogaiknak az érvényesítése érdekében az iskola igazgatóságához, az osztályfőnökhöz, az iskola nevelőihez fordulhatnak minden felvetődött kérdés és probléma esetén bármikor,
- a tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról az osztályfőnökök, szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve az üzenő füzetben és tájékoztató füzetben keresztül írásban) tájékoztatják.

9.3 A szülők közösségét érintő együttműködési formák

Célja a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása a gyermek érdekében. Fontos abból a szemléletből kiindulnunk, hogy a gyermek érkezésével komplett családokat kapunk, akik együttműködése nélkül nem tudjuk hivatásunkat, feladatainkat maradéktalanul ellátni. Ezért felelősséget érzünk minden családért, nyitottak vagyunk a segítségre, együttműködésre, annak érdekében, hogy békés és nyugodt feltételek és körülmények között végezhessük pedagógiai munkánkat.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az iskola főigazgatója, főigazgató-helyettesei, az intézményegység-vezetők az osztályfőnökök és nevelő tanárok tájékoztatják.

- A főigazgató évente kétszer tart intézményi szülői értekezletet.
- Évnyitón és évzárón tájékoztatja a szülőket a feladatokról, az év során elért eredményekről.
- Az intézmény vezetője az évnyitót megelőzően minden újonnan beiratkozott gyermek szüleinek tájékoztatást tart.
- Az intézmény vezetéséhez előre nem egyeztetett időpontban is fordulhat problémájával minden szülő.
- Szükség esetén esetmegbeszélés, esetkonferencia alkalmával.
- A szülők beiratkozaskor megkapják az intézmény házirendjének kivonatát, minden olyan információt, mely segíti a tanuló zökkenőmentes beilleszkedését.
- Az osztályfőnökök évente kétszer a szülői értekezleteken.
- Az osztályfőnökök, pedagógusok, nevelők folyamatosan szóban (személyesen, telefonon) vagy írásban (tájékoztató füzet, üzenő füzet).
- A nem együttműködő szülőket hivatalos levél formájában.
- Az intézmény honlapján és Facebook oldalán keresztül folyamatosan.
- KRÉTA szülői felületen.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére a következő fórumok szolgálnak:

Intézményi szülői értekezlet

Feladata: Munkatervben előre tervezett időpontokban

- Az intézményt érintő szakmai feladatokról, célokról, problémákról, beruházásokról, eredményekről, lehetőségekről tájékoztatás adása. Közös kommunikáció a feladatok megoldásában, javaslatok megbeszélése.
- A szülők megismertetése az intézmény szakmai dokumentációjával.
- Újonnan beiratkozott tanulók szüleinek tájékoztatás adása a helyi szokásrendszerről, működésünkről, elvárásainkról.
- Tájékoztatás az országos és helyi köznevelés-politika alakulásáról, változásairól, a helyi tanterv követelményeiről.

Osztály szintű szülői értekezlet

Feladata:

- az osztályt érintő kérdések, problémák, feladatok megbeszélése, közös megoldások keresése, javaslatok megbeszélése,
- tájékoztatás az iskola és a tanárok értékelő munkájáról,
- a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
- az iskola és az osztályközösség, kollégiumi csoport céljairól, feladatairól, eseményeiről, problémáiról,
- a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola vezetése felé.

Pályaorientációs szülői értekezlet

Feladata: továbbtanuló gyermekeinket és szüleiket segítsük a reális pályaválasztásban, lehetőségeik megismerésében külső partnerek bevonásával.

Fogadó óra, egyéni megbeszélések (Tájékoztató füzetbe beírva minden, az osztályt tanító pedagógus tekintetében)

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása során

- a szülők tájékoztatása gyermekük iskolai életéről, magaviseletéről, tanulmányi eredményeiről. Fontosnak tartjuk, hogy az esetleges problémákhoz a pozitív értékek, eredmények kiemelésén keresztül jussunk el.
- segítségnyújtás szülőknek a gyermek neveléséhez; fejlesztéséhez.
- közös út kidolgozása a tehetséggondozás megvalósulásához.
- az együttes, összehangolt pedagógiai tevékenység kialakítása a szülő és iskola között.

Nyílt nap

Feladata, hogy

- a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, gyermeke tanórai motiváltságába, tevékenységébe,
- ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, az alkalmazott pedagógiai módszereket, eszközöket,
- tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

Esetmegbeszélés, esetkonferencia

Feladata:

- Lehetőségek szerint preventív megoldások keresése a probléma elmélyülésének megakadályozása érdekében.
- Azon problémás helyzetek megbeszélése, tisztázása, mely során a tanuló bármilyen veszélyhelyzetbe kerül, vagy viselkedésével kiemelkedő módon megszegi az intézmény házirendjét. Fontos, hogy minden érintett, külső partner jelen legyen, és közösen keressék a megoldási lehetőségeket.

Írásbeli tájékoztató

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai, osztály szintű programokról.

Nyilvánosság

- Az iskola pedagógiai programjának, szervezeti és működési szabályzatának és házirendjének előírásai nyilvánosak, azt minden érintettnek (tanulónak, szülőnek, valamint az iskola alkalmazottainak) joga van megismernie.
- A pedagógiai program, a szervezeti és működési szabályzat, illetve a házirend egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve helyeken tekinthető meg:
 - o az iskola honlapján,
 - o az iskola fenntartójánál,
 - o az iskola irattárában,
 - o az iskola könyvtárában,
 - o az iskola vezetőjénél.

9.4.A szülői munkaközösség

Jogi alapjai

- Tanuló kötelességei (2011. évi CXC. törvény 45. 46. §)
- Szülői kötelesség (2011. évi CXC. törvény 72. §)
- Szülői közösség (2011. évi CXC. törvény 73. §)
- Pedagógus közösség – alkalmazotti közösség (2011. évi CXC. törvény 62.§)

73. § (1) „Az óvodában, az iskolában és a kollégiumban a szülők jogaik érvényesítése, kötelességük teljesítése érdekében, az intézmény működését, munkáját érintő kérdésekben véleményezési, javaslattevő joggal rendelkező szülői szervezetet (közösséget) hozhatnak létre.”

A szülői szervezet működése feltételezi az intézmény és a szülők közötti élő kapcsolatot, a pedagógusok és a szülők kölcsönös együttműködését.

Az iskola szülői munkaközösségének szervezete:

- Az osztályok szülői munkaközösségei: az azonos osztályban tanuló diákok szüleinek/ gondviselőinek csoportja
 - A szülői munkaközösség vezetősége: A vezetőség tagjai közül elnököt, elnökhelyettest és titkárt választ. Az elnök képviseli az iskolai szülői munkaközösséget az iskola vezetőségénél
 - A szülői munkaközösség választmánya: minden érdeklődő szülő, de osztályonként legalább egy fő
- A szülői munkaközösség választmánya az osztály szülői munkaközösségek javaslatai alapján minden tanév elején megválasztja, vagy tisztségében újra megerősíti a szülői munkaközösség tagjait.

A szülői munkaközösség feladatai

- A szülői munkaközösség bevonása az iskolát érintő problémák megoldásába.
- A szülők minél szélesebb körű aktivizálása.
- Az iskolai programok támogatása, szervezésének segítése.
- Az osztályfőnökök támogatása.
- Kapcsolati tőke kihasználásával külső partnerek, támogatók felkutatása.
- A társadalmi integráció, befogadás segítése.
- Szülői munkaközösségi üléseken való aktív vagy helyettesítőként keresztüli részvétel.

- Kapcsolattartás és információcsere biztosítása az iskola és a szülők között.

73.§ Az iskolában a helyi közösségek érdekeinek képviselőit a szülők, a tanulók, a nevelőtestület, az intézmény székhelye szerinti települési önkormányzat, egyházi jogi személyek, a helyi gazdasági kamarák azonos számú képviselőjéből és a fenntartó delegáltjából álló intézményi tanács hozható létre.

Amennyiben a (3) bekezdésben meghatározott feltételek nem teljesülnek, abban az esetben az intézményi tanácsot a szülők, a nevelőtestület és az intézmény székhelye szerinti települési önkormányzat azonos számú delegáltjából kell létrehozni.

10. A FELVÉTEL ÉS AZ ÁTVÉTEL HELYI SZABÁLYAI, A TANKÖTELEZETTSÉG TELJESÍTÉSÉRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK

10.1. A tanulói jogviszony létesítése és teljesítése

- Magyarországon - az e törvényben meghatározottak szerint - minden gyermek köteles az intézményes nevelés oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni attól a tanévtől, melyben betöltötte 6. életévét.
- A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg. A gyermeke iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének megállapítása céljából a szülő is kezdeményezhet szakértői bizottsági vizsgálatot.
- A tanuló - beleértve a Egyéni munkarenddel haladó tanulót is - az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik, csak a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság határozata alapján kerülhetnek be a tanulók. Tanulói jogviszony akkor létesülhet, ha intézményünket jelölték ki, és kiadtuk a befogadó nyilatkozatot. A felvételtől vagy átvételtől az iskola vezetője dönt a férőhelyek figyelembe vételével, az intézmény alapdokumentumában foglaltak szerint.
- Tanuló átvételére a tanítási év során bármikor lehetőség van. Átvétel esetén befogadó nyilatkozatot adunk.
- Iskolatípus váltás kizárólag szakértői vélemény alapján történhet.
- A tanulói jogviszony a beiratás napján jön létre. A tanuló a tanulói jogviszonyon alapuló jogait ettől az időponttól kezdve gyakorolhatja.
- Az iskola nyilvántartásában marad az a tanköteles tanuló is, aki iskolai tanulmányait külföldön folytatja.
- Enyhe értelmi fogyatékos tanuló készségfejlesztő iskolába akkor vehető fel, ha a szakiskola előkészítő kilencedik évfolyamát sikertelenül teljesítette.
- A tanköteles sajátos nevelési igényű gyermeket a szülő a szakértői bizottság véleményében, vagy a kormányhivatal jogerős határozatában megjelölt időpontig köteles beírni a kijelölt iskolába.
- Intézményünkben a beiratkozást a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottságok működési rendjének figyelembe vételével későbbi időpontban, az utolsó tanítási napot követő hétfői és keddi napon tartjuk. Ha a szakértői bizottság intézményünket jelöli ki a tankötelezettség teljesítésére, akkor a szülőt időben, írásban értesítjük a beiratkozás időpontjáról, a beiratkozáshoz szükséges dokumentumokról; egyúttal lehetőséget biztosítunk arra, hogy személyesen is megismerkedjen intézményünk pedagógiai tevékenységével, alkalmazott módszereinkkel. Ezen információkat intézményünk honlapján is megjelentetjük.
- Az osztályba sorolás rendjét a törvényi szabályozás és a fenntartó által megszabott feltételeket figyelembe véve, a szakértői bizottság javaslata alapján az intézmény vezetője hagyja jóvá. Figyelembe

veszi az engedélyezhető létszámot, szükség esetén összevonást, vagy osztálybontást kezdeményez a fenntartó jóváhagyásával.

- A tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a férőhelyek figyelembe vétele alapján az intézményvezető dönt.
- A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek annak a tanítási évnél az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti, fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti a tankötelezettségét. A fejlesztő nevelés-oktatást az oktatásért felelős miniszter rendeletében foglaltak alkalmazásával, a sajátos nevelési igény típusának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatásával, a szülő igénye, a gyermek állapota és a szakértői bizottság fejlesztő foglalkozások heti óraszámára vonatkozó javaslatának figyelembevételével kell megszervezni. A heti fejlesztő foglalkozások száma nem lehet kevesebb húsz óránál. Indokolt esetben, ha a gyermek állapota szükségessé vagy lehetővé teszi, ennél kevesebb óraszám is megállapítható.
- A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnél az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnél az utolsó napjáig **vehet részt**, amelyben betölti a huszonharmadik életévét. A tankötelezettség meghosszabbításáról a férőhelyek figyelembe vételével az intézményvezető dönt. A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulókat a sajátos nevelési igényük, fejlettségük és életkoruk alapján osztják be fejlesztő csoportokba.

10.2. Egyéni munkarenddel haladó tanuló

Az ellátás jogszabályi alapja:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 27. § (7) bekezdés 4. § (1) bekezdés 4. § 18. pont - nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 75.§ (1)-(4) és (6) bekezdése

A köznevelési intézményekben tanulók esetében 2019. szeptember 1. napjától a szülő/gyám kérésére az **Oktatási Hivatal engedélyezi** az egyéni munkarendet.

Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.

Az egyéni munkarenddel rendelkező tanulónak valamennyi tantárgyból osztályozó vizsgát köteles tenni, az egyéni munkarend nem mentesíti a tanulót egyetlen tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése alól sem.

- **sajátos nevelési igényű (SNI)** tanulók esetében a tanuló neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint heti 10 órában az iskola köteles gondoskodni;
- **a tartós betegségben szenvedő, tartós gyógykezelés alatt álló tanuló** felkészítéséről, osztályzatainak megállapításáról az iskola köteles gondoskodni; A tartós gyógykezelés/tartós betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanuló felkészítése az egészségügyi intézményben, vagy a rehabilitációs intézményben, otthoni ellátás keretében, vagy tantermen kívüli, digitális munkarendben szervezhető meg. Ezekén túl az iskola a szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosít, t
- a tanuló az iskola igazgatójának előzetes engedélyével részt vehet a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon;
- a tanuló az iskola igazgatójának engedélyével felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásokra;
- az **életvitel-szerűen külföldön tartózkodó tanuló** a félévi minősítése az igazgató döntése alapján mellőzhető; ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.

- **Ha az egyéni munkarend tartama alatt a tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét.**

10.3. Tanulói jogviszony megszüntetése

- A tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye, valamint a férőhelyek figyelembe vétele alapján az intézményvezető dönt.
- Megszűnik a tanulói jogviszony:
 - o felső tagozat végén (8. osztály) más, középfokú szakképző intézményben való továbbtanulás esetén 8. osztályos osztályzattal, végbizonyítvánnyal értékelve, dokumentálva.
 - o a készségfejlesztő iskola 12. évfolyama végén.
 - o tankötelesekor befejezése után, fegyelmi eljárás esetén nevelőtestületi döntés alapján.
 - o iskolaváltás esetén, ha az új iskola részünkre elküldte befogadó nyilatkozatát és alapidokumentuma tartalmazza az adott SNI ellátást. Ebben az esetben a távozási nyilatkozat elküldését követően 48 órán belül kiírjuk a KIR-ből a távozott tanulót.
 - o tanköteles tanuló kivételével megszűnik a tanulói jogviszonya annak, aki egy tanítási éven belül igazolatlanul harminc tanítási óránál többet mulaszt. A tanulói jogviszony megszüntetését megelőzően a szülőt legalább két alkalommal írásban figyelmeztetjük az igazolatlan mulasztás következményeire.
- A tanulói jogviszony megszűnéséről az iskola írásban értesíti a tanulót, önálló jövedelemmel nem rendelkező és a szülővel közös háztartásban élő nagykorú tanuló esetén a szülőt is, kiskorú tanuló esetén a szülőt.
- Ha a tanulói jogviszony megszűnik, a tanuló adatait a jogviszony megszűnésével egyidejűleg az iskola nyilvántartásából töröljük.

10.4. A kollégiumi jogviszony keletkezésének és megszűnésének szabályai

- A kollégiumi felvétel, elhelyezés iránt külön kérelmet kell benyújtani a kollégiumi intézményegység vezető által meghatározott időpontban, melyet legalább hatvan nappal korábban a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozunk.
- A kollégiumi beiratkozás új tanuló esetében a beiratkozás napján történik.
- Annak a tanulónak a kollégiumi felvétele nem tagadható meg, akinek felvételét vagy átvételét a gyámhatóság kezdeményezte.
- A kollégiumi felvétel egy tanévre szól. 16 évet betöltött tanulóink esetén három hónapos próbaidőt határozzunk meg, mely idő alatt vizsgáljuk a tanuló magatartását, közösségbe történő beilleszkedését, a kollégium házirendjének betartását.
- Kollégiumi felvételi kérelem iránti elbírálásáról a szülőt írásban értesítjük. Amennyiben a felvételre a gyámhatóság kezdeményezése alapján került sor, a határozatot a gyámhatóság számára is megküldjük.
- Tanév közben szűnik meg a kollégiumi tagsági jogviszonya annak a tanulónak, akinek a tanulói jogviszonya - az áthelyezést kivéve - tanév közben szűnt meg, a megszüntetés tárgyában hozott döntés jogerőre emelkedésével.
- A kollégiumi tagsági jogviszony megszűnéséről a kollégium vezetője írásban értesíti a tanulót - kiskorú tanuló esetén a tanuló szülőjét - és az iskola igazgatóját.
- Ha a kollégiumi tagsági jogviszony megszűnik, a tanuló adatait a jogviszony megszűnésével egyidejűleg a kollégium tanulói nyilvántartásából törölni kell.

11. A TANULÓK TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJA

Az **általános iskolában** a beszámoltatás két nagy csoportját alkalmazzuk

- szóbeli feleltetés
- írásbeli beszámoltatás

Készségfejlesztő iskolában a számonkérés módjai

- szóbeli felelet
- írásbeli beszámoltatás
- gyakorlati feladat elvégzése, megoldása

Fejlesztőiskolában

Számonkérés nincs. A gyermeket kizárólag az önmagához mért fejlődés figyelembe vételével értékeljük.

A számonkérési, értékelési formák (szóbeli, írásbeli) helyes aránya a pedagógiai autonómia körébe tartozik.

11.1. Szóbeli feleltetés, számonkérés

Az értelmileg sérült tanulók esetében szükség van a szóbeli számonkérésre, feleltetésre. A szóbeli feleltetés alkalmazásánál figyelembe kell venni az értelmi sérülés súlyosságát, a kommunikációs képességek szintjét, a beszéd alaki és tartalmi jellemzőit, a tanulók életkorát és személyiségének jellemzőit. A tanult ismeretek felidézése mellett lehetőséget biztosítunk arra, hogy a tanulók önállóan fejthessék ki gondolataikat egy-egy témáról. Arra ösztönözzük őket, hogy tudásukat egészítsék ki egyéni élményeikkel, gyakorlati tapasztalataikkal, ismereteikkel és összefüggően fogalmazzák meg saját véleményüket. Tanulóink kommunikációs, anyanyelvi képességei sok esetben igen gyengék, fontos, hogy gyakorolják a szóbeli megnyilatkozásokat is.

A pedagógus minden tanítási óráján bármely tanítványát feleltetheti. A felelet értékelésének elsősorban az előző óra tananyagára kell irányulnia.

A szóbeli feleltetés gyakoriságát és időtartamát meghatározza:

- az értelmi sérülés súlyossága,
- a tanulók életkori sajátossága,
- kommunikációs képessége,
- rendelkezésre álló időkeret,
- tantárgy specifikuma,
- a szóbeli feleltetés célja.

A szóbeli felelet alkalmazásának célja a tanulók személyiségének és a kulcskompetenciák fejlesztése.

Személyiségformálás:

- az önértékelés fejlesztése,
- a személyiség jobb megismerése,
- azonnali visszacsatolás lehetősége,
- motiválás.

Képességfejlesztés, kulcskompetenciák erősítése:

- kommunikáció (metakommunikáció) fejlesztése,
- kapcsolatteremtő képesség fejlesztése,
- gondolkodási képességek (rendszerzés, lényeglátás) fejlesztése,

- előadói készség alakítása,
- a tanulók szókincsének, kifejezőképességének javítása.

A szóbeli feleltetés iskolánkban alkalmazható formái

1. Egyéni feleltetés:

- nyílt kérdések alapján,
- kész vázlat segítségével,
- vázlatkészítéshez kapcsolódó feleltetéssel,
- vázlat nélkül,
- látens felelés (nem szólítjuk fel a tanulót feleltetésre, hanem a tanórai aktivitás, megnyilatkoztatás alapján értékeljük),
- projekt.

2. Kiscsoportos feleltetés:

A differenciált tanulásszervezési eljárások gyakori alkalmazása (csoportmunka, páros munka) során kerülhet sor ennek a számonkérési formának az alkalmazására, főként a TAI felső szakaszában.

3. Frontális feleltetés:

Ismétlő, rendszerező, összefoglaló órákon javasolt az alkalmazása, nyílt kérdések alapján. Ilyenkor gyors és minden tanulóra kiterjedő visszacsatolást kaphatunk az elsajátított tananyag mértékéről.

4. Memoriter számonkérése TAI tagozat

5. Kiselőadás, portfólió, projekt, kutatómunka bemutatása TAI tagozat felső szakasz

11.2. Az iskola írásbeli beszámoltatás formái, rendje

Az intézményünkben tanuló értelmileg sérült tanulók teljesítményének értékelésénél – a szóbeli feleltetés, számonkérés mellett – az írásbeli feleltetés, beszámoltatás módszere is alkalmazható. Az írásbeli beszámoltatást a sajátos nevelési igényű tanulók pszichikus sajátosságait figyelembe véve kell megszervezni és nem szabad a tanulók teljesítményének értékelési, számonkérési lehetőségeinél domináns tényezőnek tekinteni. A tanulók tudásáról visszajelzést kapunk a szóbeli feleltetéssel (egyéni, csoportos, frontális) is, melynek a tanítási órákon prioritást kell kapni. A szóbeli feleltetés személyiségfejlesztő hatása mellett elősegíti az értelmileg sérült tanulók kommunikációs képességének fejlesztését is.

Az írásbeli beszámoltatás alkalmazható formáit a feladatadás típusát és módját a csoportban lévő tanulók értelmi sérüléseinek súlyossága, a tanulók életkora, valamint az írásbeli beszámoltatás célja határozza meg. (Diagnosztikus, formatív vagy szummatív típusú értékelés a célunk) Ennek figyelembe vételével a tantárgyat tanító pedagógus dönt a beszámoltatás formájáról, a feladatadás típusáról és módjáról.

AZ ÉRTÉKELES TÍPUSA (Bloom)			
	DIAGNOSZTIKUS	FORMATÍV	SZUMMATÍV
Az értékelés funkciója	Csoportba sorolás esetén az előzetes készségek és tudás felmérése, a tanulók jellemzői alapján a tanulási mód kiválasztása. <u>Tanulási problémák</u> esetén az okok meghatározása.	Visszacsatolás a tanulóhoz és a tanárhoz. A hibák azonosítása a tananyagon belül, megoldási módok kialakítása céljából.	A tanulók minősítése, kategorizálása
Az értékelés időpontja	Csoportba sorolás esetén a szakasz elején <u>Tanulási problémák meghatározása</u> esetén a probléma felmerülésekor.	Az oktatás során	A szakasz végén
Az értékelés tárgya	Kognitív, affektív és pszichomotoros területek.	Kognitív területek	Általában kognitív, a

AZ ÉRTÉKELES TÍPUSA (Bloom)			
	DIAGNOSZTIKUS	FORMATÍV	SZUMMATÍV
	Fizikális, pszichológiai és környezeti tényezők		tantárgytól függően esetleg pszichomotoros vagy affektív területek

Az írásbeli beszámoltatás alkalmazható formái iskolánkban:

- tanév eleji szintfelmérés
- rövid, írásbeli számonkérés adott témában
- témazáró dolgozat
- tantárgyi tesztek,
- félévi és tanév végi felmérő
- írásbeli szövegalkotás
- szövegértő feladatlap

Alkalmazható feladattípusok:

- feleletválasztásos (zárt végű) feladatok:
 - o alternatív választás
 - o többszörös választás
 - o illesztéses feladatok
 - o sorképzés
- feleletalkotó (nyílt végű) feladatok:
 - o kiegészítéses feladatok
 - o rövid válasz
 - o hosszú válasz
 - o esszé típusú feladatok

Az írásbeli beszámoltatás szerepe:

- A tanulók tudásának, önálló feladatmegoldásának mérése.
- A hiányosságok felmérése, pótlásuk megszervezése.
- Típushibák feltárása, a tapasztaltak felhasználása a tanulási folyamatban.

Az írásbeli beszámoltatások eredménye nem lehet a tanuló félévi és év végi minősítésének (osztályzatának) egyedüli meghatározója, lehetőséget kell adni szóbeli feleletre is, és minősítéskor figyelembe kell venni a tanuló egész éves munkáját.

Az írásbeli dolgozatokat a pedagógusnak két héten belül ki kell javítania.

Az írásbeli beszámoltatás kiértékelésének módját az írásbeli beszámoltatás célja határozza meg, és figyelembe kell venni a tanulócsoporthoz tartozó életkorát, az értelmi képesség sérülésének mértékét, az iskola értékelési alapelveit, rendszerét.

Mentesülnek az írásbeli beszámoltatás alól:

- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók közül, akik az olvasás-írás elemeit nem tudják elsajátítani.
- A tanulásban akadályozottak iskolatípusában a diszgráfias tüneteket produkáló tanulók.
- Halmozottan sérült tanulóknál, ahol a felső végtag hiánya, nagyfokú károsodása, bénulása jelentkezik.
- Akiknél nagyfokú grafomotoros képességbeli elmaradás tapasztalható.
- Fejlesztő nevelés-oktatásban részesülő tanulók.

Az írásbeli beszámoltatás alóli mentesítést javasolhatja:

- tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság,
- szakorvos (ideggyógyász, gyermekpszichiáter, ortopéd szakorvos),
- tantárgyat tanító gyógypedagógus(ok).

Az írásbeli beszámoltatás alóli mentesítésről a javaslatok alapján az igazgató határozatban dönt.

Az írásbeli beszámoltatás intézményi szabályozása

- Az írásbeli beszámoltatás formájáról és időpontjáról a tanulók családi körülményeinek és pszichés állapotuk figyelembevételével a tantárgyat tanító pedagógus dönt.
- Nem lehet írásbeli beszámoltatást alkalmazni a tanítási szünetet követő első tanítási napon, valamint a tanuló legalább egy hetes hiányzását követő első tanítási napon.
- **A tanulásban akadályozott iskolatípus alsó szakaszában és az értelmileg akadályozott tanulóknál egy nap csak egy, a tanulásban akadályozott iskolatípus felső szakaszában és az előkészítő szakiskolában egy nap maximum két írásbeli beszámoltatást – témazáró tantárgyest és esszé-dolgozat – lehet alkalmazni.**

Az írásbeli beszámoltatás eredménye – meghatározó módon – nem befolyásolhatja a tanulók félévi, év végi teljesítményének értékelését, minősítését. Kétes esetben a témazárók eredményei a félévi és tanév végi osztályzatokat befolyásolják.

Az értékelés módjai:

- szimbólummal
- pontozással
- százalékos arányok meghatározásával
- osztályzattal
- szöveges minősítéssel, értékeléssel

11.3. Gyakorlati értékelés módjai készségfejlesztő iskola 9-12. évfolyamán

A gyakorlati feladatok alapján történő mérés-értékelés megbízható eredményeket biztosíthat, a tudás és képesség több dimenzióját tárja fel (ismeret, értés, alkalmazás), továbbá a feladatmegoldás során és a produktum alapján megállapítható a különböző kompetenciák megléte vagy hiánya. A gyakorlati feladatmegoldás megmutathatja az önállóság mértékét és tájékozathat a tanuló értékorientációjáról is.

Gyakorlati értékelés formái

- házi feladatként elkészített produktum
- szakmai órán elvégzett tantárgyi feladat,
- témazáró feladat,
- gyakorlati vizsgafeladat írásban
- vizsgamunka - előre elkészített és a vizsgán bemutatott produktum

A gyakorlati értékelés szempontjai

- Tantárgy/téma tantervi követelmények szintje (tudás, kompetenciafejlesztés)
- Az adott szakmai modul tanulási szakaszában elvárt tanulási eredmény követelményei
- Az adott gyakorlat/kivitelezés/megvalósítás lépéseinek sorrendje
- Az adott gyakorlat/megvalósítás elemeinek kivitelezése
- A gyakorlati feladat során alkalmazott gépek, berendezések, eszközök, anyagok használata

- A munkavégzés biztonsági előírásainak betartása
- Gyakorlat során az önálló munkavégzés szintje
- Szakmai órán mutatott aktivitás

11.4. Otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

- **Házi feladatot** hét közben az iskola minden tanulójának lehet adni.
- A házi feladatot a kollégista, napközis ellátást igénybe vevő tanulóknak az intézményben kell elvégezni. A naponta bejáróknak – akik nem igénylik a felsorolt ellátási formákat – otthon kell megoldani a házi feladatot.
- A házi feladat adásánál a pedagógus vegye figyelembe az értelmileg sérült gyermekek tanulási sajátosságait, tanulási körülményeit, az iskola feltételrendszerét, valamint az egyenletes terhelés elvét.
- KAP módszerrel megtartott tanórán házi feladat nincs.
- A hétvégi házi feladat adásáról, valamint a tanítási szünetek feladatairól, annak típusáról a tanulók adottságait, körülményeit figyelembe véve a tantárgyat tanító pedagógus dönt.

A házi feladat célja:

- újra feldolgozni, elmélyíteni, rögzíteni az órán tanultakat;
- készségszintig gyakorolni a tanult algoritmusokat;
- önálló alkotó- és kutatómunkát végezni valamely témában;
- biztosítja a diák számára az önellenőrzést;
- elősegíti a szülők tájékoztatását gyermekük iskolában végzett munkájáról, az iskolában folyó munkáról

Házi feladat adásának szabályai

- csak olyan feladat adható kötelező jelleggel, amelynek megoldására valamennyi tanuló képes;
- a házi feladatot mindig részben vagy teljesen (minden diákra, illetve feladatra vonatkozóan) ellenőrizni kell;
- az el nem készített, illetve hibás, hiányos házi feladat értékelésekor különbséget kell tenni a mulasztás okai szerint: nem büntetjük a tanulót, ha a mulasztás, hiány, hiba a feladat vagy annak alapjául szolgáló anyag meg nem értéséből fakad;
- meg kell adni a tanulónak a házi feladat pótlásának lehetőségét;
- a hanyagságból elmulasztott írásbeli feladat nem „értékelhető” elégtelennel;
- az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagon kívüli ismereteket kívánó feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell;
- a nagyobb elmélyülést, több időt igénylő feladatok kitűzésekor (könyvtári vagy Internetes kutatómunka, képzőművészeti alkotás, technikai eszköz készítése, forráselemzés) az elkészítés határidejét különös gonddal, a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani;
- a tantervi anyagot meghaladó mennyiségű vagy mélységű ismereteket kívánó feladatokat (pl. versenyfeladatok) csak annak a diáknak lehet kötelezően előírni, aki a versenycsapat tagja és a felkészítést vállalta.

A házi feladatok típusai a következők lehetnek:

- írásbeli feladat (tanultak alkalmazása, begyakorlása),
- tananyagrögzítés ismétléssel (szóbeli házi feladat),
- memoriter (verstanulás, fogalmak, definíciók),
- gyűjtőmunka.

11.4. A tanulók teljesítményének, magatartásának, szorgalmának értékelése, minősítése

A tanulói teljesítmények értékelésének célja:

A tanulók iskolai értékelése során a tanulók tudását, teljesítményét, attitűdjét, magatartását figyelhetjük meg az egyénekre, valamint a közösségre megállapított követelményekhez viszonyítjuk, és az önmagukhoz mért fejlődésük alapján teszünk megállapításokat.

Az értékelés a pedagógiai folyamat egyik alapja, a visszacsatolás funkcióját látja el. Értéket állapít meg az értelmileg sérült tanulók tudásáról, teljesítményéről, információt ad a tananyag elsajátíthatóságáról, visszajelez a pedagógus munkájáról. Az értékelés fontos funkciójának tartjuk a meglévő készségek és képességek folyamatos diagnosztikus mérését, ennek alapján a tanulók jellemzőihez igazodó legmegfelelőbb fejlesztési eljárások kiválasztását. Ezért intézményünk az értékelést és annak eszközrendszerét az iskola értékrendszerével és a teljes tanítási-tanulási folyamattal összhangban alakítja.

Értékelésnél alkalmazott alapelvek:

- Fejlesztő, ösztönző legyen, segítse a pozitív személyiségjegyek fejlődését.
- Fejldésorientált legyen, melynél a pozitív megerősítés dominál, de tárja fel a hiányosságokat, tanulási nehézségeket (erős pontok, gyengeségek, hogyan lehetséges a javítás), a reális önértékelés kialakítása érdekében.
- Feleljen meg a tanuló értelmi képességének, életkori sajátosságainak, a tantárgy jellegének.
- Legyen sokoldalú, változatos értékelési formákat alkalmazunk.
- Erősítse a tudás és teljesítményszinttel nem kifejezhető személyiségvonásokat is.
- A pedagógus számára is nyújtson megfelelő információt annak érdekében, hogy kialakíthassa az egyénre szabott nevelési-oktatási stratégiákat, rehabilitációs tevékenységet.
- A diagnosztikus, a formatív, a segítő célú folyamatos értékelési módok kapjanak prioritást a tanítás-tanulás folyamatában.
- A differenciált, egyéni vonatkozású, normaorientált értékelést alkalmazzuk, mert ez az értékelési forma a sérült személyiség optimális fejlesztését hatékonyabban szolgálja (ÉAI). A tanulásukban akadályozott tanulóknál a kritériumorientált értékelés kapjon nagyobb szerepet.
- Ne legyen megtorló, fegyelmező jellegű (magatartás-problémák, devianciák ne befolyásolják a tantárgyi értékelést).
- Alapelveink megvalósulása érdekében a tanév elején az egyes tantárgyak követelményeit a helyi tanterv alapján meg kell fogalmaznunk, s a szülők és a tanulók (TAI) tudomására hoznunk.

Az értékelés sajátosságai a készségfejlesztő iskolában.

Órai munka értékelése, osztályzása, szempontjai:

- a tanórákon tanúsított együttműködés,
- a tanulási folyamatba való bekapcsolódás,
- feladattudat,
- feladattartás,
- ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a mentális állapot fejlesztésében való aktivitás.

A tanulók teljesítményéről adott visszajelzések formái intézményünkben.

- szimbólumok
- szóbeli (személyes) értékelés
- metakommunikatív eszközökkel
- pontértékek
- százaléértékek
- numerikus (osztályzat, érdemjegy)
- szöveges értékelés
- szöveges minősítés

Szimbólumok alkalmazása

- Főként a tanulásban akadályozott tanulók alsó szakaszában, az értelmileg akadályozottak iskolatípusában az alsó és középső szakaszban, valamint a fejlesztő nevelés, oktatás területén használjuk (pl.: pontozás, csillag, dicsérő kártyák, szimbolikus jelek, képek) elsősorban a formatív értékelési típusnál.

Személyes, szóbeli értékelés

- A tanítási órákon, ahol a tanár folyamatosan megerősít, korigál, segít, tanácsot ad...
- A tanítási órákon kívüli lehetőségeket is meg kell ragadni.
- Az osztályfőnök az osztályban tanító tanárok és nevelőtanárok véleményét is közvetíti a magatartás és szorgalom értékelésekor.
- Az iskola által szervezett programok értékelésekor (kirándulás, színházlátogatás, műsorok, vetélkedők, stb.).
- A tantestület előtt (szélsőséges esetek).
- Az intézményvezető, intézményegység-vezető vagy intézményvezető-helyettesek által (kiemelkedő eredmények illetve fegyelmi vétségek).

Metakommunikatív formában történő értékelés

- A szociális értékelés egyik típusa, amikor a tanulók teljesítményéről, magatartásáról, viselkedéséről gesztusokkal, mimikával és egyéb nem verbális jelekkel (pl.: simogatás) adunk visszajelzést. Ezeknek ösztönző szerepe főként a TAI alsó szakaszában, az ÉAI-ban az alapfokú oktatásban, valamint a fejlesztő nevelés, oktatásban résztvevőknél jelentős.

Pontértékek, százaléértékek

- A diagnosztikus és szummatív értékeléstípusoknál ajánlott az alkalmazása a TAI 7-8. évfolyamán, valamint az előkészítő szakiskolában.

Szöveges minősítés és értékelés alkalmazási területei

- 1. évfolyamban, és a 2. évfolyam első félévéig mindkét iskolatípusban (TAI, ÉAI az alapfokú oktatás keretében).
- ÉAI tanulóinál, akik a kultúrtechnikai tantárgyak (olvasás-írás elemei, számolás-mérés elemei) követelményeit nem tudják teljesíteni, fejlesztésük egyéni haladási tempó figyelembe vételével történik.
- Azoknál a tanulóknál minden évfolyamon, akik tantárgyak, tananyagrészek követelményeinek teljesítése alól mentesítve vannak (pl.: diszgráfia, diszkalkulia).
- A fejlesztő nevelés, oktatásban résztvevő tanulók esetén valamennyi fejlesztő szakaszban.

A szöveges minősítés kategóriái

A szöveges minősítés kategóriái 1. évfolyamban, és a 2. évfolyam első félévéig:

Kiválóan teljesített	(kt)	A tantervi követelményeknek megbízhatóan eleget tesz, az elsajátított ismereteket alkalmazni képes, és az adott tantárgyban egyenletesen kimagasló teljesítményt nyújt.
Jól teljesített	(jt)	A tantervi követelményeknek megbízhatóan, kevés hibával tesz eleget, apró bizonytalanságai vannak. Hibáit képes önállóan javítani.
Megfelelően teljesített	(mt)	A tanuló ismeretei bizonytalanok, pontatlanok, gyakran hibázik. Sokszor szorul segítségre, kevésbé tud önállóan dolgozni.
Felzárkóztatásra szorul	(fsz)	Jelentős hiányosságok mutatkoznak a műveltségi terület, ill. a tantárgy egyes témaköreinek elsajátításában, ill. a lemaradás részképeség kiesés vagy gyengeség miatt áll fenn. Feladatait csak segítséggel, állandó irányítás és visszacsatolás mellett tudja megoldani. A továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel rendelkezik, jelentős a lemaradása a tantervi követelményekben. Önálló feladatvégzésre csak a legegyszerűbb esetekben képes.

Szöveges értékelés

A szöveges értékelés összeállításánál a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- szociális képességek, magatartási, viselkedési szokások alakulását,
- tanuláshoz, munkához való viszonyt, erőfeszítést,
- cselekvőképességet, pszichomotoros fejlődést,
- tanult ismeretek alkalmazásának képességét, az alapkészségek és képességek működőképességét,
- tantárgyi követelmények teljesítését,
- a tanuló egyéni értékeinek sajátosságait, önmagához, előző teljesítményéhez mért fejlődés mértékét,
- adjon információt a pedagógusnak a helyzetfelméréshez, az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez, a fejlődési,
- hiányok, a különböző okból létrejött hátrányok kompenzálásához (diagnosztizálásához),
- segítsen a szülőknek, a tanulónak, s mindenkinek, aki a gyermek fejlesztésében részt vesz, gyakorlati következtetéseket levonni a tanuló fejlődése érdekében,
- az értékelőlapoknál a kész megfogalmazások közül választások mellett lehetőséget kell biztosítani, hogy a pedagógusok önállóan is megfogalmazhassák értékelésüket a tanulóra vonatkozóan,
- az alkalmazható tantárgyi értékelőlapokat a munkaközösségek hagyják jóvá.

Numerikus értékelés (osztályzat, érdemjegy)

A 2. évfolyam második félévétől kezdődően, numerikus értékelést alkalmazunk a köznevelési törvényben szabályozott ötfokozatú skála szerint a következő módon:

- jeles (5),
- jó (4)

- közepes (3),
- elégséges (2),
- elégtelen (1).

A magyar nyelv és irodalom tantárgy értékelése:

- a magyar nyelv és irodalom tantárgyat egy jeggyel értékeljükértékeljük.

Magyar nyelv tevékenységek:

- írás, helyesírás, anyanyelvismeret.

Magyar irodalom tevékenységek:

- beszédművelés, kommunikáció, illem, olvasás, szövegértés,
- irodalmi ismeretek,
- szövegalkotás,
- önművelés.

Az egyes modulok értékelése, minősítése:

Tantárgyi integrációban megjelenő modulokat a tantárgyak egy-egy témakörként kezeljük –, értékeléskor nem kapnak prioritást – az adott tantárgy értékelési, minősítési kritériumai alapján értékeljük. Az önálló modul esetében a tanuló részt vett minősítést kap. A természetismert tantárgy területeit - biológia, kémia, fizika - egy jeggyel értékeljük.

A tanulók teljesítményéről adott információk

A tantárgyat tanító pedagógusok minden tanév kezdetén a tantárgy követelményrendszerének ismertetése mellett nyilvánosságra hozzák a tantárgy sajátos értékelési rendszerét, a mulasztások következményeit a pótlás és javítás lehetőségeit.

Tanév közben adott információk:

- szöveges értékelés folyamatosan megjelenik a tanulók füzetében,
- szöveges minősítés, numerikus értékelés (éremjegy) havonta a naplóban, tájékoztató füzetben, ellenőrző könyvben,
- szóbeli tájékoztatás (szülői értekezlet, fogadó órák...).

Félévkor:

- szöveges minősítés (összegző minősítés) és numerikus értékelés (osztályzat) ellenőrző könyvben és a tájékoztató füzetben
- szöveges értékelés 1. évfolyamon, és a 2. évfolyam első félévéig az osztálynaplóban, tájékoztató füzetben.

Tanév végén:

- bizonyítványban szöveges minősítés és numerikus értékelés
- szöveges értékelés 1. évfolyamban, és a 2. évfolyam első félévéig az osztálynaplóban, bizonyítvány pótlapon.
- numerikus értékelés a 2. évfolyam tanév végén

Átváltás szabályai

Amennyiben intézményünkbe olyan tanuló érkezik, hogy előző iskolájában a numerikus értékelést alkalmazták, az osztályzatok, érdemjegyek a következő szöveges minősítési kategóriának felelnek meg:

- Kiválóan teljesített - jeles (5)
- Jól teljesített - jó (4)
- Megfelelően teljesített - közepes (3)
- Felzárkóztatásra szorul - elégséges (2)

A tantárgyak tevékenységekére adott szöveges minősítéseket a fentiek alapján numerikus értékekre váltjuk, s átlagot számítunk.

A tanulók teljesítményéről adott információk a készségfejlesztő iskolában

Az értékelés célja a tanulók folyamatos motiválása. Az értékelés alapjának tekintjük a tanuló önmagához képest történő fejlődésének mértékét.

Félévkor: érdemjeggyel, saját fejlesztésű szöveges tájékoztatással.

Tanév végén: érdemjeggyel, saját fejlesztésű szöveges tájékoztatással. évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Numerikus értékelés a fejlesztő nevelésben, oktatásban résztvevő tanulókat nem érinti.

12. MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM ÉRTÉKELÉSÉNEK ÉS MINŐSÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI

Alapelvek:

- Segítse az iskola nevelési és oktatási céljainak elérését.
- Segítse a tanulók önismeretének fejlődését, adjon lehetőséget az önnevelésre.
- Mindig személyre szabott legyen.
- Az értékelés általában az iskolai tevékenységre vonatkozzon.

Az értékelés módja:

Az osztályfőnök összegzi az osztály és a kollégák javaslatait. Lényeges különbségek esetén – különösen problémás esetekben – megvitatják azokat. Végleges döntést az osztályfőnök hoz. Ha nem sikerül közös minősítést kialakítani, az osztályfőnök az osztályozó konferencia segítségét kérheti.

Intézményünkben a szöveges értékelés tartalmazza a magatartás és szorgalom minősítését olyan szempontból, hogy értékeli a tanuló másokhoz, a tanuláshoz és az eszközhöz való viszonyát.

Magatartás és szorgalom minősítése:

magatartás	példás (5)	jó (4)	változó (3)	rossz (2)
munkában való részvétel	aktív kezdeményező élen jár	aktívan részt vesz	közömbös, vonakodva vesz részt	érdektelen
közösséghez, társakhoz való viszony	pozitív, könnyen beilleszkedik, és mások beilleszkedését is segíti, gondos, segítőkész, toleráns,	megfelelő, segítőkész, nyitott, udvarias	ingadozó, hullámzó, közömbös, kiszámíthatatlan	negatív, a közösséget bomlasztja, társait zavarja, gátló, rossz irányba

magatartás	példás (5)	jó (4)	változó (3)	rossz (2)
	nagyfokú felelősségérzet jellemzi			befolyásoló, visszahúzó
felnőttekhez való viszonya	tisztelettudó, illemtudó, udvarias, figyelmes, tapintatos	udvarias, néha kívánni valót hagy maga után	gyakran tiszteletlen, nyegle, udvariatlan	tiszteletlen, durva, goromba, agresszív
beszédkultúra	kultúrált, értelmes, kifogástalan	kevés javítani valót hagy maga után	udvariatlan,	durva, goromba., tiszteletlen
hiányzás, késés	igazolatlanul nem hiányzik	igazolatlan mulasztása minimális, tőle kívülálló okokból adódik	gyakran hiányzik igazolatlanul, késik a tanítási órákról	rendszeresen, szándékosan hiányzik igazolatlanul, órákra késve érkezik
környezet rendben tartása	rendben tartja és másokat is erre ösztönöz	saját környezetét rendben tartja	gyakran figyelmeztetni kell környezete rendben tartására	rendetlen
konfliktuskezelés	kiemelkedő	jó	változó	kialakulatlan
önismeret, belső harmónia, önnevelés	fogyatékoságával tisztában van, önmaga megismerésére törekszik, ismeri saját hibáit, hiányosságait és megpróbálja azt kijavítani. Kitűzött céljait megpróbálja megvalósítani	önmaga megismerésére törekszik, kitűzött céljait maradék nélkül nem tudja megvalósítani	önmaga megismerésére törekszik, céljai közül keveset tud megvalósítani, ritkán igyekezet is tapasztalható hibái javítására	önismerete irreális, kritikátlan, nincsenek céljai, viselkedése nem tükröz belső harmóniát
házirend betartása	betartja és annak betartására ösztönöz	betartja	részben tartja be	súlyosan, többször is megsérti

szorgalom	példás (5)	jó (4)	változó (3)	hanyag (2)
tanulmányi munka	igényes, pontos, kifogástalan	rendszeres megbízható	rendszeretlen, pontatlan, ingadozó, közönyös	hanyag, megbízhatatlan, igénytelen
érdeklődés, figyelem	sokirányú, kitartó, figyelmes, aktív	érdeklődő, általában figyelmes	ingadozó, de aktivizálható	figyelmetlen, szétszórt, érdektelen

feladattudat, munkavégzés	kitartó, pontos, önálló, megbízható, jó idő és munkabeosztás	rendszeres, időnként ösztönzésre szorul, megfelelő idő és munkabeosztás	rendszeretlen, bizonytalan, pontatlan, nem megfelelő idő és munkabeosztás	megbízhatatlan, lusta, pontatlan, rossz idő és munkabeosztás
feladatvállalás	kötelességtudó, szívesen, örömmel vállalja a feladatokat	kötelességtudó, esetenként vállal feladatot	megbízhatatlan, ritkán vállal feladatokat	feladatait nem végzi el, a feladathelyzetből gyakran kilép
önállóság	önálló	kevés segítséget igényel	ösztönzésre szorul, önállótlan	önállótlan, közönyös
felszerelés	hiánytalan	ritkán hiányos	többnyire hiányos	legtöbbször hiányos

A 4. évfolyamtól az osztálynaplóban a magatartás és szorgalom minősítése számjeggyel történik.
ÉAI: A tagozat specialitásából adódóan a szorgalmat nem értékeli.

13. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

13.1. Tanulásban akadályozott tanulók iskolatípusa (TAD)

A tanulásban akadályozott tanulók iskolai nevelése a számukra szervezett iskolatípusban az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakaszban történik. A köznevelési törvény előírásait alkalmazva, a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelveiben foglaltakat figyelembe véve, valamint tanítványaink pszichikus sajátosságaira építve az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakaszt a következő módon tagoljuk:

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza:

- 1-4. évfolyam – alsó tagozat
- 5-8. évfolyam – felső tagozat

A magasabb évfolyamba lépés elkészítéseinek szabályozásánál – a törvényi előírások alkalmazása mellett – ezeket kell figyelembe venni.

Az iskola magasabb évfolyamába léphet a tanuló a következő feltételek mellett:

- 1. évfolyamon az a tanuló is, aki az adott tantárgy követelményeit nem tudta teljesíteni, a szöveges értékeléskor a nem felelt meg minősítést kapja,
- ha eredményes osztályozó vizsgát tett,
- az a tanuló, aki bizonyos tantárgy(ak), tananyagrészek követelményeinek teljesítése alól – szakértői bizottság javaslatára igazgatói határozattal – mentesítve van,
- a modulrendszerű oktatás esetén, ha a modul önálló tantárgyként szerepel és teljesítményéért „rész vett” szöveges minősítést kapott,
- az a tanuló, aki az osztály átlagához viszonyítva kiugró teljesítményt nyújt – de a többségi iskolába való visszahelyezése nem indokolt –, tanév közben eredményes „évnyerő” osztályozó vizsgát tesz,
- a Egyéni munkarenddel haladó tanulók továbbhaladása osztályozó vizsgával történik, melyet a félévi és a tanév végi értékelések lezárása előtt bonyolítunk. Ezeket a tanulókat nem értékeljük magatartásból, szorgalomból és a készségtárgyakból.

A magasabb évfolyamba lépést, az eredményes továbbhaladást biztosító pedagógiai megsegítések:

- A gyengén felelt meg minősítést kapott tanulók megsegítése terápiás célú rehabilitációs eljárásokkal, egyéni foglalkozásokkal valósul meg.
- Az első évfolyamon meghosszabbított időkeret biztosítása („kéttanéves” első osztály), az első évfolyamon előkészítő jellegű lesz.
- Differenciált tanulásszervezés, egyéni vonatkozású, normaorientált értékelés alkalmazása.

A magasabb évfolyamba lépést befolyásoló egyéb tényezők:

- Abban az esetben utasítható évfolyamisméltásra a tanuló, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztása miatt nem tudta teljesíteni.
- Mulasztásoknál csak azt nem lehet minősíteni, akinél a hiányzás meghaladta a 250 órát, vagy a tantárgyi éves órakeret 30 %-át.
- Aki a mulasztása miatt nem értékelhető, de az igazolt hiányzások aránya a több, osztályozó vizsga lehetőségét kell biztosítani.
- A szülő kérésére engedélyezni kell az évfolyamisméltást.
- A tanuló részére engedélyezhető az iskola bármely évfolyamának megisméltése abban az esetben is, ha egyébként a teljesítménye alapján a felsőbb évfolyamba léphetne. Az engedély megadásáról a szülő kérésére, a nevelőtestület javaslatára, az igazgató dönt.
- Saját iskolatípusában nem léphet magasabb évfolyamba az a tanuló, akinél a szakértői bizottság javasolja, hogy tanulmányait az értelmileg akadályozott tanulók iskolatípusban folytassa.

13.2. Értelmileg akadályozottak iskolatípusa (ÉAI)

Az értelmileg akadályozott (közep súlyos értelmi fogyatékos) tanulók iskolatípusában is a gyógypedagógiai iskoláztatás az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakaszban történik. Az értelmileg akadályozott tanulók sajátos nevelési szükségletét figyelembe véve, a köznevelési törvény általános szabályozását alkalmazva, az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakaszt a következő módon tagoljuk:

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza:

- 1-4. évfolyam – alsó tagozat
- 5-8. évfolyam – felső tagozat

Középfokú nevelés-oktatás szakasza:

- 9-10. évfolyam - közismereti évfolyamok
- 11-12. évfolyam gyakorlati képzés szakasza

A magasabb évfolyamba lépés feltételeinek szabályozásánál a TAI-ban megfogalmazott általános elvek itt is alkalmazásra kerülnek.

Sajátosságok:

- Az ÉAI-ban alapelveként fogalmazzuk meg az automatikus továbbhaladást. Ettől – egyedi elbírálás alapján – az osztályfőnök javaslatára, az indokok szakmai szempontú mérlegelésével, nevelőtestületi döntéssel lehet csak eltérni (pl.: hosszan tartó betegség miatti mulasztás)
- Magasabb évfolyamba léphet fejlesztő, megszilárdító, felkészítő szakaszban az a tanuló is, aki a kultúrtechnikai tantárgyak követelményeit nem tudja teljesíteni, a csoport nagytöbbségével nem képes együtt haladni. Ő egyéni vagy kiscsoportos formában, vagy csoporton belüli differenciált

foglalkoztatás keretében, egyéni fejlesztési terv alkalmazásával kapja meg az állapotához igazodó fejlesztést.

- Nem léphet magasabb évfolyamba az a tanuló, akit a szakértői bizottság, fejlesztő felkészítésre (képzési kötelezettség) javasolt.

13.3. Súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek

A súlyos és halmozott fogyatékos az egész élet során fennálló állapot. Az érintettek tevékenységükben erősen akadályozottak és társadalmi részvételükben jelentősen korlátozottak. A súlyosan, halmozottan sérült tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítéséhez, egészségük megtartásához és a társadalmi életben való aktív részvételükhöz. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos komplex segítségére és támogatására utaltak.

A tanulók csoportba sorolása, továbbhaladása a következő elvek alapján történik:

- a tanítás évfolyamokra nem tagolható, de a tanítási évhez igazodik,
- a tanulók a sajátos nevelési igényük, fejlettségük, életkoruk alapján kerülnek csoportokba,
- a tanulókkal foglalkozó szakmai team minden félévben és tanév végén értékelést készít a gyermek egyéni fejlődéséről,
- a tanuló fejlődését szövegesen értékelik, mely értékelés tartalmazza az egyes fejlesztési területen elért eredményeket, a felmerülő nehézségeket, és az egyénre szabott fejlesztési tervhez szükséges javaslatokat,
- az értékelés a fejlesztő nevelés-oktatás munkaközössége által készített egyéni értékelési lapokkal szöveges formában történik.
- a tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, melynek egyik példánya a haladási naplóhoz csatolandó, másik példányát a szülő kapja.

A pedagógiai munka tervezése:

- a pedagógiai diagnosztika a súlyosan halmozottan fogyatékos tanulók esetében nem egyszeri vizsgálatot, hanem folyamat diagnosztikát jelent,
- az alapos információk megszerzéséhez az egyéni nevelési-oktatási terv elkészítéséhez a célok, feladatok meghatározásához a gyerek 8-12 hetes megfigyelése szükséges,
- a felvételi pedagógiai vélemény a félévi és év végi értékelés elkészítésének alapjául szolgál, a kiindulási helyzethez viszonyítva tartalmazza a változásokat és alapot ad a hosszú távú célkitűzések megfogalmazásához,
- a hosszú távú tervezés komplex és általános célkitűzéseket tartalmaz, alkalmazkodva a gyermek képességeihez, szükségleteihez,
- az egyéni fejlesztési terv a gyermek pedagógiai diagnózisának eredményeiből, az individuális célkitűzésekből, valamint az alkalmazandó speciális didaktikai lépések konkrét megfogalmazásából áll,
- az egyéni fejlesztési terv szoros összhangban áll a csoport számára kidolgozott éves és heti tervvel, csupán a módszerek és eszközök tekintetében jelennek meg eltérések.
- a pedagógiai véleményt célszerű minden tanév kezdetén kiegészíteni, hogy a tanuló fejlődése következtében megváltozott kiindulási helyzet alapján kerüljön sor az adott tanévre vonatkozó célkitűzések meghatározására.

14. AZ INTÉZMÉNYI VIZSGÁK RENDJE

Az intézményben tanuló diákok részére a következő vizsgákat szervezzük:

Osztályozó vizsga azoknak a tanulóknak:

- akik tankötelezettségüket egyéni munkarenddel haladó tanulóként teljesítik,
- akiknek engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményeinek egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- akiket iskolai hiányzásuk miatt a nevelőtestület osztályozó vizsgára javasol.

Az osztályozó vizsga előre meghirdetett időpontban tartható. Célja a tanuló félévi és év végi osztályzatának megállapítása.

Javítóvizsga azoknak a tanulóknak:

- akik a tanév végén- legfeljebb három tantárgyból- elégtelen osztályzatot kaptak,
- akik az osztályozó vizsgán nem jelentek meg, arról elkéstek, vagy engedély nélkül távoztak.

A javítóvizsga augusztus 15-e és augusztus 31-e közötti időpontban szervezhető.

Az osztályozó és javítóvizsgák pontos időpontjáról a szülőt/gyámot írásban, ajánlott levél formájában tájékoztatjuk a vizsgát megelőző legalább 10 nappal.

15. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI

15.1. Csoportbontás tanórai tevékenységek során

- A TAI tagozaton csoportbontással kerül megszervezésre a **Technika és tervezés tantárgy** nemek szerinti bontásban a két párhuzamos osztály tanulóiból. Ez a bontás a költségvetést nem befolyásolja, többlet órát a tantárgyfelosztásban nem generál.
Célja a manuális készségek fejlesztése és praktikus ismeretek hatékonyabb elsajátítása érdekében, nemek szerint a tantervnek megfelelően, ugyanakkor a szakiskolai képzésre való felkészülést segítve.
- A KI tagozaton csoportbontásban szervezzük a **Habilitációs célú munkavégzés modult**. A modul a kerettantervben 2 modulra bomlik:
 1. Az integrált munkavégzésre képes
 2. Az integrált munkavégzésre nem képes tanulók csoportjáraAz adott évfolyam tanulói csoportjait, azok állapotát, egyéni készségeiket és képességeiket mérlegelve, a gyógypedagógusokkal és a szülőkkel történt egyeztetést követően alakítjuk ki. Amennyiben az évfolyamon kettő osztály is ebben a modulban tanul, akkor a 2 osztály tanulót osztjuk el, így ez többletórát nem eredményez a tantárgyfelosztásban. Amennyiben csak egy osztály tanul az adott évfolyamon, akkor azt vesszük figyelembe, hogy milyen képességű tanulók alkotják az osztály zömét és csak azt a modult vezetjük be, mely a többség képességeihez igazodik.

15.2. Tanórán kívüli tevékenységek

- Az általános iskolai tanulóink részt vesznek a napközis foglalkozásokon. Távozás a délutáni foglalkozásokról csak igazgatói határozat alapján lehetséges állandó jelleggel, mely a szülő által írt kérvény és indoklás alapján születik meg., valamint eseti kilépővel a szülő írásos kérése alapján.
- Kollégiumunk tanulói iskolai életüket a székhely intézményében töltik, 16 óráig bekapcsolódva a délutáni foglalkozásokba, 16 órától a kollégiumi programokba.

- Készségfejlesztő iskolás tanulók számára nincs délutáni napközi. Heti óraszámuk alapján tanóráik max 15 óráig tartanak. Az iskola a dolgozó szülők támogatására ügyeletet biztosít számukra gyógypedagógiai asszisztens felügyelete mellett a tanórákat követő időre. A diákok ez idő alatt bekapcsolódnak az iskola életébe, programjaiba.
- Fejlesztőnevelésben részesülő tanítványaink vagy heti 20 órás csoportos vagy heti 6/8 órás egyéni fejlesztésben részesülnek. A jogszabályi környezet értelmében a foglalkozásokat és ebédeltetést követően a fejlesztő nevelésben részesülő gyerekek távoznak az iskolából.
Azonban a mi iskolánk segíti, támogatja azokat a szülőket, akik próbálnak teljes értékű életet élni, nem veszik igénybe az otthonápolási támogatást, aktívan bekapcsolódtak a munka világába. Segítve ezeket a családokat, biztosítjuk számukra gyógypedagógiai asszisztensek közreműködésével a gyermekfelügyeletet 16 óráig.
- **Lázár Ervin Program:** célja a művészet – szociális helyzettől és területi elhelyezkedéstől függetlenül – minden köznevelésben tanuló diák számára egyenlő feltételek mellett hozzáférhető legyen.
- **Nemzeti Emlépedagógiai Program:** a nemzeti emlékezet és az örökségünkhöz való kapcsolódás áll, célja a fiatalok magyarságtudatának, nemzeti identitásának erősítése.

Délutáni tanulási tevékenység:

Ezek a tevékenységek a tanítási órán szerzett ismeretek gyakorlását, megszilárdítását szolgálják. Nevelői irányítás mellett készítik el a tanulók a házi feladatukat, készülnek a tanítási órákra. A foglalkozásokon törekszünk felső tagozatos tanulóinknál az önálló ismeretszerzés igényének felkeltésére, az ehhez kapcsolódó tanulási módszerek gyakorlására, alkalmazására.

Egyéni foglalkozások:

Pedagógus irányítása mellett egyéni felzárkóztatásban, tehetséggondozásban részesülnek a tanulók. Az egyéni terápiás beszélgetések és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások hozzájárulnak a tanulók harmonikus, kiegyensúlyozott személyiségének kibontakozásához.

A szabadidős tevékenységek feladata az önálló életvitelhez szükséges praktikus ismeretek gyakorlása a mindennapi életben előforduló tevékenységekben (vásárlás, pénzhasználat, közintézményekkel való ismerkedés, stb.). A foglalkozások időbeli ütemezését a tanórán kívüli tevékenységek terve tartalmazza.

Szabadidős tevékenységek

- Iskolán belüli (szakkörök, iskolai sportkör, közösség és személyiség fejlesztő, dramatikus játszótéri foglalkozások mindennapos testnevelés, könyvtári órák, énekkar, tömegsport, játszótér, rendezvények, klubdélután, vetélkedők stb.).
- Iskolán kívüli (mozi- színházlátogatás, kirándulások, vetélkedők, színház, bábszínház, hangverseny, kiállítás, könyvtárlátogatás).

16. TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK

16.1. Tanulásban akadályozott tanulók

Dimenzió (terület)	Módszer	Évfolyam							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Testsúly				x	x	x	x	x	x
Testmagasság		x	x	x	x	x	x	x	x
Egyensúly	Flamingó teszt (I. teszt)				x	x	x	x	x

Hajlékonyság	Ülőhelyzetben előrenyúlás (II. teszt)	x	x	x	x	x	x	x	x
izomerő mérése:									
- törzs ereje	Felülések 30 mp. alatt (III. teszt)	x	x	x	x	x	x	x	x
- robbanékonyság	Helyből távolugrás (IV. teszt)	x	x	x	x	x	x	x	x
- funkcionális erő	Függés hajlított karral (V. teszt)					x	x	x	x
Futási sebesség (gyorsaság)	10 x 5 m-es ingafutás (VI. teszt)	x	x	x	x	x	x	x	x
Kardio respiratorikus állóképesség (állóképességi ingafutás)	20 x 5 m-es pályán (VII. tesz) 5 percig	x	x	x					
	8 percig				x	x	x		
	10 percig							x	x
	12 percig								
Pulzus számolás	A VII-es teszt előtt és után mér!	x	x	x	x	x	x	x	x

- robbanékonyság	Helyből távolugrás (IV. teszt)	x	x	x	x	x	x	x	x
- funkcionális erő	Függés hajlított karral (V. teszt)					x	x	x	x
Futási sebesség (gyorsaság)	10 x 5 m-es ingafutás (VI. teszt)	x	x	x	x	x	x	x	x
Kardio respiratorikus állóképesség (állóképességi ingafutás)	20 x 5 m-es pályán (VII. teszt) 5 percig	x	x	x					
	8 percig				x	x	x		
	10 percig							x	x
	12 percig								
Pulzus számolás	A VII-es teszt előtt és után mér!	x	x	x	x	x	x	x	x

16.2.Értelmileg akadályozott tanulók

Dimenzió (terület)	Módszer	Évfolyam							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Testsúly		x	x	x	x	x	x	x	x
Testmagasság		x	x	x	x	x	x	x	x
Pulzusszám: nyugalmi terheléses		x	x	x	x	x	x	x	x
Egyensúlyozó képesség	Flamingó teszt				x	x	x	x	x
Rugalmasság, mozgáskoordináció	Szökdelés páros lábbal, karikában, megadott időre (30 sec.)			x	x	x	x	x	x
Gyorsaság	Síkfutás időre: 15 méter	x	x						
	20 méter			x	x				
	30 méter					x	x		
	40 méter							x	x
	60 méter								
Robbanékonyság – dinamika (explozív erő)	Helyből távolugrás	x	x	x	x	x	x	x	x
Törzserő, hasizom állóképessége	Hanyattfekvésből felülés (térdemelés)	x	x	x					
	Hanyattfekvés, kezek tarkón, talp a földön				x	x	x	x	x
Hátizom ereje, állóképessége	Hason fekvésben törzsemelés, kéz a homlokon (20, 30, 40, 50 sec.)	x	x	x	x	x	x	x	x
Ügyesség, labdabiztonság	Labdapassz falhoz 30 sec-ig: 1 méterről	x	x	x	x	x	x		
	1,5 méterről							x	x
	2 méterről								
Futási sebesség (fürgesség) mérése	10 x 5 méteres ingafutás						x	x	x
Állóképesség, kitartás	Kitartó futás (távolság mérése): 2 perc			x	x				
	3 perc					x	x		
	4 perc							x	x
	5 perc								

17. AZ ISKOLA KÉPZÉSI RENDJE

17.1. Iskolai képzés (Tanulásban akadályozott tanulóknak)

Az alapfokú nevelés-oktatás szakaszai

Alsó tagozat (1-4- évfolyam):

- A 4. évfolyamig (1-4. évig) tart. Szolgálja az iskolakészültség megerősítését, a tanuláshoz szükséges alapvető képességek kialakítását, sérült elemi funkciók részleges vagy teljes helyreállítását, a kultúrtechnikák megtanítását, az egyéni, sajátos fejlődési időhöz, ütemhez történő rugalmas alkalmazkodást.

Fejlesztési célok, feladatok, tevékenységek:

- Az óvodás korból, illetve a családi életből való zökkenőmentes átvezetés az iskolai életformára.
- Szokásrendszer kialakítása.
- Igény kialakítása a tevékenység, a rendszeres munka iránt, felkészítés a terhelés növekedésére.
- A pszichés funkciók, mint az érzékelés, észlelés, figyelem, koncentráció, gondolkodás fejlesztése tervszerű gyakorlatokkal.
- Reális énkép megalapozása, az önismeret fejlesztése.
- A közösségi tudat fejlesztése, az érzelmi élet gazdagítása élményadással.
- A kommunikáció fejlesztése - hangsúlyt helyezve a beszédre, a rajzra, a viselkedésre, mint a kommunikáció eszközeire.
- Élmények nyújtása az ismeretszerzéshez, a képességfejlesztéshez, a személyiség fejlesztéséhez.
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának fejlesztése, a személyiségben rejlő pozitív tulajdonságok kiaknázása.
- A szociokulturális hátrányok csökkentése, felzárkóztatás.
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a szakasz végére a kultúrtechnikák (írás, olvasás, matematikai alpműveletek) eszközszintű elsajátíttatása.
- A mind önállóbb feladatvégzésre, majd a tanulási technikák megismertetésével az önálló tanulásra való felkészítés.
- Az iskolai hagyomány és szokásrend értelmezése, megértése - együttműködés a társakkal, a pedagógussal - például a teremrend, a tanszerek rendje, saját felszerelés elhelyezésének rendje, sorakozások, a tanórai megnyilvánulások, a közös étkezések, óráközi szünetek, a szabadidős foglalkozások terén.
- A pozitív szokásrend megerősítése az önellátásban, az öltözködésben, az elemi tisztálkodásban (kézmosás, fogmosás), a WC használatának elemi szabályai, következetes betartása, működtetése.
- A felelősi rend értelmeztetése, a felelősi munka elvégzése, a saját, a társak tulajdonának, felszerelésének óvása, tiszteletben tartása.
- Az érzelmi kötődések, odafordulás, elfogadás, szeretet kimutatása a tanulók formálásának fontos eszköze.
- A gyakorlást összekötjük az egyén képességeinek legmegfelelőbb feladattal, tevékenységgel.
- A nagyobb önállóság, a visszajelzések, a korrigálások, a megerősítések dominanciája jellemzi ezt a szakaszt.

Felső tagozat (5-8. évfolyam):

- Ebben a pedagógiai szakaszban a kognitív funkciók fejlesztése, az ismeretbővítés, rendszerezés, az egyes tanulmányterületek felé történő kitekintés, a pályaválasztásra, az önálló életvezetésre való felkészítés kerül előtérbe.

Fejlesztési célok, feladatok:

Az alsó tagozat céljai továbbra is áthatják az iskolai tevékenységet, de tartalomban és mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, fejlettségét, a terhelhetőséget, az elvárható tudást.

Kiemelt területként kezeljük:

- a szocializáltsági, a neveltségi mutatók erősítését,
- az egészségmegőrző attitűd kialakítását,
- a tanulást az egész személyiség fejlődése, fejlesztése érdekében,
- a kommunikációs nevelést,
- a természet- és környezettudatos magatartásformákat.

17.2. Iskolai képzés (Értelmileg akadályozott tanulóknak)

Alsó tagozat: (1-4. évfolyam)

- Azoknak a képességeknek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, együttműködés, időbeli, térbeli tájékozódás), szokásrendszereknek a kialakítása történik, amelyek ebben az iskolatípusban történő fejlesztéshez elengedhetetlenek.

Felső tagozat: (5-8. évfolyam)

- A valóság megismeréséhez szükséges ismeretek, technikák elsajátítása. Foglalkozási és kooperatív képességek kialakítása valósul meg.
- Ismeretek bővítése, alapvető kultúrtechnikai ismeretek elsajátítása egyszerű szociális kapcsolatokban. Elemi kultúrtechnikai ismeretek szintje szerinti differenciálás lehetősége. Életgyakorlati jellegű tevékenységek, életvezetést segítő technikák alkalmazása.

17.3. Középfokú beiskolázás- Készségfejlesztő iskola (9-12. évfolyam)

Középsúlyos értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanulók készségfejlesztő iskolai képzésbe kapcsolódhatnak be 9-12. évfolyamokon, mely az életkezdéshez, a munkába állást elősegítő egyszerű munkafolyamatok elsajátításához kapnak segítséget. Idegen nyelvet ezen a tagozaton nem tanítunk.

A képzésbe csak a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság javaslata alapján kerülhetnek a tanulók, a felvételi a tanulmányi eredmények alapján történik.

Készségfejlesztő iskola, közismereti évfolyamai:

- Kétéves időtartamú (9-10. évfolyam).

Az általános iskolai nevelés-oktatás koncepcionális folytatása. A nevelés-oktatás célja az általános iskolában elsajátított életkezdéshez, pályaválasztáshoz kapcsolódó ismeretek megerősítése, a gyengébb vagy sérült funkciók fejlesztése, kompenzálása, a felnőtt életben elérhető munkatevékenységek iránti motiváció felkeltése, a gyakorlati tevékenységek elsajátításához szükséges kompetenciák, magatartásformák kialakítása, a gyakorlati képzés sikerének megalapozása.

Készségfejlesztő iskola gyakorlati évfolyamai:

Kétéves időtartamú (11-12. évfolyam).

A gyakorlati tevékenységek elméleti ismereteit, alapjait a gyakorlatban, folyamatos bemutatás, ismétlés, gyakorlás keretében sajátítják el a tanulók. Törekszünk az egyéni különbségekből, sajátos nevelési igényből adódó tevékenységválasztásra és az egyéni életutak alakulásában szerepet játszó lehetőségek minél teljesebb körű felismertetésére és elfogadására. Kiemelt figyelmet fordítunk a munkavégzéshez szükséges szociális készségek, kommunikáció, a közösségi magatartás, a kölcsönös segítség, a csapatszellem fejlesztésére.

A készségfejlesztő iskola készségfejlesztő kerettanterve alapján oktatott moduljaink

- Agyagtárgy készítő modul heti 8 óra
- Háztartástan – életvitel modul heti 8 óra
- Kisegítő takarító modul heti 12 óra
- Papírtermék készítő modul heti 12 óra
- Szövött-tárgy készítő modul heti 8 óra
- Textil- és fonalmentő modul heti 8 óra
- Habilitációs munkavégzésre képes modul heti 4 óra
- Habilitációs munkavégzésre nem képes modul 4 óra

A készségfejlesztő kerettanterv moduljainak sikeres elvégzése rész-szakképzettséget, illetve szakképzettséget nem tanúsít.

A készségfejlesztő iskola sikeresen teljesített gyakorlati évfolyamai eltérő készségfejlesztő kerettantervek szerinti oktatással megismételhetők. Készségfejlesztő iskolai tanulóink 23 éves korukig vehetnek részt intézményünkben a nevelés, oktatásban.

17.4. Fejlesztő nevelés, oktatás (iskola) halmozott fogyatékos tanulóknak

A fejlesztő nevelés, oktatás, a tanulók sajátos fizikai és mentális állapota miatt nem hagyományos évfolyamokon valósul meg. A képzés, a tanulók állapotának figyelembe vételével a következő szakaszokban történik.

- Bevezető szakasz: 6-9 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség – és képességfejlesztésének kezdeti szakasza, a természet és társadalmi környezet megtapasztalása.
- Alapozó szakasz: 10-14 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók számára a szűkebb-tágabb környezet megismertetése során önálló cselekvésre ösztönzi a tanulókat, amely elősegíti a megismerő funkciók fejlődését.
- Fejlesztő szakasz: 15-23 éves súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók részére a megszerzett tapasztalatok, a koncentrikusan bővülő ismeretanyag beépül a tanulók mindennapjaiba, és így aktív részeseivé válnak a világnak.

Fejlesztési célok, alapelvek:

- a tanulás és tanítás kezdeti lépéseinek, a tanulók legalapvetőbb szintű megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése,
- a fejlesztő nevelés-oktatás keretében, a közösségi nevelés mellett kiemelt hangsúlyt kapjon az egyéni fejlesztés, törekedve azonban a kortárskapcsolatok kihasználására a szocializációs folyamatban
- a tanulók és a pedagógusok közötti kapcsolat fokozatos alakítása,
- a fejlesztő nevelést-oktatást áthatja a kommunikatív megközelítés, kommunikációs lehetőségek feltárása, kiaknázása,
- hétköznapi cselekvésekre alapozottság,

- a tanulás része és színtere az alapszükségletek kielégítése (önkiszolgálás, étkezés-terápia).
- képességekhez mért lehető legmagasabb szintű társadalmi beilleszkedés elősegítése
- speciális, átfogó, egymást kiegészítő fejlesztő, támogató, valamint gondozó eljárások, komplex pedagógiai szolgáltatások megvalósítása
- fogyatékos tanulókkal foglalkozó valamennyi személy (szülők, pedagógusok, segítők, egyéb csapatok stb.) folyamatos információ- és tapasztalatcseréjére, együttműködésére

17.5. Utazó gyógypedagógiai ellátás

Intézményünk a 2009/2010-es tanévtől biztosítja az utazó gyógypedagógiai szolgáltatást a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók számára, akiknek a szakértői véleménye tartalmazza a gyógypedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozást.

Ellátási területünk

- DMJV óvodái
- Debreceni Tankerületi Központ debreceni általános iskolái, szakgimnáziumai, gimnáziumai
- Debreceni Tankerületi Központ vidéki intézményei

Célunk az, hogy humánerőforrásunkat a legjobban kihasználva maradéktalanul biztosítsuk az intézmények által jelzett igényeket. A cél megvalósítása folyamatos változásokat generál a tantárgyfelosztásban és az utazói szolgáltatást ellátó gyógypedagógusok órarendjének körében, melyeket rugalmasan kezelünk a fenntartó támogatásával.

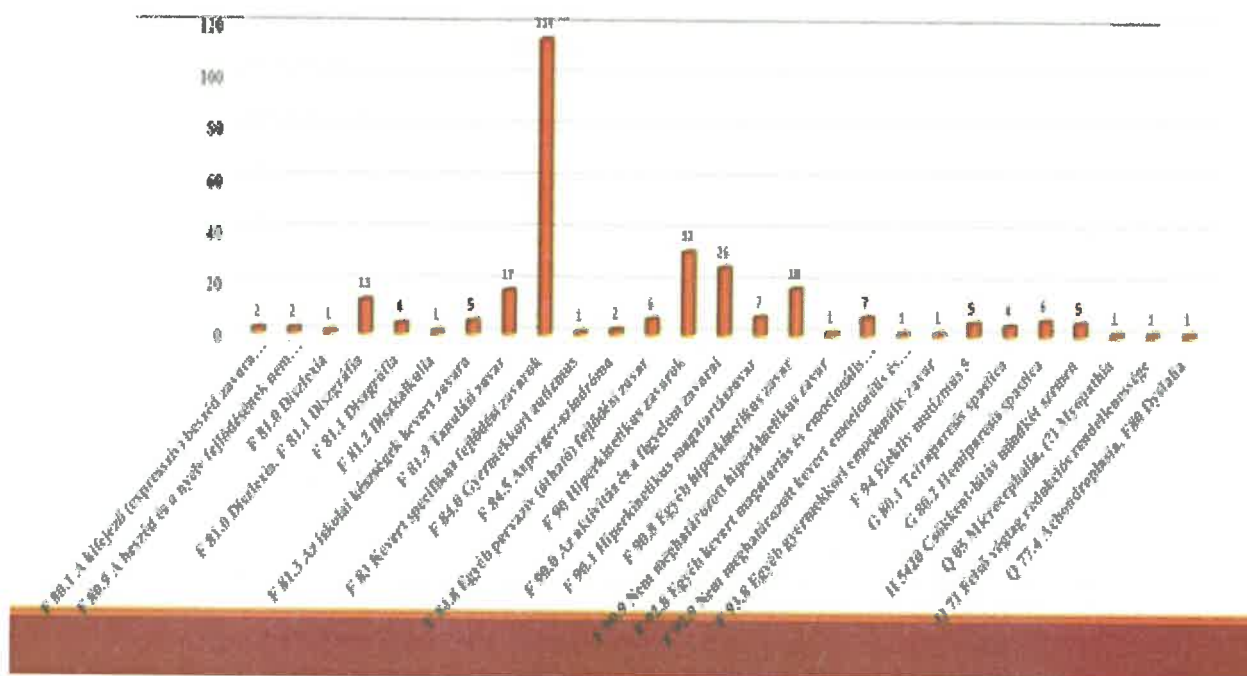
Tanévközben beérkező igényeket a fejlesztő munka folyamatának figyelembe vételével március végéig fogadjuk.

Az ellátás formája:

- egyéni foglalkozás
- mikrocsoportos foglalkozás (max. 4 fő)

Az ellátottak köre

Diagnózisok előfordulása

Az utazó gyógypedagógusi munka jellemzői

Helyszín: A szolgáltatást az azt igénylő óvodában/iskolában végezzük.

A fejlesztés megvalósításának körülményei intézményenként változóak, de elmondható, hogy sokat javultak a feltételek az elmúlt években, az integráló intézmények többsége segítséget nyújt a hatékony fejlesztés megvalósításához.

Célcsoport:

- sajátos nevelési igényű gyerekek óvodás kortól a tankötelezettség végéig, kiknek ellátási jogosultságát a szakértői és rehabilitációs bizottságok határozták meg.

A tárgyi feltételek

(biztosításában szerepet vállal mindkét intézmény)

- fejlesztőszoba, melyet a többségi intézmény biztosít
- fejlesztő eszközök (elsősorban a módszertani intézmény eszköztárából állítják össze az utazó gyógypedagógusok, és viszik magukkal az adott foglalkozásra)

A gyógypedagógus feladatai az együttnevelés során

A gyermekkel való foglalkozás

- a gyermek megfigyelése aktív hospitálás keretében,
- az egyes képességterületek aktuális állapotának vizsgálata,
- a gyermek képességstruktúrájának megfelelő módszerek, terápiák, technikák alkalmazása a foglalkozásokon (a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása az ép funkciókra támaszkodva),
- szükség szerint a speciális segédeszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása,
- az egyéni sikereket elősegítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése,
- a gyermek/tanuló haladásának figyelemmel kísérése.

A többségi intézmények pedagógusaival való kapcsolattartás

- a pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű gyerekek fogadására, befogadására (inkluzív pedagógia),
- a kapcsolattartás során arra törekszünk, hogy elősegítsük az inkluzív szemléletmód kialakulását, amely a tanulási folyamatokban minden gyerek közreműködő részvételét egyéni képességének és fejlődési ütemének megfelelően biztosítja,
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében,
- javaslattétel a gyermek/tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására,
- segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásában, tájékoztatás ezek beszerzési lehetőségeiről,
- segítségnyújtás az év eleji diagnosztikus mérések előkészítésében, a tantárgyi mérések összeállításában,
- segítségnyújtás a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteihez igazodó egyéni tanmenet készítéséhez, illetve a harmonizált tanmenetek összeállításához,
- módszertani segítségnyújtás,
- részvétel a gyermek/tanuló részeredményeinek értékelésében, szükség esetén javaslattétel további vizsgálatra,
- szakmai előadások megtartása a többségi intézmények által kiválasztott témában,
- horizontális tanulás intézmények között-ahol törekszünk az új oktatási formák befogadtatására és elterjesztésére.

A szülőkkel való kapcsolattartás

- A sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló szülei számára tanácsadás
- rendszeres konzultáció a gyermek/tanuló fejlődésével kapcsolatban
- megbeszélés az otthon végezhető/végzendő gyakorlatokkal kapcsolatban
- segítségnyújtás a speciális eszközök kiválasztásában, beszerzésében

Adminisztrációs feladatok

- egyéni fejlesztési terv készítése,
- egyéni fejlődési lapok betétívének és a munkanaplónak a vezetése,
- konzultációs űrlapok kitöltése,
- kiegészítő pedagógiai vélemény készítése a szakértői és rehabilitációs bizottság vizsgálataihoz,
- részletes tájékoztatás az ellátott gyermekek/tanulók fejlesztéséről, fejlődéséről félévkor és tanév végén, melyet az integráló intézmények vezetői is megkapnak,
- tanulói portfólió készítése, rendszerezése,
- félévi és év végi beszámoló és statisztika készítése.

A munka intézményi folyamatszabályozását az utazó gyógypedagógiai szolgáltatás protokollja tartalmazza, amely leírja az ellátási, szolgáltatási folyamattal kapcsolatos tevékenységek listáját, alapját képezi a szakmai ellenőrzésnek, továbbá célja az ellátás egyenletes színvonalának biztosítása.

18. HAGYOMÁNYOK ÉS TRADÍCIÓK

- Sportversenyek szervezése, lebonyolítása. Első helyezés esetén országos forduló. Több sportágban rendezvény a FODISZ szervezésében.
- Többségi iskolák sportrendezvényein való részvétel meghívásos alapon, esetleg versenyen kívül.
- Városi szintű tömegsport rendezvényeken való részvétel.
- Bárczi – hét
- Karácsonyi ünnepség
- Március 15-i ünnepség
- Tehetségnap
- Filharmónia előadássorozat

18.1. Családi jellegű ünnepek

- Mikulásnap az iskolában és a kollégiumban (felső tagozatosok kisebb ajándékokkal kedveskednek a kisebbeknek, a nagyok egymást ajándékozzák meg).
- Iskolai karácsonyi ünnepség a téli szünet előtti utolsó napon. Az ünnepélyt a diákönkormányzatot segítő tanár közreműködésével az iskola pedagógusai szervezik, műsorral készülnek a gyerekek. A tanulók ajándékozása a szponzorok, magánszemélyek, karitatív szervezetek (Máltai Szeretetszolgálat, Caritas, stb.) segítségével történik. Az adományozók képviselői, az egyházak hitoktatói együtt ünnepelnek a nevelőtestülettel és a tanulókkal.
- Havi rendszerességgel közös esti programok (9-10. évfolyamos fiúk-lányok) klubest, stb.
- Farsang mindkét tagozaton: a nevelőtanárok szervezésében történik. A jelmezbe öltözött gyermekeket felnőtt és gyermekekből álló zsűri értékeli, díjazza. Ezt klubdelután követi tánc, mulatsággal. A programok tagozatonként külön szerveződik. A szervezésben, levezetésben a szülők is aktívan részt vesznek.
- Anyák napja: mindkét tagozaton műsorral, apróbb ajándékokkal készülnek a gyerekek.
- A rendezvényekre, versenyekre, bemutatókra a gyerekek pedagógus irányításával készülnek fel.
- Az egyházakkal, a hitoktatókkal együttműködünk. Hagyományossá vált az ökumenikus est megrendezése, melyre felekezetre való tekintet nélkül közös foglalkozást tartanak a hitoktatók. Vasárnaponként rendszeresen templomba kísérik a diákkotthoni gyerekeket.

18.2. Szakmai rendezvények

- A MAGYE rendezvényein való részvétel a téma figyelembe vételével.
- Intézményi munkaterv alapján megszervezésre kerülő szakmai napok, programok
- Belső tudásmegosztás adott témákban
- mesterpedagógusok mesterprogramjainak megvalósítása intézményi szinten
- Bázisintézményi feladatainkból adódó bemutatóórák, foglalkozások, előadások, műhelymunkák, szakmai megbeszélések
- A Fenntartó által meghirdetett szakmai rendezvények
- Hallgatói gyakorlatok szervezéséhez, lebonyolításához szükséges tájékoztatók
- Aktuális pályázatokhoz kapcsolódó szakmai rendezvények.

18.3. Az iskolai környezet alakításának hagyományai

Az osztályterem korszerűen felszerelt, minden osztályterem rendelkezik interaktív táblával, panellel. Az osztályteremért felelő pedagógus minden tanév megkezdése előtt gondoskodik a tanterem osztályfokhoz és

az ott tanított tantárgyakhoz igazodó berendezéséről, díszítéséről a szükséges eszközök felvételéről (pld: térképek, egyéb oktatást segítő anyagok eszközök).

Az iskola adott közös helyiségek dekorációi megfelelően a gyermekek életkori sajátosságainak kerülnek kialakításra a gyermekek és a pedagógusok közös munkája nyomán igazodva az adott évszakhoz, ünnepkörhöz, témahéthez, aktuálisan meghirdetett versenyhez.

Az iskolakertet és az udvart Háztartástan modul keretei között gondozzák a tanári irányítással tanulóink gondozzák.

18.4 Az iskolai rendezvények hagyományai

18.4.1. Tanulmányi versenyek

- TAI (5-8. osztály) februári házi tanulmányi versenyek, a 6-7. osztályban komplex tanulmányi verseny iskolai csapatának válogatása. Hajdú-Bihar megyei forduló, I. helyezés esetén országos forduló.
- Vöröskeresztes házi verseny, majd városi forduló.
- ÉAI Koncz Dezső tanulmányi verseny házi fordulója, az iskolai csapat válogatása. Forgórendszerben területi forduló Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok megye azonos típusú intézményei között. Első helyezés esetén országos forduló.
- Integrált országos szépírási verseny tanulásban akadályozott tanulóknak.
- Háztartástan verseny a készségfejlesztő szakiskola végzős diákjai számára.

18.4.2. Szabadidős tevékenységek

- életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy foglalkozásain készített munkadarabok kiállítása, vására,
- rajz: országos, helyi, iskolai rajzpályázatokon való részvétel,
- ének: kulturális seregszemlén, alapítványi esteken, énekversenyeken való szereplés,
- színjátszás - báb - amatőr színjátszás: találkozók, minősítő versenyeken való részvétel,
- versmondás: házi „Ki mit tud?” házi szavaló versenyek, iskolák közötti szavalóversenyek (pl. nyírbátori Váci Mihály szavalóverseny),
- osztályok bemutató kulturális műsora,
- tematikus hetek.

18.4.3. Sport

- játékos sportvetélkedő megyei és területi szinten társintézmények között,
- Toldi kondi (játékos erőnlétmérő verseny),
- alsó tagozatosak játékos farsangi sportvetélkedője,
- városi szintű tömegsport rendezvényeken való részvétel,
- iskolai szintű Kihívás Napja rendezvények,
- megyei atlétikai és kispályás labdarúgóverseny szervezése, lebonyolítása. Első helyezés esetén országos forduló,
- többségi iskolák sportrendezvényein való részvétel meghívásos alapon, esetleg versenyen kívül,
- több sportágban rendezvény a Speciális Olimpiai Szövetség közreműködésével.
- **Mozdulj Debrecen! iskolai sportfoglalkozások heti 2 óra időtartamban**

18.5. Szervezeti hagyományok

18.5.1. Belső kapcsolatok

A nevelőtestület és tanulóközösség közötti kapcsolatot a diákönkormányzatot segítő pedagógus biztosítja, aki az iskolai hagyományok ápolásainak szervezési feladatait koordinálja a vezetés, a nevelőtestület és a tanulóközösség között.

Tanulói önkormányzat az intézmény jellege, a tanulók értelmi fogyatékosága miatt csak felnőtt irányításával működik.

Osztályközösségekben a megbízatások felelős rendszerben működnek az egész napos nevelés folyamán.

18.5.2. Külső kapcsolatok

Társintézményekkel való kapcsolatunk széles körű, melyeket jellegük szerint az alábbiak szerint csoportosíthatunk:

- szakmai (tapasztalatcsere, továbbképzés, gyógypedagógiai tanfolyam, gyermekvédelmi rehabilitáció),
- családi, társadalmi intézménykapcsolatok,
- társadalmi, civilszervezetek, érdekvédelmi szervezetek (pl.: EFOÉSZ),
- közművelődési hálózat, tömegkommunikációs eszközök,
- közösségi szolgálat biztosítása együttműködési megállapodás alapján a város középiskolás diákjainak,
- egyházi szervezetek,
- szociális szférában működő alapítványok.

19. AZ INTÉZMÉNY ALAPTEVÉKENYSÉGEINEK MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN ALKALMAZOTT KERETTANTERVEK:

- Kerettantervek az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8- évfolyam
- Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8. évfolyam
- Kerettanterv a készségfejlesztő iskolák számára
- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve
- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti kerettanterve
- 11.4.5.1. Agyagtárgy készítő készségfejlesztő kerettanterv
- 11.4.5.4. Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre képes tanulók részére készségfejlesztő kerettanterv
- 11.4.5.5. Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre nem képes tanulók részére készségfejlesztő kerettanterv
- 11.4.5.6. Háztartástan – életvitel készségfejlesztő kerettanterv
- 11.4.5.8. Kert- és parkápoló készségfejlesztő kerettanterv
- 11.4.5.10. Kisegítő takarító készségfejlesztő kerettanterv
- 11.4.5.15. Papírtermék készítő készségfejlesztő kerettanterv
- 11.4.5.16. Szövött-tárgy készítő készségfejlesztő kerettanterv
- 11.4.5.17. Textil- és fonalmentő készségfejlesztő kerettanterv
- a Kollégiumi nevelés országos alapprogramja

20. SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA TAGOZATONKÉNT

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az TAI 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1*	7+1*	6+1*	7+1*
Matematika	4	4	3+1	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1+1*
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1+1*	1+1*	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Jelmagyarázat: * a szabadon felhasználható órakeret terhére megnövelt tantárgyi óraszám

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az TAI 5–8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4+1*	4+1*	4	4
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam	
Etika	1	1	1	1	
Történelem	2	2	2	1+1*	
Hon- és népismeret	1	-	-	-	
Természettudomány	2	3	5	5	
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1	
Ének-zene	2	2	1	1	
Vizuális kultúra	2	2	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1	
Technika és tervezés	1+1*	1+1*	1+2*	1+1*	
Testnevelés	5	5	5	5	
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1	
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30	

Jelmagyarázat: * a szabadon felhasználható órakeret terhére megnövelt tantárgyi óraszám

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az ÉAI 1–8. évfolyamon

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	4+1*	4+1*	4+1*	4+1*	4+1*	4+1*	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2+1*	2+1*
Matematika	Számolás-mérés	2	2	2+1*	2+1*	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1+1*	1+1*	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Abrázolás-alkítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1+1*	1+1*
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2+1*	2+1*	-	-	-	-	-	-

	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2+1*	2+1*	2+1*	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30

Jelmagyarázat: * a szabadon felhasználható órakeret terhére megnövelt tantárgyi óraszám
A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok a Készségfejlesztő Iskola 9–12. évfolyamon

A nevelés - oktatás - fejlesztés területei	Tantárgy	9 - 10. évfolyam		
		9. évfolyam	10. évfolyam	2 tanéves óraszám
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	5	5	360
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	5	5	360
	Társadalmi ismeretek	1+1*	1+2*	72
	Etika	1	1	72
	Osztályfőnöki óra	1	1	72
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Életvitel és gyakorlat	4+2*	4+2*	288
	Gyakorlati képzés előkészítése	2	2	144
Természeti környezet	Környezet-egészségvédelem és	2	2	144
Művészetek	Ének-zene	1,5+0,5*	2	126
	Ábrázolás-alakítás	2	2	144
Informatika	Információs eszközök használata	2	2	144
Testnevelés	Testnevelés	5	5	360
Szabad időkeret				270
Összesen		35	36	2556

Jelmagyarázat: * a szabadon felhasználható órakeret terhére megnövelt tantárgyi óraszám

A nevelés - oktatás - fejlesztés területei	Tantárgy	11 – 12. évfolyam		
		11.	12.	2 éves
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	2+1	2+1	144
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	1,5+0,5*	1,5+0,5*	108
	Etika	1	1	72
	Osztályfőnöki	1	1	72

Természeti környezet	Környezet és egészségvédelem	1	1	72
Testnevelés	Testnevelés	5	5	360
Szabadon választott				108
Közismeret összesen		13	13	936
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő kerettantervek	20 óra/hét	20 óra/hét	1440
Informatika	Információs eszközök használata	2*	2*	144
Készségfejlesztő időkeret összesen		22	22	1 584
Összesen		35	35	2 520

Jelmagyarázat: * a szabadon felhasználható órakeret terhére megnövelt tantárgyi óraszám

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

21. AZ INTÉZMÉNYBEN FOLYÓ VALLÁSOKTATÁS RENDJE

A hit- és vallásoktatáson való részvétel a tanuló számára önkéntes. Az intézmény együttműködik a területileg illetékes egyházakkal. A foglalkozáshoz tantermet biztosít az intézmény tanítási rendjéhez igazodva. A fiatalok hit- és vallás-oktatását az egyházi jogi személy által kijelölt hitoktató végzi.

Intézményünkben a következő egyházak által tartott hitoktatás kerül megszervezésre:

- Református
- Római katolikus

22. A VÁLASZTOTT KERETTANTERVEK ÁLTAL MEGHATÁROZOTT ÓRASZÁM FELETTI KÖTELEZŐ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK

A 2011.évi CXCV. Köznevelési Törvény 6. melléklet alapján a tanulók finanszírozott heti foglalkozáskerete

évfolyam	1	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
óraszám	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5

Nem kötelező tanórai foglalkozások:

Intézményünk tekintetében nem releváns.

Szabadon választható tanórán kívüli foglalkozások:

A tanórán kívüli foglalkozások rendje

1. Rendszeres tanórán kívüli foglalkozások

A tanórán kívüli foglalkozások rendje:

Az iskola - a tanórai foglalkozások mellett - a tanulók érdeklődése, igényei, szükségletei szerint tanórán kívüli foglalkozásokat szervez. A tanórán kívüli foglalkozások tartását a tanulók közösség, a szülői szervezetek, továbbá a szakmai munkaközösségek kezdeményezhetik az igazgatónál.

A tanév tanórán kívüli foglalkozásait az intézmény minden év szeptember 10-ig hirdeti meg, és a tanulók érdeklődésüknek megfelelően minden év szeptember 20-ig választhatnak. A foglalkozásokra írásban kell jelentkezni a tájékoztató füzetben a szülők aláírásával.

A tanulók jelentkezése önkéntes, de felvétel esetén a foglalkozásokon való részvétel kötelező. A tanórán kívüli foglalkozások helyét és időtartamát az igazgatóhelyettesek rögzítik az iskola heti tanórán kívüli órarendjében, terembeosztással együtt (délutáni órarend)

A napközis és a tanulószobai foglalkozások

Az iskola a szülői igényeknek megfelelően biztosítja a tanulók napközisotthoni és tanulószobai ellátását. A jelentkezést írásban szülői aláírással kell jelezni az iskola által kiadott jelentkezési lapon.

A napközis és a tanulószobai foglalkozások órarendje a tanulók körtelező tanítási rendjéhez igazodik.

Szakkörök:

A különböző szakköröket az intézmény humán erőforrásának végzettségével és érdeklődésével szervezzük, igazodva az iskola szakmai programjához.

A szakkörök indítását tanévenként egyeztetjük.

Minden tanuló részt vehet valamilyen szakköri foglalkozáson érdeklődésének megfelelően. Annak érdekében, hogy ez megvalósulhasson, a szakköröket ugyanazon a napon és ugyanabban az időpontban tartjuk. A foglalkozások előre meghatározott tematika alapján történnek. Erről, valamint a látogatottságról szakköri naplót kell vezetni. A szakkör vezetője felelős a szakkör működéséért. A szakköri aktivitás tükröződhet a tanuló szorgalmának értékelésekor. A szakkör működésének feltételeit az iskola költségvetése biztosítja.

Énekkar

Az iskola énekkara sajátos önképzőkörként működik, a tantárgyfelosztásban meghatározott időkeretben. Az énekkar célja a megfelelő adottságú tanulók zenei képességeinek, személyiségének igényes fejlesztése és színpadképes közösségi produkciók létrehozása. Vezetője az igazgató által megbízott kórusvezető tanár. Az énekkar biztosítja az iskolai ünnepélyek és rendezvények zenei programját, ezért működésének minden költségét az iskola viseli.

Sportkörök

A tanulók mindennapi testedzésének, mozgásigényének kielégítésére, mozgás és a sport megszerettetésére sportköri foglalkozásokat (tömegsport) és edzéseket tartanak a testnevelő tanárok. Iskolánk lehetőséget nyújt tanulóinak a különböző sportági (atlétika, asztalitenisz, labdarúgás, zsinórlabda.) foglalkozásokon és versenyeken való részvételre.

A könyvtár

Az iskola könyvtára a könyvtári tanórákon és évente a meghatározott nyitvatartási időben áll a tanulók és a pedagógusok rendelkezésére. A könyvek és a folyóiratok, valamint az egyéb információhordozók igénybevételéről a könyvtár használati rendje intézkedik.

Robotika szakkör

A szakkörön a tanulásban akadályozott tagozat felsős tanulói vesznek részt, akik érdeklődnek az informatika és a robotika világáról és akik képesek a foglalkozáson együttműködni.

A szakkör tehetséggondozó jelleggel működik.

„Mozdulj Debrecen! program

A program heti 2 alkalommal kerül megvalósításra azon tanulók számára, akik sportteljesítménye nem kiemelkedő, a testnevelés órákon nem képesek jól teljesíteni így kellő sikerélményt sem szerezhettek. A program célja, hogy ezen gyermekek számára is biztosítva legyen a megfelelő mennyiségű és minőségű mozgás, élményszerű és játékos módon éljék meg a mozgás örömét.

2. Esetenkénti tanórán kívüli foglalkozások

Versenyek és bajnokságok

A diákok tanulmányi, szakmai, kulturális és sportversenyeken, valamint bajnokságokon való részvétellel kiemelkedő teljesítmények függvényében lehetséges. Tanulóink az intézményi, a települési és az országos meghirdetésű versenyeken vehetnek részt, szaktanári felkészítést igénybe véve a versenykiírás szerint. Az iskolai versenyek tartalmát a szakmai munkaközösségek határozzák meg, és felelősek lebonyolításukért.

Tanulmányi és közösségfejlesztő kirándulások

Az intézmény a diákok részére tanulmányi kirándulásokat szervez, melyek célja – a pedagógiai program célkitűzéseivel összhangban - hazánk tájainak és kulturális örökségének megismertetése és az osztályok közösségi életének fejlesztése. A kirándulások az iskola munkaterve alapján szervezhetők. Az osztálykirándulás tervezetét írásban kell leadni az igazgatóhelyettesnek.

A tanulmányi kirándulásokat az adott osztály osztályfőnöki tanmenetében kell tervezni. Szülői értekezleten kell az osztály szülői közösségével egyeztetni a kirándulás szervezési kérdéseit és a költségkímélő megoldásokat. A kirándulás várható költségeiről a szülőket az ellenőrző útján kell tájékoztatni, akik írásban nyilatkoznak a kirándulás költségeinek vállalásáról. A kiránduláshoz annyi kísérő nevelőt vagy szülőt kell biztosítani, amennyi a program zavartalan lebonyolításához szükséges, osztályonként legalább két főt. Gondoskodni kell az elsősegélynyújtáshoz szükséges felszerelésről is.

Kulturális intézmények látogatása

Múzeum-, színház-, mozi-, kiállítás- és tárlatlátogatások, valamint sportrendezvények a tanítási időn kívül bármikor szervezhetők az osztályközösségek, vagy kisebb tanulócsoportok számára. Tanítási időben történő látogatáshoz az igazgató engedélyre van szükség.

Egyéb rendezvények

Az iskola tanulói közösségei (osztályközösségek, diákkörök, szakkörök stb.) egyéb rendezvényeket is szervezhetnek. Az egyéb jellegű rendezvények lebonyolításához akkor kell kérvényt benyújtani az intézmény vezetőjéhez, ha a tanulók az iskola helyiségeit igénybe kívánják venni, illetve amennyiben a rendezvény időtartama érinti a tanítási időt.

évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	kollégium
Személyiségfejlesztő tréning		+	+	+									+
Tehetséggondozó művészeti kör										+	+		+
Tehetséggondozó sportkör					+	+	+	+					

tanulmányi versenyre való felkészülés						+	+	+			+		
Énekkar		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
LEGO robotika szakkör						+	+	+					
„Könyvmoly” szakkör					+	+	+	+	+	+	+	+	

23. AZ ISKOLAI TANKÖNYVELLÁTÁS RENDJE

Sajátos nevelési igényű tanulók számára a tankönyvek ingyenesek.

A 2011. évi Knt 2019.09.01-től módosult. A tankönyvellátás rendje törvényi szintre emelkedett. Ezen változások figyelembe vételével

A tankönyvek csoportosítása:

- használt tankönyv: az iskolai tankönyvellátás keretében az adott iskolával tanulói jogviszonyban álló tanuló részére az iskola által térítésmentesen vagy térítés ellenében átadott, legalább három hónapon át használt, majd a tanulótól visszavett, vagy a tanuló által az iskola részére felajánlott tankönyv,
- közismereti tankönyv: a Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat) bármely tantárgyához alkalmazható tankönyv,
- munkafüzet: az a tankönyv, amely alkalmas arra, hogy egy vagy több meghatározott tankönyv tananyagának gyakorlását, elsajátítását, alkalmazását elősegítse,
- munkatankönyv: az a tankönyv, amelynek alkalmazása során a tanulónak a tankönyvben elhelyezett feladatlapon kell az előírt feladatot megoldania,
- tankönyv: az a könyv - beleértve a szótárt, a szöveggyűjteményt, az atlaszt, a kislexikont, a munkatankönyvet, a munkafüzetet, a feladatgyűjteményt - vagy a digitális tananyag vagy a nevelési-oktatási program részét alkotó információhordozó, feladathordozó, amelyet az e törvényben és az e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott eljárásban tankönyvvé nyilvánítottak
- tartós tankönyv: az a tankönyv, könyvhöz kapcsolódó kiadvány, amely nem tartalmaz a tankönyvbe történő bejegyzést igénylő feladatokat, és alkalmas arra, hogy a tanulók legalább négy tanéven keresztül használják.
- fejlesztőeszköz: a fejlesztő iskola és a készségfejlesztő iskola tanulóinak esetében a tankönyv választása nem releváns. Helyettük fejlesztőeszközök választására van lehetősége az intézménynek, mely a KELLO felületen SNI rendelés címen található.

A tankönyvek és munkafüzetek többsége megtalálható digitalizált formában is a <https://www.tankonyvkatalogus.hu/> weboldalon.

93/E. §* (1) Az iskola az iskolai tankönyvrendelés keretében a NAT szerinti kerettantervi tantárgyhoz, a szakképzési kerettantervi tantárgyhoz, a tanított modulhoz, témakörhöz kizárólag a tankönyvjegyzéken szereplő tankönyvek közül választhat.

(2) A tankönyvek országos megrendelését, beszerzését és az iskolák számára történő eljuttatásának megszervezését, a tankönyvek vételárának beszedését az állam a könyvtárellátó (KELLO) útján látja el. A könyvtárellátó végzi el az állami tankönyvfejlesztésért és -kiadásért felelős szerv által kiadott tankönyvek engedélyezett sokszorosítását, valamint e tankönyvekkel kapcsolatos készletraktározási és kereskedelmi feladatokat. Az iskola a tankönyveket - jogszabályban meghatározottak szerint, elektronikus formában - a könyvtárellátó felületén keresztül rendeli meg.

A könyvtárellátó számára az iskola a tankönyvrendeléssel kapcsolatos, alábbi személyes adatokat adja át:

- a) a tanuló neve,
- b) a tanuló oktatási azonosító száma,
- c) a tanuló törvényes képviselőjének neve,
- d) a törvényes képviselő vagy a nagykorú tanuló lakcíme,
- e) a tanuló iskolájának neve, OM azonosítója,
- f) a tanuló évfolyamának, osztályának megjelölése,
- g) a tanuló részére az iskolai tankönyvellátás keretében megrendelt, megvásárolt tankönyvek címe,

(6) Az iskola átadja a könyvtárellátónak a tankönyvek tanulóra, évfolyamra, tantárgyra lebontott címlistáját.

(7) Az (5) és (6) bekezdés alapján átadott személyes adatokat a könyvtárellátó kizárólag a tankönyvjegyzékben meghatározott áron történő tankönyvvásárláshoz való jogosultság megállapítása céljából kezeli.

93/F. § b) ha az iskolában a nevelő és oktató munkához részben vagy egészben nem alkalmaznak tankönyvet, készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatáshoz és a fejlesztő nevelés-oktatáshoz a pedagógiai programban foglaltak megvalósítását szolgáló, a tankönyvjegyzéken nem szereplő könyvek, munkafüzetek, feladatlapok, digitális ismerethordozók beszerzésére, a szakmai munkaközösség és az iskolai szülői szervezet egyetértésével.

A tankönyveket kiváltó fejlesztő eszközöket is a KELLO felületén lehet megrendelni.

(3) A tankönyvtámogatás összegét - a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározottak szerint - az iskola fenntartója útján kell eljuttatni az iskolához.

Az iskolai tankönyvellátás rendjéről – a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével - évente a nevelőtestület dönt az alábbiak figyelembe vételével:

- Intézményünk sajátos nevelési igényű tanulói normatív kedvezményre jogosultak, mely részükre az ingyenes tankönyvellátást biztosítja.
- A törvény évfolyamokra előírja a támogatás összegét, melyet intézményi szinten kezelünk és osztunk szét a meglévő könyvtári állomány figyelembe vételével.
- A tankönyvek a tanulók egész napos foglalkoztatásának (napközi - egész napos oktatás) biztosítására az osztálytermekben kerülnek elhelyezésre.
- A tanév közben érkezett tanulók tankönyvellátását az iskola könyvtára biztosítja a fellelhető állományból.
- A tankönyvjegyzékből az iskola helyi tanterve alapján, a szakmai munkaközösségek véleményének és az adott évfolyamon tanító gyógypedagógus ajánlásának figyelembe vételével az intézmény vezetése választja ki a megrendelésre kerülő tankönyveket.

Az iskolától kölcsönzött tankönyv elvesztése, megrongálásával okozott kárt a tanulónak (szülőnek) az iskola részére meg kell téríteni. A kártérítés pontos mértékét a körülmények figyelembe vételével az iskola igazgatója határozza meg.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
OM azonosító: 038514
4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.
Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

KOLLÉGIUMI PEDAGÓGIAI PROGRAM

**DEBRECENI BÁRCZI GUSZTÁV
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÁLTALÁNOS ISKOLA, KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

Nyakóné Nagy Anikó
kollégiumi intézményegység vezető

Kovács Anikó Gyöngyi
igazgató

DEBRECEN, 2023.09.01.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	3
Hitvallásunk.....	3
A kollégium jövőképe.....	4
Küldetésnyilatkozat	5
Helyzetelemzés	5
-.... tárgyi feltételek	5
-.... személyi feltételek	5
-.... Tanulói összetétel	7
1. A kollégiumi nevelés főbb alapelvei	8
A kollégiumi nevelés feladatai	9
A kollégium értékrendje	12
A kollégiumi nevelés célkitűzései	13
2. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei.....	15
3. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	16
4. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását elősegítő tevékenység elvei	18
5. A hátrányos helyzetű tanulóknak szervezett felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozások terve.....	22
6. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elve.....	23
7. A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenység.....	26
8. A kollégium hagyományai és továbbfejlesztésének terve	26
9. Az iskolával, a szülővel való kapcsolattartás formái	27
10. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek.....	29
11. A kollégiumi nevelés eredményessége	30
12. A kollégiumi foglalkozások keret-programterve a tematikus csoportfoglalkozások szervezéséhez és tartalmának meghatározásához	31

Bevezetés

A kollégium a Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium intézményegysége. Mint egységes módszertani intézmény, szerves részét képezi az EGYMI-nek. Bár különálló intézményegység, de a pedagógiai folyamatok összefonódnak az iskola és a kollégium között.

Intézményünk kollégiuma iskolánk tanulóit fogadja, akik Hajdú-Bihar vármegye különböző településeiről érkeznek hozzánk. Gyermekjóléti intézmény kérésére fogadunk olyan debreceni gyermekeket is, akiknek aktuális szociális és családi helyzetét tekintve nagyobb biztonságban élhetik mindennapjaikat kollégistaként.

A közeli és távoli régióból érkező gyermekek számára az intézményben történő tanulmányi idejére biztosítja az elhelyezést és a tanuláshoz szükséges optimális feltételrendszert, az esélykülönbségek csökkentését. A gyermek-központúság, a hátrányos helyzetből adódó lemaradás kompenzálása, a tehetséggondozás kiemelt célunk. Ennek érdekében folyamatos a nevelés feladatainak megvalósítása, a személyiségzavarok korrekciója, az iskolai tanulmányi munka segítése, kapcsolattartás a szülőkkel. Tartalmas érték közvetítő és ismeretbővítő tevékenységet végzünk, sokszínű szabadidős tevékenységet és szórakoztatást kínálunk.

A Kollégiumi Pedagógiai Program jogszabályi környezete

- a Nemzeti köznevelésről szóló (Nkt.) 2011. évi CXCV. törvény;
- 2020 NAT a Nemzeti alaptanterv () kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló
- 59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelet a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. XXXI. törvény;
- a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet;
- a nevelési és oktatási intézmények működéséről, és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet teszi kötelezővé.

Hitvallásunk

Hisszük, hogy a gyermekek legjobb helye a családban, szerető közegben van. Éppen ezért kiemelkedő feladatunk, hogy kollégiumi körülmények között képesek legyünk pótolni a családot. Megmutatni az értékeket, amelyet képvisel, a feladatokat, melyek együttesen működtetik azt, az egymásért érzett felelősség fontosságát, az elfogadást.

Fontos számunkra, hogy gyermekeink biztonságban, nyugalomban és szerető közegben töltsék itt mindennapjaikat.

Próbálunk számukra olyan értékeket közvetíteni, mely hozzásegíti őket a sikeres szocializációhoz az önálló életvezetés elsajátításához.

Megtanítjuk őket egymás tiszteletére, elfogadására, szükség szerinti segítésére; megmutatjuk, hogy hogyan tudják sikeresen kezelni az együttélésből fakadó problémákat.

Megtanítjuk számukra az önállóságot, a munkát, mellyel segítjük őket a későbbiekben a munka világába történő sikeres bekapcsolódásba.

A kollégium jelene és jövőképe

Kollégiumunk jelene

Hazánk gondoskodásra épülő szociális törvényei, a sérült gyermeküket nevelő szülők számára adható otthonápolási díj jelentős növekedése markáns létszámcsökkenést eredményezett kollégiumunkban.

Tudjuk, hogy ez a vidéken élő tanítványaink és családjaik számára a mindennapi fáradságos utazást jelenti az iskola és a lakóhely között, de tudomásul kell vegyünk, hogy a szülők inkább vállalják ezt a megterhelő feladatot, mert kizárólag így jogosultak támogatásra. Rövid időn belül felére csökkent a kollégiumot igénylő tanítványaink száma, így kollégiumi csoportjaink száma is.

Ugyanakkor a létszám csökkenése lehetővé teszi a kisebb létszámú csoportok kialakítását, melyekben így egyre több idő és személyes figyelem, gondoskodás jut egy-egy gyermekre. Megnőtt a gyermekek személyes tere, mindenkinek van feladata, több lehetőség van egymásra odafigyelni, tanulni az együttélés szabályait.

A nagy létszámú hálótermekben így sokkal kevesebb gyermek kerül elszállásolásra, ezzel is biztosítva számukra a nyugodtabb pihenés, „énidő” lehetőségét. A nyugodtabb környezet eredményeként azok a tanítványaink, akik pszichés egészségi állapotuk okán nehezebben viselték a „nyüzsgést”, sokkal nyugodtabban élhetik mindennapjaikat.

Feladatunk az erkölcsi értékeket tisztelő és elfogadó, önmagával és másokkal szemben is igényes, önismerettel rendelkező, saját értékeit, érdekeit érvényesíteni tudó, tájékozott, másokkal szemben toleráns egyéni és közösségi sikerességre törekvő gyermekek nevelése. Alapértékeinknek tekintjük a gyermekközpontúságot, a hátrányos helyzetből adódó lemaradások kompenzálását, a tehetséggondozást, az élethosszig tartó tanulás megalapozását. Ennek érdekében folyamatos felzárkóztató és tehetséggondozó munkát, tartalmas értékközvetítő és ismeretbővítő tevékenységet végzünk, és sokszínű szabadidős szórakoztatást kínálunk.

A kollégium jövőképe

Jövőképünket meghatározza a növendékeink sajátos nevelési szükségleti, a kollégiumban lakó gyermekeink igényei, a pedagógiai alapelveink, a kollégiumi testület értékrendje, a gyógypedagógiai szemlélet és a nevelésfilozófiai beállítottság.

Jövőképünkben olyan kollégium képe szerepel, mely megőrizve és továbbfejlesztve hagyományait, a társadalmi elvárásokhoz igazodva képes legyen megfelelni partnereink igényeinek, a folyamatos fejlesztési elvárásoknak, a kiszámítható, felhasználóbarát, gazdaságos működés igényének, az elengedhetetlen, horizontális és vertikális tanulás felelősségének, amely elvezet a feladatok önálló és kreatív megoldásához. Bővíti az innovációs műhelymunkát, melynek során cél az értékorientált gyermeki személyiség formálása, a pályaorientáció, az önálló és a családi életre való felkészítés. Meghatározó szerepet tölt be az eredményes munkavállalói magatartáshoz tartozó kulcskompetenciák kialakítása.

Helyzetelemzés

Infrastruktúra

A lecsökkent létszám okán a kollégium 1 épületben működik.

A három szinten szintenként 2-2 háló és egy tágas nappali található, mely a közösségi lét a kollégiumi foglalkozások színtere. Itt található az orvosi szoba, ápolói szoba, betegszoba, az alagsorban egy tornaszoba és konditerem biztosítja a mozgás és egészséges életmód lehetőségét.

Snoezelen terápiás fejlesztőszoba segíti a megnyugvást, lazítást, pihenést.

Tanítványaink folyamatosan használhatják az iskola tornatermét is közös programokhoz, sportolásra.

A közösségi helyiségekben és hálótermekben új, jóminőségű bútorokkal, esztétikus kiegészítőkkel teremtjük meg az otthonosság hangulatát.

A kollégiumi csoportok használják az iskola könyvtárát és informatika termét.

Az iskolai ebédlőt, mely a Debreceni Intézményműködtető tulajdonát képezi, az iskola és a kollégium kizárólag a napi háromszori étkezés idejére használhatja.

Tárgyi feltételek

A kollégium az intézmény része, így minden ott található eszköz rendelkezésre áll a kollégiumi foglalkozások, szakkörök, programok megvalósításához.

Minden szintnek megvan a korosztályához, neméhez és érdeklődési köréhez igazodó eszközparkja, játéka, sportszerei, de a kollégiumi nevelők és asszisztensek igénybe veszik az iskola fejlesztő eszköz kölcsönzőjét is.

A fenntartó biztosítja az alapvető gyógyszereket és az egészségügyi ellátáshoz szükséges eszközöket.

Személyi feltételek

- kollégiumi intézményegység vezető
- csoportonként 1 fő kollégiumi nevelőtanár, 1 fő gyógypedagógiai asszisztens
- 4 fő éjszakai gyógypedagógiai asszisztens
- 2 fő ápolónő

A kollégiumban a nevelési feladatokat - az Nkt.-ben meghatározott végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező, pedagógus munkakörben foglalkoztatott - kollégiumi nevelőtanár látja el, aki

- a nevelőtestület tagjaival és vezetőivel szoros szakmai együttműködésben végzi munkáját,
- rendszeres önképzéssel, szervezett továbbképzéssel megújított, korszerű szakmai ismeretekkel rendelkezik,
- képes a nevelési folyamat megtervezésére, megszervezésére, irányítására, ellenőrzésére, értékelésére; jártas a különböző pedagógiai eljárások, módszerek alkalmazásában,
- egyéniségével, megjelenésével, felkészültségével, műveltségével, életmódjával követendő példaként szolgál a diákok számára,
- megfelelő empátiával rendelkezik, nevelői eljárásaiban, pedagógiai kommunikációjában a tanulók iránti tiszteletet, szeretetet, elkötelezettséget és bizalmat helyezi előtérbe,
- képes a diákok helyzetének, személyiségének megismerésére, megértésére,
- képes a diákokkal őszinte, bizalmon alapuló viszonyt kialakítani,
- képes a konfliktusok eredményes kezelésére,
- munkája során folyamatosan együttműködik a tanulók közösségeivel, a nevelésükben részt vevő személyekkel, szervezetekkel.

A kollégiumban dolgozó, nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak munkáját is a gyermekközpontság, a nevelés eredményességének támogatása kell, hogy jellemezze. Jelenlétük, megnyilvánulásaik, tevékenységük és annak színvonala is nevelési tényezőként hat a kollégisták mindennapjaiban.

A kollégiumban a tanulók étkeztetése más konyháról szállított étellel történik, mivel saját konyhával nem rendelkezünk.

Tanulói összetétel

A kollégiumi ellátást igénybe vevő tanulóink 6-20 éves sajátos nevelési igényű tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott gyermekek. A kollégiumba csak a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai

Szakszolgálat által kiállított szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű gyermek vehető fel, aki tanulmányi kötelezettségének intézményünk iskolai intézményegységében tesz eleget.

A gyermekek tanulásban, és értelmileg akadályozottak, ezért valamennyi pszichikus funkciójuk egyéni mértékben és minőségben érintett. Egyre több gyereknél diagnosztizálnak hiperaktivitást, autisztikus tüneteket, a magatartás zavar különböző fajtáit, pszichiátriai problémákat.

További nehézségek mutatkozhatnak:

- a figyelem terén
- feladattudat és szabálytartás terén
- a személyiség fejlődésben
- a magatartás területén
- társas kapcsolatokban
- konfliktuskezelésben
- a kortárs csoportok negatív hatásainak hárításában.

Szociális helyzet

Tanulóink nagy része hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű.

A magatartás szempontjából probléma mutatkozik

- az akarati szférában
- az érzelmi szférában
- az erkölcsi szférában
- a szocializáltság fokában

A rosszabb genetikus és szocializációs feltételek következményeként jelentkező problémák:

Személyiségfejlődési zavarok

- önismereti, önfogadási, önértékelési problémák
- hospitalizáltság, regresszió, neurózis, szorongás, agresszió
- hiperaktivitás
- magatartászavar

A szocializáció nehezítettsége

- a mintakövetés, utánzás, azonosulás akadályozottsága
- a belső kontroll kiépítésének elmaradása

A magatartásszabályozók hiánya, fejletlensége

- értékrend hiánya, habitása
- a viselkedési szabályok nehéz elsajátítása
- a lelki egészség kialakítását és fenntartását segítő erkölcsi normák ismeretlensége inaktív volta
- az értelmes életvitel tudatosításának hiánya

A kommunikációs és beilleszkedési zavarok

- a társkapcsolatok terén
- a társas érzelmek terén
- a társas viselkedésben
- a mentális egészségkárosító és veszélyeztető tényezőkkel szembeni védtelenség
- a tájékozatlanság, gyakorlatlanság az illem és etikett terén.

A gyermekek állapotának és helyzetének felsorolt alapproblémái meghatározzák különleges nevelési szükségleteiket.

1. A kollégiumi nevelés célja és alapelvei

A kollégiumi nevelés célja legfőképp a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása.

A kollégium – céljai elérése érdekében – diákközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet és tevékenységrendszer alakít ki, melynek főbb alapelvei:

- az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
- a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség;
- szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
- az alapvető erkölcsi normák érvényesítése;
- az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele;
- építkezés a tanulók aktivitására, öntevékenységre, önszerveződő képességére;
- az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a szülőkkel, a kollégiumhoz kapcsolódó iskolákkal, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
- a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;
- a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

A kollégiumi nevelő-oktató tevékenység szervezésének alapja:

tanuló – tanulóval

tanuló – felnőttel való együttműködése

Kapcsolattartás az iskola tágabb környezetével:

- szülőkkel
- társintézményekkel
- civil szervezetekkel
- közművelődési intézménnyel

A kollégiumi nevelés feladatai

A kollégium - a nevelési és oktatási feladatainak teljesítéséhez - a tanulók részére kollégiumi foglalkozásokat szervez.

A kollégiumi foglalkozás lehet

- a) felzárkóztató, tehetség-kibontakoztató, speciális ismereteket adó felkészítő, egyéni vagy csoportos foglalkozás,
- b) közösségi fejlesztést megvalósító csoportos foglalkozás,
- c) a szabadidő eltöltését szolgáló csoportos foglalkozás, ezen belül
 - ca) szakkör,
 - cb) érdeklődési kör,
 - cc) önképzőkör,
 - cd) énekkar,
 - ce) művészeti csoport,
 - cf) tanulmányi, szakmai, kulturális verseny, házi bajnokság, iskolák közötti verseny, bajnokság, diáknap,
 - d) a tanulókkal való törődést és gondoskodást biztosító egyéni foglalkozás,

e) a kollégiumi közösségek működésével összefüggő csoportos foglalkozás

A tanulói részvétel szempontjából a kollégiumi foglalkozás lehet:

- kötelező vagy
- szabadon választható.

. A kollégiumi nevelés célja és alapelvei

A kollégiumi nevelés célja legfőképp a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása.

A kollégium – céljai elérése érdekében – diákközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet és tevékenységrendszert alakít ki, melynek főbb alapelvei:

- a) az alapvető erkölcsi normák érvényesítése
- b) a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;
- c) a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség
- d) az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- e) a nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
- f) szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
- g) az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele;
- h) építkezés a tanulók aktivitására, öntevékenységére, önszerveződő képességére;
- i) az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- j) a szülőkkel, a kollégiumhoz kapcsolódó iskolákkal, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
- k) a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

2.2. A kollégiumi nevelés feladatai

A kollégium – a kollégiumi jogviszony fennállása alatt – biztosítja diákjai számára azok iskolai tanulmányai folytatásához szükséges kollégiumi feltételeket. Köznevelési feladatait kollégiumi ellátás, nemzetiségi kollégiumi ellátás, illetve sajátos nevelési igényű tanulók kollégiumi ellátásán keresztül valósítja meg.

A kollégiumi nevelés feladata különösen:

A tanulás tanítása

A kollégiumi nevelés feladata a diákok egyéni fejlődésének elősegítése, a hátránnyal küzdők felzárkóztatása, a gyermekek tehetségének kibontakoztatása. Ennek érdekében a kollégium lehetőséget biztosít az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Ezzel fejleszti a kreativitást, erősíti a tanulási motívumokat, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát. Fontos, hogy a tanulók elsajátítsák az információkeresés különböző formáit a kollégiumi könyvtárban az egyéni fejlesztés elmélyítése érdekében, az információk megtalálásának célravezető útjain keresztül. Törekszik a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges helyes énkép, a pozitív önértékelés kialakítására. Segíti a mindennapi feladatokra történő felkészülést. A kollégiumnak gondot kell fordítania arra, hogy az ismeretek elsajátítása közben a tanulásra belső igény ébredjen a tanulóknál, mindennapi életük részévé váljon a tanulás. A tanulás tanítása, az ismeretszerzést elősegítő beállítódások kialakítása hatással lesz a tanulók egész felnőtt életére, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Az erkölcsi nevelés

A kollégium feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, valamint azok kezelésére, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési kérdéseire, problémáira. A kollégiumi közösség léte, a kollégiumi nevelőtanárok példamutatása segítse elő a tanulók életében az olyan nélkülözhetetlen készségek

megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociális érzékenység.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A kollégium, az iskolai tanulmányokra alapozva, azt kiegészítve segítse elő a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományaink megismerését. A kollégiumi foglalkozások keretében a diákok tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. A nevelés révén alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. A nemzetiséghez tartozó tanulók nevelését ellátó kollégium kiemelt feladata az anyanyelvű nevelés, az adott nemzetiséghez való tartozás tudatának erősítése, nemzetiségi kultúrájának, nyelvének, szokásainak ápolása és fejlesztése.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. Ezért a kollégium kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése. Ez segítséget nyújt a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a tanulók családi életében felmerülő konfliktusok kezeléséről. A kollégiumnak foglalkoznia kell a szexuális nevelés kérdéseivel is.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumi nevelés elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését, az abban való állampolgári részvétel jelentőségét. Ezzel is erősíti a diákokban a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremtve az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket. A közügyekben való aktív részvétel megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának folyamatában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diák-önkormányzati rendszer.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. Kiemelt feladat a tanuló helyes, reális énképének, illetve önértékelésének kialakítása; elő kell segíteni a kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését; hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A kollégium ösztönözze a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. A kollégiumi pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium sportélete járuljon hozzá az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához. Fontos, hogy a

kollégium a diákok számára otthonos, egészséges, kulturált, esztétikus közeget biztosítson, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti ízlésüket, igényességüket.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulóknál úgy, hogy önálló tapasztalati úton ismerjék meg a hátránnyal élők sajátos igényeit, élethelyzetét. Ez a segítőkész magatartás fejleszti a diákokban az együttérzést, együttműködést, problémamegoldást és az önkéntes feladatvállalást, mely elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóknak meg kell tanulniuk, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják. A kollégiumi nevelés során fel kell készíteni a tanulókat a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, melyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

A kollégiumnak – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket (szakkörök, érdeklődési körök) kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséggel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését. A kollégium – a kollégium pedagógiai munkájával kapcsolatban álló iskolákkal együttműködve – valamennyi tanulója számára lehetővé teszi egyes kiválasztott szakmák, hivatások megismerését, segíti a pályaválasztást, illetve a tanuló által választott életpályára való felkészülést.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A kollégiumnak – a bentlakásos köznevelési intézmény sajátos adottságaiból adódóan – segíteni kell, hogy a tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Fontos, hogy tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaikat, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. A kollégium a diákönkormányzati tevékenység működtetésén keresztül segíti az autonóm, felelős, a közösség érdekeit is figyelembe vevő magatartás és a körültekintő döntéshozás képességének kialakulását.

Médiatudatosságra nevelés

Fontos, hogy a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés során az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakításának nagy jelentősége van. A diákokkal ismertetni kell a média működésének és hatásmechanizmusának főbb törvényszerűségeit, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokat, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módját.

A társadalmi együttélési normák kialakítása, fejlesztése

A kollégium, mint szociális közeg a nevelési folyamatban hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére. A szociális készségek (empátia, tolerancia, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervezőkészség) fejlesztésére kellő hangsúlyt fektet. Biztosítja a közösségi együttélés szabályainak elvárható elsajátítását, az egyén, csoport, társadalom kölcsönhatásainak megértését. Ön- és környezetellátó technikák alkalmazása a környezettel való harmonikus együttműködés érdekében. A nevelés feladata továbbá a családtagi szerepre, a párkapcsolat kulturált kialakítására, családi életre nevelés.

Fontos az önellátás kialakítása, a tanulók környezetének tudatos alakítására nevelés, a kommunikációs, az együttműködési és a segítőképesség fejlesztése.

Az egészséges és kulturált életmódra nevelés

A testi, az értelmi, és a lelki képességek folyamatos karbantartásához és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer kialakítása. A kollégium tanulói az egészséges és kulturált életmódra nevelés során olyan ismereteket, gyakorlati képességeket tanulnak meg, szokásokat sajátítanak el, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.

A kollégium minden részletében otthonos, kulturált, esztétikus közegként működik, ahol a tanulók jól érzik magukat, és ami egyben fejleszti ízlésüket, igényességüket, műveltségüket. Nagy hangsúlyt kap a környezetvédelem, az egészséges táplálkozás szokásrendszerré történő kialakítása.

Fontos a megfelelő idejű szabadlevegőn tartózkodás biztosítása, az udvari sportpálya kihasználása, közös játékok, sportvetélkedők szervezése, a kondi pálya igénybevétele.

A sport, testedzés napi szükségletté válása, a kollégium kulturális élete is hozzájárul, hogy a tanulók a helyes életvitelt, helyes életmódmintát válasszák önmaguknak.

Munkára nevelés

A jól működő képességek tudatos fejlesztése, a tanulók saját értékeinek, adottságainak megismerése, önbecsülésük erősítése. Az adott feladat elvárható legjobb minőségű megvalósítása, a sikerélmény, mint motiváció megélése.

A fizikai munka szükségszerűségének, értékeinek megismertetése, megszerettetése. Erőfeszítések, a kitartó munka vállalása, nehezebb helyzetekben a monotonia tűrése. Az állóképesség, az erőnlét fokozása, a kitartás, az akarat fejlesztése.

A kollégiumban már egészen kicsi kortól folyamatos az önkiszolgálásra szoktatás. A tanulókat erőnléti állapotuknak megfelelően, fokozatos terheléssel, folyamatosan kell a munkára szoktatni. Fontos a feladatvállalás erősítése, motiválása, sikerélményhez juttatás, a segítségadás elfogadása.

Feladatunk kicsi kortól az önálló öltöztetés-vetkőztetés, cipőfűzés, a tisztálkodás, a ruha gondozás megtanítása.

Kiemelkedő szerepet kap az önállóságra nevelés az étkezés területén: a tanulók megtanulják a kulturált étkezés, terítés szabályait, a kés, villa, szalvéta használatát, valamint a terítési és takarítási feladatokat.

Az önismeret fejlesztése

A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti, tapasztalati alapjai. A természeti és társadalmi ismeretek bővítésével segíti a világban való tájékozottság, a személyes és szociális azonosságtudat fejlődését. A kollégium fontos feladata, hogy az iskolában tanultakra alapozva megismertesse a tanulókkal nemzetünk kultúráját, annak értékeit, történelmét, a népi hagyományokat, a népművészetet, a népi kultúrát.

A kollégium környezettudatos magatartásra nevel azért, hogy érzékennyé váljanak a környezetük állapota iránt. A tanulók életvitelében meghatározó a környezetkímélő magatartás. A környezetvédelem beépül az erkölcsi rendszerükbe egyéni és közösségi szinten egyaránt.

Az érzelmi nevelés

Kiemelt feladat a kollégiumban az új gyerekek megismerése, közösségbe beilleszkedésük elősegítése, a szokások kialakítása, a hagyományok ápolása.

Az egyéni elbeszélgetések, a családi kapcsolatok támogatása pozitív hatással van a tanulók fejlődésére. A tanulók születésnapjának, névnapjának megünneplése, az ünnepek, apróbb ajándékok készítése nevelőknek, társaknak segíti a közösség formálását.

Eszztétikai nevelés

Feladatunk, hogy a tanulókat egyre inkább bevonjuk a környezetük díszítésébe, a hálótermek, ebédlő, udvar, stb. rendben tartásába. A gyerekek a nevelőkkel közösen részt vesznek a környezet tisztántartásában. Az épületben és az udvaron lévő virágokat gondozzák. Fokozatosan szoktatjuk a gyerekeket az állandó rend kialakítására.

Gondot fordítunk a tanulók ruhatárának ápolására, megpróbáljuk kialakítani bennük a ruházat gondozása iránti igényt.

A kollégium értékrendje

- gyermekközpontú intézmény megvalósítása
- mivel a szocializációs folyamat a gyermek mindenkori közegében állandóan hat, figyelemmel kell lenni arra a tényre, hogy a tanuló otthoni környezete is jelentősen eltérhet a normál populációnál tapasztaltaktól, ezért a célorientált feladatokat, azok megvalósíttatását, begyakoroltatását egyénre szabottan kell tervezni, megvalósítani
- a zökkenőmentes iskolai, kollégiumi beilleszkedés segítése
- a kollégiumban az élményben gazdag környezet biztosítása, melyben lehetőség adódik a napi sikerélmények megélésére, a kudarcok lehetőség szerinti elkerülésére
- óvó – védő környezet biztosítása
- a tanulásban és értelmileg akadályozott gyermek személyiségének elfogadása a közvetlen környezetében és a tágabb környezetben, az ember értékeinek megbecsülése
- a kollégiumba kerüléstől kezdődően törekvés a szociális háttérből adódó hátrányok kiegyenlítésére, az egészséges életmód kialakítására, káros szenvedélyek elutasítására
- kicsi kortól kezdve reális, folyamatos önértékelésre nevelés
- a család, a szülő bevonása a fenti célok sikeres és minél hatékonyabb megvalósításába.

A kollégiumi nevelés célkitűzései

A kollégiumi nevelés célja legfőképp a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása.

A kollégium diákközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet és tevékenységrendszer alakít ki, melynek főbb alapelvei:

- az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
- a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség;
- szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
- az alapvető erkölcsi normák érvényesítése;
- az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele;
- az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;

- a szülőkkel, az iskolával, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
- a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;
- a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

A speciális, az iskolarendszerünkhöz kapcsolódó nevelési célok azonosak az iskolai nevelési célokkal:

- családias légkör biztosítása,
- ismerje meg a kulturált szabadidő eltöltésének formáit, amelyhez a diákotthoni foglalkozásokon megfelelő mintát és gyakorlási lehetőséget kap,
- váljék igényévé a rendszeres testmozgás,
- a helyes napirend segítse az önkiszolgáláshoz, önálló életvitelhez szükséges szokások kialakítását, megerősítését,
- alakuljon ki a segítség adásának és szükség szerint a megfelelő segítség kérésének módja,
- tudja elfogadni a másságot, tudjon másokhoz alkalmazkodni,
- fejlődjön ki a tanulóknál a pontos, rendszeres munkavégzés igénye,
- képességei szerint vegyen részt a kollégium mindennapi életében,
- az együttélés, a társas kapcsolatok szabályainak megismertetése, alkalmazása segítse elő a tanulók megfelelő szocializációját, a fiúk-lányok közötti kulturált magatartásformák rögzülését,
- legyen képes szociális kapcsolatait fenntartani, közösségi normákhoz alkalmazkodni,
- előkészítő szakiskolai tanuló esetében (kimenők alkalmazása közös programokon) gyakorlási lehetőséget biztosítunk a szabadidő helyes eltöltéséhez, társadalmi szocializációhoz,
- rendszeresen felvilágosító előadások, programok szervezése, (egészséges életmódra nevelés, családi életre felkészítés, alkohol, dohányzás, drog káros hatásai, prevenció),
- ismerje meg szűkebb környezetét, tudjon abban önállóan vagy kevés segítséggel tájékozódni,
- legyen igénye saját környezetét esztétikusabbá tételére,

2. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei

A kollégiumba felvételt nyert gyermekek a megye különböző településeiről, óvodáiból és általános iskoláiból érkeznek az intézményünkbe. A családi otthon szokásai, körülményei lényeges eltérést mutatnak. A kollégiumi élet rendjét úgy alakítottuk ki, hogy a gyermeket rendszerességre nevelje.

A gyermek számára kialakított heti és napirend biztosítja a biológiai-fiziológiai és pszichés fejlődés egységét. Munkánk alapját a családi nevelés képezi, ezt alakítjuk, fejlesztjük, erősítjük tovább. Az intézmény nevelési rendszerének szerves része a kollégiumban folyó személyiségfejlesztő munka.

A kollégiumban szülői kérelemre azok a vidéki tanulók kapnak elhelyezést, akik a távolság, vagy más családi körülményeik miatt nem tudnak naponta beutazni. A debreceni gyermekek közül azok, akiknél a sérülés mértéke, a család helyzete (dolgozó szülők, szociális helyzet) vagy egyéb veszélyeztető ok (pl.: gyámügyi határozat a diákotthoni elhelyezésről) ezt indokoltá teszi. Azonos feltételek esetén a felvételnél azok a tanulók részesülnek előnyben, akiknél a veszélyeztetettség mértéke nagyobb (gyermekvédelmi prevenció).

A kollégiumban a pedagógiai tevékenységeket és a szabadidős programokat a kollégiumi nevelők szervezik. Egyéni és csoportos formában fejlesztik a tanulókat, kialakítva a tanulási szokásokat. Biztosítják a gyermekek felzárkóztatását, iskolai előmenetelét, a rendszerességet. Gondoskodnak a gyermekek érdeklődésének, fogyatékoságuk mértékének megfelelő programokról. A gondozási feladatokat a gyermekfelügyelők látják el.

A tanulók életrendjét és a szabadidő szervezésének pedagógiai elveit minden esetben az iskolai nevelő-oktató munka folyamatában elsajátított ismeretanyag megerősítéséhez, gyakorlásához kell hozzárendelni.

Mivel tanulóink a hétvégeken hazautaznak, ezért a délutáni kollégiumi foglalkozásokat hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön veszik igénybe. A kollégiumi nevelők is ugyanezek a napokon teljesítik heti 24 óras kötelező óraszámukat.

A tanulók kollégiumi életrendje:

6 ³⁰	ébredtő, reggeli tisztálkodás és szobarend kialakítása
7 ¹⁵	reggeli
7 ⁴⁰	indulás az iskolába
13 ³⁰	séta, pihenés
14 ³⁰ – 16 ⁰⁰	tanulási tevékenység
16 ⁰⁰ – 17 ⁰⁰	kulturális foglalkozás
17 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰	mindennapos testedzés
18 ⁰⁰ – 18 ³⁰	vacsora
18 ³⁰ – 19 ³⁰	manuális tevékenység
19 ³⁰ -	esti teendők

3. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az egészséges és kulturált életmódra nevelés

- belső igényszint emelése az egészséges, kulturált életmód iránt
- szabadidő tartalmas, hasznos eltöltése
- higiénés magatartásra nevelés
- egészséges táplálkozásra nevelés

- egészséges mozgásfejlődés, helyes testtartás
- betegségek elkerülése, egészség megóvása
- mentálhigiéné, krízis-prevenció
- függésekhez vezető szokások, (alkohol, nikotin, drog) megelőzése
- harmonikus kapcsolat kialakítására nevelés, konfliktuskezelés
- családi életre nevelés

A testi, az értelmi és a lelki képességek folyamatos karbantartásához és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer kialakítása. A kollégiumi tanulók az egészséges és kulturált életmódra nevelés során olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátítanak el, szokásokat tanulnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium minden részletében otthonos, kulturált, esztétikus közegként működik, ahol a tanulók jól érzik magukat, és ami egyben fejleszti ízlésüket, igényességüket, műveltségüket.

A kollégium kulturális és sportélete is hozzájárul, hogy a kollégisták egészséges életvitelt, helyes életmódmintát válasszanak önmaguknak

Az egészséges életmódra nevelés során alkalmazott pedagógiai módszerek:

- a magyarázat,
- a beszélgetés,
- a tanácsadás,
- a tudatosítás,
- a példaadás,
- a közvetett követelés,
- a gyakoroltatás,
- az öntevékenységre való készítés,
- a formáló, segítő ellenőrzés,
- a pozitív értékelés.

4. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását elősegítő tevékenység elvei

Felzárkóztatás

Célja: a lemaradó, hátrányokkal küzdő gyermekek fejlesztése, felzárkóztatása, sérült funkciók korrigálása, hiányok pótlása. A szükséges helyeken pótolja az eredendő beszéd szintbeli, kulturális és mentális hátrányokat.

Feladatai:

- hiányzó készségek és képességek fejlesztése
- pszichikus funkciók helyreállítása, fejlesztése
- kognitív funkciók fejlesztése
- motorikus funkciók fejlesztése
- szenzoros és kommunikációs funkciók fejlesztése

Alapelvei:

- az egyéni képességek figyelembe vétele
- a hiányzó készségek, képességek tudatos, tervszerű fejlesztése

Területei:

- tanulási foglalkozás: az egyéni segítségnyújtás, a felzárkóztatás differenciált feladatok adásával.
- sport és játék: a felzárkóztatást, sikerélményt nyújtó, kudarcűrő, szabályt elfogadó és követő tevékenységekkel segíti
- munkára nevelés, kézműves foglalkozás: a gyermekek fejlesztése nagy és finommozgások fejlesztésével, az egyes mozdulatok sorrendjének automatizálásával történik. A munka öröme iránti fogékonyságot, igényességet, szépérzékét alakít ki. Két részből áll a tevékenység:
 - mindennapi feladatok végzése, a környezet tisztántartása, díszítése
 - tárgyak készítése, ábrázolás változatos technikákkal, sokféle anyag felhasználásával,
- szabadidős foglalkozás: az érzelmi élet kibontakozása a pihenés, az önálló élménygyűjtés eszközeivel valósul meg,
- nevelési beszélgetések: a társadalmi normák közvetítése, az érzelmi-erkölcsi képességek, készségek hiánypótlása.

A foglalkozások tematikusan zajlanak, kapcsolódva az aktuális eseményekhez, ünnepekhez, élményekhez, nevelési nehézségekhez, tanulási, magatartási problémákhoz.

Tehetséggondozás

Fontos feladatunk a tehetségek felismerése és fejlesztése

Célja: a speciális tehetségek felkutatása, kibontakoztatása, folyamatos gondozása, a személyiség gazdagítása, a szociális kapcsolatok erősítése

Feladatai:

- személyiség fejlesztése
- kreativitás kibontakoztatása
- a meglévő képességek és ismeretek érdeklődési területeinek megfelelő fejlesztése
- a kiemelkedően fejlett képességek, adottságok fejlesztésével a hiányosságok pótlása

Alapelve:

- az egyéni képességek figyelembe vételével a speciális szükségletek által meghatározottan kell a foglalkozásokat szervezni

Területei:

- tehetséggondozó foglalkozások
- egyéb, differenciálást szolgáló szerkezeti formák (pl. klubfoglalkozások)

Klubfoglalkozások, szakkörök kollégiumunkban:

- papírmásé
- mazsorett
- modern tánc
- irodalmi, versmondó
- zene, ének
- gitár
- sport

Pályaválasztás

Célja:

- olyan ismeretek nyújtása, amelyek felkészítik a tanulót a társadalmi munkamegosztásban való részvételre
- gyakorlati, fizikai munkával való megismerkedés biztosítása
- érdeklődés felkeltése, motiváció kialakítása a különböző munkatevékenységek iránt

Feladata:

- gyakorlati munkatevékenységek végzése (ház körüli munkák, apró kézi javítások elvégzése)

Alapelvei:

- egyéni képességek, adottságok figyelembe vétele
- sikerélmény biztosítása, erre építve a pályaválasztást

5. A hátrányos helyzetű tanulóknak szervezett felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozások terve

A kollégiumban elhelyezett tanulók 80%-a szociális hátrányokkal érkezik:

- családi hátrány (csonka család, anyagi veszélyeztetettség),
- érzelmi sivárság, ingerszegény családi környezet
- a család életvitelében jelentkező problémák (káros szenvedélyek, nevelési következetlenségek)
- lakóhely távolsága, közlekedési nehézségek
- egyéb szociokulturális hátrányok

A hátrányok csökkentése, kompenzálása érdekében a kollégium felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozásokat szervez.

Ezek jellege:

- szociokulturális helyzetből eredő hátrány csökkentése érdekében színház, iskolán kívüli programokat szervezünk, könyvtári lehetőséget biztosítunk
 - a tehetséggondozás kollégiumi színtere a szakköri foglalkozás
 - gyógypedagógus iránymutatása alapján – figyelembe véve heti terv javaslatát – a tanítási időben tanult készségek gyakoroltatása és helyes szokássá alakítása, rögzítése
 - a társadalmi beilleszkedés, integráció segítését célozza, hogy a tanulók rendszeresen részt vegyenek a város rendezvényein, ünnepi eseményein. Jelenlétük (az elvárhatóság szintjén) természetessé váljon az ép emberek számára. Részt veszünk a város kulturális és sporteseményein, szakköri csoportjainkkal igyekszünk fellépni az egyes városi rendezvényeken.
 - társadalmi beilleszkedést segíti azon helyek rendszeres látogatása, amelyeken a megfelelő jártasság szükséges a napi életvitelhez (élelmiszerbolt, posta)
 - szükséges ellátogatni olyan intézményekbe is, ahol bajba kerülésük esetén megfordulhatnak, illetve segítséget kérhetnek (rendőrség, kórház)
- társadalmi integrálódáshoz nélkülözhetetlen, hogy az ép értelmű emberek megismerjék tanulóink pozitív oldalait, képet kapjanak teljesítő képességükről és eredményeikről. (Ilyen rendezvények az integrált sportnap, vendégek ünnepekre való meghívása, stb.)
- karitatív szervezettől szükséges ruhanemük beszerzése, pótlása, ruhakészlet kiegészítése

6. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elve

A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének feladatai

- kisebb közösségek szervezése életkori sajátosságok figyelembe vételével
- a kollégium belső rendjének elsajátítása, betartása
- felnőtt-gyermek viszony, egymás megbecsülése, tisztelete, segítése
- házirend betartása
- a szociális kompetenciák fejlesztése: empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség
- a kialakult közösségi normák tiszteletben tartása
- közösségi programokban való aktív részvétel
- a közösségi érzés, magatartás fejlesztése
- egészséges versenyszellem, illetve kudarctűrő képesség, kintartás kialakítása a közösségért végzett munka felelőssége, megbecsülése
- a helyes önismeret, reális önértékelés, véleménymondás készségének alakítása
- kötelességek és jogok megismerése és érvényesítése

A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei

A kollégiumba bekerült gyermekkel kapcsolatos egyik legfontosabb feladatunk, hogy sikeresen beilleszkedjen a kollégiumi közösségbe, elsajátítsa a szokásokat, megtanulja az együttélés szabályait

A kollégium a nevelési folyamatban figyelmet fordít a társadalmilag elfogadott közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését

A kollégiumi nevelés segíti a mindenkori szociális környezetbe történő sikeres beilleszkedést. Fejleszti a szociális tájékozódás képességét, alkalmat és közeget teremt a közösségi értékrend és normarendszer fejlesztéséhez, segíti az egyensúly megteremtését a közösségi és az egyéni érdekek között.

A kollégiumon belül kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai.

Csoportfoglalkozások:

- névnap, születésnap megünneplése, családi ünnepekre ajándékkészítés, szituációs játékok, manuális, kulturális foglalkozások, sport, testedzés

Egyéni foglalkozások:

- egyéni problémák, beilleszkedési nehézségek megoldása
- a tanuló és közvetlen környezetének megismerése, napi feladatok, iskolai örömök, kudarckok, családi élmények, gondok megbeszélése
- speciális nevelési problémák megbeszélése

Meggyőzés

Példamutatás

A művelődési és a sportolási tevékenység szervezésének elvei

A kollégiumi nevelés felkelti az érdeklődést a kultúra, a tudományok, a művészetek iránt. Természet- és társadalomismeret átadásával, művészeti élményekkel segíti a világban való tájékozottságot. Elősegíti az esztétikai – művészeti tudatosság megjelenését. A kollégium változatos, sokrétű kulturális tevékenységével hozzájárul a magyar és az európai kultúra értékeinek megismeréséhez, elsajátításához és értékeléséhez.

A testi és mentális képességek folyamatos megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kultúrált étkezés, öltözködés, tisztál tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer megalapozása. A tanulók olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátítanak el, szokásokat tanulnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.

A gyermek egyéni és életkori sajátosságainak figyelembe vételével szervezzük meg a művelődési és sportolási tevékenységeinket. Odafigyelünk arra, hogy a tanulók részvétele önkéntes legyen, kívánságaik, elképzeléseik érvényesülhessenek.

A tervező–szervező munkába fokozatosan vonjuk be a gyerekeket, hozzászoktatva őket ahhoz, hogy később tudatosan és átgondoltan tudják megtervezni saját művelődésükre, sportolásukra szánt szabadidejüket.

Figyelünk arra, hogy a művelődési tevékenységek igényességet tükrözzenek, és aktuálisan kapcsolódjanak az iskolai tanulmányi munkához, az ünnepekhez, és több műveltségi területet érintsenek. Lehetőséget teremtünk arra, hogy önmagukat kipróbálva a tanuló kreativitása, önbizalma fejlődjön, személyisége kiteljesedjen, meglévő ismeretei bővüljenek.

Az egészséges szervezet harmonikus fejlődését a tanuló rendszeres edzésével segítjük elő. Változatos sportolási lehetőségek szervezésével kívánjuk elérni, hogy a gyermek megtalálja az érdeklődésének, teljesítőképességének megfelelő tevékenységi formákat. Fejlesztik kitartásukat, állóképességüket, küzdeni akarásukat.

A szervező munkánkban nagy jelentőséggel bír a rendszeresség. Ennek érdekében heti egy alkalommal játékos sportfoglalkozáson vesz részt minden gyermek.

Nevelőmunkánkban nagy fontossággal bír a személyes példaadás, a hangoztatott értékvetelmények és elvek összhangja.

7. A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenység

Kollégiumi nevelőmunkánk gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységét a gyermekvédelmi törvény iskolai vonatkozásai határozzák meg.

Gyermekvédelmi tevékenységünk középpontjában a prevenció áll annak érdekében, hogy a gyermek, a család a krízishelyzetig ne jusson el és a gyermek a családjában nevelkedhessen fel.

Ennek érdekében figyelemmel kísérjük a gyermek családjában végbemenő történéseket, változásokat, szociális helyzetét, veszélyeztetettségét.

A gyermekvédelmi munka tervezése a gyermekek szociológiai, társadalmi illetve a hátrányos helyzetből adódó környezeti hatásokra épül.

Szociálpedagógusunk minden tanévben felmérést készít a szociálisan hátrányos helyzetű tanulókról, és segíti a kollégium nevelőit a gyermek-és ifjúságvédelmi munkában.

Feladatok:

- a tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása
- a tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása
- segítségnyújtás a kulturált szabadidő eltöltéséhez az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő rendezvényeken történő részvételhez
- gyors és hatékony intézkedés a gyermeket veszélyeztető helyzetben
- folyamatosan nyomon követni a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő fiatalok otthoni életformáját, ellátását
- figyelemmel kísérni, hogy milyen kortárscsoportokhoz kapcsolódik, milyen tevékenységekbe kapcsolódik be
- egészségmegőrző, felvilágosító előadások (pl. drog prevenció, káros szenvedélyek, szexuális életre való felkészítés stb.), esetmegbeszélések kezdeményezése

8. A kollégium hagyományai és továbbfejlesztésének terve

Hagyományok felsorolása:

- tanulók köszöntése névnap és születésnap alkalmából
- klubdélután szervezése
- sportdélután szervezése
- egészségnap szervezése
- havi rendszerességgel közös esti programok (9, 10. évfolyamos fiúk-lányok) klubest, stb.
- iskolai ünnepekbe bekapcsolódás
- bemutató foglalkozások tartása
- szüreti mulatság, „kolinyító” bulival összekötve
- mikulásnap
- karácsonyi ünnepvárás, közös fenyődíszítés, ünnepi műsor
- télűzés, farsang, kiszabás égetés
- nőnap köszöntés
- húsvéti ünnepkör, locsolkodási szokások
- anyák napi megemlékezés
- együttműködés az egyházakkal, hitoktatókkal. Hagyományossá vált az ökumenikus est megrendezése, melyre felekezetre való tekintet nélkül tartanak foglalkozást a hitoktatók. Heti rendszerességgel templomba kísérik a kollégiumi gyerekeket.
- kolizáló buli
-

9. Az iskolával, a szülővel való kapcsolattartás formái

Az iskolával való kapcsolattartás és együttműködés formái

A kollégium nevelési feladatainak eredményes megoldása érdekében rendszeres kapcsolatot tart a szülőkkel, illetve a tanuló törvényes képviselőjével, szülői szervezetekkel (közösségekkel), a fenntartóval, a működtetővel, a kapcsolódó iskolákkal, társintézményekkel, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, valamint veszélyeztetett gyermek esetében a gyermekjóléti szolgálattal, a település – a tanulók nevelésében érintett – intézményeivel, nevelésbe vett gyermek esetén a gyámjával, nevelőszülőjével, civil szervezeteivel, szakmai közösségeivel, érintettség esetén a helyi nemzetiségi önkormányzatokkal, továbbá minden olyan szervezettel, amely a kollégiumi nevelés céljainak

megvalósítását elősegítheti.

A pedagógusok, a diákok és a szülők között az együttműködés alkalmazkodási képességet, empátiát, bizalmat, fegyelmet és sok türelmet kíván mindhárom féltől.

Mivel egy területen van az iskola és a kollégium, kapcsolattartásunk az iskola dolgozóival napi szintű. A kollégiumban dolgozó nevelők és az iskola pedagógusai közösen beszélnek meg az aktuális teendőket, és azt, hogy melyik gyereknél mire kell nagyon odafigyelni.

- a gyógypedagógiai asszisztensek mindkét területen állandó feladatokat látnak el munkaköri leírásuk szerint
- a kollégiumi nevelők és a gyermekfelügyelők napi kapcsolata az osztályt vezető pedagógussal, napközis nevelővel
- a kollégium dolgozói rendszeresen közreműködnek az iskolai rendezvényeken, annak színvonalasabbá tétele érdekében
- az iskolai énekkarban, a felnőtt zenekarban a kollégium dolgozói is részt vesznek
- a gyermekfelügyelők segítenek az egyes iskolai rendezvényeken szereplő tanulók betanításában, a műsor gyakorlásában
- együttműködés a nevelőtestülettel, az ott végzett felelős szakmai tevékenység a kollégiumi nevelés eredményességének legfontosabb feltétele
- a speciálisan felmerülő családi, egészségügyi, magatartási problémákat megbeszéli a közvetlen vezetőjén kívül a szociálpedagógussal, tanácsot kér

A szülővel való kapcsolattartás és együttműködés formái

- a gyermekfelügyelők személyes és rendszeres kapcsolatot tartanak a szülővel a kollégiumba érkezéskor, illetve hazamenetelkor
- az ápolónő a tanuló átvételekor megvizsgálja a gyermeket, átveszi a gyógyszereit, tájékozik arról, nem történt-e otthon rendkívüli egészségügyi probléma
- a kollégiumi nevelők meghívják a szülőket jelesebb eseményekre, ünnepekre
- szükség esetén telefonon is tartjuk a kapcsolatot – van, aki rendszeresen érdeklődik hét közben is gyermeke felől

A kapcsolatok kialakításában, gazdagításában és fenntartásában a kollégium nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás helyi szabályozása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

10. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészségnevelés célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját. El kell érni, hogy alkalmazzák a tanultakat: tegyenek saját egészségük érdekében.

Az egészségnevelés célja:

- betegségek, balesetek elkerülése
- egészség megőrzése, helyes szabadidős szokások kialakítása
- az egészséges állapot megbecsülésére nevelés, a helyes egészségfelfogás kialakítása

Az egészségvédelem kiemelt témakörei:

- az életkorral járó biológiai-, életmódbeli tennivalók;
- a társkapcsolatok egészségi, etikai kérdései;
- az egészségre káros szokások (helytelen táplálkozás, inaktív életmód);

- káros szenvedélyek, drog prevenció;
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek, a személyiség fejlesztése;
- az egészségérték tudatosítása.

Egészségneveléssel kapcsolatos programok:

- versenyek, vetélkedők
- egészségdélután
- sportdélután
- felvilágosító, tájékoztató beszélgetések
- szakköri tevékenység
- ismeretterjesztő előadások

A környezeti nevelés célja a tanulók ösztönzése saját élő és élettelen környezetük megismerésére, alakítására, védelmére, a környezetet károsító jelenségek felismerésére, az azok elleni tudatos fellépésre.

- Pozitív attitűd kialakítása a mindennapi környezetvédelem iránti tágabb és szűkebb környezetükben.
- Kortárs csoportok közötti kapcsolat elősegítése.
- A kollégiumi közösség külső és belső kapcsolatrendszerének gazdagítása.
- A szabadidő hasznos eltöltésének biztosítása.

Környezeti neveléssel kapcsolatos programok:

- szelektív hulladékgyűjtés
- szakkörök
- vetélkedők, versenyek
- erdei iskola
- esztétikus kollégiumi környezet kialakítása
- kiállítások rendezése

11. A kollégiumi nevelés eredményessége

A kollégium – a szülővel és az iskolával együttműködve – hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló eredményesen fejlessze be tanulmányait választott iskolájában.

A tanuló a kollégiumi nevelési folyamat során elsajátítja a társadalomba való beilleszkedéshez és a családi életben, a hivatás gyakorlásában, az állampolgári létben az önálló életvitelhez szükséges alapvető ismereteket, képességeket, értékeket:

- elsajátítja és követi az alapvető erkölcsi normákat;
- képes az egészséges és kulturált életmód kialakítására;
- sokoldalú képzettsége, műveltsége párosul az új ismeretek befogadásának és a folyamatos megújulásnak a képességével;
- kialakul reális társadalomképe;
- rendelkezik az önszerveződéshez, a demokratikus érdekérvényesítéshez szükséges képességekkel;
- tudása versenyképes, önértékelő képességére, szakmai felkészültségére alapozva választ tud adni a szakmai kihívásokra;
- képes az együttműködésre, az emberi kapcsolatok kialakítására és továbbépítésére;
- másokhoz való viszonyában toleráns, empátiával rendelkezik, társadalmi szemléletét a szolidaritás jellemzi;
- ismeri nemzetünk, nemzetiségeink kulturális, történelmi hagyományait.

A kollégiumi nevelés eredményességének értékelésekor figyelembe veendő, hogy a nevelési folyamat milyen kiindulási állapotból, milyen feltételek mellett fejtette ki hatását.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

OM azonosító: 038514

4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.

Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

A kollégiumi foglalkozások keret-programterve a tematikus csoportfoglalkozások szervezéséhez és tartalmának meghatározásához

Bevezető

A kollégiumi nevelésben a foglalkozások célja a kollégisták személyiségének, erkölcsi és esztétikai ismereteinek, jellemének, önismertetének, önbizalmának, felelősségvállalásának, közösségi szellemiségének megalapozása, illetve fejlesztése.

A kollégiumi foglalkozások a közösségi kapcsolatok kialakítására, a szociális képességek fejlesztésére, az egyéni tanulási módszerek elsajátítására, a helyes életviteli szokások kialakítására, a tágabb természeti, társadalmi környezetért érzett felelősségre nevelnek.

A kollégiumi együttélésben, a foglalkozásokon és tevékenységeken a kollégisták megtapasztalhatják a másik ember elfogadásának, segítésének és megbecsülésének a fontosságát. Megélhetik az értékek mentén kialakult közösséghez való tartozás biztonságát, mélyíthetik a természeti, történelmi és kulturális örökségünk megbecsülését. Nyitottabbá és elfogadóbbá válnak a hazai nemzetiségek és más népek kultúrája iránt. Felkészülnek a közéleti szereplésre, egyéni és közösségi érdekeik és értékrendjük képviselésére.

A foglalkozások olyan kompetenciákat is fejlesztenek, melyek révén a tanulóknak kialakul az alkalmazkodóképesség, a tolerancia, a konfliktuskezelő képesség. A kollégiumi foglalkozások kiegészítik az iskolák nevelő-oktató munkáját. A középiskolai szakaszban a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez, a szakközépiskolában az ágazathoz tartozó szakképesítések megszerzéséhez szükséges képességek, készségek, attitűdök együttes fejlesztése a cél. A csoportfoglalkozások keretprogramterve nevelési területenként, az adott témakör legfontosabb tartalmi elemei alapján határozza meg a kollégiumi nevelés-oktatás pedagógiai tartalmát. A foglalkozások számát, éves elosztását, tartalmi felépítését úgy kell meghatározni, hogy alkalmazkodjon a tanulók életkorához, a választott iskolájuk típusához.

A kollégiumi nevelés és oktatás a Nat kiemelt fejlesztési feladatain keresztül kapcsolódik az iskolai tantervi szabályozáshoz.

1. A tanulás tanítása

A kollégium a foglalkozások és a tevékenységek során támogatást nyújt abban, hogy a tanulók eredményesen fejazzék iskolájukat.

Nagy jelentősége van az egyénre szabott tanulási módszerek elsajátításának, ezzel segítve az iskolai órákra való felkészülést, a jó eredmények elérését, a hátránnyal küzdők felzárkóztatását, a gyermekek tehetségének kibontakoztatását.

A tanulás tanítása, az ismeretszerzést és hasznosítást elősegítő beállítódások kialakítása nagymértékben hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában.

2. Az erkölcsi nevelés

A kollégiumi nevelés során fontos, hogy a diákok megismerjék az alapvető erkölcsi normákat, és ezek a normák beépüljenek személyiségükbe, mindennapi életükbe, tevékenységükbe.

Lényeges, hogy az erkölcsi nevelés a napi élet gyakorlatából, tapasztalataiból vegyen példákat, egyben készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra és azok kezelésére.

3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A kollégiumi foglalkozások lehetőséget biztosítanak arra, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Ennek révén kialakul bennük a szűkebb és tágabb közösséghez való tartozás, a hazaszeretet érzése.

4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumban folyó nevelés sajátos pedagógiai eszközei révén elősegíti, hogy a közösségi tevékenységek gyakorlásával a diákok átélhessék annak jelentőségét, hogy mit is jelent a felelős állampolgári részvétel a közösségben a közösség és az egyén számára egyaránt.

Ez tágabb értelemben sokat segít a nemzeti öntudat erősítésében, és egyben összhangot teremt az egyéni célok és a közösségi jó között.

5. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A kollégiumi nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai.

A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az egymás közötti interakciók elősegítik a reális énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlődés meghatározó elemei.

Mód van a mások helyzetébe történő beleélés képességének kialakítására, mások elfogadására.

Ezek a képességek elősegítik, hogy kulturált közösségi élet alakuljon ki a kollégiumban.

6. A családi életre nevelés

A család mint a társadalom alapvető közösségi építőköve különös jelentőséggel bír a fiatalok kiegyensúlyozott személyiségfejlődésében.

A kollégiumnak éppen ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése.

Egymás tisztelete, a másik iránt érzett felelősség, a helyes szexuális kultúra és az erkölcsi értékek kialakítása döntő jelentőségű, melyben a kollégiumi nevelésnek fontos szerepe van.

7. Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmód kialakítása, tudatosítása meghatározó jelentőségű a tanulók számára.

A kollégiumban olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátíthatnak el, olyan szokásokat tanulhatnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.

A kollégium sporttetele nagymértékben hozzájárulhat az egészséges életmód kialakításához és fejlesztéséhez.

8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A hátránnyal élők iránt érzett felelősség megfelelő módon segíti a szociális érzékenység kialakulását a tanulóknban.

A szűkebb és tágabb környezetünkben ilyen helyzetben élőkért végzett önkéntes feladtvállalás fontos személyiségfejlesztő hatással bír.

Az önkéntes feladtvállalási hajlandóság beépülése, megszilárdítása fontos nevelési feladat: a tudatos, felelősségteljes állampolgári lét alapvető velejárója.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

OM azonosító: 038514

4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.

Email: barczi@barczi-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

9. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A mai társadalmi, gazdasági helyzetben kiűntetett szerepe van a természeti környezet megóvásának.

A kollégiumi diáknak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességre tekintettel használja.

Fel kell készíteni őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására, a környezet védelmét elősegítő tevékenységekre, közös cselekvésekre.

10. Pályaorientáció

A kollégium olyan feltételekkel rendelkezik, melyek a tanulói cselekvések révén biztosítják a képességeik kibontakoztatását, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken és kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát.

A különféle szakkörökön, önképző körökön képessé válhatnak arra, hogy a számukra megfelelő pályaválasztásuk érdekében megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

11. Gazdasági és pénzügyi nevelés

A pénz világának, a helyes gazdálkodás alapvető szabályainak megismerésére a kollégium megfelelő helyet és lehetőséget biztosít a tanulók számára.

Az egyéni és közösségi érdekek jól összehangolhatók a diák-önkormányzati munka révén. Gyakorolhatók a döntés és a felelősség egymásra hatásából adódó helyzetek.

12. Médiatudatosságra nevelés

A társadalmi élet szinte minden mozzanatát áthatják a különféle médiumok.

A diákok kollégiumi nevelésének szempontjából tehát fontos, hogy értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét, a társadalom és a média kölcsönös kapcsolatát.

A médiatudatosságra nevelés során a megfelelő értelmező, kritikai beállítódás kialakításának és fejlesztésének meghatározó jelentősége van valamennyi korosztály számára.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

OM azonosító: 038514

4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.

Email: barczi@barczi-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

1 – 8 évfolyam					
	Tevékenység, tematikus foglalkozás tárgya	Éves időkeret	Célja	Tartalma	Fejlesztési nevelési feladatok
1.	<p>A tanulás tanítása</p> <p>Különböző tanulási technikák és módszerek alkalmazása</p> <p>A megszerzett és elsajátított ismeretek értelmezése, rendezése</p> <p>A könyvtárhasználat rendje és módszerei</p>	4	<p>Nagy jelentősége van az egyénre szabott tanulási módszerek elsajátításának, ezzel segítve az iskolai órákra való felkészülést, a jó eredmények elérését, a hátránnyal küzdők felzárkóztatását, a gyermekek tehetségének kibontakoztatását.</p>	<p>Ismertessük az általánosan elfogadott tanulási módszereket, különös tekintettel a közösségben történő tanulásra.</p> <p>Ismertessük az alapvető tanulási stílusokat, azok sajátosságait, az egyes stílusoknak leginkább megfelelő, hatékony tanulási módokat.</p>	<p>Ismerje meg - és előbb pedagógus segítségével, majd önállóan alkalmazza - a kollégiumi tanulási folyamatában használatos, az életkori sajátosságokhoz igazodó, egyénre, csoportra szabott, hatékony tanulási eljárásokat, módszereket.</p> <p>Tudja szervezni idejét, tevékenységeit.</p> <p>Alakuljon ki megfelelő szövegértő olvasás, sajátítsa el az iskolai követelmények teljesítésére felkészítő tanulási technikákat.</p> <p>Legyen képes a tanultakról rövid tartalmi ismertetést készíteni, és erről szóban vagy írásban beszámolni.</p>
2.	<p>Erkölcsei nevelés</p>	2	<p>A kollégiumi nevelés során fontos, hogy a diákok megismerjék az alapvető</p>	<p>Mutassuk be az embert, mint értékelő és erkölcsi lényt.</p>	<p>Ismerje az erkölcs fogalmát és szerepét az emberi együttélésben.</p>

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Győpedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

OM azonosító: 038514

4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.

Email: barczi@barczi-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

	<p>erkölcsi érzék kifejlődése és szerepe</p> <ul style="list-style-type: none"> - felelősség- és kötelességtudat - a munka megbecsülése - mértéktartás, együttérzés, segítőkészség 	<p>erkölcsi normákat, és ezek a normák beépüljenek személyiségükbe, mindennapi életükbe, tevékenységükbe.</p> <p>Lényeges, hogy az erkölcsi nevelés a napi élet gyakorlatából, tapasztalataiból vegyen példákat, egyben készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra és azok kezelésére.</p>		<p>Legyen tisztában az erkölcs felelősség fontosságával. Képes legyen az életkornak megfelelő erkölcsi választásokra.</p>
3.	<p>Nemzeti öntudat, hazafias nevelés</p> <p>közösséghez tartozás, hazaszeretet</p> <ul style="list-style-type: none"> - nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai - a hazánkban élő nemzetiségek kulturális szokásai, emlékei, jelene - nemzetünk kapcsolódása Európához 	<p>A kollégiumi foglalkozások lehetőségét biztosítanak arra, hogy a tanuló elszájtítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Ennek révén kialakul bennük a szűkebb és tágabb közösséghez való tartozás, a hazaszeretet érzése.</p>	<p>Mutassuk be nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait.</p>	<p>Ismerje nemzeti kultúránk értékeit, hagyományait. Váljon nyitottá más népek kultúrája iránt, ismerje meg, hogy Magyarországon milyen nemzetiségek élnek. Életkorának megfelelő szinten ismerje az ország és a magyarság nemzeti szimbólumait.</p> <p>Ismerje meg az adott település kultúrtörténetét, hagyományait, jellegzetességeit.</p>
4.	<p>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</p> <p>a demokratikus jogállam felépítése</p>	<p>A kollégiumban folyó nevelés sajátos pedagógiai eszközei révén elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének</p>	<p>Ismertessük a demokratikus jogállam működésének alapelveit, az állampolgárság fogalmát és az alapvető állampolgári jogokat.</p>	<p>Legyen tisztában a demokrácia fogalmával, ismerje fel jelentőségét a közösségben, az emberi társadalomban.</p>

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

OM azonosító: 038514

4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.

Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

<p>- a felelős állampolgári magatartás jelentősége</p> <p>- a demokrácia elvei és gyakorlati megvalósulása</p> <p>- cselekvő állampolgári magatartás és törvénytisztelet</p>	<p>megértését. A közösségi tevékenységek gyakorlásával a diákok átélhetik annak jelentőségét, hogy mit is jelent a felelős állampolgári részvétel a közösségekben a közösség és az egyén számára egyaránt. Ez tágabb értelemben sokat segít a nemzeti öntudat erősítésében, és egyben összhangot teremt az egyéni célok és a közösségi jó között.</p>		<p>Lássa be, hogy a jog a társadalmi nélkülözhetetlen szabályozó eszköze.</p> <p>Értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát az egyéni és társadalmi célok elérése érdekében.</p> <p>Értse a kötelezettségek és a jogok egymásra gyakorolt hatását.</p>
<p>5. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</p> <p>az önismeret és társas kapcsolati kultúra</p> <p>- az empátia és mások elfogadása</p> <p>- a tudás és tapasztalat jelentősége</p> <p>- társas kommunikáció</p>	<p>A kollégiumi nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az egymás közötti interakciók elősegítik a reális énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlesztés meghatározó elemei. Mód van a mások helyzetébe történő beleélés képességének kialakítására, mások elfogadására. Ezek a képességek elősegítik, hogy kulturált közösségi élet alakuljon ki a kollégiumban.</p>	<p>Ismertessük az önismeret és a társas kapcsolati kultúra meghatározó jellemzőit.</p>	<p>Legyen képes személyiségjegyeit, tulajdonságait, képességeit felismerni.</p> <p>Értse, hogy tevékenységével tehet közvetlen környezetéért, csoportjáért, társaiért.</p> <p>Lássa be, hogy szükség van az alapvető magatartási szabályok betartására.</p>

<p>6.</p> <p>Családi életre nevelés a család szerepe, jelentősége az egyén életében</p> <ul style="list-style-type: none"> - együttműködés és felelősségvállalás a családban - szexuális kultúra - családtervezés - konfliktusok a családban 	<p>1</p> <p>A család, mint a társadalom alapvető közösségi építőköve különös jelentőséggel bír a fiatalok kiegyensúlyozott személyiségfejlődésében.</p> <p>A kollégiumnak éppen ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése.</p> <p>A kamaszkorban kiépülő pátkapcsolatoknak is fontos szerepe van a későbbi családi közösség kialakításában.</p> <p>Egymás tisztelete, a másik iránt érzett felelősség, a helyes szexuális kultúra és az erkölcsi értékek kialakítása döntő jelentőségű, melyben a kollégiumi nevelésnek fontos szerepe van.</p>	<p>Példákon keresztül mutassuk be, hogy a családi élet színtere a családi otthon.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismertessük a család szerepét, jelentőségét az egészséges testi és lelki fejlődés kialakulásában. Hangsúlyozzuk az idős családtagokkal való kapcsolattartás, együttműködés és támogatásuk fontosságát. - Mérjük fel, hogy kinek, mit jelent a család, az otthon. 	<p>Ismerje a család szerkezetét, működését, valamint a különféle szerepeket és szabályokat a családi közösségben.</p> <p>Képes legyen felismerni és megfelelő módon kezelni, értelmezni a családban előforduló különböző konfliktusokat.</p>
<p>7.</p> <p>Testi és lelki egészségre nevelés egészséges életmód és életvitel</p> <ul style="list-style-type: none"> - a sport hatása a lelki egyensúly 	<p>2</p> <p>Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, tudatosítása meghatározó jelentőségű a fiatalok számára.</p> <p>A tanulók a kollégiumban olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátíthatnak el,</p>	<p>Ismertessük a rendszeres testmozgás és az egészségtudatosság kapcsolatát, az elhízás és a korszerű táplakozás, egészséges életmód és életvitel összefüggéseit.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismertessük a káros szenvedélyeket, szokásokat, a 	<p>Legyen tisztában az egészségtudatos életmód jelentőségével.</p> <p>Tudatosuljon és váljon napi gyakorlati az egészséges életmód és a testmozgás.</p>

<p>megteremtésben és megőrzésében</p> <ul style="list-style-type: none"> - prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés 		<p>olyan szokásokat tanulhatnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.</p> <p>A kollégium sportélete nagymértékben hozzájárulhat az egészséges életmód kialakításához és fejlesztéséhez.</p>	<p>teljesítménynövelő szerek használatának veszélyeit.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mutassuk be és a gyakorlatban alkalmazzuk a rendszeres fizikai aktivitás és sport hatását a szervezetre. - Ismertessük az érzelem-, feszültség szabályozás és agresszió megelőzését a sport, a mozgással járó tevékenységek révén. 	<p>Ismerje a különféle egészségkárosító szereket és a szenvedélybetegségeket.</p>
<p>8.</p> <p>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</p> <p>társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás</p> <ul style="list-style-type: none"> - önkéntes feladatvállalás másokért - összetartás és együttérzés 	<p>2</p>	<p>A hátránnyal élők iránt érzett felelősség, és az értük végzett önkéntes feladatvállalás megfelelő módon segíti a szociális érzékenység kialakulását a tanulóknban.</p> <p>A szűkebb és tágabb környezetünkben ilyen helyzetben élőkért végzett önkéntes feladatvállalás fontos személyiségfejlesztő hatással bír.</p> <p>Az önkéntes feladatvállalási hajlandóság beépülése, megszilárdítása fontos nevelési feladat: a tudatos, felelősségteljes állampolgári lét alapvető velejárója.</p>	<p>Ismertessük a hátrányos helyzet fogalmát.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Példákön keresztül mutassuk be a társadalmi felelősségvállalás fontosságát, a másokért érzett szolidaritás jelentőségét. - Ismertessük, hogy mit jelent fogyatékkal élni. - A segítő magatartás kifejlődése érdekében szervezzünk olyan diákkört, melyben beteg, idős emberek élethelyzetén javíthatunk. 	<p>Jeljen meg a tanuló személyiségében a szolidaritás érzése.</p> <p>Legyen érzékeny mások helyzete iránt.</p> <p>Alakuljon ki az összetartozás érzése.</p>

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

OM azonosító: 038514

4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.

Email: barczi@barczi-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

9.	<p>Fenntarthatóság, környezettudatosság a természet és az emberi környezet egymásra hatása</p> <ul style="list-style-type: none"> - természeti erőforrásaink védelme - ipari termelés és a környezet védelme - gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan? 	<p>2</p> <p>A mai társadalmi, gazdasági helyzetben kitüntetett szerepe van a természeti környezet megóvásának.</p> <p>A kollégiumi diáknak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, és takarékosan használják.</p> <p>Fel kell készíteni őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására, a környezet védelmét elősegítő tevékenységekre, közös cselekvésekre.</p>	<p>Ismertessük, és lehetőségeink szerint mutassuk be a környezetre káros anyagokat és tevékenységeket.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mutassuk be (pl. természetfilm segítségével) az ember és természet egészséges együttélését. 	<p>Vájjon érzékennyé környezetet állapota iránt és legyen képes a környezet sajátosságainak megismerésére.</p> <p>Tekintse értéknek a természeti és az ember alkotta környezet esztétikumát, fenntartható, harmonikus működését és jöjjön létre benne készíttetés környezete értékeinek megőrzésére.</p> <p>Fejlődjenek ki benne a harmonikus környezet iránti igények, környezeti-ímélő életmódhoz szükséges szokások és legyen motivált a környezet védelmét célzó közös cselekvésre.</p>
10.	<p>Pályaorientáció tevékenységek és jellemzői</p> <ul style="list-style-type: none"> - különféle életpályák bemutatása - a munka világa és jellemzői - továbbtanulási lehetőségek 	<p>2</p> <p>A kollégium olyan feltételekkel rendelkezik, melyek az öntevékeny tanulói cselekvések révén biztosítják a képességeik kibontakoztatását, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát.</p>	<p>Mutassuk be a különféle szakmákat és a betöltésükhöz szükséges képességeket, adottságokat, ergonómiai elvárásokat.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Önismereti teszt segítségével mérjük fel a tanulók személyiségjellemzőit, érdeklődési körét és ehhez kapcsolódóan a pályaválasztási lehetőségeit. - Mutassuk be, milyen pályaválasztási dokumentumok 	<p>Tudatosuljon a diákokban a pálya és a személyiség valamint a képességek és az adottságok összhangja.</p> <p>Tudja összehasonlítani az egyes pályák szakmai, ergonómiai elvárásait, jellemzőit.</p>

	<p>léteznek és azok hogyan használhatók.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismertessük és gyakoroltassuk az álláskeresés (bemutatkozás, interjú, pályázat írás stb.) különböző technikáit. - Mutassuk be, hogy a folyamatos tanulás, az újabb képzettség megszerzése mennyiben segíti a pályamódosítást, és munkanélkülivé válás esetén az újbóli elhelyezkedést. 			
<p>11.</p>	<p>Gazdasági és pénzügyi nevelés a gazdaság működésének alapjai</p> <ul style="list-style-type: none"> - a családi gazdálkodás - munka, fogyasztás és gazdálkodás - pénzkezelés technikái - vállalkozás és kockázat 	<p>A pénz világának, a helyes gazdálkodás alapvető szabályainak megismerésére a kollégium megfelelő helyet és lehetőséget biztosít a tanulóknak számára.</p> <p>Működése egyben megfelelő példát mutat arra, hogy miként kell és szabad a javakkal ésszerűen gazdálkodni, a fogyasztás szerkezetét a lehetőségekhez viszonyítva megfontolt módon kialakítani.</p> <p>Az egyéni és közösségi érdekek jól összehangolhatók a diák-önkormányzati munka révén. Gyakorolhatók a döntés</p>	<p>A helyes családi gazdálkodás bemutatása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Példákon keresztül ismertessük, milyen problémák adódhatnak a társadalomban a helytelen gazdálkodás miatt és ezek milyen következményekkel járnak. - Ismertessük és a lehetőségeknek megfelelően gyakoroltassuk a banki műveleteket (csekk kitöltése, bankkártya használata, pénztátalás stb.). 	<p>Ismerje meg az ésszerű családi gazdálkodás kialakításának módszereit.</p> <p>Legyen tisztában az otthoni pénzügyi lehetőségekkel, korlátokkal.</p> <p>Tanulja meg a különböző pénzkezelési technikákat.</p>

12.	<p>Médiatudatosságra nevelés a média társadalmi szerepe</p> <ul style="list-style-type: none"> - a reklám és a fogyasztás összefüggése - a médiatartalmak és a valóság összefüggése - az internet használatának szabályai, a helyes etikai magatartás és felelősség - a számítógép, az internetfüggőség veszélyei 	1	<p>és a felelősség egymásra hatásából adódó helyzetek.</p> <p>A társadalmi élet szinte minden mozzanatát áthatják a különböző médiumok.</p> <p>A diákok kollégiumi nevelésének szempontjából tehát fontos, hogy értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét, a társadalom és a média kölcsönös kapcsolatát.</p> <p>A médiatudatosságra nevelés során a megfelelő értelmező, kritikai beállítódás kialakításának és fejlesztésének meghatározó jelentősége van valamennyi korosztály számára.</p>	<p>Ismerkedés a hagyományos médiával a különböző folyóiratokon, kiadványokon keresztül.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az elektronikus médiák (internetes ismeretterjesztő oldalak, e-book stb.) használatának gyakorlása. - Reklámok céljainak, hatásainak bemutatása különböző (pozitív és negatív) példákon keresztül. - Jogszabályok, etikai előírások ismertetése a hagyományos média és az internet használat esetében. - Gyakoroltassuk különböző ismeretek hozzájuttatásának módjait az internetes keresők segítségével. - Az adatbiztonság szabályainak, megteremtési lehetőségeinek ismertetése. - Az internet- és játékfüggőség kóros hatásainak bemutatása. 	<p>Tudjon különbséget tenni a médiatartalmak között.</p> <p>Ismerje a reklám szerepét, jelentőségét, előnyeit és veszélyeit.</p> <p>Tanulja meg hatékony módon és megfelelő mértékben felhasználni a számítógép és egyéb online média nyújtotta lehetőségeket.</p>
-----	--	---	---	---	--

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

OM azonosító: 038514

4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.

Email: barczi@barczi-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

Kollégiumi tematikus terv- 9. évfolyam

Tevékenység, tematikus foglalkozás tárgya	Éves időkerete	Célja	Tartalma	Fejlesztési nevelési feladatok
A Tanulás tanítása	3 óra	Az egyénre szabott tanulási módszerek elsajátítása, a jó eredmények elérése, gyermekek tehetségének kibontakoztatása.	Ismertessük az általánosan elfogadott tanulási módszereket, különös tekintettel a közösségben történő tanulásra.	Sajátítsa el és legyen képes alkalmazni a hatékony tanulási technikákat.
Az erkölcsi nevelés	2 óra	A diákok megismerjék az alapvető erkölcsi normákat, és ezek a normák beépüljenek a mindennapi tevékenységükbe.	Erkölcsi érzék kifejlődése és szerepe. Mutassuk be az embert, mint értékelő és erkölcsi lényt.	Lássa be az erkölcsi felelősség fontosságát.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1 óra	A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az közötti interakciók elősegítik a reális énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlődés meghatározó elemei.	Ismertessük az önismeret és a társas kapcsolati kultúra meghatározó jellemzőit.	Ismerje meg az emberi kapcsolatok létrejöttét elősegítő, illetve gátló személyiségvonásokat.
Családi életre nevelés	1 óra	A harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése..	Ismertessük a család szerepét, jelentőségét az egészséges testi és lelki fejlődés kialakulásában.	Ismerje a különféle szerepeket és szabályokat a családban.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2 óra	A tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, amelyek az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a hazafias és nemzeti öntudat, a hazafias és nemzeti tevékenységüket, megbecsülését.	Mutassuk be nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait.	Ismerje a demokratikus állam működésének főbb elemeit (választási rendszer, helyi önkormány, törvényhozás, kormány, igazságszolgáltatás).

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

OM azonosító: 038514

4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.

Email: barczi@barczi-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

Allampolgárságra, demokrácia nevelés	2 óra	A demokratikus jogállam, a jog uralmára építő közélet működésének megértése.	Ismerjük a demokratikus jogállam működésének alapelveit.	Ismerje a demokratikus állam működésének főbb elemeit.
--------------------------------------	-------	--	--	--

Kollégiumi tematikus terv- 10. évfolyam

Tevékenység, tematikus foglalkozás tárgya	Éves időkerete	Célja	Tartalma	Fejlesztési nevelési feladatok
A Tanulás tanítása	2 óra	Az ismeretszerzést és hasznosítást elősegítő beállítódások kialakítása nagymérték hatással lesz egész felnőtt életükre.	Ismerjük az általánosan elfogadott tanulási módszereket.	A tanuló - pedagógus segítségével legyen képes a számára legalkalmasabb módszereket kiválasztani.
Az erkölcsi nevelés	2 óra	Lényeges, hogy az erkölcsi nevelés a napi élet gyakorlatából, tapasztalataiból vegyen példákat.	Példákon keresztül utalunk az erkölcsi értékekre és az erkölcsi érzék kialakításának jelentőségére az emberi kapcsolatokban.	Gyakorlati és iskolai tapasztalatait, ismereteit révén ismerje fel a morális helytállás jelentőségét.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2 óra	A tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbe	Történeti előadásokon keresztül alakítsunk ki pozitív attitűdöket a hazához, az országhoz, a nemzetéhez.	Tudatosuljon a közösséghez tartozás, a hazaszeretet fontossága.
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	2óra	Mit is jelent a felelős állampolgári részvétel a közösségekben a közügyekben a közügyek és az egyén számára egyaránt.	Szerepjátékokon keresztül értessük meg a cselekvő állampolgári magatartás és a törvényességét.	Legyen tisztában a jog szerepével a társadalmi életben.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1 óra	A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az egymás közötti interakciók elősegítik a reális énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlődés meghatározó elemei.	Mutassuk be a kulturált társas kapcsolatokat, a helyes egyéni és közösségi élet szabályait.	Legyen tudatában, hogy a gondosan kiválasztott és mély emberi kapcsolatok mennyire értékesek az emberi együttélésben.

A családi életre nevelés	2 óra	A harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése.	Mérjük fel, hogy kinek, mit jelent a család, az otthon.	Ismerje a különféle szerepeket és szabályokat a családban.
Testi és lelki egészségre nevelés	2 óra	Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, tudatosítása.	Ismertessük a káros szenvedélyszokásokat, a teljesítménynövelő szerek használatának veszélyeit	Ismerje fel az egészséget fenyegető tényezőket, a szenvedélybetegség ismerje ezek megelőzésének módjait.

Kollégiumi tematikus terv- 11. évfolyam

Tevékenység, tematikus foglalkozás tárgya	Éves időkerete	Céja	Tartalma	Fejlesztési nevelési feladatok
A Tanulás tanítása	2 óra	Az ismeretszerzést és hasznosítást elősegítő beállítódások kialakítása nagy hatással lesz egész felnőtt életükre, és helytállásukat a munka világában.	Gyakoroltassuk az iskolai követelmények teljesítésére felkészítő tanulási technikákat.	Tudjon szelektálni a megszerzett ismeretek, információk között.
Az erkölcsi nevelés	2 óra	A kamasz fiatalok esetében különösen jelentős, hogy segítsen számukra választ találni erkölcsi kérdéseikre, az esetleges problémák megoldására.	Irodalmi, történelmi személyiségek életén ismertessük a különböző erkölcsi választásokat és értékeljük	A diák képes legyen megfelelő erkölcsi választásokra.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2 óra	A tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, amelyek megismerik hazájuk történelmét, kultúráját, és tisztában legyenek a hazafias érzelmek, a nemzeti öntudat erősítése, és egyben a hazafias érzelmek, a hazafias nevelés fontosságával.	A hazánkban élő nemzetiségek kulturális szokásai, emlékei, jelene.	A tanuló ismerje fel a közösségi összetartozást megalapozó közös értékeket.
Allampolgárságra, demokrácia nevelés	2 óra	A nemzeti öntudat erősítése, és egyben a hazafias érzelmek, a hazafias nevelés fontosságával.	A demokrácia elvei és a társadalmi felelősség megvalósulása.	A diák értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát az egyéni és társadalmi célok elérése érdekében.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

OM azonosító: 038514

4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.

Email: barczi@barczi-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1 óra	A mások helyzetébe történő beleélés képességének kialakítására, mások elfogadására.	Szerepjátékok segítségével alakítsuk ki, illetve fejlesszük a mások megértéséhez és tiszteletéhez szükséges képességeket.	Életkorának megfelelő választékosan legyen képes a társas kommunikációra.
A családi életre nevelés	2 óra	A kamaszokban kiépülő párkapcsolatoknak is fontos szerepe van a későbbi családi közösség kialakításában.	Ismerjük a helyes, felelősségteljes párkapcsolat jelentőségét és kialakításának folyamatait.	Tudatosuljon a családalapítás, családtervezés, a helyes párkapcsolat és felelősségvállalás font

Kollégiumi tematikus terv- 12. évfolyam

Tevékenység, tematikus foglalkozás tárgya	Éves időkerete	Célja	Tartalma	Fejlesztési nevelési feladatok
A Tanulás tanítása	2 óra	Hasznosítást elősegítő beállítódások kialakítása elősegíti helytállásukat a munka világában.	Könyvtárlátogatással segítsük el hogy megfelelő módon használják könyvtár nyújtotta ismeretszerzési lehetőségeket.	Alkalmazza a tanulást segítő hagyományos és modern eszközöket használja a könyvtárat.
Az erkölcsi nevelés	1 óra	A kamasz fiataloknak segítsen választ találni erkölcsi kérdéseikre, az esetleges problém	Ismerjük fel a diákokkal az erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket.	Gyakorlati és iskolai tapasztalatai, ismeretei révén ismerje fel a morális helytállás jelentőségét.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	1 óra	Sajátítsák el azokat az ismereteket, megalapozzák közösséghez való tartozást, a hazaszeretet érzését.	Ismerjük általában az Európát Európai Unióhoz való tartozásunkat, történeti alapjait.	Váljon nyitottá más népek kultúrája iránt.
Allampolgárságra, demokrácia nevelés	1 óra	A nemzeti öntudat erősítése összhangot teremt az egyéni célok és a közösségi jó között.	Cselekvő állampolgári magatartás kialakítását, törvénytiszteltet jelentősége.	Képes legyen belátni a kollégiumi diák-önkormányzat jelentőségét a kötelezettségek és a jogok gyakorlása során.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1 óra	Kulturált közösségi élet alakuljon ki a kollégiumban.	Csoport előtti megmérettetés révén segítsük elő a pozitív énkép kialakítását.	Válják természetessé benne a másik ember személyiségének tisztelése és megértése.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

OM azonosító: 038514

4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.

Email: barczi@barczi-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

A családi életre nevelés	3 óra	Egymás tisztellete, a másik iránt érzett felelősség, a helyes szexuális kultúra és az erkölcsi értékek kialakítása.	Ismertessük a helyes szexuális kultúra jellemzőit és jelentőségét a férfi-nő kapcsolatban.	Ismerje meg a helyes szexuális kultúra jellemzőit és kialakításának jelentőségét a párok kapcsolatában.
--------------------------	-------	---	--	---

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

☒ 4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.

☎ 52/349-064, Tel/fax: 52/531-690

E-mail címünk: barczy@barczy-debr.edu.hu

Iktatószám: 935/2024

GYÓGYPEDAGÓGIAI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM

**Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola,
Készségfejlesztő Iskola és Kollégium**

Debrecen, 2024. augusztus 29.

Tartalom

1. Az óvodai nevelés alapelvei, értékei, célkitűzései.....	4
1.1 Nevelési alapelvek.....	4
1.2 Értékek.....	4
1.3 Célkitűzések.....	4
2. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve.....	5
2.1 Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében.....	5
2.2 Az irányelv célja:.....	5
3. Az óvodai nevelés fejlesztési céljai.....	5
4. A gyógypedagógiai óvoda működési rendje, foglalkozási formái.....	7
4.1 Az óvoda működése.....	7
4.1.1 Személyi ellátottság.....	7
4.1.2 Felvétel az óvodába.....	7
4.1.3 Az óvoda napirendje.....	7
4.2 Foglalkozási formák a gyógypedagógiai óvodában.....	8
4.2.1 Önkiszolgálásra nevelés.....	8
4.2.2 Mozgásfejlesztés:.....	9
4.2.3 Anyanyelvi nevelés.....	9
4.2.4 A vizuomotoros készség fejlesztése.....	9
4.2.5 Játékra nevelés.....	9
4.2.6 Egyéni fejlesztés:.....	9
4.2.7 A zenei nevelés.....	9
4.2.8 Kiegészítő terápiák-módszerek az óvodában.....	9
4.2.9 Speciális eljárások, módszerek, terápiák alkalmazása az óvodában.....	10
5. Szokások kialakítása.....	11
6. Az egészséges életmódra nevelés.....	12
7. A közösségi élet szokásainak megalapozása.....	13
7.1. Munka jellegű tevékenységek.....	13
7.2. Hagyományok kialakítása.....	13
8. Képességfejlesztés a célzott foglalkozásokon.....	14
9. Az autizmus spektrumzavarral élő gyermekek nevelési folyamata.....	27
10. Az óvodai nevelés eredményessége, ellenőrzés, értékelés.....	33
11. A gyermek személyiség fejlesztését, közösségi életre történő felkészítését biztosító nevelési feladatok, tevékenységek.....	34
12. Módszertani felkészültség és szakmai felelősségvállalás.....	38
13. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....	39
14. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek.....	40
15. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái és a kapcsolattartás színterei.....	41
16. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	44

A Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégiumban működő speciális óvodai csoportok helyi pedagógiai programja az alapdokumentumnak megfelelően a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - közép súlyos értelmi fogyatékos) óvodások nevelését hivatott segíteni.

A sajátos nevelési igény miatt az óvodai programunk eltér a többségi óvodák programjaitól. Munkánkat a Köznevelésről szóló törvény, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve határozza meg.

Óvodai Nevelési Programunk az Országos óvodai nevelés alapprogramja, ill. a Rosta Katalin által szerkesztett *ADD a KEZED* – A korai fejlesztés és speciális óvodai nevelés programja, valamint az Óvodai program pervazív fejlődési zavarban szenvedő gyermekeket nevelő óvodák számára-című dokumentumok adaptálásával készült.

Az óvodai nevelési program megírásának törvényi háttere

- 2011. évi CXCV. törvény a köznevelésről
- 2012. CXIV. a Nemzeti Köznevelésről szóló törvény módosításáról
- A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet a Nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról
- Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve
- 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 1997. évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló egyezmény
- 1998. évi XXVI. törvény A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 22/2013 (III.22.) EMMI rendelet egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 65/2021. (II. 15.) Korm. rendelet egyes köznevelési és szakképzési tárgyú, valamint a jelnyelvoktatói névjegyzék vezetésével összefüggő kormányrendeletek módosításáról.

1. Az óvodai nevelés alapelvei, értékei, célkitűzései

1.1 Nevelési alapelvek

Nevelő-oktató munkánk kiindulópontja a gyermek személyiségének teljes kibontakoztatása, emberi jogainak és szabadságának tiszteletben tartása. Prioritásként kezeljük, hogy a gyermekek teljes jogú tagként vesznek részt az óvodai ellátásban. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda egyrészt folytatja a család nevelő munkáját, másrészt új és speciális nevelési hatásokkal egészíti ki.

1.2 Értékek

A gyógypedagógiai nevelés és oktatás területén is érvényesülnek a társadalomban általánosan elfogadott értékek. Kiemelt értékként kezeljük intézményünkben az emberséget és a humanizmust, az empátiát és a toleranciát. Különös figyelmet szentelünk az óvodában is az erkölcsi értékeknek, hiszen az értékek elfogadása és közvetítése speciális feladataink során kiemelt felelősséget ró ránk. A közösség és a közösséghez történő alkalmazkodás képessége a fogyatékos gyermek élete során különös jelentőséggel bír, tiszteletben tartjuk az egyedi személyiség értékeit is, az egyéni bánásmód elvét fokozottan érvényesítjük. Legfontosabb érték számunkra a sajátos nevelési igényű gyermek társadalmi beilleszkedéséhez a tartósan biztosított komfort érzete, az öröm, a boldogság, a megelégedettség érzetének biztosítása, valamint a biztonságérzetének megteremtése.

1.3 Célkitűzések

Nevelő-fejlesztő munkánkat az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveire és az óvoda pedagógiai programjára alapozzuk, figyelembe véve annak elveit, célrendszerét. Szakmai munkánk elsődleges célja a sajátos nevelési igény kielégítése, a rehabilitáció, rehabilitáció megvalósítása sérülésspecifikus eszközök, tartalmak, terápiák alkalmazásával.

Nevelésfilozófiánkat áthatják a rehabilitációs célok, a nevelési rendszerünk egészének rehabilitációs feladatokkal történő összehangolása. Az óvodai nevelés célja egy olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést. A speciális nevelési szükségletekhez, életkori sajátosságokhoz igazodó segítéadás, az érzelmi biztonság nyújtásán túl törekszünk az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítására, az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására. A speciális módszerek, terápiák alkalmazásával támogatjuk az egyre pontosabb észlelést, a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, melyek összességével elősegítjük a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását.

A program a gyógypedagógiai hagyományokra, a korszerű szakirodalomra, a gazdag módszertani tárházra, a tapasztalatokra támaszkodik, a sérült gyermek egyéni szükségleteihez, és az eltérő fejlődési üteméhez igazodik. Ezzel az egyéni szükségletekhez igazodó segítségnyújtással szolgáljuk a képességfejlesztést, törekszünk a hiányosan működő képességek korrekciójára valamennyi területen. A célok tudatosításából indulunk ki, pedagógiai terveink a célok részletes és konkrét megfogalmazását tartalmazzák.

2. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

2.1 Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél

is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

2.2 Az irányelv célja:

Az irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

3. Az óvodai nevelés fejlesztési céljai

Intézményünk gyógypedagógiai óvodája az OKI által minősített „Add a kezéd!” programot vette át, melyet a középsúlyos értelmi fogyatékos óvodások számára a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Gyakorló Óvodája készített.

Program fejlesztési feladatai:

Az SNI gyermekek az óvodába lépéskor igen heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorban, fejlettségi szintben, a fogyatékoság súlyosságában, típusában, a gyermek előzetes életében, családi vagy előző intézményes nevelésében gyökereznek. Közös vonásuk azonban, hogy **fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltéréseken túl minőségi eltérés tapasztalható.**

Az alacsony pszichés aktivizációs szint miatt minden területen nehezebben induló, lassabb fejlődést mutatnak. Gyakran motiváció-szegények.

A gyermeki személyiség fejlődése szempontjából, **a legfontosabb tevékenységformára, a játékokra épülhet a pedagógiai munka**, bármilyen képességfejlesztés: legyen az mozgásnevelés, pszichomotoros- vagy nyelvi-kommunikációs fejlesztés.

A játék nincs ellentétben a tanulással, sőt, megalapozza azt.

Játék közben a gyermek tanul:

- szociális szerepet,
- érzelmeket,
- motívumokat,
- beállítódást,
- a környezet személyi és tárgyi világának elsajátítását.

Az óvodai élet tudatos szervezésével, a mindennapos szakszerű csoportos és egyéni képességfejlesztő munkával, az érzelmi biztonság megteremtésével, a gyermekek tevékenység szükségletének kielégítésével, a sokoldalú tapasztalatszerzést, a szociális tanulás feltételeit biztosítva kell elérni, hogy az óvodások:

- a szeretetteljes légkörű közösségben-biztonságban érezzék magukat
- testi, szociális, értelmi képességeik egyaránt fejlődjenek;
- tudjanak utánozni, egymással és egymás mellett tevékenykedni, a felnőtt irányítását elfogadni;
- rendeltetésszerűen használják a játékeszközöket, vigyázzanak rá ismerjék azok helyét;
- értsék az egyszerű – alkalmanként gesztussal kísért – verbális utasításokat, azokat hajtsák végre;
- fejlettségi szintjüknek megfelelően tudjanak kommunikálni;
- kívánságukat, kérésüket, szükségleteiket tudják közölni;
- szerezzenek tapasztalatokat közvetlen környezetükről,
- ismerjék meg a környezet tárgyait, azok tulajdonságait;
- tudjanak rövid ideig feladathelyzetben maradni, figyelmüket egy adott tevékenységre irányítani;
- alakuljon ki önállóságuk az elemi tisztálkodás, öltözés, vetkőzés, étkezés, WC használat terén,
- fogadjanak el és kérjenek segítséget;
- mozgásuk legyen viszonylag összerendezett, harmonikus;
- igényeljék a rendszeres mozgást, vegyenek részt mozgásos játékokban;
- tudjanak különböző anyagokkal ügyesen manipulálni, alakuljon ki az ábrázolás igénye bennük;
- szívesen hallgassanak rövid mesét, verset.
- tudjanak életkoruknak, fejlettség szintjüknek megfelelő dalokat, verseket, mondókákat;
- ismerjék az alapvető viselkedési szokásokat, tudjanak köszönni, kérni, kívánni stb
- tudjanak elemi szabályokhoz alkalmazkodni, elemi munkát végezni.

4. A gyógypedagógiai óvoda működési rendje, foglalkozási formái

4.1 Az óvoda működése

4.1.1 Személyi ellátottság

A speciális óvodai fejlesztést gyógypedagógusok látják el, fejlesztő munkájuk során szorosan együttműködnek a gyógypedagógiai munkát segítőkkal.

4.1.2 Felvétel az óvodába

Az a gyermek kerülhet a gyógypedagógiai óvodába, aki rendelkezik a vármegyei szakértői bizottság szakvéleményével, valamint szociális fejlettség terén a minimum követelménynek megfelel:

- csoportban nevelhető,
- önmagára és társaira nem jelent veszélyt.

A gyermek utoljára abban az évben kezdhet óvodai nevelési évet, amelyben a hetedik életévét

betölti. A hetedik életévét betöltött gyermek akkor kezdhet újabb nevelési évet az óvodában, ha augusztus 31. után született, és a szakértői és rehabilitációs bizottság javasolja és az Oktatási Hivatal engedélyezi azt.

Az óvodai beiratkozásra a tárgyév április 20-a és május 20-a között kerül sor.

4.1.3 Az óvoda napirendje

Az óvoda napirendjének szabályozása keretet ad a mindennapi tevékenységek megtervezéséhez, azonban a megvalósítása rugalmasan igazodik a gyermekek állapotához.

07.00 – 08.00	gyülekező, önkiszolgálás (tisztálkodás, reggeli)
08.00 – 11.40	kötelező foglalkozások (anyanyelvi nevelés, mozgásfejlesztés, vizuomotoros készség fejlesztés, zenei nevelés alapjai, játékra nevelés), egyéni fejlesztés – séta, játék a szabadban
10.00 - 10.30	önkiszolgálás (tisztálkodás, tizórai)
11.40 – 12.30	önkiszolgálás (ágyazás, terítés, ebéd, tisztálkodás)
12.30 – 15.00	csendes pihenés, egyéni szükségletekhez igazodó ébredés
15.0 – 15.30	önkiszolgálás (ágyazás, tisztálkodás, uzsonna)
15.30 – 17.00	szabad játék

Ez a napirend egy keret, rugalmasan változik az adott igényeknek megfelelően.

Óvodai csoportok száma, létszám adatok

Óvodánkban két csoport működik. A gyermekek a területileg illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján vehetők fel. A maximális létszám csoportonként 9 fő.

Dolgozói létszám adatok:

Gyógypedagógus 3 fő

Gyógypedagógiai asszisztens 2 fő

Dajka 2 fő

4.1 Foglalkozási formák a gyógypedagógiai óvodában

A foglalkozások elnevezése a kiemelt fejlesztési területekhez igazodik. A tervezés havonta történik, melyeket heti időkeretre tagolunk. Egy adott ismeretanyagot egy hét alatt dolgozunk fel, különböző módon, több szemszögből, más-más tevékenységgel.

Foglalkozások heti rendje

foglalkozás neve	heti előfordulás	a foglalkozás formája
Anyanyelv- és kommunikációfejlesztés	5	csoportos, egyéni
Mozgásfejlesztés	5	csoportos
Önkiszolgálás	2	mikrocsoportos
Vizuomotoros készség fejlesztés	3	mikrocsoportos
Játékra nevelés	3	csoportos, mikrocsoportos, egyéni
Zenei nevelés alapjai	2	csoportos
Egyéni fejlesztés	11	egyéni vagy mikrocsoportos

A foglalkozások időtartalma 15-30 perc - a gyermekek egyéni adottságaitól függően.
A fejlesztés egyéni, kiscsoportos és csoportos formában történik, a gyermekek fejlődési ritmusához alkalmazkodó, játékos formában.

4.2.1 Önkiszolgálásra nevelés:

Feladatai, a tisztálkodás, öltözés, vetkőzés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaságra nevelés terén minél nagyobb önállóságra nevelni az óvodás gyermeket.

Az önkiszolgálás nem önálló foglalkozásként, hanem valamennyi foglalkozásba és óvodai tevékenységbe ágyazott alapvető kompetenciaként valósul meg.

4.2.2 Mozgásfejlesztés:

Az alapmozgások kialakítása, korrigálása, a koordinációs zavarok a mozgásos ügyetlenség csökkentése, a testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros állapot elősegítése. A mozgásirányítás, mozgásutánzás szerialitás által közvetetten a gondolkodási funkciók erősítése.

4.2.3 Anyanyelvi nevelés és kommunikáció

Kettős feladata: a beszédmegértés fejlesztése, az aktív beszéd indítása, fejlesztése, illetve speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb környezet megismertetése. Egyszerű mesék, versek, mondókák megtanítása. A beszéd és a gondolkodás összekapcsolása, fogalmak kialakítása, bővítése.

4.2.4 A vizuomotoros készség fejlesztése:

A vizuális és taktilis észlelés, a testséma fejlesztése a szem- kéz koordináció, alakállandóság, alak háttér felismerő képesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése, laterális dominancia kialakulásának segítése, a helyes ceruzafogás megtanítása, az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése.

4.2.5 Játékra nevelés:

Az adekvát játékhasználat elsajátíttatása, a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok ismertetése. Az egymás melletti és együttes játék megvalósítása énekes-verses népi játékok játsszása.

4.2.6 A zenei nevelés:

Anyaga részben az egyéni korrekció keretén belül, valamint az anyanyelvi nevelés és a mozgásfejlesztés foglalkozások anyagában valósul meg. Feladata: Ritmusérzék, auditív figyelem,- differenciálás és emlékezet fejlesztése. Egyszerűbb hangszerek megismerése, és használata.

4.2.7 Egyéni fejlesztés:

Az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés. A lassabban haladó és a csoport átlagánál jobb képességű gyermek egyénre szabott terápiáját is jelenti, a szakértői véleményben leírtak szerint

4.2.8 Kiegészítő terápiák-módszerek az óvodában

- nyelvi készségek fejlesztése
- konduktív pedagógiai fejlesztés
- Verbalio-beszédprogram
- AAK- Kommunikációs módszer
- Állatasszisztált terápia
- Snoezeelen terápia

Ezek a terápiák speciális képzettséget igényelnek alkalmazásuk az adott gyermek közösség sérülésspecifikus igényéhez igazodik.

4.3 Speciális eljárások, módszerek, terápiák alkalmazása az óvodában

-augmentatív és alternatív kommunikációs segédeszközök használata

A logopédiai terápia során a beszéd fogyatékos, a kifejező beszédzavarral diagnosztizált, valamint súlyos beszédhibával küzdő gyermekek beszédindítása, beszédkorrekciója történik. Ezeknek a gyermekeknek nem csak a beszédartikulációja fejletlenebb, hanem zavarokat mutatnak a beszédészlelés, beszédmegértés, szókinccs, vizuális és auditív észlelés, verbális emlékezet, fogalmi gondolkodás, síkbeli, térbeli, időbeli és saját testen való tájékozódás terén is. Így a fejlesztés komplex jellegű, de a verbális terület élvez elsőbbséget. A fejlesztések célja a beszédindítás, a szókinccs bővítése, a beszédhibák korrigálása, a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése, valamint az iskolai készségek megalapozása. Minden foglalkozás artikulációs

gyakorlatokkal kezdődik. Ezt követik egy adott hang gyakorlásától függően motoros differenciálások vagy hangrögzítések. Végül az automatizálás történik.

Konduktív pedagógiai fejlesztés

A mozgásproblémával küzdő óvodás gyermekek terápiás mozgásfejlesztésen vesznek részt. A mozgásbiztonság fejlődésén túl a feladathelyzet folyamatos sikerélményhez juttatja őket, aminek hatására képességeik, általános kedélyállapotuk javul, valamint segíti a közösségé válás folyamatát is.

Általános célok:

- a gyermekek zárkózottságának csökkentése;
- szociális képességek fejlesztése: beilleszkedés, kooperáció, alkalmazkodás, kapcsolatteremtés képességének fejlesztése, társakra való odafigyelés;
- egyes gyermekek állattal kapcsolatos félelmeik csökkentése;
- érzelmi, beleérző képesség fejlesztése, empátia, mások érzelmeinek változására való figyelés fejlesztése;
- kommunikációs képesség fejlesztése;
- figyelemfejlesztés, pontosság fejlesztése;
- téri tájékozódás fejlesztése: iránygyakorlatok, viszonyfogalmak, agyfélteke dominancia kialakulásának támogatása;
- emlékezet fejlesztése: rövid- és hosszútávú memória fejlesztése.

Állatasszisztált terápia:

A terápia egy meghatározott szakmai protokoll alapján a gyermek, a terápiás csapat (gyógypedagógus, kutyavezető) segítségével alakít ki kapcsolatot az állattal. A terápiás állat segítségével a gyermekek könnyen bevonhatóak a feladathelyzetbe. A foglalkozások hatására önbizalmuk jelentősen megnő, a magatartási problémák csökkennek. A terápia célja nagyon sokféle: lehet mozgásjavítás (több mozgás előidézése, koordináció fejlesztése), kognitív-, érzelmi-, szociális fejlődés, kommunikáció elősegítése, életminőség javítása.

SNOEZELEN terápia

A Snoezelen terápia, egy szabályozott multiérezkelhető környezet egy komplex módszer, terápia autizmusban vagy fejlődési rendellenességben szenvedőknek. A módszer lényege az, hogy lágy, de stimuláló környezetbe, a Snoezelen szobába helyezik a gyermeket, amely úgy van kialakítva, hogy a különböző érzékszerveket stimulálja, fények, színek, zenék, mozgóképek, illatok, textúrák által. A Snoezelen terápia nagy előnye, hogy tanulási helyzet nélkül, pozitív, kellemes élmények átélésével fejleszt, nyugalmat ad.

Terápiánk célja

- felfedező tanulás: az öntevékenyen a környezet felfedezése új ingerek nyújtásával, s így a különböző ingerek által a mindennapok behozása a nyugi szobába
- a nem mindennapi tanulási környezetben is mindennapi dolgok elsajátítása
- biztonságérzet kialakítása
- relaxáció

- intenzív érzékelés fejlesztése új, pozitív tapasztalatok gyűjtésével
- élményújtás, élmények átélése
- saját test megéltése s ezáltal a testkép, testséma fejlesztése
- feszültség levezetés, stresszoldás
- önálló tevékenységre serkentés és nyitás a világ felé (akarjon megismerni, akarjon felfedezni, váljon nyitottá és befogadóvá)

5. Szokások kialakítása

A szokás valamilyen művelet többszöri ismétlésének eredménye egy adott helyzetben. Ennek kialakulásához meghatározott számú gyakorlásra, ismétlésre van szükség, hogy a cselekvés vagy viselkedésforma szokássá váljon. A gyermek sérülésének, életkorának megfelelően olyan élethelyzetek teremtünk, ahol a kialakult feltételes reflexeket megerősítjük. Szükséges, hogy a már kialakult szokásokat mindig, minden körülmények között azonos módon várjuk el a gyermektől. A szokások keletkezésekor a tudatosságnak, a szükségesség belátásának, a cselekvés akarásának is lényeges szerepe van, ez megkönnyíti, meggyorsítja a szokásfejlődés folyamatát.

Nevelőmunkánk alapját a személyes kötődésen nyugvó gyermek-nevelő kapcsolat adja, kiegészítve a gyermekek egymás közötti kapcsolatainak erősítésével. A nevelésben különösen érvényesül a csoportban dolgozó felnőttek modellszerepe, ezek közvetítésében a **„Mindent megteszek érted, de semmit sem helyetted!”** elvet követjük. Nagy hangsúlyt fektetünk a közösségi nevelésre, eleinte csak a saját csoporthoz való kötődés kialakításával, később a közös óvodai programokon keresztül a nagyobb közösséghez való tartozás érzésének erősítésével.

A verbális és nonverbális kommunikációval az érzelmeken alapuló, bensőséges, személyes kapcsolat kialakulását támogatjuk. A szokások kialakításának alapja a pozitív példa, mely a preferált személy viselkedése utánzásra készíti a gyermeket.

Csak olyan szabályokat állítunk fel a gyermekek számára, melyek betartása nem jelent túl nagy feladatot. A meggyőzés a gyermekek szenzoros problémái, értelmi állapota miatt csak behatároltan alkalmazható. A jól megválasztott napirend, a határozott, de szeretetteljes követelés, az értelmes szabályok segítik a szokások kialakítását.

A nevelés-oktatás folyamatában egyre nagyobb szerepet kap az önállóságra nevelés, amely azonban soha nem nélkülözi az ellenőrzést, az ehhez kapcsolódó jutalmazást, adott esetben a jutalmazás elmaradását.

A szoktatási idő arra szolgál, hogy fokozatos legyen az átmenet, de feltétlenül örömszerző a gyermek számára. Törekszünk a szülőről történő fokozatos leválasztásra, az új környezetbe való fokozatos szoktatásra. Türelmes, de határozott követeléssel, speciális tréningekkel igyekszünk elérni, hogy a gyermekek szívesen alkalmazkodjanak az elvárásokhoz.

6. Az egészséges életmódra nevelés

Az óvodai nevelés során törekedünk arra, hogy a gyermekek egészsége, későbbi igényei megalapozása érdekében kapják meg a szükségleteinek megfelelő gondozást, így az egészséges életmód egyre inkább természetes igény legyen számukra

Célok és feladatok:

- az egészséges élet és környezet iránti cselekvő magatartás kialakítása;
- a gyermekek testi fejlődésének erősítése;
- az egészséges életmód, a testápolás szokásainak alakítása;
- a mozgásigény kielégítése, a mozgás fejlődésének segítése;
- a fejlődésükhöz és fejlesztésükhöz szükséges és biztonságos környezet biztosítása;
- érzelmi biztonságot nyújtó légkörben a közös élményekre építve a személyiségfejlődés és a szocializáció segítése;
- környezetbarát magatartásra nevelés.

Megvalósításának területei:

- **A testápolás célja** a tisztaság igényének felkeltése, a fokozatos önállóság: tudják a csapot kinyitni, elzárni, saját törölközőt felismerni, egyre kevesebb segítséggel kezet törölni. WC-használat után, étkezés előtt kezet mosni, segítséggel fogat mosni, túrni a fésülést, kérjenek zsebkendőt, tudjanak orrot fújni, helyes testtartással ülni.
- **Étkezés:** az esztétikus környezetben fokozatosan alakulnak az étkezési szokások, az etetéstől az önálló kanalizáson át megtanulják a villa használatát, a szalvéta használatát, a pohárból ivást, a rágást. Ügyesebb gyermekek segítenek teríteni, az asztalt leszedni, letörölni, szemetet kivinni, kancsóból tölteni stb. Fontos az étkezésnél a helyes mérték, a tempó megtanulása is.
- **Öltözés-vetkőzés:** a célszerű, könnyen le- és felvehető kényelmes ruhadarabok segítik az önállóságra nevelést. Fontos, hogy igényelje a gyermek a tiszta, ápolts külsőt, a rendet. A sorrendet betartva tanulja meg az egyes ruhadarabok levételét, majd kis segítséggel az öltözködés fázisait, a saját ruhadarabok felismerését.
- **WC használat, szobatisztaságra nevelés:** a rendszeres ültetés mellett nappal „száraz maradjon” állapottól jusson el az után jelzésig, majd a szükséglet jelzéséig, a bilitől a WC és a WC-papír használatig.
- **Testedzés:** a teremben vagy szabad levegőn való tornázás, kirándulás, sok-sok mozgás legyen igénye minden gyermeknek.

7. A közösségi élet szokásainak megalapozása

A gyermekek többnyire korai nevelésből, illetve otthon nevelésből érkeznek. Ők először kerülnek olyan helyzetbe, amikor a vágy, a cselekvés, szándék és végrehajtás közé akadályok ékelődnek. Nehezíti a helyzetet, hogy a kommunikáció hiányában nem tudják kívánságaikat, szükségleteiket jelezni, kódjaik nem egyértelműek az új környezet számára. A szülő és pedagógus türelmes kivárása, egyszerű gesztussal megerősített beszéde segíthet az első napokban, hetekben. Ha a gyermek tapasztalja, hogy nem örökre szakították ki a megszokott környezetből, és számára élményhordozó az első óvodai nap, könnyebben beilleszkedik, megtanul alkalmazkodni, vágyait késleltetni, a szituáció ismétlődésével lassan tájékozódni az új helyzetben. Megtanulja „elviselni” társait, majd fokozatosan közelít a számára szimpatikusabbak felé, mindig érezve, hogy a szeretett, biztonságot adó felnőtt közelében van. A napirend, a foglalkozások változatos ismétlődése, a pihenés, szabad játék számtalan lehetőséget ad az egymásra figyelésre, az együttes örömszerzésre, a másság elfogadásának segítésére. A közös tevékenységek során megtanulják az elemi illemszabályokat, pl. köszönés,

lábtörlés, kopogás, a csendes- és hangos helyzetek váltakozását.

7.1. Munka jellegű tevékenységek

A sajátos nevelési igényű óvodások az eltérő képességek mellett is lehetőséghez mérten szívesen tevékenykednek, segítenek. Az egyénre szabott feladatokkal támogatjuk és erősítjük a kezdeti próbálkozásokat. Ha a gyermek érzi munkája fontosságát – bármilyen kicsi is az – szívesen hajt végre egyszerű feladatokat önmaga ellátására, társai javára. Az egyszerű „add ide!”, „hozd ide!”, „rakjuk el!” jellegű feladatoktól fokozatosan jutnak el a gyermekek az elemi „naposi” feladatokig. A felnőtteket utánozva egymásnak is szívesen segítenek, - gyakran elvégezve egymás helyett a feladatot, - segítenek az eszközök kikészítésében, elrakásában, terem átrendezésben stb. Támogatjuk és erősítjük a családot, hogy a szülők is igényeljék az otthoni feladatvégzést, s a későbbi önálló életvezetés érdekében bízzák meg őket egyszerű feladatokkal.

7.2 Hagyományok kialakítása

A hagyományok nagy jelentőségűek a közösség életében. A készülődés, az ünnepi hangulat, majd a rá való emlékezés, fényképek, filmek nézése sok közös élmény forrása. Ezzel erősítjük az összetartozást, segítjük az egymásra figyelmet, az egymásnak segítséget, önmaguk megismerését, növeljük önbizalmukat. A hagyományok egy-egy közösség sajátjai, csak rájuk jellemző apró mozzanatokkal, intimitásokkal bírnak. Hagyomány lehet pl. az alvás előtti rövid mese, a reggeli beszélgető kör, a közösen megünnepeelt születésnapok, névnapok, a játékház, egy-egy ünnephez kapcsoltan.

Az ünnepek is a hagyományépítést szolgálják.

A legjelentősebbek: *Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák Napja, Gyermeknap, Ballagás*. A programok egy része a csoportban zajlik, más része a szülők számára is nyilvános. Alkalmat nyújtanak arra, hogy számot adjanak arról, hogy mit tanultak a gyermekek, hogy mennyit változott figyelmük, emlékezetük, beszédállapotuk, mennyire váltak magabiztossá, mennyit ügyesedtek.

Fontos, hogy az ünnepekre való készülődéskor a külsőségek és a tartalom arányban legyen. Kiemelten támogatjuk a projekt szemléletű oktatást, melynek színterei a témnapok, témahetek. Évszakonként, a jeles ünnepekhez kapcsolódóan témaheteket szervezünk.

A minisztérium által meghirdetett témahetekbe az óvoda gyermekek képességeinek figyelembevételével kapcsolódunk be, mely során a tartalmak megjelennek a csoportos foglalkozásokon és az azon kívüli tevékenységekben egyaránt.

8. Képességfejlesztés a célzott foglalkozásokon

Önkiszolgálásra nevelés

Mindennapos tevékenységi forma, nem külön foglalkozás, hanem napirendbe ágyazva valósítjuk meg. Kellő időt adunk a gyakorlásra, fokozatosan, kis lépések elvét alkalmazva végezzük a különböző részfeladatokat.

Ideje:

- WC használat, tisztálkodás, étkezés, öltözés, teremrendezéssel kapcsolatosan: naponta.

Célja:

- a gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzés biztosítása, gondozás, gondoskodás;
- nagyon apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése;
- verbális utasítások, a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése;
- a testséma fejlesztés, tájékozódás a saját testen, a testrészek-ruhadarabok viszonyának felismerése;
- alapvető higiénés szokások kialakítása;
- az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése;
- helyes viselkedési formák elsajátítása;
- a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az „én is tudom” függetlenség érzésének segítése;
- a téri tájékozódás elősegítése.

A gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Önállóságuknak gátja lehet az esetleges társulói fogyatékoság (pl. mozgáskoordinációs zavar). Ahhoz, hogy e téren eredmények szülessenek, alkalmat és időt adunk a gyermeknek, hogy amit már önmaga el tud végezni, azt nem tesszük meg. A gyermek, kellő alkalmat és segítséget kap a próbálkozásra, az elismeréssel, sikerrel motiváljuk arra, hogy a cselekvés szokássá váljon és a későbbiekben felnőttként is igénye legyen arra, hogy önmaga és környezete élete jobb legyen.

Az óvodának így alapozó szerepe van ezen a téren. Az önállóság bizonyos területei nemcsak a gyermek életkorától függnének, hanem fiziológiai érettségétől (pl. szobatisztaság), mozgásos ügyességétől (pl. öltözés), s nem utolsósorban értelmi állapotától. A túl bonyolult, gyermek pillanatnyi képességeit meghaladó feladat sikertelenséghez, elbizonytalanodáshoz vezet, elbátortalanítja a gyermeket. Ezért törekszünk arra, hogy a gyermekek apró lépésekben, rövid gesztussal kísért utasításokat, illetve utánpótlás alapján tanuljanak.

Önkiszolgálásra nevelés feladatai:

Étkezési szokások terén:

- kanalazás megtanítása (merítés, szájhoz vitel, az étel megrágása, nyelés);
- a pohárhasználat: a pohár felemelése, kortyolás, nyelés, a pohár letétele;
- a szalvéta használata;
- a villával való ismerkedés (felszúrás vagy merítés);
- kérés, megköszönés;
- ügyesebb gyermekeknél az ételből való szedés;
- a rágás megtanítása;
- a helyes tempó elsajátítása;
- kenyér vagy kifli fogása, leharapás, a kenyér és a rajta lévő feltét elfogyasztása;
- a terítés folyamatának megismerése (pl. szék, tányér, kanál, pohár, szalvéta egymáshoz rendelése),
- az étel és a hozzávaló eszközök felismerése;

- étkezés utáni teremrendezésben közreműködés.

Tisztálkodás terén:

- a vízcsap kinyitása, elzárása;
- szappan használat, utána kézöblítés;
- a saját törülköző felismerése;
- a kéz, arc szárazra törlése segítséggel;
- önálló kéz- és arcmosás;
- fogmosásnál együttműködés (száraz, majd neves fogkefe, fogkrémes fogkefe elfogadása, szájöblítés megtanítása) önálló fogmosás;
- „baleset” esetén a zuhanyozáskor együttműködés (kéz, láb felemelése stb.);
- a fésülés túrése, önálló próbálkozás;
- igény a tiszta, ápolts külsőre;
- étkezés előtti, utáni, bizonyos munkafolyamatok (pl. festés) utáni kézmosás igényének felkeltése;
- orrfújás megtanítása, zsebkendő használatának igénye, a piszkos zsebkendő szemétkébe dobása.

Szobatisztaságra nevelés terén:

- rendszeres ültetés mellett a szükséglet megfigyelése;
- a jelzés megtanítása (utánjelzés majd mutatás, hangadás stb.);
- WC, vagy bili és a szükséglet elvégzése közti kapcsolat felismertetése;
- kérdésre jelezze szükségletét;
- önmagától jelzi szükségletét, képes visszatartani addig, míg a WC-re ér;
- a biliről a gyermek WC-re szoktatása;
- fiúk állva pisiltetésének megtanítása;
- WC papír használata segítséggel;
- „baleset” jelzése;
- a WC használatához szükséges ruhadarabok le- és felhúzása;
- WC használat utáni kézmosás megtanítása;
- ajtó nyitás-csukás megtanítása.

Öltözés-vetkőzés terén:

- együttműködés az öltözésnél, vetkőzésnél; - sapka, sál levétele;
- zipzár lehúzása;
- egyszerű ruhadarabok levétele (cipő, zokni, nadrág stb.);
- vetkőzésnél kis segítségnyújtás (kigombolás, kikötés, cipőfűző meglazítása stb.);
- egyszerű ruhadarabok felvétele, pl. sapka, bugyi stb.;
- kis segítséggel öltözés (ruha elejének megmutatása, jobb-bal oldalnál segítség, befűzés, gombolás stb.), bizonyos ruhadarabok teljesen önálló felvétele.

Önálló munkafeladatok végzése terén:

- saját hely felismerése (öltözőben, étkezésnél, alvásnál stb.);
- székek helyre rakása;
- játékok közös elrakása;

- szőnyeg feltekerése (pl. mozgásfoglalkozáshoz);
- közös teremrendezés;
- eszközök bevitele, kiosztása;
- egyszerű tárgyak kivitele (pl. konyhába);
- társak segítése;
- asztal letörlése;
- szemét összeszedése;
- székek felrakása;
- saját ruhadarabok, eszközök felismerése, elrakása;
- közös ágyazás, ágynemű, ágyak elrakása;
- lépcsőn járás.

Mozgásfejlesztés foglalkozás

Ez a foglalkozás a nagymozgások kialakítását, begyakorlását, korrigálását szolgáló foglalkozási forma.

Formája: csoportos vagy mikrocsoportos.

Ideje: naponta

Célja:

- a motoros tanulás elősegítése,
- az alapmozgások kialakítása, korrigálása, az értelmes, célirányos mozgás kialakítása,
- a biztos egyensúly kialakítása,
- ügyesség, állóképesség, erő fejlesztése,
- a teljesítőképesség növelése,
- a mozgásos gátlás oldása,
- az utánzókézség fejlesztése,
- a testséma fejlesztése,
- a légzéstechnika javítása,
- a ritmusérzék fejlesztése,
- a szervezet sokoldalú, harmonikus, arányos fejlődésének biztosítása, az egészség megőrzése,
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása,
- szenzomotoros ismeretszerzés lehetőségeinek javítása,
- a mozgáskoordináció fejlesztése,
- a téri tájékozódás fejlesztése.

A mozgásfejlesztés feladatai:

Az óvodáskorú gyermekekre a cselekvésbe ágyazott gondolkodás jellemző, tehát a mozgásos tanulásnak – melyhez az érés is természetesen hozzájárul – óriási a jelentősége. A gyermekeink fogékonyak a szenzoros-motoros közlésre, tanulásuk alapja a szemléletes, cselekvéses tanulás, ehhez állandó vezetést, megerősítést biztosítunk a sok-sok gyakorláson túl.

Az óvodai mozgásnevelés feladata:

- fejlessze az erőt, ügyességet, gyorsaságot, állóképességet,
- fejlessze a biztos egyensúly kialakítását,

- növelje a teljesítőképességet,
- javítsa a hibás, összerendezetlen mozgásokat,
- megtanítani a gyermekeket a különböző helyzetekben való értelmes cselekvésre, célirányos mozgásra,
- fejlessze az utánzóképeséget.

Első lépés a passzív mozgásindítás (passzív tornáztatás). Eleinte sok ringató, gurítós játékot játszunk, amely a feszültség oldását segíti, és az érzelmi nevelés szempontjából is nagy jelentőségű. Ezután a gyermeki mozgásfejlődés állomásainak megfelelő alapmozgások kialakítására, gyakorlására térünk át, majd az alapmozgásokból állítunk össze mozgássorokat. Ezekkel párhuzamosan sok gesztussal kísért mondókát tanulnak.

A mozgásfejlesztés területei:

- játékos utánzó gyakorlatok,
- alapmozgások kialakítása, korrigálása, gyakorlása,
- mozgásos játékok.

Az ismétlődő gyakorlási lehetőség biztosításával a testi képességek, erőnlét, állóképesség és a szabálytudat fejlesztése a célunk.

Elvárások az óvodáskor végén:

- alakuljon ki a természetes mozgásigény,
- örömmel, szívesen mozogjanak,
- tudjanak mozgást utánozni,
- alkalmazkodjanak a foglalkozások rendjéhez,
- értsék az egyszerű verbális utasítást,
- az alapmozgásokban szerezzenek jártasságot,
- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal közlekedjenek,
- biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon,
- tudjanak rövid ideig figyelni a felnőltre és egymásra,
- elemi szabályokat ismerjenek, tartsanak be.

Az anyanyelv- és kommunikáció-fejlesztés

A kommunikációs készség fejlesztését, a közvetlen környezet megismerését segítő foglalkozási forma.

Formája: csoportos

Ideje: naponta

Célja:

- a gyermek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzó-képesség fejlesztése; kommunikációs igény felébresztése, ösztönzése,
- a verbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása,
- a beszédszervek ügyesítése,
- a beszéd indítása, a passzív illetve aktív szókincs bővítése,
- a hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése,
- a grammatikai rendszer kiépítése,

- a közvetlen környezet tárgyai, élővilága, cselekvései, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése,
- a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.

Az anyanyelv- és kommunikációfejlesztés foglalkozás feladata:

A beszédfejlesztés jelen van a gyermek egésznapos tevékenységében, tehát nem csupán egyetlen foglalkozás megvalósítandó feladata. A beszéd fejlesztése szorosan kapcsolódik a mentális képességek, a szocializáció, a mozgás és játék fejlesztéséhez, mintegy összefonódik ezekkel.

A megkésett/ akadályozott mozgásfejlődés hátráltatja a beszéd fejlődését. Megzavarja azt a folyamatot, amelyben a gyermek közvetlen közélről ismerkedik meg a környezettel, gátolja a képzetek kialakulását és érezteti hatását az artikulációban, amely a beszédszervi mozgások magasabb fokú koordináltságát igényli.

A verbális fejlesztés nemcsak célként, hanem eszközként is megjelenik a megismerési folyamatban. Ezért óvodánkban szorosan összekapcsolódva, egymást kiegészítve, egy foglalkozáson belül szerepel a beszédfejlesztés és környezetismeret, vagyis az anyanyelvi fejlesztés.

A környezet megismerésének feladata, hogy a gyermekek képességeikhez mérten a mozgás és a különböző érzékszervek bekapcsolásával minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körül ölelő természeti és társadalmi környezetből. Ehhez inspiráló, segítő, befogadó környezetet teremtünk.

Speciális feladatok:

- az érdeklődés felkeltése,
- a kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása,
- nonverbális elemek támogató alkalmazása,
- a beszédmegértés fejlesztése,
- az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás,
- az ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása,
- a környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés), a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése,
- a figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratlagosságának növelése,
- a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása.

Témakörök a környezet megismerésére:

- *Óvodások lettünk* - tájékozódás az óvoda helyiségeiben; nevek, jelek, felnőttek neve, saját név, jel tudatosítása
- *Ősz* - az őszi természet megfigyelése (gyűjtés); időjárás; gyümölcsök, zöldségek; öltözködés, testséma fejlesztése
- *Az óvoda helyiségei, hozzájuk kapcsolódó tevékenységek* – csoportszoba, játék a játékeszközökkel; fürdőszoba, fürdés, mosakodás; konyha, terítés, főzés, mosogatás; udvar, játék az udvari játékokkal
- *Család* - család tagjainak felismerése, megnevezése; szülők, testvérek munkája; a család otthoni tevékenysége
- *Tél* - téli természet megfigyelése; téli örömök, téli időjárás; téli öltözködés, testséma fejlesztés; téli ünnepek (Mikulás, Karácsony, Farsang)
- *Tavaszi* - tavaszi természet megfigyelése (növényültetés); időjárás; tavaszi virágok,

gyümölcsök, zöldségek; tavaszi öltözködés, testséma fejlesztés; tavaszi ünnepek: Húsvét, Anyák napja

- *Testrészek* - tájékozódás saját testen; főbb testrészek felismerése és megnevezése; az arc részei, érzékszervek
- *Személyi adatok* - saját név, életkor, lakcím; családtagok nevei, szülők foglalkozása
- *Közlekedés* - járművek felismerése, közlekedés a járműveken, helyes viselkedés a közlekedési eszközökön; elemi közlekedési szabályok elsajátítása
- *Állatok* - ház körül élő állatok; állatkertben, és a vadon élő állatok
- *Játékok* - szobai játékok; játékok a játszótéren

A beszédfunkciók fejlesztése és korrekciója:

Pedagógiai munkánk során érthetően és pedagógiai céljainknak, valamint az adott helyzetnek megfelelően kommunikálunk. Törekszünk szakmailag igényes nyelvhasználatra. Az óvodás gyermekekkel közvetlen, egyértelmű, nyílt kommunikációt folytatunk a gyermekszemélyiség tiszteletét mindig szem előtt tartva. Tudatosan ösztönözzük és fejlesztjük a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.

A nem beszélő gyermekek kommunikációját speciális módszerekkel Augmentatív kommunikációval és Verbalio-beszédprogrammal támogatjuk. A gyermekek megnyilvánulásaira folyamatos visszajelzéseket adunk. Értékelésünk során igyekszünk objektívek, érthetők, következeteseknek lenni. A tanulási folyamat irányításakor figyelembe vesszük a képességfejlődés eredményeit és saját megfigyeléseink tapasztalatait. Pozitív megerősítéssel ösztönözzük a gyermekeket. Metakommunikatív jelzéseink összhangban vannak kommunikációinkkal.

A beszédfejlesztés egyéni és csoportos formában zajlik. Természetesen egy-egy gyermek sérülésének súlyossága, milyensége nagymértékben meghatározhatja a vele való foglalkozás formáját. Ebben a munkában logopédus aktív közreműködése segíti a fejlesztő tevékenységet. Az aktív beszéd elsajátításának alapja a nonverbális és verbális kommunikáció elemeinek egymásra épülése, ezek tudatos fejlesztése, a kommunikációs igény felkeltése.

Vannak olyan gyerekek, akik egyáltalán nem figyelnek a beszédre, nehezen értelmezik a közléseket, saját nevükre sem figyelnek fel. ezért a beszédfejlesztés fontos lépése a kommunikációs igény felkeltése, a hallásfigyelem fejlesztése, amit a következők segítenek:

- a gyermek aktivizálása, motiválása ritmus, dal segítségével,
- állathangok, állatmozgások utánzása,
- az akusztikus figyelem felkeltése, hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése,
- felszólítások, felkiáltások élénk gesztussal, mimikával való kísérése,
- beszédszervek ügyesítése tomáztatással, játékos gyakorlatokkal (beszédszervek passzív tornáztatása, ajak-, nyelv-, fúvó-, légzőgyakorlatok),
- beszéd indítása, a passzív és aktív szókinccs bővítése, játékos formában ismerkedés a tárgyakkal, ezek beépítése a szókinccsbe,
- a tárgyak mellett a képek megnevezése, mondataalkotás segítése.

A foglalkozások időtartama:

Az év folyamán változik, hiszen ahogy növekszik a gyermekek figyelme, koncentráció készsége, egyre hosszabb ideig lehet velük együtt dolgozni. Kezdetben 5-10, később 20-30 percesek lehetnek ezek.

A foglalkozások felépítése:

Az anyanyelvi foglalkozás azonos rítus szerint zajlik. A bevezető részben a gyermekek gyakorolják nevüket, jelüket, egymás nevét. Dallal és mondókéval is megerősítjük az óvodai jeleket, a gyerekek nevét. Szimbólumokkal jelöljük az aktuális érzelmi állapotukat. Beszélgetés keretében számba vesszük a hiányzókat. Az időjárás megfigyelés is a mindennapi feladatok közé tartozik. A megfigyelteket minden alkalommal, képekkel-szimbólumokkal rögzítjük. A fő részben az adott témakör feldolgozása történik, amelyek hetente változnak. A témakörök mélységének feldolgozását az adott csoport fejlettségi szintje határozza meg. A befejező részben az értékelés zajlik, de a gyermekeknek a foglalkozás egész ideje alatt folyamatos visszajelzést kell kapniuk.

Az értelmileg akadályozott gyermekek beszéde az óvodáskor végén:

Általános követelményeket nem lehet meghatározni, hiszen a gyermekek fejlődésbeli sajátosságai, jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlesztés menetét, eredményeit.

- Egy részük az óvodai évek végére megtanítható szavakban, egyszerű mondatokban beszélni. Közlésük azonban a különféle artikulációs hibák miatt nehezen érthető.
- Vannak, akiknél később indul a beszédfejlődés, szavakban, szótöredékekben beszélnek. Egy kis részük pedig eljut a beszédmegértés bizonyos szintjére, szituációhoz kötöten viszonylag jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat még nem mond, csak hangokat hangoztat.

Játékra nevelés

Adekvát játékhasználatot megtanító, a fantáziát, az elemi kreativitást fejlesztő foglalkozás.

Formája: mikrocsoportos, csoportos, esetleg egyéni.

Ideje: heti 2 alkalommal

Célja:

- a játékkedv felkeltése,
- az adekvát játékhasználat megtanítása,
- az egymás melletti tevékenység támogatása,
- az együttes játék örömeinek felfedeztetése,
- elemi szerepjátékok, a konstruálás megtanítása, a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése,
- a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyairól,
- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése,
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása,
- az önálló, elmélyült, kitartó játék segítése,
- a mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása.

Megtanulandó játékok:

- *Finommotorikát fejlesztő játékok:*
 - ki-be pakolás,
 - válogatás, csoportosítás,

- építés vízszintesen,
 - építés függőlegesen,
 - építés különböző formájú, anyagú, nagyságú elemekből,
 - építés minta után,
 - illesztés, fűzés,
 - ujjak ügyesítése mondókákkal, mesékkel.
- *A megismerő tevékenységet fejlesztő játékok:*
- képes lottó, - szétvágott képek összeillesztése,
 - hasonlóság, különbség észrevételét segítő játékok,
 - memória-játék,
 - képtörténet kirakása,
 - sorozatok,
 - hallási differenciálást fejlesztő játékok,
 - tájékozódás a hang alapján,
 - tárgyak felismerése tapintás útján.
- *Mozgásos játékok*
- köralakítás,
 - körbejárás,
 - párválasztás,
 - körjátékok,
 - páros játékok,
 - menetelés, vonatozás, sétálás,
 - egyensúlyozó játékok,
 - célba futás,
 - egyszerű táncelemek.
- *Játék a szabadban*
- homokozás,
 - hintázás, csúszdázás,
 - mászókézés,
 - labdagurítás, eldobás, elkapás,
 - futkározás,
 - ugrálás,
 - körjáték a szabadban,
 - hógolyózás, szánkózás,
 - húzás, tolás, - kerékpározás, rollerezés,
 - építés.
- *A szerepjáték elemei*
- babaringatás, etetés, altatás, sétáltatás, öltöztetés,
 - autótologatás, szállítás, garázsépítés, közlekedési szőnyegen közlekedés,
 - utazás,
 - orvos, beteg,

- fodrász,
- főzés,
- takarítás,
- boltos,
- mese dramatizálása.

A játékeszközök kiválasztásának szempontjai:

- a gyermek fejlettségi szintje,
- az adott feladat,
- az esztétikum,
- tartósság, könnyen tisztíthatóság,
- ne veszélyeztesse a gyermek testi épségét
- legyen választási lehetőség,
- legyen a játék a gyermek számára könnyen elérhető,
- legyen a játéknak állandó helye,
- lehetőleg fejlesztő jellegű legyen,
- megfelelő számban álljon a csoport rendelkezésére.

Elvárások az óvodáskor végén:

- ismerjék az alapvető játékokat,
- legyenek képesek rövid ideig adekváтан játszani,
- válasszanak maguknak eszközt, használat után tegyék helyre,
- tanulják meg elkérni a játékot, tudjanak várni,
- tudjanak egyszerű építményt konstruálni,
- a szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékaikban,
- ismerjenek dalos játékokat, kapcsolódjanak be a körjátékokba,
- legyenek képesek rövid ideig együtt játszani,
- ismerjék a játszótéri játékokat, használják azokat rendeltetésszerűen,
- ha kell, játékaikat kísérik beszéddel

Vizuomotoros készség fejlesztése

A finommotorika fejlesztését, a kéz ügyesítését, a gyerekek ábrázoló készségét fejlesztő foglalkozás.

Formája: mikrocsoportos, egyéni

Ideje: heti 2 foglalkozás

Célja:

- kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyáguk fokozása,
- a kéz izomerőjének szabályozása,
- célirányos kézmozgások kialakítása,
- szem és kéz közti koordináció kialakítása,
- az ujjak tapintásérzetének fokozása,
- a csukló, az ujjak laza mozgatása,
- látás-tapintás-mozgásérzet együttes szabályozása,
- dominancia kialakításának segítése,

- testséma fejlesztése, - az ábrázoló kedv felkeltése,
- az ábrázolás eszközeinek, a különböző technikáknak megismertetése,
- helyes ceruzafogás kialakítása,
- figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése,
- téri tájékozódás fejlesztése,
- analízáló, szintetizáló készség kialakítása,
- egyszerű ok-okozati összefüggések felismertetése,
- beszédképesség fejlesztése,
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése.

A vizuomotoros készség fejlesztésének feladatai:

A foglalkozás kettős feladatot lát el:

- alkalmassá teszi a gyermeket egyre pontosabb célzott manipulálásra,
- a nyomhagyás örömet, valamint az ábrázoló kedvet igyekszik felkelteni, ezzel támogatva a gyermek önkifejezését.

Olyan helyzetet teremtünk, ahol az ingerek sokoldalú felvétele, szelekciója biztosított. Fejlesztőjátékok, eszközök kiválasztásával törekszünk a pontos megfigyelésre, a tárgyak fixálásának megtanítására. A gyermekek megismerik a különböző eszközök fogását, elengedését, osztályozását színek, formák, nagyság, súly alapján. Megtanulják a tárgyakat megkülönböztetni tapintással. Ismerkednek a pontos illesztéssel. Azonos tárgyakat csoportosítanak, különbségeket vesznek észre, párosítanak, ritmikus sort alkotnak, megismerik a soralkotást, felismerik a hiányt, fejlődik szem-kéz koordinációjuk. Az alakállandóság fejlesztését segítik a tapintásos gyakorlatok, az azonos tárgyak válogatása az egyszerű mértani formák osztályozása, puzzle játékok összeillesztése. Fejlesztjük a vizuális megfigyelő képességet, a lényeges jegyek felismerésének képességét. Ujjtornával ügyesednek a kéz ujjai.

Az önkiszolgálási feladatok végrehajtása, az egyszerű munkatevékenységek is alkalmat adnak a gyakorlásra. Ezek a tevékenységek, játékok, a játékra nevelés foglalkozáson, az egyéni fejlesztésnél, - más formában - is megjelennek.

A tevékenységek a szem-kéz koordináció, az alak-háttér, az alakkonstancia, a testséma fejlesztés, az ujjak és kéz ügyesítése mellett a gyermek ábrázoló képességét is fejlesztik. Különböző anyagok, technikák megismertetésével, együttes tevékenységgel teszik őket alkalmassá arra, hogy örömeiket, élményeiket rajzzal, festéssel, mintázással is ki tudják fejezni.

Az ábrázolás, alakítás fejlesztésének lehetőségei:

- *Mintázás*
 - homok: formázás, építés, formakitöltés,
 - víz: töltögetés
 - gyurma: lapítás, sodrás, gömbölyítés, formálás
 - agyag: formálás
- *Festés*
 - kézzel: tenyérrel, öt ujjal, ököllel, egy ujjal
 - eszközzel: szivacsos flakonnal, szivacs-ecsettel, vastag ecsettel
- *Nyomdázás*
 - szivaccsal
 - dugóval

- terményekkel
- játéknymódával
- *Papírmunkák*
 - gyűrés
 - tépés
 - sodrás
 - ragasztás
- *Rajzolás*
 - vastag zsírkrétával
 - vastag színessel
 - grafit ceruzával
- *Barkácsolás*
 - felnőttekkel közösen
 - ismerkedés a bábokkal.
- *Vegyes technikák*

A felsorolt technikákkal és eszközökkel dolgozhatnak különböző nagyságú, minőségű, térbeli elhelyezésű anyagokon (papír, üveg, tükör, fólia, paraván, tábla, fa, textil stb.).

Elvárások az óvodáskor végén:

- tudjon rövid ideig helyhez kötötten tevékenykedni, alakuljon ki kétujjas fogása, tudjon pontosan illeszteni,
- alakuljon ki a megközelítőleg helyes ceruzafogása,
- tartsa be a papírhátart,
- szívesen ábrázoljon,
- rajzában jelenjen meg a kezdeti emberalak ábrázolás,
- használja az ábrázolás-foglalkozáson megismert eszközöket,
- rajzában alakuljon ki a helyes nyomaték,
- tudjon egyszerű ábrát, ritmikus sort kirakni,
- munkájában balról-jobbra haladjon,
- alakuljon ki kezessége, testsémája.

Zenei nevelés alapjai

Ez a foglalkozás lehetőséget nyújt a zene, a ritmus személyiségformáló szerepének megalapozására.

Formája: csoportos

Ideje: heti 2 alkalommal

Célja:

- a zenei érdeklődés felkeltése,
- a környezet hangjainak felismerése, differenciálása,
- utánzásra késztetés,
- a ritmusérzék fejlesztése,
- a gyermek érzelmi életének alakítása, a gátlások oldása,
- a zenei hallás fejlesztése,
- hangulatkeltés, motiválás,

- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése,
- a nagyon egyszerű népi mondókák, versek, énekek megtanítása,
- a zenehallgatás megszerettetése,
- a csend, a zörejek, a zene szerepének értékelése.

Már a zörejek fontos szerepet játszanak a gyermek ismeretszerző folyamatában. A többször ismétlődő zörejhangokból mozgásokra, eseményekre tud következtetni. Maguk is keltenek zörejeket játékuk során. A foglalkozások során tudatosan ráirányítjuk a figyelmet a környezetben keletkezett váratlan hangokra, zörejekre

A beszéd és a zene szoros kapcsolatban van, a beszéd tempója, a ritmus, a hanglejtés, a hanghordozás, a hangmagasság más-más jelzéssel bír a gyermek számára.

Az óvodában alkalmazott mondókák, énekek hangsúlya, lüktetése, ritmusa, szövege, hanglejtése, dallama, mozgásossága egyaránt jelentőséggel bír. Az egyszerű mondókák, dalok a magyar beszéd hanglejtését, ritmusát pontosan követik. A dalokat elsősorban a magyar népdal-kincsből válogatjuk. A Kodály-módszernek megfelelő egyszerű, kis hangterjedelmű dalokat alkalmazzuk elsősorban, ha az utánzásra készítés a cél, előtérbe kerülnek a jól mutogatható, bonyolultabb dalok is.

A dalokat először a gyógypedagógus énekli, a gyermek figyeli, vele örül. Egy-egy mondóka vagy dal önmagában is öröm, de igazi örömet a sokszori ismétlés ad, fokozva ezzel a gyermek érdeklődését, a szép, tiszta éneklés, a tempóváltoztatás, a halkabb, hangosabb előadásmód iránt. A gyógypedagógus mimikája, gesztusai esetleg bábok alkalmazása fokozhatja a hatást. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a kedvenc énekeket, mondókákat megpróbálják énekelni, dúdolni, imitálni. A foglalkozásokon a hangszer is szerepet kap. A közös éneklést egyenletes lüktetéssel kísérjük, tapssal, dobolással, körbe járással.

Az éneklést az irányított foglalkozáson túl minden olyan tevékenységnél is alkalmazzuk, amikor a gyermekek jó közérzettel tevékenykednek, szabadon játszanak. Használjuk motiválásként, továbbá a gyermek megnyugtatására és jutalmazására. Az énekléssel a felnőtt és gyermek közötti személyes kapcsolatot is erősítjük.

Az óvodáskor kezdeti időszakában a hőcölő, lovagoltató énekek, mondókák fordulnak elő gyakrabban, melyeknél a dal, a mondóka lüktetését mindig mozgás kíséri. A gyermekek nem minden esetben értik a dalok mondanivalóját, de érzik ritmusát, élvezik dallamát, tempóját.

A gyermek képzelete fejlődésével ő is utánozza a felnőttet, eljátssza babával, társaival az ismert dalt.

A sérült gyermekek beszédfejlesztésénél is fontosak a mondókák, énekek, sokszor ezek kulcsszavai jelentik a gyermekek első önálló szavait is. Az óvodások szívesen énekelnek, sok mondókát ismernek, képesek a dallam alapján felismerni kedvenc dalaikat, szívesen vesznek részt mozgásos, énekes játékokban. A fentiek hatására gátlásaik oldódnak, kedélyállapotuk javul, lehetőségük nyílik az önkifejezésre. A zene megszerettetésével, a zenére történő mozgásra ösztönzéssel, fejlesztjük a szociabilitást, a személyiséget, illetve kialakítjuk a szépérzékét.

Elvárások az óvodáskor végére:

- ismerjék fel a tanult énekeket,
- szívesen vegyenek részt dalos játékokban,
- szívesen énekeljenek,
- tudjanak egyenletes lüktetéssel kísérni egyszerű dobbal,

- ismerjék a hangszereket.

Egyéni fejlesztés

Óvodánk minden gyermeke a sajátos nevelési igényéből adódóan kiemelt figyelmet kap. Minden kisgyermek részesül egyéni fejlesztésben. E gyógypedagógiai tevékenység az adott gyermek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

Célja, feladatai:

- a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfigyétékosságból, több fogyatékoság előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása,
- a szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása, - az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése,
- az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

Az egyéni fejlesztő tevékenységet meghatározó tényezők:

- a fogyatékoság típusa, súlyosságából adódóan,
- képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- ingerszegény családi háttér

A fejlesztés magában foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességeket, a beszéd- és a nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára a törvényi szabályozóknak megfelelően személyre szabott fejlesztési tervet dolgozunk ki. Törekedünk az egyéni bánásmód megvalósítására. Az egyéni fejlesztés céljait és feladatait a gyermekek fejlesztésére vonatkozó általános célrendszer figyelembevételével fogalmazzuk meg a szakértői bizottság szakvéleménye alapján. A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert, a környezet kialakítását minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

9. Az autizmus spektrumzavarral élő gyermekek nevelési folyamata

Az autista gyermekek jellemzése

Az autisztikus állapotok lényege a szociális, kommunikációs és speciális kognitív képességek minőségi károsodása, mely a fejlődés devianciájában és jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autista gyermekekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő szociális készségek, illetve a rugalmas gondolkodás és kreativitás területén tapasztalható kognitív nehézség, a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, az egyenetlen intelligencia, illetve képességprofil és a következményes sztereotip viselkedés, érdeklődés, aktivitás. A sérülések okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek az igen súlyosból a jól kompenzált állapotban csaknem tünetmentessé változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formában jelentkezhetnek. Új helyzetben, váratlan események hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett az autizmus súlyossága széles skálán szóródik.

Az autisztikus szindrómák gyakran társulnak egyéb problémákkal, melyek a következőképpen

csoportosíthatóak:

- értelmi fogyatékoság, mint a leggyakrabban társuló fejlődési zavar,
- beszéd-, érzékszervi-, mozgásfogyatékoság, stb,
- viselkedésproblémák, pl. agresszió, autoagresszió.

A fejlesztés módszertanának szempontjából jelentős speciális tulajdonságok:

- nehézség, súlyos esetekben arra való képtelenség, hogy egy másik személy szándékát, érzéseinek, érzelmeit, gondolatait megértse, illetőleg azokat önmagára vonatkoztassa. A legsúlyosabb esetekben az emberek a számára nem bírnak nagyobb jelentőséggel, mint valóság egyéb elemei, tárgyai.
- a tudás, illetve az ismeretszerzés forrása és módjai a belátás hiánya vagy korlátozottsága miatt speciális módszertant kíván.
- gyakran hiányzik a szociális megerősítés jutalomértéke, illetve a belső motiváltság.
- a gyermekek számára nagyon kevés dolog, vagy szokatlan dolog okoz örömet,
- a beszéd megértése korlátozott, még látszólag jó beszédprodukció mellett is. Ezt a nehézséget fokozzák a beszéd emocionális, szociális sajátosságai.
- az egyenetlen képességprofil (pl. ismeretek és önellátás, mechanikus és személyes memória közötti szakadékszerű különbségek).

Típusos erősségek, amelyekre az autizmussal élő gyermekek esetében építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információ dekódolásának képessége,
- tanult rutinkhoz, szabályokhoz való megfelelő alkalmazkodás,
- jó, gyakran kiváló mechanikus memória,
- megfelelő környezetben, az érdeklődésnek megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás,
- egyes, nem szociális tartalmú területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, zene).

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a fejlesztés során:

- szenzoros információfeldolgozás zavarai,
- figyelemzavar,
- utánzási képesség sérülése,
- percepció, vizuomotoros koordinációs problémák,
- analízis, szintézis műveleteinek problémája,
- lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás sérülése,
- általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának problémája,
- emlékezetfelidézési problémák (szociális tartalmaknál és személyes élményeknél),
- nehézség már ismert tudásanyagban szociális elem bevezetésekor, vagy új körülmények közötti alkalmazáskor, a feladat céljának nem értése,
- a reális jövőre irányultság hiánya,
- szimbolikus gondolkodás fogyatékosága,
- énkép, éntudat fejlődésének zavara,

- a valóság téves értelmezése, felfogása,
- realitás és fantázia összetévesztése,
- szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többtagú utasítások esetén,
- képességek, ismeretek kreatív (nem mechanikus, vagy sztereotip) alkalmazásának hiánya,
- gyermekközösségben áldozattá, bűnbakká válás, más esetben szociálisan inadekvát viszonyulás a kortársakhoz,
- strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedésproblémák,
- félelmek, fóbiák (gyakran - más által megszokott - hétköznapi tárgyaktól, hangoktól).

Az óvodai nevelés céljai autizmussal élő gyerekek esetében

Az alapelvek egyrészt megegyeznek a közoktatási rendszer egyéb profilú óvodáival, figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet:

- elősegíti a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a gyermeki személyiség minél teljesebb kibontakoztatását,
- fontos nevelési célja a gyermekek egészséges életmódra szoktatása,
- a szülők támogatása és tehermentesítése a speciális nevelés során,
- a gyermek érezze magát jól és biztonságban.

Másrészt kiegészülnek a fogyatékoságnak megfelelő speciális célokkal. A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettségi szint mellett elérhető lehető legteljesebb mértékű felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.

Az autista gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:

- a szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése,
- az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása,
- a sztereotip, inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója,
- a sérülésspecifikus, protetikusan, augmentatív környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátíttatása.

Az autista gyerekek fejlesztéséhez az alábbi fejlesztési területek és megvalósítandó célok kapcsolódnak:

a) Kommunikáció és szociális viselkedés

- beszéd előtti (preverbális) csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása,
- szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása,
- beszéd vagy ennek hiányában alternatív, vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása,
- tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása,
- augmentatív kommunikációs eszközök használatának tanítása mindennapi élethelyzetekben, a protetikusan környezet részeként.

b) Fejlődési funkció elmaradások, korai elemi készségek

- alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása: rágás, étkezés, szobatisztaság, öltözés, tisztálkodás.

c) Korai kognitív funkciók

- elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések tanítása,
- szociális kognitív készségek fejlesztése,
- egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között,
- általánosítás képességének fejlesztése,
- az elsajátított képességek önálló használatának tanítása,
- az elsajátított képességek más összefüggésben való használata,
- képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben.

d) Viselkedésproblémák kezelése, megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása

- kétszemélyes tanítási helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása,
- csoportba való beillesztés kialakítása,
- óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

e) A gyermekekkel kapcsolatos gondozási feladatok ellátása

Az ide tartozó feladatok megegyeznek a bölcsődei és óvodai gondozási feladatokkal.

A fenti célok és feladatok megvalósítása érdekében az óvodai nevelés, illetve ideális esetben a szülőkkel való szoros együttműködés eredményeképpen a gyermek egész ében töltött idejét, ezen belül különösen a természetes élethelyzeteket ki kell használni a fejlesztésre.

A protetikus környezet kialakítása

Az autista gyermekek sérülésükből eredően csak korlátozottan képesek arra, hogy megtanuljanak térben, időben és szociális környezetben tájékozódni. Ezért számukra a környezet gyakran kaotikus, értelmezhetetlen és félelmetes lehet

A protetikus környezet a környezet adaptálását jelenti a gyermek speciális igényeihez, hogy támogatást nyújtson a sérült készségek kompenzálásához, fejlesztéséhez. A speciális ellátást nyújtó óvoda életében a csoport közös napirendje csupán keretét adja a mindennapi rutinnak. A napirend kialakítása, illetve az élet szervezése individualizáltan történik, és az egyik legfontosabb dimenziója a speciális fejlesztésnek.

A protetikus környezet kialakításának általános célja a lehető legnagyobb fokú önállóság elérése olyan speciális eszközrendszer használatával, amely elsősorban a vizuális információátadás módszerére támaszkodik. A protetikus környezet az óvodai fejlesztés teljes ideje alatt, illetve ideális esetben otthon, távlatilag az egész életen át használandó. Szintje, tartalma, formája a gyermek fejlődését követve változik.

A) A protetikus környezet kialakításának céljai

A tér- idő szervezése nyújtson minden gyermek számára látható és érthető információt arról, hogy:

- mit kell, illetve lehet csinálni,
- hol történnek az egyes tevékenységek (pl. csoportszobában, udvaron, mosdóban),
- mennyi ideig tartanak a tevékenységek,
- mi lesz a következő tevékenység.

A gyermek biztonságérzetének megalapozása oly módon is, hogy számára jól érthetően előre jelezzük az aktivitásokat.

- A zökkenőmentes, önálló tevékenységváltás tanítása.
- Az azonossághoz való ragaszkodás csökkentése, a változások elfogadtatása, speciális eszközökkel.
- Változatos tevékenykedés kialakítása
- A viselkedésproblémák megelőzése.

B) A protetikus környezet elemei

- A tér-idő szervezése (napirend, folyamatábrák, munkaszervezés, munkarend).
- Egyéb vizuális információhordozók (pl. képi segédeszközök, az augmentatív kommunikáció eszközei)

Egyénre szabott kialakításakor és használatában a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- A gyermek által biztosan érthető szimbólumszinthez igazodó formát választjuk. Ennek alapján a napirend lehet tárgyias vagy képes, ebben az esetben számítógéppel készítjük el a kártyákat.
- Elsősorban az egyéni fejlesztések rendszerében van kiemelt jelentősége a strukturált munkának.
- A strukturált munka megalapozza az önálló munkavégzéshez szükséges készségeket.
- Feladata, hogy lehetővé tegye az önálló tevékenységhez szükséges kommunikációs, kognitív, szociális készségek tanítását, a megszerzett ismeretek, kialakult készségek gyakorlását, szinten tartását.
- A strukturált „kódos” munkavégzés mechanizmusát és folyamatát a szakma szabályai szerint végezzük nem csak az autizmussal élő gyermekek esetében, hanem igen meggyőző eredményességgel az értelmileg akadályozott gyermekek esetében is.

C) A leggyakrabban alkalmazott feladattípusok

- Egyeztetés tárgyat tárggyal, képet képpel, tárgyat képe funkcióhoz.
- Szortírozás különböző szempontok szerint (szín, forma, méret, funkció, anyagminőség stb.).
- Szerelés (csavarozás, illesztés stb.).
- Csomagolás többféle technikával (dobozba, borítékba stb.).
- Sorrendbe rakás megadott szempontok szerint.
- Önkiszolgálással kapcsolatos feladatok gyakorlása (gombolás, zipzárazás, cipőkötés stb.).

D) Egyéb vizuális segédeszközök

Az egyéb vizuális segédeszközök közé tartozik a kommunikációs kártya. A PECS módszer alkalmazását egyéni esetekben és szoros szakirányú szakmai felügyelettel végezzük.

Szociális készségek fejlesztése

A szociális fejlesztési feladatok között a beilleszkedést közvetlenül elősegítő készségek fejlesztése mellett fontos feladat a szabadidős készségek tanítása is. A tanítás módszertanában elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív- és viselkedésterápiás eljárások.

A fejlesztés fő területei

a) A taníthatóságot megalapozó szociális készségek megtanítása

- Más személyek jelenlétének felismerése és elfogadása.
- A pedagógus segítségének elfogadása.
- A csoport életének elemi szabályainak, szokásainak elsajátítása.
- Az elemi viselkedési szabályok elsajátítása.
- Az utánzási készség fejlesztése.

b) Önmagáról való tudás tanítása

- Személyi adatok megtanítása.
- Saját külső tulajdonságainak tanítása.
- Saját maga és más személyek elkülönítése. (Pl. önfelismerés tükörben)
- Elemi élménymegosztás tanítása.
- A gyermek által gyakran végzett, megszokott tevékenységek felsorolása.

c) Kapcsolatteremtés, fenntartás

- A metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése.
- Ismerős személyek felismerése, nevének megtanítása.
- Egyszerű szociális rutinok megtanítása (pl. köszönés, segítségkérés).
- Az információcsere szabályainak tanítása, a kommunikációs interakciókezdemenyyezése, fenntartása, befejezése.
- Óvodán belüli egyszerűbb szociális helyzetek viselkedési szabályainak betartása.
- Elemi kooperáció felnőttel, gyermekkel.

A szociális fejlesztés hatékony eszközeként a gyermekeknek „én-könyvet” készítünk, valamint a már említett videotechnikát alkalmazzuk.

Az autista gyermekek kommunikációjának jellegzetességei

Az óvodáskorú autista gyermekek a kommunikáció értés és használat szempontjából is rendkívül heterogén csoportot alkotnak. Az óvodába lépő autista gyermekek többsége nem beszél, mások echolálnak, vagyis azonnal vagy késleltetve megismétlik az elhangzottakat, és vannak a nyelvet formai szempontból bizonyos kontextusokban megfelelően használó gyermekek is.

Az értés szempontjából is rendkívül vegyes a kép, némelyik gyermek bizonyos mértékig érti a beszélt nyelvet, mások egyáltalán nem reagálnak a beszédre. Jellemző, hogy a jól beszélő gyermek beszédértése elmarad a beszédprodukciónál mögött.

A kommunikációs készségek felmérése

Az óvodába kerüléskor megfigyeljük és felmérjük a gyermek által használt kommunikációs jelzéseket. A felmérés alapján minden esetben egyénre szabott fejlesztési terv készül.

A fejlesztés területei:

- Preverbális kommunikáció
- Alternatív kommunikációs rendszer használata.
- A beszédértés és beszédhasználat.
- A metakommunikáció értése és használata.

A fejlesztés fontosabb módszertani elvei:

- A kommunikációs eszköz funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a tárgyi és szociális környezetet tudatosan úgy kell szervezni, hogy aktív kommunikációra készítse a gyermeket.
- A kommunikáció célja és eredménye közti összefüggés a fejlesztés egyik motivációs bázisa (pl. értse meg a gyermek, hogy viselkedése egyértelmű következményekkel jár, pl. ha kér valamit, megkapja, a pedagógus nem szolgálja ki a gyermeket automatikusan).
- A fejlesztés során a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehető legtöbb természetes helyzetben alkalmaztatni kell, mert a meglévő készségeket a gyermekek új helyzetekben spontán ritkán, vagy nem alkalmazzák.

A szociális fejlesztést segítő programok közül jó eredménnyel alkalmazzuk csoportunkban a "babzsák" játékot. A szociális-kommunikációs játék átmeneti helyet foglal el az egyéni fejlesztés és a klasszikus csoportos foglalkozás, illetve a természetes élethelyzetek között. A "babzsák" helyzetben tanultak tehát elsősorban a különböző társas helyzetekben való részvételt alapozzák meg.

A babzsák, mint eszköz szerepe a szociális és kommunikációs készségek közül a hiányzó kölcsönösség, a szerepcseré tárgyi, érzékelhető/megfogható megjelenítése:

- a hallgató-beszélő szerep váltakozásának,
- a figyelem-fókusz váltakozásának,
- a szemkontaktus és szerepcseré összekapcsolásának,
- a szociális interakció kezdetének jelölése felnőtt és gyermek között stb.

Fejlesztési feladatok:

- Preverbális készségek: közös tárgyra irányított figyelem, szemkontaktus és mutató használata a szociális kommunikációban.
- A kommunikációs eszközök (beszéd, metakommunikáció, alternatív kommunikáció) funkcionális használatának tanítása.
- Alapvető szociális-kommunikációs alapozó és kognitív készségek fejlesztése: figyelem, várakozás, sorra kerülés kivárása, testi közelség, testkontaktus elviselése.

10. Az óvodai nevelés eredményessége, ellenőrzés, értékelés

A gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése, értékelése:

Óvodásainkkal szembeni elvárásaink harmonizálnak az Irányelvekkel és az Óvodai nevelés országos alapprogramjával az adott csoportnak megfelelően. A gyermekek képességeinek, tudásának alakulását az életkorhoz és értelmi képességekhez igazodó feladatok, eszközök biztosításával, alkalmazásával követjük nyomon. Az egyes értékelési módokat (diagnosztikus, segítő, összegző) tudatosan és szakszerűen tervezzük és használjuk.

Ellenőrzési formák:

A gyermekek képességeinek, tudásának alakulását az életkorhoz és értelmi képességekhez igazodó feladatok, eszközök biztosításával, alkalmazásával követjük nyomon. Az egyes értékelési módokat tudatosan és szakszerűen tervezzük és használjuk. Következtetéseink az egyéni és a csoportos fejlesztés alapjául szolgálnak. Szükség esetén saját gyakorlatunkat is

módosítjuk.

Munkánkra jellemző a folyamat ellenőrzés. Tevékenységünket megtervezzük, a tervek szerint végezzük, az eredményeket elemezzük, értékeljük. A szülő folyamatos tájékoztatást kap, a napi beszélgetések, a szülői értekezletek, a fogadóórák, a gyermekek kiállított munkái, illetve a nyílt nap során győződhet meg gyermeke fejlődéséről.

A tanköteles gyermekek a szakértői bizottság vizsgálatán vesznek részt. A bizottság véleménye, a gyermekkel foglalkozó gyógypedagógus és a szülő véleménye alapján kezdi meg a gyermek tanulmányait a bizottság által javasolt általános iskolában. A foglalkozások rendszerének kialakítását a szakvélemény és a pedagógiai vizsgálatok alapján kialakított fejlettségi szint határozza meg. A fejlesztés folyamatában a gyermek fejlődéséről állandó visszajelzést a pedagógiai megfigyelés és a vizsgálat biztosítja.

Vizsgálatok

- **Szakvélemény**

A területileg illetékes Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának a vizsgálata: komplex gyógypedagógiai, pszichológiai, orvos vizsgálat. Kijelölő vélemény alapján kerülnek a gyermekek óvodánkba.

Pedagógiai vizsgálatok

- **Anamnézis:** A fejlesztés kezdetén a gyermek szüleivel anamnézist veszünk fel egy kötetlen beszélgetés keretében.
- **Pedagógiai megfigyelés, jellemzés:** A fejlesztés elején egy hónapos megfigyelési időszak következik, mely alapján elkészítjük a pedagógiai jellemzést. Rendszeressége a továbbiakban: minden fejlesztési év végén, valamint szakértői vélemény kérésére.
- **Emberrajz:** Verbális utasításra történő rajztevékenység, amely során megfigyeljük a gyermek adekvát eszközhasználatát, papírhatár tartását, dominanciáját, ceruzafogását, nyomatékát, szem- kézkoordinációját, ábrázolási késztetését.
- **Strassmeier fejlődési skála:** A gyermekek képességszintjét ezzel a diagnosztikai eszközzel mérjük fel szeptember és június hónapban. Grafikus formában jelenít meg a gyermekek képességeit a különböző területeken. Profil lapon regisztrálva jól látható, mely területen van elmaradása az óvodásnak. A grafikonon jól nyomon követhető a gyermek teljesítményének területenkénti fejlődése, esetleg stagnálása, vagy éppen romlása.

Ezt figyelembe véve készíthetjük el az egyénre szabott fejlesztési tervet. A gyermekek képességszintjét szeptember és június hónapban. mérjük fel.

- **Fejlesztési terv:** Az egyén képesség struktúrájának ismeretében egyénileg állítjuk össze.
- **Kontroll vizsgálat**
Gyógypedagógiai értékelő lap: A gyógypedagógusok félévkor töltik ki a gyermekről a folyamatos pedagógiai megfigyelés alapján. A szülők tájékoztatására szolgál.

11. A gyermek személyiség fejlesztését, közösségi életre történő felkészítését

biztosító nevelési feladatok, tevékenységek

Az értelmileg akadályozott gyermek: Az értelmi elmaradást mutató óvodás korú gyermekek az óvodába lépéskor igen heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorból, fejlettségi szintből, a fogyatékoság súlyosságából, annak típusából, a gyermek előzetes életéből, családi vagy előző intézményes neveléséből adódnak.

Közös vonásuk pedig az, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérésen túl minőségi eltérés tapasztalható.

Diagnosztizált kórképüknek megfelelően az alacsony pszichés aktivációs és motivációs szint miatt minden területen elmaradó, lassabb illetve eltérő fejlődést mutatnak

A gyógypedagógiai fejlesztő tevékenység a gyermeki személyiség fejlődése szempontjából a legfontosabb tevékenységformára, a játékra épül.

A gyermek alaptevékenysége óvodáskorban a játék. Egész nap biztosítjuk a különböző játéktevékenységek feltételeit, így fejlesztjük a mozgást, észlelést, beszédet.

A mozgásfejlesztés, az anyanyelvi – kommunikációs nevelés, és a környezet megismerésére irányított nevelés a gyermeki személyiségfejlesztés összes lehetőségét magában foglalja.

A személyiség fejlődésében meghatározó szerepe van a játéknak, amely a gyermeki fejlődés velejárája. A gyermek játékát figyelve betekintést kaphatunk a szűkebb környezetébe, cselekvéseiben a számára ismert szituációk utánzását ismerhetjük fel. A közös játék során az élményeken túl megjelennek a sérelmek és ezek feloldását is megtanulják. A közösségben alkalmazott szokásokat, viselkedési szabályokat a társaikkal, felnőttekkel szemben szintén a játékok, szerepjátékok alkalmazásával sajátíthatják el.

A gyermek személyiségfejlesztését a következő foglalkozási formákkal segítjük:

- Anyanyelvi nevelés: a beszédmegértés fejlesztése, az aktív beszéd indítása, fejlesztése
- Önkiszolgálásra nevelés: a nagyobb önállóságra nevelés a tisztálkodás, étkezés, szobatisztaság terén
- Mozgásfejlesztés: a testi-lelki harmónia, a koordinációs zavarok csökkentése, alapmozgások kialakítása
- Játékra nevelés: értelmi-, érzelmi-, és szociális fejlődés közösségben
- Vizuomotoros készség fejlesztése: a testséma fejlesztése, szem-kéz koordináció, téri tájékozódás, ábrázoló kedv felkeltése
- Zenei nevelés alapjai: a ritmus, zenei hallás fejlesztése.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A nevelés az emberi személyiség fejlesztésére irányuló tevékenység. Óvodásaink személyiségfejlődését akadályozza a maradandó agyi károsodás, a tartós testi-lelki állapotváltozás, melyek konkrétan is megfigyelhető és mérhető fejlődésbeli elmaradást okoznak ép kortársaikhoz viszonyítva. A nevelhetőség szempontjából nagyon eltérő egyéni adottságok, az eltérő szociokulturális miliő, ami miatt fejlesztésükben egyénenként is eltérő nevelési- oktatási igények és szükségletek jelentkeznek.

A harmonikus személyiség fejlődését támogatva a gyermek az eredményeit, sikeres

próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezettel segítjük. Ennek érdekében nyugodt, szeretetteljes, motiváló légkört teremtünk a tevékenységek, foglalkozások során. A gyermeki tevékenységek, teljesítmények értékelését minden esetben a fejlődésbe vetett hit, a segítő, támogató attitűd jellemzik. Tudatosan figyeljük, bátorítjuk a gyermeki kezdeményezéseket. A tévedéseket a tanulási folyamat részeként kezeljük. Az óvodai környezetet a tanulási folyamatot segítő, az esztétikai nevelést támogató módon alakítjuk ki a lehetőség szerint, a gyermekeket is bevonva.

Fontosnak tartjuk a gyermekek kíváncsiságának felkeltését és fenntartását az önálló tapasztalatszerzés, megismerés iránt. Ennek érdekében felhasználjuk az IKT eszközök alkalmazásában rejlő lehetőségeket. A játékhoz és egyéb tevékenységekhez az eszközöket kellő pedagógiai kultúrával választjuk meg, melyek az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodnak, és a műveltség tartalmak és az emberi értékek közvetítését szolgálják. Megfelelő módszertani kultúrával rendelkezünk a gyermekek személyiségének, szűkebb és tágabb környezetének, a gyermekcsoportban elfoglalt helyének megismerésére.

Feltárjuk a gyermekektanulási és/vagy személyiségfejlődési sajátosságait. Képesek vagyunk erre építeni, vagy amennyiben személyiségfejlődésükben zavarok, nehézségek jelentkeznek, lehetőségeink szerint segítünk ezek megoldásában, illetve szükség esetén megfelelő szakember segítségét kérjük, majd együttműködünk a kompetens szakemberekkel.

Pedagógiai munkánkban a nevelést és a tanulási tevékenységet egységben szemléljük, felismerve a tanulás alapvető nevelési funkcióját. Tudatosan használjuk a tanulási tevékenységekben rejlő személyiségfejlesztési lehetőségeket, az értelmi, érzelmi, esztétikai és szociális képességek terén egyaránt.

A különböző károsodásból eredő, nagyfokú lemaradást igyekszünk csökkenteni és az egész személyiség fejlesztését megvalósítani a foglalkozásokon. Gyermekeink nevelése tudatos személyiségformáló tevékenység. Az általános személyiség-lélektani sajátosságok rájuk egyaránt érvényesek, de a fejlődést ért károsodások következményeivel számolnunk kell.

További nehezítő sajátosság:

- akarat tulajdonságok gyengesége,
- kommunikáció hiányosságai (szorongás, elzárkózás, agresszív magatartás)
- önbizalom hiánya,
- érzelmek kóros megnyilvánulásai,
- nehezített beilleszkedés.

A gyermekek személyiségét fejlődésében szemléljük, reakcióink a fejlődésbe vetett bizalmat sugározzák.

Az értékelésnél a gyermek önmagához viszonyított fejlődésének mértékét hangsúlyozzuk, dicséretünket, elmarasztalásunkat ehhez igazítjuk. Értékelésünk igazodik a sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus sajátosságaihoz. Visszajelzéseink és választott munkaformáink a gyermekek reális önértékelését támogatják.

Ügyelünk a gyermekek pozitív énképének kialakítására, megőrzésére. A gyermekek teljes személyiségfejlesztésére és autonómiájának kibontakoztatására törekszünk. Nevelőmunkánkban fontosnak tartjuk a kitartás és önbizalom fejlesztését.

Nevelési programunk összeállításánál elsődleges szempont olyan követelmények meghatározása, amelyek ösztönzik a személyiségfejlesztő nevelést-oktatást.

Kiemelten kezelt területek, feladataink:

- A szociális érés elősegítése, pozitív szociális szokások kialakítása, tapasztalatok gyűjtése élethelyzetekben, társas kapcsolatokban, problémahelyzetekben.
- A cselekvőképesség alakítása.
- A személyiség kiteljesítése, az önkifejezés, az örömszerzés megteremtése.
- Logopédiai ellátás, a súlyos beszédhibák, a beszédállapot javítása.
- A mozgásállapot, a mozgáskészültség alakítása mozgásfejlesztő eszközök használatával.
- A tanulási képesség területén mutatózó nagyfokú egyéni eltérések csökkentése.
- A megismerési vágy, motiváció fejlesztése.
- Mindennapi életben szükséges elemi készségek képzése és gyakorlása. Érzelmek gazdagítása és megszilárdítása, elemi indulatkezelés
- Egészséges életmód elveinek megismertetése.

A személyiségfejlesztés egyéni programjának főbb tényezői:

- a gyermekismeret,
- a differenciált tevékenység- és követelményrendszer,
- az egyének közösségi viszonyrendszerének szabályozása (tanulók társas viszonyai),
- a szabályozott pedagógus-gyermek kapcsolat (gyermekszeretet, tekintély, következetesség, igazságosság).

Csoportos tevékenységeink esetén is figyelünk az egyéni szükségletekre és a megfelelő fejlesztési stratégiáknak a gyermek igényeihez igazodó megvalósítására. Objektíven és szakszerűen elemezzük és értékeljük pedagógiai gyakorlatunkban az egyéni bánásmód megvalósítását. Igyekszünk feltárni az elért eredmények és kudarok okait. Következtetéseket és feladatokat fogalmazunk meg saját szakmai fejlődésünk érdekében.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A sajátos nevelési igényű gyermekek többsége az óvodába otthonnevelésből illetve korai fejlesztésből érkezik. Zömében nem éli át a kisgyermekkornak azokat az élményeit, amit a hasonló korúakkal való együtt játszás, a szűkebb és tágabb környezet megismerése jelent. Ezek a tényezők megnehezítik, olykor rövidebb-hosszabb időre lehetetlenné is teszik a gyermekeknek közösségbe való illesztését. Az óvodába kerülés kezdeti időszakában nem fordulnak érdeklődéssel egymás felé, hiányzik belőlük a másik gyermek megismerésének a vágya, az együtt játszás igénye és hiányoznak azok a szokások, amelyek mindenfajta csoportélet kialakításához szükségesek.

Célunk, hogy a közösség, mint tevékenységi keret segítse a gyermek fejlődését, képességeinek kibontását úgy, hogy egyéni lehetőségeinek maximumára jusson el. A gyermekcsoportunk képességprofiljának, a társas kapcsolatok rendszerének ismeretében alakítjuk ki a közösségfejlesztési stratégiánkat. Feladatunknak tekintjük a csoportkohézió kialakítását, erősítését.

Óvodásainkban is kialakítható a csoporttolerancia olyan foka, amely lehetővé teszi, hogy legalább egy-két gyermekkel legyenek képesek együttműködni. A szociális készségek megtanulásának idejét nagymértékben meghatározzák nevelési eszközeink, módszereink és nevelői beállítódásunk.

Törekszünk arra, hogy személyiségünk nyitott, derűs, nyugalmat árasztó legyen. Kommunikációnkkal a gyermekek számára állandó értékrendet adó, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, elfogadó légkört teremtünk. Személyes példánkkal kölcsönös tiszteletre, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevelünk.

Tudatosan tervezünk olyan speciális módszereket, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a szociális tanulást. Közösségfejlesztő együttműködést, szociális képességeket fejlesztő módszereket, tevékenységeket, programokat támogatunk és szervezünk. Hozzásegítjük gyermekeinket ahhoz, hogy egymásra felfigyeljenek. Törekszünk arra, hogy fokozatosan lerövidüljön az az idő, amikor a gyermekek még csak egymás mellett tevékenykednek. Az általunk teremtett helyzetekben a gyermekek megismerhetik egymást, megtanulják társaik nevét, jó és rossz szokásait, illetve alkalmazkodnak a negatív szokásokhoz, így alkalmat biztosítunk az elemi szociális készségek fejlesztéséhez.

Lehetőséget teremtünk, hogy bizonyos esetekben, helyzetekben választhassanak játszótársat, éljék át a választás örömét, élményét. Segítjük az elemi szabályok megismerését, következetes betartását, melyek szokássá válnak. Fejlesztjük óvodásainkban azt a képességet, hogy ki tudják fejteni vágyaikat, elképzeléseiket.

Érdeklődésünkkel, kérdéseinkkel ösztönözzük a gyermekek egymás közötti kommunikációját; állásfoglalásra, véleményalkotásra motiváljuk őket. Az egymásra figyelmet, a másik fél mondanivalójának meghallgatását gyakoroltatjuk a gyermekekkel.

Pedagógiai tevékenységünkben tudatosan jelenik meg az alapvető emberi értékekkel való azonosulás. Személyes példával és tudatos módszerválasztással segítjük a csoporttagok közösség iránti elkötelezettségének erősítését.

Óvodánkban tudatosan alkalmazzuk a konfliktus megelőzés módszereit: a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését. A felmerülő konfliktusokat felismerjük, igyekszünk helyesen értelmezni és hatékonyan kezelni.

Konfliktushelyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönözzük. A csoport és az egyének profiljának ismeretében felismerjük a lehetséges konfliktusforrásokat. A felmerülő problémákat fejlesztési célként értelmezzük.

12. Módszertani felkészültség és szakmai felelősségvállalás

Gazdag módszertani tudással rendelkezünk, mely szükséges a sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséhez, rehabilitációs, fejlesztéséhez. Pedagógiai céljainkat, módszereinket, a fejlesztő eszközöket, stratégiáinkat, a tevékenységi terület sajátosságainak, a gyermekek szükségleteinek, és a környezet lehetőségeinek megfelelően tudatosan választjuk meg, ezek alapján tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket.

Pedagógiai munkánk során a korszerű módszertani ismereteinkből az óvodai tevékenységi területek figyelembevételével válogatunk, építjük be a tanulási, képességfejlesztési folyamatba. A gyermekek érdeklődésének, szórt kompetenciaszintjének és változatos képességstruktúrájának figyelembe vételével tervezzük meg az egyéni fejlődést segítő differenciálást. Pedagógiai céljaink elérésére olyan módszereket, szervezési módokat/munkaformákat tervezünk, amelyek optimális lehetőséget biztosítanak a gyermekek motiváltságának biztosítására és aktivitásának fenntartására.

Differenciált feladatokkal törekszünk a gyermekek teljes körének bevonására, mely során igyekszünk irányító, szervező, támogató szerepet betölteni.

Tervezés során prioritás nyer a pedagógiai flexibilitás, valamint a tevékenységek tempójának meghatározásakor figyelembe vesszük a pedagógiai folyamat minden tényezőjét, a gyermekek

életkori sajátosságait, különleges bánásmód iránti igényét, sérültségi fokát, érdeklődését, előzetes tapasztalatait, kommunikációs képességeinek szintjét, aktuális fizikai és érzelmi állapotát, valamint a környezeti feltételeket.

Pedagógiai terveinket a megvalósítás után elemezzük, alkalmazzuk az egyéni tapasztalatszerzést és feldolgozást segítő módszereket, a problémamegoldás és gondolkodás fejlesztésének különböző stratégiáit.

Az óvodásaink sérülésének megfelelő sérülésspecifikus eszközöket tudatosan használjuk. A nevelési folyamatot úgy építjük fel, és a módszereket, eszközöket, szervezési módokat, valamint a munkaformákat is úgy választjuk meg, hogy azok segítsék elő az önálló megtapasztalást és a gondolkodás fejlesztését. Figyelünk arra, hogy a gyermekek kreativitását, alkotó tevékenységét az egyéni képességeknek megfelelően fejlesszük a fokozatosság figyelembe vételével

A rendelkezésre álló tanulási és/vagy képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket törekszünk széleskörűen megismerni, kritikusán értékeljük és céljainknak megfelelően tudatosan alkalmazzuk azokat. A szaktudományi, szakmódszertani, nevelési és tanuláseméleti tudásunkat igyekszünk minél hatékonyabban integrálni. A tevékenységben megvalósuló tanulási folyamatban a komplexitáselvét alkalmazzuk, kihasználjuk a tevékenységi területek közötti kapcsolódási lehetőségeket.

Kompetenciahatáraink tudatában szükség esetén kompetens személytől segítséget kérünk. Igyekszünk reálisan értékelni szakmai felkészültségünk aktuális szintjét, erősségeit és gyengeségeit. Önreflexiót és önkorrekciót végzünk a nevelő, fejlesztő tevékenységünkkel kapcsolatosan. Pedagógiai kommunikációink során szakszerű és adekvát terminológiákat alkalmazunk. Pontos, a gyermekek számára is érthető fogalomhasználattal alkalmazkodunk óvodásaink értelmi és kommunikációs szintjéhez, szükség szerint alternatív kommunikációs eszközöket alkalmazunk.

Rendszeresen tájékozódunk a gyógypedagógia tudományára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználjuk a továbbképzési lehetőségeket.

Pedagógiai gyakorlatunkban alkalmazzuk azokat az új ismereteket, módszereket, amelyek hatékonynak bizonyulnak a ránk bízott sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók körében. A rendelkezésére álló modern információfeldolgozási stratégiákat, és digitális, onlineeszközöket az adott csoport képességeihez és lehetőségeihez igazodva használjuk. Felhasználói szinten mindennapi gyakorlatunkban alkalmazzuk az IKT-elemeket. Példát mutatunk a nevelteknek valamint a kollégáknak az infokommunikációs eszközök óvodában lehetséges alkalmazásáról. Szakmai ismereteinket online módon is bővítjük, ezen ismereteket lehetőségeinkhez mérten beépítjük mindennapi munkánkba.

Feladatkörünknek, érdeklődésünknek megfelelően szerepet vállalunk innovációban, pályázatban, kutatásban, az ismeretek, tapasztalatok publikálásában.

Nevelési feladatok, speciális fejlesztő tevékenységek:

- az alapmozgások, manipuláció kialakítása, fejlesztése;
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése;
- a beszédindítás, beszédmegértés fejlesztése, az aktív szókincs bővítése;
- a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása;
- az adekvát játékhasználat elsajátítása;
- a zenei nevelés alapjainak lerakása;
- a kognitív funkciók fejlesztése.

13. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az óvodás gyermekek egy része hátrányos helyzetű, többen halmozottan hátrányos helyzetűek. A szülők közül többen alapvető megélhetési, munkahelyi gondokkal is küzdenek a mindennapokban.

A családokkal, szülőkkel való együttműködés során felszínre kerülnek az egyedi problémák, amihez megfelelő segítségnyújtást biztosítunk számukra.

Óvodásaink eltérő szociális háttérrel rendelkeznek, ezért kiemelt feladatunk, hogy tájékozódjunk a gyermekek szociokulturális hátterét illetően, amelyet pedagógiai munkánk során befolyásoló tényezőként értelmezünk.

Célunk feltárni azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét érinti. Törekszünk a kulturális, szociális háttérből adódó hátrányok csökkentésére, a pozitív tulajdonságok felfedezésére, megerősítésére, fejlesztésére. A szociális hátrányok enyhítésére olyan pedagógiai hatásrendszert és eljárásrendelt használunk, amely a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek számára biztosítja a segítségnyújtást, a szociális hátrányok kiegyenlítését.

Törekszünk arra, hogy a veszélyeztetettség kialakulását megelőzzük, amennyiben erre az adott életkorban lehetőség adódik. A társadalmi problémákat az óvoda nem tudja kompenzálni, de enyhíteni tudja ezek hatását. A gyermekvédelmi munkában óvodánk csoportvezető gyógypedagógusai, pedagógiai munkát segítő szakemberei, intézményünk szociálpedagógusa aktívan tevékenykednek, együttműködnek.

A gyógypedagógus feladata:

- A szülőkkel való közvetlen viszony kialakítása, személyes törődéssel és fejlesztéssel hozzájárulni a gyermekek fejlődéséhez, segíteni a szociálpedagógus munkáját, a problémák feltárásában és megoldásában.
- A gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás az illetékes intézmények felé.
- Segítségnyújtás a veszélyhelyzetben lévő gyermekek szüleinek a jelzésadással, illetve a szakmai együttműködés intézményi lehetőségeivel (gyermekvédelmi jelzőrendszer intézményen belüli és intézmény keretein kívüli működtetése).
- Kapcsolattartás az intézmény szociálpedagógusával, óvodai szociális segítőjével. Tájékoztatást adni a családnak nyújtható támogatások lehetőségeiről.
- Szükség esetén családlátogatás a csoportvezető gyógypedagógus és a szociálpedagógus részvételével.

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink:

- a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek regisztrálása,
- felvilágosító munka, tájékoztatás a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, családlátogatások alkalmával,
- rászoruló gyermekek részére természetbeni juttatás,
- ingyenes étkeztetés biztosítása
- élményt nyújtó tevékenységek: kirándulások, bábszínház látogatások, óvodai rendezvények, egészségügyi szűrővizsgálatok

Az óvoda feladata:

- az előítéletek csökkentése
- ismeretbővítés
- készségek, képességek fejlődésének elősegítése
- egyéni bánásmód alkalmazása
- fejlesztő foglalkozások biztosítása szakmai team által
- rendszeres orvosi, védőnői felügyelet

14.A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A harmonikus családi légkör a sérült kisgyermek fejlődésének is optimális feltétele. Nevelő munkánkat a családokkal együttműködve végezzük, ennek érdekében szorosabbá tesszük kapcsolatunkat a családokkal. A családokon belüli szegénység, munkanélküliség, betegség, stb. erőpróba elé állítja a családokat.

Legfontosabb cél: A gyermeket veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása, megszüntetése.

Gyermekvédelmi feladataink:

- család működési zavarainak felismerése,
- a probléma azonosítása,
- a szülők segítése a problémák önálló megoldásában,
- együttműködés különböző szakemberekkel,
- a gyermek hátrányos helyzetének csökkentése,
- a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése,
- segítségnyújtás a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez.

A gyermekvédelem céljainak megvalósítását szolgáló tevékenységek:

- szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, intézményekről, melyekhez problémájuk megoldása érdekében fordulhatnak,
- kapcsolattartás, együttműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi munkával foglalkozó intézményekkel,
- tanév elején a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek adatainak összegyűjtése, nyilvántartásba vétele,
- igazolatlan hiányzások jelzése az intézmény szociálpedagógusa felé
- rendszeres tájékozódás a problémás családok helyzetéről,
- szükség esetén családlátogatások szervezése, környezettanulmány készítése,
- szociális hátrányok enyhítését segítő kezdeményezések.
- Nyílt Nap, fogadóóra a pedagógus és a szülők részvételével, szülői értekezlet

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységek során minden esetben maximális körültekintéssel járunk el kompetencia határok figyelembevételével.

15. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái és a kapcsolattartás szinterei

Az együttműködés célja:

A gyermekek testi, lelki, szellemi jólétének, egészséges fejlődésének biztosítása a helyi adottságok figyelembevételével történik.

Feladatunk: együttműködő, partneri, konstruktív kapcsolat kialakítására és fenntartására törekszünk a szülőkkel, a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel a gyermekek fejlődése érdekében.

Ennek megfelelően kommunikációnkat - minden partnerrel - a kölcsönös megbecsülés, együttműködésre való törekvés, más véleményének tiszteletben tartása jellemzik.

Kommunikációnk igazodik a partnerek társadalmi szerepéhez, státuszához. Nyitottak vagyunk a visszajelzésekre, ezeket önkritikusan elemezzük, értékeljük, és felhasználjuk őket szakmai fejlődésünk érdekében. Amennyiben a munkánk során felmerülő problémák megoldása meghaladja kompetenciánkat, szakembertől kérünk segítséget.

Feladatkörünknek megfelelően bekapcsolódunk a szakmai közösségek munkájába. Részt veszünk szűkebb és tágabb szakmai együttműködésben. A hatékony kapcsolattartás és együttműködés érdekében használjuk az infokommunikációs eszközöket, a különböző online csatornákat, és az intézményen belüli és kívüli szakmai kommunikáció online formáit.

Minden gyermek családját, és annak nevelési elveit tiszteletben tartja az óvoda. Ennek megfelelően szaktudással, figyelemmel, tanácsadással és együttműködéssel segítik a gyógypedagógusok a kapcsolattartást.

A kapcsolattartás szinterei:

Óvoda - család:

Az óvodának legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van. Az együttműködés célja a szülők és a gyógypedagógusok egymást segítő nevelőpartneri kapcsolatának kialakítása. Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodai nevelés kiegészíti ezt.

A gyógypedagógusok támaszai és segítőtársai a szülőknek gyermekük nevelésében. Alapja a kölcsönös bizalom, segítségnyújtás, az őszinte odafordulás, az empátia, tisztelet egymás iránt. Megismerjük és elfogadjuk a család szokás- és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásoljuk az életmód jó szokásainak alakításában.

Tájékoztatjuk a szülőket óvodánk életéről, kiemelt feladatainkról, a gyermekük fejlődéséről, a programról, a házirendről. Keressük minden egyes családdal a kapcsolatteremtés, az együttműködés, a segítség legmegfelelőbb módját.

A kapcsolattartás formái:

Az óvoda és a család optimális kapcsolatát az együttműködések változatos formáival

igyekszünk erősíteni:

- családlátogatások,
- szülői értekezletek,
- fogadóórák, - nyílt napok,
- óvodai ünnepségek,
- a szülők folyamatos szóbeli tájékoztatása, személyes találkozások, elektronikus kapcsolattartás. (A szülőkkel való digitális kapcsolattartásunk példa a felelős internethasználatra.)

Családlátogatások célja: hogy a pedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, valamint tájékozódjon a családi nevelés elveiről, szokásairól.

Szülői értekezletek célja: a gyermekek közösségét, az óvodai csoportot, az óvodát érintő nevelési feladatok, különböző programok megbeszélése, eredmények értékelése. A pedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele.

Fogadóórák célja: olyan információk cseréje, mely a gyermekkel vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek.

Nyílt napok célja: lehetőséget biztosítani a szülőknek, hogy a mindennapi óvodai életbe bepillantassanak, valamint tájékozódjanak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről.

Óvodai ünnepségek, közös programok célja: a család és az óvoda közti kapcsolat elmélyítése, a gyermekek érzelmvilágának gazdagítása. Fontos, hogy e napok emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból, külsőségekben és belső tartalmukban is.

Óvoda - iskola:

Az együttműködés célja az átmenet megkönnyítése. Ennek érdekében több közös programunk van az iskolai tagozattal. Óvodánkból a gyermekek többsége intézményünk általános iskolájában folytatja tanulmányait. A kölcsönös hospitálások során, nyomon követhetjük a gyermekek fejlődését, iskolai beilleszkedését. Az óvoda sajátos funkciója révén különböző csoportokkal, szervezetekkel, egyéb nevelési, oktatási, egészségügyi, kulturális intézményekkel van kapcsolatban.

Gyermekorvos, védőnő:

Folyamatosan figyelemmel kíséri az óvodába járó gyermekek testi, lelki egészségének alakulását, segíti a pedagógus preventív munkáját.

Egészségügyi és gyermekvédelmi intézmények:

Speciális szakismereteikkel segítik megfelelő egészségügyi ellátását, a gyermekek nevelését.

Közművelődési intézmények: Sajátos lehetőségeit a gyermekek életkori sajátosságainak és érdeklődésének megfelelően törekszünk igénybe venni.

Az óvoda egyéb kapcsolatai:

- Védőnő, ápolónő, orvos, pszichológus
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Családsegítő és Gyermekjóléti Központok, Szolgálatok

- Kulturális intézmények
- Szakértői bizottságok

Az egészségnevelés és környezeti nevelés elvei

A sajátos nevelési igényű gyermekek a környezetről szűk körű ismeretekkel rendelkeznek. Mozgásterük beszűkült, az egészség, az életmód, a szokások sajátosak számukra, ezért fontos az óvodai élet egészségneveléssel, környezeti neveléssel kapcsolatos tevékenysége.

Célok:

- A környezet megismertetése
- Szokás és értékrendek kialakítása
- A környezettudatos magatartási szokások megalapozása
- A hagyományok és a kultúra megismertetése, tisztelete

A gyermek állapotának megfelelő elvek alkalmazását az óvodai élet napirendjébe építjük. Ezek a következők:

- kulturált étkezés gyakorlása
- egészséges ivóvíz használata
- mindennapos testmozgás, séta
- környezet tisztasága, esztétikum

A környezeti és egészségnevelési feladatok óvodánkban az egész nap folyamán jelen vannak. Az óvodai élet megszervezésénél alapvető szempont, hogy a környezeti és egészségügyi szokások kialakítását az alapoktól kell elkezdni.

Célja: Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása, amelyek meghatározóak a természetes és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában.

Feladata: Sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító, változatos tevékenység közben a gyermekek figyelmének ráirányítása környezetük jelenségeire, tárgyaira, történéseire.

Aktív környezetvédő, egészségmegőrző magatartás kialakítása. Ezen belül:

- higiénés szokások kialakítása (testápolás, öltözködés, táplálkozás, mozgás – testedzés, pihenés – alvás),
- igény kialakítása a mindennapos testmozgásra,
- a gyermek érdeklődésének felkeltése a szűkebb környezet élőlényei és élettelen tárgyairól,
- helyes viselkedési szokások kialakítása a környezet megóvása érdekében, környezettudatos magatartás erősítése (környezet tisztántartása, ápolása).

16.A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Esélyegyenlőséget biztosítunk az óvodai nevelés céljai között főként a kognitív hátrányok csökkentése érdekében. Ez a tevékenység főleg nevelési, pedagógiai, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek többletfejlesztését szolgálja.

Legfontosabb pedagógiai eszköz a differenciált bánásmód, melynek során minden gyermek azt

a segítséget kapja, melyet diagnózisa, szociális helyzete, és rászorultsága szükségessé tesz.

Alapvető célunk, hogy biztosítsuk az intézményen belül az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését, az intézmény szolgáltatásaihoz való azonos hozzáférést, az esélyteremtést, a támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében az intézmény minden tevékenysége során:

- beiratkozásnál,
- a gyermekek egyéni fejlesztésében,
- az óvodai nevelés során,
- az ismeretanyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében,
- az értékelés gyakorlatában,
- a partnerség építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Iktatószám: 935/1/2024

KLIK038514001/01148-4/2024

JEGYZŐKÖNYV

az intézmény Pedagógiai Programjának véleményezéséről

Nevelőtestület

IDŐPONT: 2024. augusztus 22.

ELKÉSZÍTÉS HELYE:

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium- Alakuló értekezlet

NEVELŐTESTÜLET SZÁMA: 155 fő

SZAVAZÁS MÓDJA: jelenléti

SZAVAZAT SZÁMLÁLÓ: Oláh Andrea főigazgató helyettes

Moldváné Győri Zsuzsanna főigazgató helyettes

TÉMA MEGJELÖLÉSE Pedagógiai Program megismerése

SZAVAZÁS MÓDJA

- jelenléti szavazás
- Nevelőtestület létszáma (fő): 155 fő
- Leadott szavazatok száma: 141 db (a hiányzók igazoltan voltak távol)

SZAVAZÁS EREDMÉNYE

- A Pedagógiai Program módosításait támogatja: 141 fő
- A Pedagógiai Program módosításait nem támogatja: 0 fő:
- Nem szavazott: 0 fő

A Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium Nevelőtestülete azon belül a Szakmai munkaközösségek a Pedagógiai Program módosításait megismerték, azokat támogatják.

Debrecen, 2024. augusztus 22.

Oláh Andrea
főigazgató helyettes

Moldváné Győri Zsuzsanna
főigazgató helyettes

Kovács Anikó Gyöngyi
főigazgató

Iktatószám: 935/2/2024

KLIK038514001/01148-2/2024

JEGYZŐKÖNYV

az intézmény Pedagógiai Programjának véleményezéséről

Szülői Munkaközösség

IDŐPONT: 2024. augusztus 29.

ELKÉSZÍTÉS HELYE:

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

SZM TAGOK SZÁMA: 20 fő

SZAVAZÁS MÓDJA: jelenléti

SZAVAZAT SZÁMLÁLÓ: Oláh Andrea főigazgató helyettes

TÉMA MEGJELÖLÉSE Pedagógiai Program megismerése

SZAVAZÁS MÓDJA

- jelenléti szavazás
- SZM száma (fő): 20 fő
- Leadott szavazatok száma: 20 db

SZAVAZÁS EREDMÉNYE

- A Pedagógiai Program módosításait támogatja: 20 fő
- A Pedagógiai Program módosításait nem támogatja: 0 fő:
- Nem szavazott: 0 fő

A Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium Szülői Munkaközössége a Pedagógiai Program módosításait megismerte, azokat támogatja.

Debrecen, 2024. augusztus 29.

Oláh Andrea

Oláh Andrea

főigazgató helyettes

Iktatószám: 935/3/2024

KLIK038514001/01148-3/2024

JEGYZŐKÖNYV

az intézmény Pedagógiai Programjának véleményezéséről

IDŐPONT: 2024. augusztus 29.

ELKÉSZÍTÉS HELYE:

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

DÖK TAGOK SZÁMA: 8 fő

SZAVAZÁS MÓDJA: jelenléti

SZAVAZAT SZÁMLÁLÓ: Pethő Ágota DÖK segítő pedagógus

TÉMA MEGJELÖLÉSE Pedagógiai Program megismerése

SZAVAZÁS MÓDJA

- jelenléti szavazás
- DÖK száma (fő): 8 fő
- Leadott szavazatok száma: 8 db

SZAVAZÁS EREDMÉNYE

- A Pedagógiai Program módosításait támogatja: 8 fő
- A Pedagógiai Program módosításait nem támogatja: 0 fő:
- Nem szavazott: 0 fő

*A Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium Diákönkormányzata a Pedagógiai
Program módosításait megismerte, azokat támogatja.*

Debrecen, 2024. augusztus 29.

Pethő Ágota
Pethő Ágota

DÖK segítő pedagógus

